Interviuri de conștiință

(vol. 1)

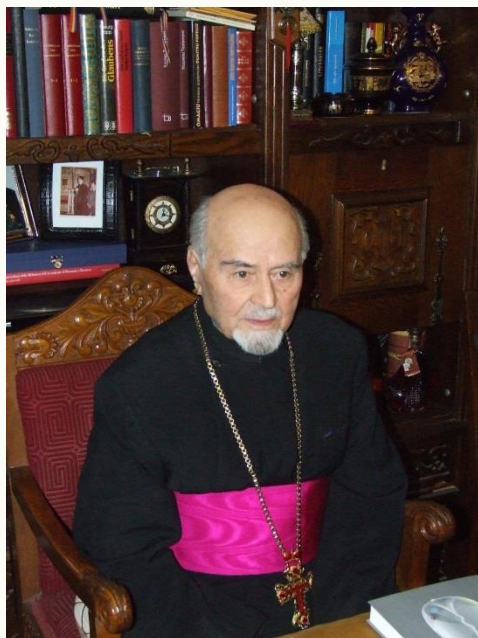

Realizate
de *Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș* cu

Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu
Prof. Dr. Remus Rus
Pr. Prof. Dr. Adrian Gabor
Mast. Bogdan Ioan Stârceanu

Teologie pentru azi
București
2014

Teologia în viața noastră

Cu Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu[1]

Prima parte. 8 iulie 2008[2]

Pr. Dorin Picioruș: Părinte Profesor Dumitru Popescu ne bucurăm foarte mult că dumneavoastră ați acceptat acest *interviu* cu noi…Poate [chiar] *o carte de interviuri*…

Pentru că în opinia noastră, *interviul* este *o sinteză a vieții*…[Și, în cazul de față, *a*] *înțelepciunii* dumneavoastră…

Și iată acum, la 79 de ani, dumneavoastră puteți vorbi cu foarte multă *pătrundere* despre ce înseamnă *teologie*, viață

---

[1] A se vedea: http://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-popescu/.

[2] Fila audio are 20. 58 minute.

teologică sau [despre] problemele cu care noi *ne confruntăm…*

[Și] prima noastră *întrebare* ar fi: Cum vedeți *teologia*, modul de *a face teologie*, de la vârsta dumneavoastră? De la capacitatea aceasta pe care toată lumea *o recunoaște* la dumneavoastră…aceea că sunteți *un spirit foarte sintetic…*

Cum *observați*…cum *faceți teologie*…cum *gândiți teologic* la această vârstă [la care ați ajuns]?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: *Teologia* înseamnă *vorbire despre Dumnezeu*. Și în nenumărate ocazii am înțeles că una e să faci teologie *la catedră*…și alta e: *să te rogi* în Biserică.

Fiindcă – e adevărat – teologia este *vorbire* despre Dumnezeu, însă această *vorbire* trebuie să se *întemeieze* pe *experiența întâlnirii tale* cu Dumnezeu, care se realizează *numai în cadrul* cultului divin.

Iar dacă e lipsită de acest *fundament spiritual*, teologia riscă să se transforme într-un *discurs formal*, care poate *să lumineze* mintea dar niciodată nu poate *să încălzească* inima.

Și *adevărata teologie* este teologia care îți dă posibilitatea ca să exprimi în cuvinte *cât mai apropiate* experiența spirituală pe care *o încerci*[3] în raportul tău cu Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu, în ființa Lui, rămâne *necunoscut*. Dar această experiență are caracter *apofatic*[4]. [Și asta] fiindcă

---

[3] O experiezi, *o trăiești*.

[4] Care presupune *o continuă înțelegere*, aprofundare.

depășește orice concept omenesc, care ar putea *să Îl exprime*.

[Căci] cu cât e trăirea *mai profundă* cu atât îți dai seama că n-ai să găsești niciodată *cuvintele potrivite* ca să poți exprima această experiență *cu totul particulară* și *unică* a omului.

Dar pe de altă parte, trebuie avut în vedere că teologia are *un rol important*. Fiindcă ea este cea care *îl călăuzește*, care îi indică calea pe care trebuie să se *desfășoare* această experiență spirituală.

[Iar] o experiență spirituală care e *lipsită* de lumina rațiunii *pierde calea* care te duce către Dumnezeu…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și se poate întâmpla ca să te *refugiezi* de lume, într-un turn de fildeș, care îți rupe orice *contact*, autentic și real, și *cu Dumnezeu* și cu *realitatea lumii* în care trăiești.

[Pentru că] de multe ori se pleacă de la premisa că spiritualitatea trebuie *să fugă* de lume. [Și asta] pentru că lumea „e stăpânită de diavol”, e „rea” și „te îndepărtează” de Dumnezeu…

Însă adevărul e, că din punct de vedere biblic, concepția despre *lume* are două semnificații.

Pe de o parte este *lumea răului*, este lumea care *te îndeamnă* la păcat…

Dar, pe de altă parte, nu trebuie să uităm că această lume a fost *creată* de Dumnezeu, și oricât este ea *contaminată* de păcat…[păcatul] nu a putut *să îi distrugă* esența ei *bună*.

Fiindcă Dumnezeu este *mai puternic* decât diavolul și decât păcatul care poate *să contamineze* lumea.

Și de aceea trebuie făcută această *deosebire* între *lumea rea* și *lumea bună*. Fiindcă, dacă *le amesteci* pe cele două, sau ajungem la o concepție *foarte optimistă* despre spiritualitate, care nu îți mai dă posibilitatea *să te lupți* cu răul din tine și din lume, sau *evadezi din lume* (cum spuneam mai înainte), ca să nu mai poți *să răspunzi* la problemele [cu] care [se] confruntă omul și societatea contemporană.

[Iar] *adevărata teologie* este cea care *știe să țină echilibrul* între *gândire* și *experiența spirituală*.

Pentru că o teologie care *face abstracție* de trăirea spirituală se transformă *în pură speculație* despre Dumnezeu. Care nu mai poate *să-ți încălzească* inima, care te poate *încânta* din punct de vedere intelectual dar nu are *rezonanță* cu viața și cu existența umană.

[Și aici] aș putea să spun că una dintre marile probleme…*grave*…care *confruntă* creștinismul contemporan constă în faptul că această teologie speculativă l-a făcut pe om *să uite* de viața spirituală și l-a făcut să se angajeze numai într-o acțiune *exterioară*.

[Acțiune exterioară] care nu mai poate să exprime *adevărata putere spirituală* a creștinismului, care e menită *să schimbe* omul și societatea în care [el] trăiește.

[Și] creștinismul *a pierdut enorm*…pentru că *a neglijat* viața spirituală.

[De]sigur, au existat cazuri [în] care s-a pus *invers* [accentul]. S-a pus accentul atât de mult pe viața *interioară* în detrimentul celei *exterioare* încât omul s-a mulțumit numai *să*

privească către Dumnezeu fără să-și mai dea seama că la Judecata din urmă, Mântuitorul Iisus Hristos îl va judeca după faptele făcute *pentru* aproapele său. Fiindcă El îți cere *să faci* pentru aproapele ceea ce îți cere să faci *pentru* El.

Din această cauză, trebuie *să ținem echilibrul* între o teologie care pune în evidență *trăirea* și *viața spirituală* și o spiritualitate care trebuie *să țină seama* de luminile rațiunii.

[Pentru că] spiritualitatea nu trebuie *să fugă* de lume ci *să îl înalțe* pe om către Dumnezeu.

Pentru că Mântuitorul spune că „atât de mult *a iubit* Dumnezeu lumea încât pe Fiul Său L-a dat *pentru mântuirea lumii*".

Căci lumea este *bună* în esența ei.

Însă, pe de altă parte, asta nu înseamnă că lumea e *atât de bună* încât să uităm de *existența păcatului* în ea.

Iar Ortodoxia are *marele merit* pentru faptul că, pe de o parte, îl îndeamnă pe om *la fapte bune*…pentru că mântuirea se obține *prin credință* și…

Pr. Dorin Picioruș: fapte bune…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …*fapte bune*…dar, pe de altă parte, pune accentul pe *lupta cu patimile* din ființa omului.

[Iar] dacă lumea, la ora actuală, a ajuns să fie *dominată* de atâta agresivitate și violență [asta] se datorează faptului că se pleacă de la ideea *nefericită* de *predestinație divină*, care îi face pe unii să fie „destinați la mântuire" iar pe alții „să se piardă"…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …fiindcă nu e omul cel care *își hotărăște* soarta[5] lui ci Dumnezeu „hotărăște”[6] pentru om.

Însă în cazul ăsta[7] nu mai văd *ce rost are* să te mai *cheme* Dumnezeu la judecată, dacă tot ceea ce faci tu este *dependent* de voința Creatorului și faptele nu au nimic de-a face *cu voința* omului.

[Însă] Dumnezeu *te ajută* cu condiția să depui și tu un efort personal, care e *necesar*. [Pentru] ca să adaugi *lucrarea ta* la *lucrarea* lui Dumnezeu…și *să te lupți* cu patimile din tine, să te *ridici* peste ele, ca să poți *să iubești* pe Dumnezeu și pe semenii tăi.

[Fiindcă] totdeauna creștinismul a vorbit despre iubirea de aproapele ca fiind *nedespărțită* de iubirea de Dumnezeu. Pentru că este *o legătură fundamentală* între ele…Căci, așa cum spune Apostolul Ioan, cum poți să spui că *Îl iubești* pe Dumnezeu, pe Care *nu Îl vezi*, dacă *nu îl iubești* pe aproapele tău, pe care *îl vezi*?

Iar, în consecință, *semnul* iubirii mele *pentru aproapele* este semnul iubirii mele *pentru Dumnezeu*, pe care nu Îl văd.

Și din această cauză, Creștinismul trebuie *să lupte* cu egoismul uman, [pentru]

---

[5] *Soartă* e folosit aici cu înțelesul de *traiectorie asumată a vieții tale spre veșnicie* și nu cu sensul păgân de *destin implacabil*.

[6] În sensul că Dumnezeu decide *în locul omului*…alungând astfel orice *idee de libertate* din existența noastră personală. Aceasta e perspectiva *nefastă* a teoriei protestante *a predestinației*.

[7] Dacă privim lucrurile *din perspectiva* predestinației învățate de Jean Calvin. A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Jean_Calvin.

ca să poată să îi dea omului posibilitatea *să se învingă pe el însuși* ca [astfel] să poată să biruiască lumea [în sine][8].

Însă trebuie avut în vedere că oricât de *teribil*[9] ar fi omul, [el] nu poate *să se lupte singur* cu păcatul. Căci vedem acest lucru și la Adam, care oricât a fost el *fără de păcat*, [totuși] n-a putut *să reziste* la ispita diavolului.

Singurul care *a rezistat* la această ispită…

Pr. Dorin Picioruș: a fost Hristos Domnul…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, după cum știm din cele trei *ispitiri* ale lui Hristos, [Care], de fiecare dată, *le-a respins*. Fiindcă n-a fost numai *om*, [ci] a fost și *Dumnezeu*.

Și numai în măsura în care *Îl ai pe Hristos în tine*, poți *să învingi* păcatul. Pentru că altfel nu ai să învingi niciodată puterile întunericului și ale morții, dacă Hristos nu e *prezent* în viața ta.

Iar acest lucru se întâmplă prin *rugăciune* și, în primul rând, prin *împărtășirea mea* cu Sfintele Taine.

Pentru că Euharistia nu înseamnă, pur și simplu, numai *o împărtășire* cu Trupul și cu Sângele lui Hristos ci odată cu Trupul și cu Sângele Lui *vine* Hristos Însuși în mine.

Căci cine *mănâncă* Trupul Meu și *bea* Sângele Meu…

---

[8] În propria sa persoană.
[9] Cu sensul de: *foarte puternic*, grozav, ascetic.

Pr. Dorin Picioruș: …rămâne *în comuniune*…și *locuiește* cu Mine…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și Eu *rămân în* el și el *în* Mine…Și din această cauză, nu este suficient *să vii* la Biserică și *să te împărtășești* și după aia *să pleci*…dacă tu *nu ții* viață de rugăciune, dacă nu-ți ții sufletul *curat*, ca să Îl ai *mereu prezent* pe Hristos în tine, ca să poți să te *biruiești* pe tine însuți și lumea în care trăiești, ca [astfel] să fii *sarea pământului* și *lumina lumii*.

Pr. Dorin Picioruș: Părinte Profesor, ne-ați dat o mostră *de sinteză* și, în același timp, de foarte multă *logică*!…

[De aceea], am putea spune că *la vârsta de 80* de ani sau de la oamenii *foarte în vârstă* avem *ce învăța*, și, mai ales, într-un mod *foarte sintetic*…

A doua întrebare a noastră se leagă de *impactul* vieții dumneavoastră *în* teologia dumneavoastră.

Ce *au făcut* din dumneavoastră, [cu alte cuvinte], necazurile, greutățile prin care ați trecut…și despre care *ne-ați vorbit* de foarte multe ori?

Ce impact *a avut* și *are* în teologia dumneavoastră *experiența dumneavoastră de viață*?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Sigur…*viața* omului e *o continuă luptă*. Și așa a fost și viața mea…fiindcă am avut de-a face cu niște situații extraordinar de dificile…

Am avut și momente *de bucurie* și *de împlinire sufletească*…Căci mi-au ieșit multe

acțiuni în viață…fie că era vorba de *școală*, fie că era vorba de *serviciu*, fie că era vorba…

Pr. Dorin Picioruş: …de *viața personală*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu:…și de *viața preoțească*. Am avut anumite satisfacții…și împliniri…

Însă, pe de altă parte, viața *îți ridică* mari greutăți la fiecare pas. Și dacă n-ai în tine *prezența* și *puterea* lui Dumnezeu nu poți ca *să le biruiești*. Și astfel nu mai poți *să le faci față* niciodată.

Fiindcă, de multe ori, sunt așa de extraordinare și te copleșesc așa de teribil că te aduc *pe culmea disperării*.

Ei bine…aş putea să spun că nu a fost atâta *meritul* meu ci meritul lui Dumnezeu, că nu m-a părăsit niciodată și nu m-a lăsat…

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu:…în brațele deznădejdii și ale disperării, ca să îmi pun lațul de gât…așa cum văd că se întâmplă, din nefericire, astăzi…

Pr. Dorin Picioruș: …din ce în ce mai mult…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Oameni care *nu mai știu* de Dumnezeu și de Biserică.

…Iar eu am avut parte de *o copilărie foarte fericită*, după care am avut parte de *o tinerețe foarte dificilă*…Fiindcă am fost *obligat*, din pricina *condiției* sociale a părinților…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: cum era pe vremea aceea…să fac *trei ani de muncă silnică* în Munții Făgărașului, la niște construcții militare, în plină iarnă, în condiții *cu totul dezastruoase*…

Acolo mi-am cam *șubrezit* eu sănătatea…din cauza…

Pr. Dorin Picioruș: condițiilor…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …mizeriei prin care am trecut…

Pr. Dorin Picioruș: de viață, de muncă…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Însă nu m-am *descurajat niciodată*…Și au fost altele *și mai mari*[10] în viața mea…

Și m-am luptat cât am putut…

Mi-am pierdut *8 ani din viață* până mi s-a dat voie ca *să urmez* Facultatea de Teologie [din București][11].

A mai trebuit să mai treacă încă 7 ani: 4 ani de licență și 3 la doctorat…ca să pot să îmi iau titlul de *Doctor în Teologie*…

Dar până la urmă, cu ajutorul lui Dumnezeu, a trecut vremea și am făcut aceste studii, am obținut titlul de *Doctor*…

Și am avut *o șansă teribilă*[12] și cu Patriarhul Justinian [Marina][13] – care,

---

[10] Greutăți și mai mari.

[11] Saitul Facultății: http://www.ftoub.ro/.

[12] Imensă.

[13] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Justinian_Marina.

probabil, *și-a dat seama* că pot să-i fiu *de ajutor* – și m-a numit, mai întâi, Profesor și Director la *Seminarul Teologic* din București[14].

După aceea am ajuns *Asistent* [la Facultatea de Teologie din București, pe care o absolvisem], după care *Rector* și *Prorector* al *Institutului teologic*[15] din București...pe o perioadă foarte îndelungată…

Am avut [astfel] *bucuria* ca să stau *în mijlocul* studenților și *să le împărtășesc* din experiența mea, și personală și duhovnicească, ca să *îi întăresc* în condițiile vremii de atunci, [pentru] ca să nu se lase *biruiți* de încercările situației respective[16]…și *să slujească* cu devotament și dragoste Biserica.

[Și] am avut [parte de] două lucruri *foarte bune* [atunci]…Întâi de toate i-am *edificat* din punct de vedere *teologic*…în ceea ce privește învățătura de credință și, pe de altă parte, cât am fost *rector*, am căutat să fie *ordine* și *disciplină* în școală.

Fiindcă eu am făcut 8 ani de seminar, la *Seminarul Nifon* din București[17], adică de la vârsta de 10 până la 18 ani…Și acolo am avut posibilitatea să fiu supus unui regim *de cazarmă*. Adică *viață de internat*…

Și de dimineață și până seara aveam program *la cataramă*[18]: *ore* de dimineață,

---

[14] Saitul Seminarului: http://www.seminarortodoxbucuresti.ro/.

[15] Așa *se numea* Facultatea de Teologie la acea dată.

[16] De *propaganda atee* comunistă.

[17] Imaginea de arhivă, cu Seminarul *Sfântul Nifon*, e preluată din locația: http://www.flickr.com/photos/7442537@N02/439787773/.

[18] Program *strict* de viață, de studiu și de rugăciune.

meditații după amiază, *rugăciunile se seară* și *slujbe* la Biserică. Și ne dădeau doar *o singură dată*, pe săptămână, voie…

Pr. Dorin Picioruș: …în oraș…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: în oraș, în condiții speciale, cu *bilet de voie*.

Sigur: pentru noi era *semn de constrângere* [atunci]…Dar, pe de altă parte, [acest lucru] ne-a învățat să fim *disciplinați* și *ordonați*, ca să putem să avem o viață [împlinită]…

Căci oricâtă *viață spirituală* ai avea, dacă nu ai *disciplină*, nu poți să realizezi *prea mult*.

Pr. Dorin Picioruș: Da, *ordine* în toate!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Disciplină *în gândire* și *în faptă*…Iar, pe de altă parte, și o disciplină dusă la extrem, fără *suport* spiritual, se întoarce [împotriva ta] și *te aplatizează*, te mecanizează, încât activezi *ca un robot*, care ascultă *de ordine* și *de comandă*.

Am trecut [însă și] prin *fericirea* a două *ocupații* [străine] care *s-au abătut* asupra mea…și asupra țării românești…Mai întâi *ocupația germană*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …din care cauză am fost *obligați* în școală *să învățăm* limba germană. Eram în *Seminar*…Și după aceea a venit *ocupația sovietică*, care ne-a obligat…

Pr. Dorin Picioruș: să învățăm rusa!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …să învățăm rusa…De la nemți, cel puțin, am învățat *disciplina*. De la ruși [însă] nu am avut prea multe lucruri de învățat...fiindcă s-au *purtat*, cel puțin față de noi și de părinții mei, în comuna în care am trăit, [într-un *mod* pe] care nici nu mai trebuie *să îl amintesc*. Pentru că, pur și simplu, *mă umple de oroare*…

Pr. Dorin Picioruș: Vă înțeleg!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Pentru că [astfel] trebuie să vorbesc despre *atitudini* și *comportamente* de oameni, care nu mai aveau aproape *nimic omenesc* în ei...

În fine!...Au fost *încercări* de la Dumnezeu…Am avut și multe altele în viața mea…

Acum m-am *lovit* de anumite suferințe și boli, *consecințe* ale vieții zbuciumate pe care am dus-o în tinerețe…din cauza condițiilor sociale în care am fost *obligat* să îmi desfășor activitatea mea…

Pentru că, așa cum v-am spus, am fost obligat să muncesc *în munți*…și acum *trag ponoasele*[19]…

Însă ce să spun, domne, am un singur lucru și o singură bucurie: aceea că *nu m-am simțit înfrânt* în viața mea!...

Pr. Dorin Picioruș: Și acesta e *cel mai important lucru*, până la urmă!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și cum e și *normal*, în viață te întâlnești și cu oameni *buni*, care merită *toată lauda*…[dar] te întâlnești și cu oameni care vor să-ți facă *rău*, fapt pentru care s-au dat de *importanți* în relație cu mine…Și din cauza asta am avut foarte mult *de îndurat* și *de suferit*.

Însă nu m-am simțit niciodată *dezabuzat*[20]…n-am fost niciodată *învins* și, mai mult decât atât, *n-am căutat să mă răzbun niciodată*.

Pentru că în momentul în care *nutrești* în gândul tău sentimente…

Pr. Dorin Picioruș: …de răzbunare…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: de răzbunare…S-ar putea ca în culmea furiei să mai ai *accese* de răzbunare, de mânie și de furie dar niciodată nu trebuie *să le duci la bun sfârșit*…

Pr. Dorin Picioruș: sau pe cale îndelungată…*să rămâi* în ele…

---

[19] Consecințele, urmările dureroase.

[20] Dezamăgit.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și prin asta să devii *agresiv* și *violent* față de semenul tău.

N-am făcut *niciodată* așa ceva…

Și cu cât ești *mai liniștit* și *mai împăcat* și cu cât mai mult *te lași* pe seama lui Dumnezeu, cu atât ai posibilitatea ca să dobândești *o tărie sufletească* ca să *învingi* greutățile vieții pe care o trăiești.

În fine!...În viața mea am avut și momente *de scădere*…am avut și momente *de ridicare*…

Pr. Dorin Picioruș: Ca oricare…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Însă niciodată n-aș putea spune că *am fost învins*. Și asta nu pentru că aș fi eu *mare figură de învingător* ci pentru că *m-am sprijinit* pe puterea lui Dumnezeu.

Atunci când *mi-a fost mai greu*…când eram *disperat*…m-am gândit la Dumnezeu și am găsit la El *suportul*[21] și *tăria* necesară ca să biruiesc încercările vieții…

Pr. Dorin Picioruș: …Și prin toate acestea ne-ați spus că *la baza* teologiei stă *echilibrul interior*, că echilibrul interior *se observă*…este *observabil*…în lucrarea noastră teologică și în vocația noastră preoțească, și am înțeles de la dumneavoastră că *sinteza*, că o minte *sintetică*…este o minte care *nu se lasă pradă resentimentului*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Da, da!...

---

[21] Ajutorul.

Pr. Dorin Picioruș: …ci *își caută* drumul în viață, fiind *foarte conștiincioasă* și *echilibrată*.

*

A doua parte. 15 iulie 2008[22].

Pr. Dorin Picioruș: Părinte Profesor, acum o jumătate de veac, dumneavoastră v-ați raportat la teologia lui *Vatican II* și teza dumneavoastră doctorală este *pe hotărârile* Conciliului II Vatican[23].

Conciliu care, pentru unii, a produs foarte multe *schimbări în bine*. În special pentru romano-catolici. Însă în spațiul nostru ortodox raportarea la II Vatican este mai mult sau mai puțin *amatoristă*.

Dumneavoastră [însă] aveți *o privire sintetică* asupra II Vatican…și concluzionați [în acest caz] că avem de-a face cu *o eclesiologie semi-nestoriană* și cu *un centralism papal* care a luat toate *prerogativele* episcopatului în mâna sa.

Întrebarea noastră e următoarea: *ce consecințe* a avut Vatican II pentru Occident…sau și pentru noi, pentru teologia ortodoxă?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Domne, să-ncepem cu ce e *pozitiv*!…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

---

[22] În format audio, 22. 31 minute.

[23] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Vatican_Council.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Și anume [cu] faptul că e conciliul care a făcut două *deschideri* fundamentale, pe care nu le-a [mai] *cunoscut* Biserica Romano-Catolică de când *s-a despărțit* de Biserica Răsăriteană.

Prima privește *ecumenismul*.

Pr. Dorin Picioruș: Da…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Până la Vatican II a existat tendința de a considera orice biserică ce era *afară* de cea romano-catolică drept *biserici eretice*, care au pierdut *cârma* adevăratei credințe.

Numai Biserica Romano-Catolică se prezenta ca „singura" Biserică a lui Hristos.

La Vatican II se produce *o deschidere*. În sensul că face *deosebire* între bisericile care sunt *în afara* catolicismului și spune că, în comparație cu protestanții, care duc lipsă de *preoție*, de „sacerdoțiu ministerial", cum zic ei, Biserica Ortodoxă are *episcopat*. Pentru că a fost *o singură Biserică*, cu cea Romano-Catolică, mai bine de un mileniu.

Și acest lucru le-a dat posibilitatea [catolicilor], ca după aproape o mie de ani, să recunoască *existența* Bisericii Ortodoxe ca atare.

Căci până atunci *nu recunoscuseră* asta…

Pr. Dorin Picioruș: Au recunoscut, cu alte cuvinte, *apostolicitatea* Bisericii noastre…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Însă *au condiționat* această *recunoaștere* prin faptul că Biserica Ortodoxă este formată din *Biserici*

particulare, cum zic ei sau *naționale*, după cum spunem noi, dar ea, Biserica Ortodoxă, „nu are” *dimensiune universală*.

Iar dacă vrea „să descopere” această *dimensiune universală* trebuie „să se unească” cu Roma, pentru că papa e „centrul de gravitate”, centrul „universal”, care vine și „garantează” universalitatea Bisericii lui Hristos.

Și pe de-o parte e *deschidere* iar pe de altă parte e *închidere*.

E *închidere* pentru faptul că *primatul papal* a fost doctrina care *a dezbinat* fundamental…

Pr. Dorin Picioruș: A produs *schisma*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și la Vatican II nu s-a făcut nimic ca *să se remedieze*[24]…

Dimpotrivă, *s-a reconfirmat* învățătura primului Vatican[25], de la 1870, adică *primatul [papal]* și *infailibilitatea papală*. Și, mai mult decât atât, *s-a extins* această „putere” a papei și asupra episcopilor.

Pentru că aici trebuie făcută *o diferență*. Până la Vatican II, în catolicism, episcopatul a fost considerat ca fiind *în stare de dispersie*, în lume…

Pr. Dorin Picioruș: Da...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …niciodată *la centru*, în jurul papei. Și acum e *pentru*

---

[24] *Schisma* dintre ortodocși și romano-catolici.

[25] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Conciliul_Vatican_I.

prima dată când începe să se vorbească [în romano-catolicism] despre *colegiul*…

Pr. Dorin Picioruș: episcopal…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: *episcopal*…Alături de *colegiul cardinalilor*, care ăsta exista deja subliniat…

Și acesta este *elementul fundamental* care constituie *baza* de la care a plecat II Vatican pentru ca *să recunoască* episcopatul ortodox.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că și noi și ei avem episcopat *valabil*[26]. Însă diferența dintre unul și altul constă în faptul că noi nu avem *unitate*, pentru că, în fine, „nu ținem" de papă iar ei au „unitate" pentru că recunosc *primatul papal*.

Și mai mult decât atât, o altă *noutate* la Vatican II, a constat în faptul că s-a dat *un rol important* nu numai *episcopilor*, care, așa cum am spus, erau considerați în stare *de dispersie*, în lume…

Și aș putea *să adaug* ceva aici. Că în tot evul mediu, ca să *dezvolte* puterea papală și ca să ajungă la *apogeul* pe care l-au atins mai târziu, s-a considerat faptul că preoții sunt *superiori* episcopilor.

Și asta printr-un raționament foarte simplu și foarte clar: că întâi ești *preot* și apoi te face *episcop*.

---

[26] *Poziția* romano-catolică vizavi de *episcopatul ortodox*.

Pr. Dorin Picioruș: Înțeleg!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și preoții au [astfel] *întâietate* față de episcopi. Acum, la Vatican II, s-a schimbat [strategia]. Episcopii au…

Pr. Dorin Picioruș: *întâietate*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …asupra preoților și ei sunt *în stare colegială*…se adună *colegial* în jurul papei, pentru ca *să conducă* Biserica Romano-Catolică, deși *în raport* cu papa colegiul *nu are putere*[27].

Și despre colegiul episcopal se spune așa: atâta timp cât definește credința *împreună* cu papa este *infailibil*. Însă în momentul când *intră în conflict*, papa are „întotdeauna dreptate”…

Deci [papa] și-a luat întotdeauna *măsuri de prevedere*, ca această „revizuire”, să-i zicem așa, a *Codului canonic romano-catolic* să nu-i aducă *prejudicii* personale.

Pentru că toată *viața* catolicismului vine din *primatul papal*.

Așadar, în Orient, au fost mai multe patriarhate. A fost cel de Ierusalim, cel din Alexandria, cel de la Antiohia, a fost cel de la

Pr. Dorin Picioruș: Constantinopol…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Constantinopol…iar Apusul a avut numai Roma. A fost *singurul patriarhat*…Și acum

---

[27] Putere decizională în materie de „dogme” fiindcă papa, el poate iniția și promulga, cu de la sine putere, orice „nouă dogmă” în romano-catolicism.

[romano-catolicii] nu mai vor să recunoască că e „patriarhat”, ca să nu îl pună *pe același nivel* cu celelalte patriarhate din primul mileniu. Ci, pur și simplu, Roma spune că e *deasupra* tuturor celorlalte patriarhate.

Și chiar s-a ajuns până acolo să se spună, că un cardinal are *mai multă putere* în Biserica Romano-Catolică decât are *un patriarh*.

Patriarhul, la noi, e *conducătorul* unei Biserici locale, pe când cardinalii *îl secundează* pe papă…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că sunt *trimișii* papei în toată lumea…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da!...Însă, ceea ce e important, e că pe lângă aceasta, [Vatican II] a mai făcut încă *o revizuire drastică* în materie de *eclesiologie* romano-catolică, prin faptul că a dat *un loc* laicilor în biserică.

Mai bine zis a luat *în considerare* existența și importanța laicilor pentru misiunea bisericii

Pr. Dorin Picioruș: *A poporului lui Dumnezeu*, cum apare [în actele conciliare].

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …în lume. [Și asta pentru că] în evul mediu *nu au avut nevoie* de laici. Pentru că Biserica Romano-Catolică *conducea* lumea prin *capetele încoronate* ale Europei.

Avea *ascendent* asupra tuturor regilor și împăraților Europei. [Dar] în momentul în care *s-au prăbușit* monarhiile s-a simțit nevoia să aibă drept *aliat* laicatul, ca să poată

să ducă mai departe *mandatul* Bisericii în lume.

Însă s-a întâmplat un lucru foarte straniu [în catolicism]…Și anume că Biserica propriu-zisă, ca Trup al lui Hristos, a rămas formată din *papă* și din *episcopatul sacramental*. Pentru că laicii *țin* de Biserică dar *nu sunt una* cu Biserica…

Pr. Dorin Picioruș: Sunt *auxiliari* cumva…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Căci ei spun așa (printr-o *completare* la textul conciliar, al lui *Vatican II*), că între episcopi și laici sunt *diferențe ontologice*.

Cum *se explică* treaba asta? Se explică prin faptul că episcopatul este *izvorul* grației create.

Pr. Dorin Picioruș: În care *se centrează* grația! Că ea *vine* de la Dumnezeu…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Însă ei considerau până de curând că grația e *depozitată* în Euharistie. Dar acum, de când s-a constituit colegiul episcopal, consideră că grația e *depozitată* în colegiul episcopilor.

Și ei, episcopii, sunt tot atâtea *izvoare* ale grației create, „sfințitoare”, care se dă credincioșilor pentru mântuirea lor.

Adică ea, grația, nu este *împărtășită* de Duhul Sfânt, pentru că grația, [în Biserică], vine *pe linie de succesiune apostolică*.

Pr. Dorin Picioruș: Adică e *pur umană*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, *o transmitere omenească*…Pe care episcopii *o transmit* la urmașii lor.

Iar Duhul Sfânt este numai *o putere* care *planează* deasupra Bisericii și care face, pe undeva, ca *să lucreze* această grație creată. Care vine *de la episcopat* și nu *de la Duhul Sfânt*.

Și în felul ăsta s-a ajuns la o Biserică, care, pe de o parte, *ar vrea să țină pasul* cu modernitatea, prin faptul de *a da loc* laicilor în Biserică dar, pe de altă parte, a ridicat *bariere de netrecut* între laici și episcopat, fiindcă, în virtutea percepției lor [asupra eclesiologiei], papa și episcopatul *se identifică* cu Biserica.

Pr. Dorin Picioruș: Și dumneavoastră ați tras atunci concluzia că există *un semi-nestorianism* în eclesiologia romano-catolică. Pe baza faptului că Dumnezeu este *deasupra* Bisericii, *exclus* din ea iar Biserica Romano-Catolică *se centrează* în papalitate.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, e ceva *în genul* ăsta…În sensul că (ca să justifice rolul papei aici, pe pământ)

Pr. Dorin Picioruș: În Biserică…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …că el e *forul suprem*…

Pr. Dorin Picioruș: Dogmatic…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și…

Pr. Dorin Picioruș: Și *moral*…și…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...S-a ajuns la concluzia că Dumnezeu *nu e prezent* în lume și nici în Biserică.

Pentru că, în ceea ce privește creația, ei pleacă de la premisa filosofică că *lumea este autonomă*.

Dacă iei decretul *despre lume* al Vaticanului II, *Gaudium et spes* [Bucurie și speranță][28], ai să vezi acolo că spune că lumea e „autonomă”.

Sau spune că nu e *sută la sută* autonomă dar e totuși *autonomă*.

Și că ea începe să devină *lucrul* lui Dumnezeu numai în momentul în care omul *o prezintă* lui Dumnezeu.

Însă aceasta este *marea diferență* între noi și catolici, datorită *rolului* pe care îl are papa în Biserica Romano-Catolică: căci în timp ce, la noi, întotdeauna Hristos e *prezent* în Biserică, iar episcopul este pur și simplu numai *un simbol* al prezenței lui Hristos în Biserică și, de aceea, în timpul slujbei, privește către…

Pr. Dorin Picioruș: Hristos…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și vorbește despre via lui Dumnezeu, pe care *a sădit-o* dreapta Sa…în romano-catolicism, papa și episcopatul acționează *in persona Christi* [în persoana lui Hristos], adică *se identifică* cu Hristos.

---

[28] A se vedea: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_cons_19651207_gaudium-et-spes_en.html.

Și una e să fii *simbol* al lui Hristos și alta e…

Pr. Dorin Picioruș: …să te *identifici* cu El…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da…Pentru că astfel transferi *centrul de gravitate* al Bisericii de la *Dumnezeu* la *om*. Și, da, catolicismul are această *calitate extraordinară* de a avea *ordine*, de a face *misiune*…prin care *s-a răspândit* în toată lumea…

Asta în timp ce Ortodoxia a fost din ce în ce mai *strâmtorată*…și obligată *să se retragă* [din societate], după ce a dispărut Imperiul bizantin și a rămas în locul lui cel otoman.

Însă catolicismul s-a extins…și se spune că la ora actuală ar avea *miliarde de credincioși*…

Pr. Dorin Picioruș:…în toată lumea…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: În toată lumea!...Câți or fi acum [nu știu]…Însă, e adevărat, e o Biserică *cu pondere* din punct de vedere numeric. Dar, din punct de vedere calitativ, lucrurile stau altfel.

Pentru că, în momentul în care se pornește de la premisa că Euharistia *ține locul* lui Hristos în Biserică înseamnă că Dumnezeu *nu mai este prezent* în Biserică.

Și omul, cu puterea lui, poate să facă acte de vitejie grozavă în lume, acte de eroism și să răspândească credința în toată lumea dar nu poate un singur lucru: ca să *se biruiască pe sine* însuși. Adică *să lupte* cu patimile și

poftele din el ca să redevină *propriul său stăpân*.

Pentru că omul poate să fie *stăpânul* lumii. Dar dacă nu e și *propriul său stăpân* e *o jucărie* în mâinile pasiunilor sale.

Ai văzut că sunt cazuri în lume în care tineri, de vreo 17-18 ani, împinși de o furie extraordinară, pun mâna pe armă și își împușcă colegii de școală.

Pentru că nu mai pot *să își stăpânească* patimile.

Pr. Dorin Picioruș:…Pe ei înșiși…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da! Asta e: *explozia interioară*! Și asta o vezi uitându-te la filme. La început erau *mai romantice*, mai sentimentale…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Când eram copil, prin anii 50, 60…se mai vorbea în filme despre *dragoste curată*, despre *sacrificiu*, despre lucruri *de dincolo* de viață și de moarte…

Pr. Dorin Picioruș: Adică erau și *idealuri* în filme…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Acum e *numai zgomot*, *agresivitate* și *violență*.

Pr. Dorin Picioruș: Sunt foarte de acord!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Din ce în ce mai mult lumea nu mai are posibilitatea ca să

se ridice din acest *lucru periculos*. Pentru că dispune de mijloace de *distrugere în masă* și ele pot ajunge pe mâna unui om violent și poate face prăpăd.

Pr. Dorin Picioruș: Raportându-vă cumva la ideea de *autonomie* din teologia romano-catolică, din acest motiv ați subliniat *atât de pregnant* în cărțile dumneavoastră, realitatea, *prezența lui Dumnezeu* în lume?...Ce înseamnă, într-o exprimare largă, prezența lui Dumnezeu *în viața* credinciosului ortodox, în lume, în Biserică?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Înseamnă ce spunea Sfântul [Apostol] Pavel: nu mai trăiesc *eu* ci Hristos *trăiește* întru mine...și toate le pot *în Hristos*.

E singurul om[29] care a făcut *experiența* puterii lui Dumnezeu. A fost dotat și cu calități extraordinare, fapt pentru care a simțit foarte mult puterea lui Dumnezeu. Și de aici a devenit un om, care nu era *mare*[30] de statură, dar a reușit să realizeze lucruri extraordinare, pentru că era foarte dinamic.

Și lui i se datorează faptul că Creștinismul *s-a răspândit* în Europa…începând de acolo, din Orientul Mijlociu, și până în Italia și, se pare, și în Spania…

Pr. Dorin Picioruș: Deci trebuie să avem *o relație personală cu Dumnezeu* pentru ca

---

[29] Nu a făcut *numai* Sfântul Pavel *experiența* lucrării lui Dumnezeu…Ci Părintele Profesor a vrut să spună că Dumnezeiescul Pavel a avut *o experiență mistică colosală*.

[30] Înalt.

apoi *să simțim* în semenul nostru, în Biserică, în lume, pe Dumnezeu…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Și nici nu poți *să duci*[31] o viață creștinească adevărată, nu poți *să lupți* cu patimile din tine, dacă *nu Îl ai* pe Dumnezeu în tine [prin harul Său].

Pentru că patimile nu se pot *birui* decât *cu puterea* lui Dumnezeu.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că, pe de o parte, e adevărat: trebuie *să postești*, să faci și tu *efort*…Pentru că Dumnezeu *îți dă* dar nu *îți bagă*…

Pr. Dorin Picioruș: …în traistă…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu îți dă *pe gratis*!...Adică trebuie să faci și tu *efort*. Însă dacă *nu te sprijini* pe această *putere* a lui Hristos *nu poți să faci nimic*.

Și, într-adevăr, Apostolul Pavel a devenit *conștient*, în momentul în care *s-a convertit* pe drumul Damascului, de această *lucrare* a puterii lui Dumnezeu în el, și astfel a reușit să realizeze *lucruri extraordinare*.

Și de aceea n-a trăit niciunul ce a trăit Pavel, când el, din *ucigaș de creștini*, s-a transformat în *Apostolul lui Hristos*. Iar acesta a fost *un moment crucial*, care *l-a marcat* toată viața, și de aceea unii depistează în teologia lui o anumită *tendință* spre predestinație. Că Dumnezeu *l-a ales* din pântecele mamei sale…

---

[31] Să trăiești.

Și poate că Dumnezeu, în anumite cazuri, intervine *în mod special* în viața omului ca să facă cu el *ce vrea*.

Însă, în general vorbind, Dumnezeu nu poate *să te conducă* pe tine [după] cum *vrea* El, pentru că, în caz contrar, nu ar mai avea nicio *importanță* ca să te pună *să te naști din nou*.

Pentru că El te judecă *după faptele tale* și nu pentru că ai lucrat *sub imperiul*[32] puterii lui Dumnezeu.

Căci *faptele* sunt ceea ce faci *din proprie inițiativă* și din *propria ta libertate*. Și de aceea *răspunzi* înaintea lui Dumnezeu pentru că ești *o ființă liberă*.

Pr. Dorin Picioruș: Și din această perspectivă, dumneavoastră ați subliniat, în cărțile și studiile dumneavoastră, că *prezența* lui Dumnezeu…în istorie și în lume e realitatea prin care poate fi *contraatacată,* în mediul ortodox, *secularizarea*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!…Iar dacă credincioșii ortodocși *și-au păstrat* credința și *vin* la Biserică, dacă nu s-au secularizat[33], e tocmai pentru că fac *experiența* lui Dumnezeu în ei înșiși.

Că dacă n-ai avea această *prezență*…[n-ai mai *veni* la Biserică].

Căci ce se întâmplă, [de fapt]? Dacă îmi spui că Dumnezeu „nu mai e *prezent* în lume”, îmi spui de fapt că El nu mai e *o realitate vie*, personală. Că e pur și simplu *o abstracțiune filosofică*…

---

[32] Sub presiunea.

[33] Nu au devenit *indiferenți* față de viața Bisericii.

Și din această cauză *teologia scolastică* este mai mult *filosofie* decât *teologie*, pentru că îmi vorbește despre Dumnezeu…

Pr. Dorin Picioruș: numai *din perspectiva* rațiunii…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, și nu mai e *Dumnezeul inimii*. Nu mai e Dumnezeul care ajunge *până* la inima ta și te ajută *să te purifici*, să te desăvârșești din punct de vedere moral.

Și din cauza asta Dumnezeu e văzut *în mod limitat*, închis în *granițele* sufletului, în special *ale minții omenești*, fără *să coboare* în trup și *să îl ajute* pe om *să se luptă* cu patimile lui.

Pentru că, așa cum spune Sfântul Grigorie Palama, omul nu a fost creat de Dumnezeu *pătimaș*. Patima a apărut din ispită și din păcat.

Pr. Dorin Picioruș: A apărut după *căderea* omului în păcat.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și este *greșită* opinia celui care spune, că dacă omul suferă de *un păcat*…n-ai ce îi face și trebuie *să îl accepți* așa cum este. Pentru că omul *se poate schimba*…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că, din punct de vedere teologic, omul ar fi *în mod ontologic* un păcătos…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Însă, în realitate, așa cum din *lipsit de păcat*, omul a

devenit *păcătos*…tot așa, fiind *păcătos*, poate *să biruie* păcatul.

Căci păcatul și virtutea au *în comun* o energie. Numai că păcatul face ca această energie [umană] să fie folosită în scopuri rele, care te depărtează de Dumnezeu…

Pr. Dorin Picioruș: De viața *firească* a ființei noastre…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Că aici nu e vorba de *reprimare* [a instinctelor umane, după]…cum spunea Freud, fiindcă astfel ajungi *la nebunie*.

Pr. Dorin Picioruș: Dacă ajungi să te lupți *cu tine*, cu *ființa* ta…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …ci aici, [când vorbim despre *virtute*] e vorba de *transfigurare* [a ființei tale].

*

A 3-a parte. 15 iulie 2008[34].

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Iar în cazul transfigurării, energia nu mai e folosită *pentru distrugere* ci *constructiv*: pentru înălțarea ta către Dumnezeu și pentru împlinirea de sine.

Pr. Dorin Picioruș: Pentru personalizarea ta.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da...Și acesta e un lucru extraordinar...Pentru că

[34] Fila audio are 22. 23 minute.

dinamica spiritualității ortodoxe constă în aceea de *a te baza* pe harul lui Dumnezeu și nu doar pe voința omului.

Însă, în același timp, acest lucru e foarte firesc, propriu pentru om. Pentru că îl face pe om să nu mai lucreze ca unul care *nu știe* de Dumnezeu ci ca unul care are *chipul* lui Dumnezeu.

Și aici e toată *nenorocirea* lumii contemporane...Căci, pe de o parte, vine și spune cum că omul *se trage din animal*...

Pr. Dorin Picioruș: din maimuță...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: ...iar, pe de altă parte, că nu poate să explice *diferența* dintre om și animal.

De unde a apărut *conștiința* omului?...

Pr. Dorin Picioruș: De unde diferența asta *calitativă* între animal și om?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...De unde *saltul* de la animal la om, de la ființă necuvântătoare la ființă cuvântătoare, dacă nu ar fi la mijloc *un act special*, prin care Dumnezeu a intervenit în viața lumii? Și astfel, omul, să dobândească această capacitate de *a se exprima prin cuvinte*...

Animalul, trăiește și el, săracul, dar nu are conștiința existenței lui.

Pr. Dorin Picioruș: Și nici nu poate să iasă *din definiția* realității lui...din ontologia lui.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...El e supus repetiției. Săracul, repetă la nesfârșit ceea ce a învățat.

Pr. Dorin Picioruș: Adică gesturile...El imită...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Adică nu știe *ce e progresul*. Și e interesant că această realitate *se păstrează*, pentru că de atâta vreme animalul nu a putut *să se ridice* [deasupra lui], cu toate eforturile pe care le-a făcut. El nu a ajuns niciodată la *conștiința de sine*.

Iar, în al doilea rând, omul, de când a apărut cu conștiință, nu a mai *evoluat* [, dacă e *să acredităm* teoria evoluționistă].

Pr. Dorin Picioruș: În niciun fel...Nu s-a mai schimbat *în mod fundamental*...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: A rămas același de zeci de mii de ani. Și continuă *să activeze* ca atare.

Pr. Dorin Picioruș: Deci, ideea *de evoluție* cade...Ca și ideea *de autonomie* a omului...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Putem vorbi de *o evoluție* a creației...în sensul că Dumnezeu a început de la *cele simple* spre *cele complexe*. Însă nu pe cale evolutivă, în mod autonomist...Ci creația a apărut *prin intervenția specială* a lui Dumnezeu.

Și, din această cauză, dacă combini două animale din aceeași specie, măgarul cu

calul spre exemplu, produsul lor nu se mai înmulțește.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Deci realitatea e *viguroasă*...Acum încearcă ei *să combine* diferite specii, să facă nu știu ce…Însă toate încercările lor sunt încercări de laborator, care nu fac decât să se îndepărteze din sfera adevărului. Pentru că, nenorocirea lumii de azi [e aceasta]: că făcând abstracție de Dumnezeu, face abstracție de suflet. Și ceea ce mai rămâne din om, [când negi sufletul], e numai trupul. Iar dacă manipulezi trupul…

Pr. Dorin Picioruș: materia creată…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …crezi că poți rezolva toate problemele [omului]. Or, după cum vezi, medicina a reușit să facă progrese formidabile, a reușit să facă transplanturi și operații, care erau de neimaginat în trecut, dar psihologia nu a putut să progreseze cu nimic. Ea bate pasul pe loc. Fiindcă e deja într-o lume a realităților nevăzute, care, pe cât e de nevăzută, pe atât e de importantă în viața omului.

Că îmi amintesc odată, când făceam armata, era un fel de *major*, care venea și spunea…

Pr. Dorin Picioruș: …Pentru că știa că ați făcut teologia...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, pentru că făcusem Seminarul![35]…Și el le spunea altora: „Uite bă, ăsta, crede în Dumnezeu! Cum să crezi în Dumnezeu, dacă El nu se vede?!”.

Pr. Dorin Picioruș: Dacă Dumnezeu nu Se vede, atunci nu există…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și eu l-am întrebat: „Dumneata ai minte?”. „Păi, cum să n-am?!”. Și i-am spus: „Nu să vede!”. Și atunci s-a înfuriat…și m-a pedepsit…

Însă, realitatea e următoarea: că omul este om prin ceea ce *nu se vede* și nu prin *ceea ce se vede*.

Pr. Dorin Picioruș: În mod fundamental, suntem oameni prin ceea ce nu se vede…decât prin ceea ce se vede…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da…E puterea spiritului! Or știința a mers până aici[36]…De aici, gata! Nu mai poți să mergi [cu uneltele științei]…

Pr. Dorin Picioruș: Însă cunoașterea lumii se bazează pe ceea ce dumneavoastră iarăși accentuați și anume pe *raționalitatea* creației. Pe raționalitatea și plasticitatea ei. Căci materia se poate schimba.

Fierul se poate modifica, planta poate fi modificată. Și prin aceste schimbări putem beneficia din plin de raționalitatea materiei, atâta timp – și dumneavoastră subliniați de

[35] Seminarul Teologic.
[36] Până la suflet.

foarte multe ori acest lucru – atâta timp cât ne păstrăm, totuși, în naturalul, *în firescul* lucrurilor.

Pentru ca apoi…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Acum, știți ce se întâmplă?!...Ajungem la faptul că știința actuală a ajuns la concluzia că materia nu mai este chiar așa [de]

Pr. Dorin Picioruș: amorfă…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …[de] *plată*…da…ci că ea este *rațională* pe undeva. Dar numai că nu vor să recunoască că raționalitatea asta vine de la Dumnezeu.

Pr. Dorin Picioruș: Că e *amprenta* unui Creator.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și cred că ei pot manipula cum vor, prin intermediul ei, creația. Or sunt niște parametri acolo, pe care, dacă nu-i respecți, sare totul în aer. Fiindcă nu poți să iei un aspect [din realitatea materiei] și să îl dezlipești de restul aspectelor, pentru ca [după aceea] să poți să îl manipulezi așa cum vrei tu. Dacă nu…

De exemplu, poți să te lupți cu un microb, dar nu poți să-l faci niciodată pe om *să nu moară*. Însă mai sunt și alte racile care îl macină pe om, alte zeci și sute și mii de microbi, care te atacă din toate părțile și nu poți să câștigi în fața lor.

Deci, omul are această posibilitate, parțială, [adică] rațiunea, însă trebuie, dacă ești om cu cap, trebuie *să ții măsura*

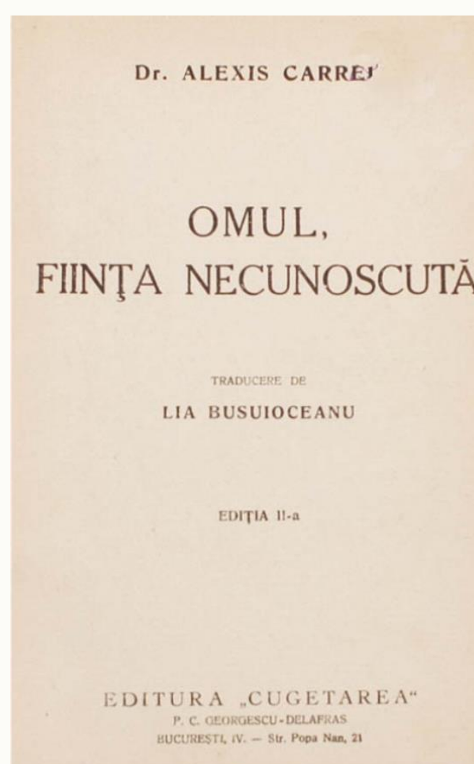
lucrurilor[37]. Iar dacă nu faci apel la rațiune, poți să strici tot. Pentru că, fără rațiune, explici anumite lucruri până la un punct și [dar] nu poți să explici altele, care depășesc posibilitățile noastre raționale.

Da...Pentru faptul că e *om*[38]!...

A fost un psiholog, un savant american, Alexis Carrel[39]…

Pr. Dorin Picioruș: Da, îl știu!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …care a scris *Omul, ființă necunoscută*[40].

---

[37] Să fii *echilibrat* în viața ta personală.

[38] Și pe om *îl depășesc* imens de multe taine ale lui Dumnezeu.

[39] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Alexis_Carrel.

[40] A fost republicată și după 1989, dar tradusă de Emanuel Copăcianu. Imaginea supra e preluată de aici: http://anticariatultau.ro/image/cache/data/_old/Omul_fiinta_necunoscuta-Alexis_Carrel-Cugetarea_35390-750x750.jpg.

Pr. Dorin Picioruș: Da, s-a tradus în română!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: A apărut cu o jumătate de secol în urmă și a produs vâlvă la vremea respectivă, pentru că [a spus că] omul este…[necunoscut]. Și, într-adevăr, el vine să confirme ceea ce spun Părinții [și anume] că omul e făcut după chipul lui Dumnezeu.

Pr. Dorin Picioruș: Și acest chip e o taină, e un abis, e o necunoscută…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Ei și…nu poți să definești taina asta[41], pentru că depășește orice imaginație. Și ea nu ține numai de suflet ci ține și de trup. Și în ea se concentrează întregul mister al omului.

Poți să zici, de exemplu, că „nu există Dumnezeu”, dar îți creezi alții[42].

Pr. Dorin Picioruș: Negarea lui Dumnezeu înseamnă inventarea unor pseudo-dumnezei…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, creezi alții, care nu există…Numai că depinde la ce Dumnezeu te închini. Te închini la Moloch[43] sau la Mammonas[44] sau te închini lui Dumnezeu Cel adevărat? Și una e să te închini la materie și alta e să te închini la Spirit.

---

[41] A chipul lui Dumnezeu din om.

[42] Îți creezi alți zei, alți idoli, dacă Îl negi pe Dumnezeu.

[43] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Moloch.

[44] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Mammon.

Dumnezeu e Duh și trebuie să I ne închinăm Lui în duh și în adevăr [In. 4, 24]…

Pr. Dorin Picioruș: Părinte Profesor, am vorbit, pe de o parte, despre *raționalitatea* materiei iar, pe de altă parte, despre *prezența* lui Dumnezeu în lume…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Și am vorbit, totodată, despre *taina* omului, despre chipul lui Dumnezeu din om, care e foarte adânc, care e foarte profund, despre realitatea noastră personală necunoscută…dar n-am atins punctul esențial al discuției: *prezența energetică* a lui Dumnezeu în lume. Faptul că Dumnezeu e prezent în lume prin harul Său, prin slava Sa, prin lumina Sa necreată. Acest lucru ne deosebește fundamental, nu?,

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: …de teologia și spiritualitatea romano-catolice…sau protestante…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păi nu [poate fi altfel]…Părinții au recurs la o analogie, care a rămas fundamentală pentru toată patristica răsăriteană: L-au comparat pe Dumnezeu cu un Soare ceresc, iar energiile Lui cu razele de soare. Și așa cum soarele e dincolo dar luminează lumea…

Pr. Dorin Picioruș: …iradiază în lumea noastră…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …tot așa și Dumnezeu e dincolo [dar și aici, prin energiile Sale dumnezeiești necreate]. Iar Ortodoxia, la ora actuală, deși a fost ostracizată [timp] de secole de către occidentali, [pe motivul] că ei erau „raționali”, pentru că spiritul „se opune” materiei, că nu știu ce…astăzi s-a ajuns la faptul [la constatarea] că *materia e plină de spirit*. Și că nu poți să explici nimica...

Pr. Dorin Picioruș: fără să apelezi la realitatea energiei…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că există sensul energiei create și sensul energiei

Pr. Dorin Picioruș: necreate…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Or taina, pe care o spuneau [la care se refereau] Părinții – de unde a luat ideea și Părintele Stăniloae[45] – [e] anume [aceea], că energiile create au fost concepute de Dumnezeu cu capacitatea de a primi [în ele însele] energiile necreate. Și de a se dilata și de a transfigura

Pr. Dorin Picioruș: …materia…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …așa cum s-a întâmplat pe Muntele Taborului[46].

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

[45] Idem: http://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-staniloae/.

[46] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Muntele_Tabor.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că asta e dovada supremă că omul n-a fost făcut să moară și [ci] că, până la urmă, el[47] va străluci în Împărăția lui Dumnezeu, așa cum strălucește soarele pe cer [Dan. 12, 3; Filip. 3, 21]...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu:…cum zice Apostolul [Pavel]…

Și e un lucru extraordinar…(zâmbește)… pentru faptul că, chiar Scriptura, care începe cu *cerul* și *pământul*,

Pr. Dorin Picioruș: La *Facerea*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …termină cu *cerul* și *pământul nou*

Pr. Dorin Picioruș: la *Apocalipsă*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: la Apocalipsă…Pentru că este exact drumul pe care îl face lumea prin Hristos. Prin El s-a zidit [lumea], prin El s-a restaurat și prin El se va împlini destinul ultim al lumii. Iar ca o dovadă a faptului că – zic Părinții [acest lucru]! – acesta e planul lui Dumnezeu…

Pr. Dorin Picioruș: cu lumea…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: cu lumea…constă în faptul că îl lasă pe om să moară trupește dar nu și sufletește. Că, dacă

[47] Omul Sfânt.

stai să te gândești, omul e făcut ca om nu numai după trup ci și după suflet.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Iar sufletul nu e *necreat* ci *creat* [de Dumnezeu]. Și Dumnezeu ține sufletul nemuritor și îl păstrează în vederea învierii.

Pr. Dorin Picioruș: În vederea învierii omului…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, îl ține până la sfârșit!...Și asta este garanția [învierii noastre]. Și dacă a venit Hristos cu învățătura despre învierea morților, [a venit pe un teren prielnic, pentru că]…lumea era deja pregătită. Ea credea în existența spiritelor.

Pr. Dorin Picioruș: Din teologia păgână…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păgână…și de toate nuanțele. Și panteistă, și dualistă…și parsistă…și mai știu eu de care alta…Dar și cea creștină! Care, într-adevăr, scoate în evidență [faptul], nu numai că există materie și spirit dar că, în fond, materia e *concentrare* de spirit și energie. Numai că omul a descoperit o a doua lege… Pentru că bomba atomică ce e?

Pr. Dorin Picioruș: E o concentrare de energie!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu, pulverizează…descompune materia! Căci

apare explozia aceea teribilă…o lumină care te orbește, o lumină care este moartea…

Pr. Dorin Picioruș: Da, care aduce moartea!...Care vestește moartea…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și care e la antipodul celei care a strălucit pe Tabor.

Pr. Dorin Picioruș: …Care nu a produs *moartea*, ci *transfigurarea* lor[48].

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Așa!...Și aici e toată chestiunea [de fond]. Că omul poate *să distrugă*, dar nu poate *să repare*.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles, Părinte Profesor!...Acum am ajuns în situația, ca noi, în teologie, să vorbim despre reactualizarea Părinților. Să vorbim despre reactualizarea marilor probleme teologice. Dumneavoastră cum credeți [că stau lucrurile în această chestiune] sau care ar fi lucrul principal, care ar trebui reactualizat?

Dumneavoastră vorbiți, spre exemplu, despre creație, ca despre o realitate *cu amprentă rațională*, vorbiți apoi, în mod pregnant, despre Hristos ca *Pantocrator*, Care atrage spre Sine toată creația, vorbiți și despre diferența dintre *umanizare* și *deificare/ îndumnezeire*…

Dintre toate acestea, care credeți că ar fi…*subiectul teologic* sau *dogma teologică*, care ar trebui esențializată, care ar trebui pusă *în termeni proprii* pentru credincioșii noștri, pentru ca viața lor liturgică, viața lor

---

[48] A Sfinților Apostoli.

particulară și eclesială să fie alta, să fie revitalizată?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!…Păi…

Pr. Dorin Picioruș: Dumneavoastră mergeți pe ideea Pantocratorului!...*Teologia Dogmatică* a dumneavoastră, ultima carte[49], este făcută pe calapodul lui Hristos ca Pantocrator…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Sfântul Chiril al Alexandriei[50] folosea o imagine foarte plastică. Ca să explice această realitate, adică *îndumnezeirea* omului. Și exemplul lui m-a frapat de când l-am studiat. Căci el spunea: bagi fierul în foc și metalul acela, care e opac, se înroșește și devine maleabil.

Pr. Dorin Picioruș: Arată *alte calități*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Că se vede că focul schimbă constituția…

Pr. Dorin Picioruș:…fierului…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …a fierului. Și asta e ceva practic!

Pr. Dorin Picioruș: Da, foarte practic!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și Hristos a arătat-o…

---

[49] Mă refer la: Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 2005, 442 p.

[50] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Chiril_al_Alexandriei.

Pr. Dorin Picioruș: În persoana Lui.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, în mod natural…pă muntele Taborului. Când fața Lui a strălucit ca soarele și veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina [Mt. 17, 2]. Deci materia e făcută de Dumnezeu cu fundament spiritual! Și [iar] „marea contribuție” pe care o are astăzi lumea, față de trecut, de antichitate…[e aceea că] a opus spiritul materiei.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și Părinții, ai văzut, arată ce se întâmplă cu fierul înroșit în foc…

Pr. Dorin Picioruș: Adică arată că nu există *un antagonism* între suflet și materie…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Mă rog!...Aveau ei ideile lor…Întotdeauna au recurs la analogii d-astea *dinamice*…N-au recurs…

Pr. Dorin Picioruș: La chestii *statice*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu:…pentru că n-au vrut să opună materiei spiritul.

Pr. Dorin Picioruș: Da, corect!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Ei nu puneau *în relație*, spre exemplu, *piatra* cu *mintea*! Pentru că, în mod categoric, nici prin cap nu îți trece *o asemănare* între ele.

Însă, dacă mergi și sapi *la adâncul* lucrurilor – și asta a făcut-o fizica contemporană! – atuncea îți dai seama că, într-adevăr, dincolo de lumea ta materială, văzută, este infinitul cosmic. Acolo e cosmosul mic, în care tu, pur și simplu, vezi numai particule…

Pr. Dorin Picioruș: Lumea subatomică, da!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …care au o mobilitate extraordinară…Însă, numai că aici se întâmplă altă treabă. În trecut *opuneau* spiritul cu materia. Astăzi însă sunt atât de mult *cuceriți* de materie încât spun că totul se explică prin materie și cică nu mai există spirit.

Însă realitatea e că s-a făcut un pas extraordinar și de atunci s-a terminat cu epoca iluministă, care s-a constituit într-o frondă nemaipomenită la adresa Creștinismului. Pentru că iluminiștii nu suportau ideea de *spirit* a Creștinismului, care intra în contradicție cu raționalismul lor materialist dus la maximum [la extrem].

Ei, bine, acum s-a ajuns la concluzia că materia este *maleabilă*, că se poate modifica…Însă, cu bomba atomică, oamenii și-au dat seama că pur și simplu toată materia se transformă în pulbere.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Deci dumneavoastră credeți că teologia creației sau ea împreună cu hristologia ar trebui să fie *reevidențiate* de către teologia actuală.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Adică eu cred că noi putem să facem apel la știință, ca să arătăm că, într-adevăr, materia *nu este opusă* spiritului.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că atunci când *s-a spart* atomul [când *s-a intrat* în atom în mod științific], s-a constatat că înăuntrul lui este o lume organizată în mod extraordinar. Că avem de-a face cu un microcosmos, [tot la fel de impunător] ca și cosmosul mare.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și el[51] este de o organizare extraordinară…deși, pe de altă parte, ei[52] vin și spun că acolo se petrec niște fenomene ieșite din comun. Pentru că, la un microscop, dacă vrei să pătrunzi în lumea microcosmosului [subatomic], îți dai seama că e totul o învălmășeală de particule

Pr. Dorin Picioruș: …care par haotice, o lume haotică…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …dar însă, realitatea e aceea, că ea are *o ordine*!...

Pr. Dorin Picioruș: Că lumea asta haotică nu se sparge…

---

[51] Microcosmosul subatomic.
[52] Oamenii de știință.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: nu se descompune!

Pr. Dorin Picioruș: …nu se descompune…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Că ceea ce ni se pare nouă *haotic*…are *ordine*. Pentru că, așa cum spunea cineva, lumea e *în curs de devenire*. Ea nu șade pă loc! Ea merge [mai departe tocmai] pentru că e făcută de Dumnezeu pentru un scop [anume] și tinde către un scop. Acuma, știința vine și spune [în mod] clar: Domne, noi nu putem să știm dacă lumea are un început sau nu are un început, pentru că noi nu putem *să verificăm* treaba asta!…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Cine s-apucă să-mi spună mie că „nu există Dumnezeu", pentru că „lumea e eternă"…astea sunt *povești*! Sunt *ideologii*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Care nu pot fi justificate și gândite științific…

Pr. Dorin Picioruș: Sau, mai bine zis, sunt *presupuneri*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Sunt [presupuneri] „științifice", da!...Care înlocuiesc cuvântul „știință"…

Pr. Dorin Picioruș: [surâd] …Înțeleg!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: [și dumnealui surâde]: …Toate sunt „științifice” dar *nu țin* de Dumnezeu! …Căci știința se mărginește la *ceea ce se vede*.

Pr. Dorin Picioruș: La ceea ce e *cuantificabil*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: La ceea ce se poate…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …experimenta…

Pr. Dorin Picioruș: …demonstra…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Dar ceea ce nu poate să cunoască…ea[53] lasă la o parte. Or s-a văzut un singur lucru: că nu se poate explica începutul [lumii] și nici nu se poate explica sfârșitul [ei], dar se poate explica, pur și simplu, asta: că materia *rămâne deschisă continuu* către transcendent. Căci, la un moment dat, [oamenii de știință înțeleg] că parcă există ceva dincolo de materie. Pentru că [omul] nu poate să explice totul pân [prin] materie, ci trebuie să facă apel la ceva care vine din afara materiei. E prea mare dis…asta!...*ordine*, prea multă *risipă de raționalitate*, pentru ca lucrurile să...

Pr. Dorin Picioruș: fie la voia întâmplării…

[53] Știința.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Ea nu poate să fie de la sine[54]…fără să fi avut loc *o intervenție specială*…Și aici e *spărtura* asta, care îți dă posibilitatea *să te deschizi* către Dumnezeu. Numai că ajung așa de infatuați [oamenii de știință] între ei, încât spun că știința poate *să dovedească* existența lui Dumnezeu mai mult decât orice religie.

Pr. Dorin Picioruș: Și știința, cumva, merge pe urmele teologiei…ale teologiei Pantocratorului. Pentru că Cel care *a creat* lumea și Care *o ține* în existență, Care o mântuie și Care o va judeca, a creat-o rațional, pentru ca și omul și materia *să se îndumnezeiască*.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, asta e adevărat!...Însă ei[55] nu pot să vorbească despre Pantocrator, pentru că El *depășește* posibilitățile lor. Ei merg până la graniță. Ce-o fi dincolo de graniță, ei nu mai știu.

Pr. Dorin Picioruș: Cu alte cuvinte, teologia ortodoxă, vorbind despre Dumnezeu Pantocratorul, e *avangardistă*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: …în comparație cu știința…

---

[54] Să aibă existență de sine.
[55] Oamenii de știință.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păi nu e *avangardistă* pentru că a fost *mai înainte* de știință…

Pr. Dorin Picioruș: Da-da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: pentru că nu am făcut acum afirmațiile, după ce le-a descoperit știința…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că totul[56] vine din Dumnezeu. Căci spune acolo, că l-a început a făcut *cerul* și *pământul* [Fac. 1, 1]. Pentru că a făcut mai întâi *lumea nevăzută* și apoi pe *cea văzută*.

Pr. Dorin Picioruș: Da, da, da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Căci după [ce a fost creată] lumea nevăzută, a fost creată și cea văzută.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Dar pentru că omul era primitiv…nu puteai să vii cu imagini din astea, *abstracte*, care…

Pr. Dorin Picioruș: …pentru evreul care *tindea* spre idolatrie…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Căci făcea ce făcea [poporul lui Israel]…ăla[57] se ruga

---

[56] Toată revelația dumnezeiască.
[57] Sfântul Proroc Moise.

sus[58], bietu' Moise, pe munte, și el se ducea în vale și se închina la vițălul de aur.

Pr. Dorin Picioruș: Da, din păcate!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Și noi ne închinăm astăzi la vițelul de aur…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și încă cum!...Pentru un vițel de aur (zâmbește) ești în stare să dai orice…Unii își dau și sufletul din ei.

Mai ales acum, în sfârșit, în societatea asta…Pur și simplu mă uit…și mă gândesc…și mă apucă groaza…Pentru că unde mă uit, toți vor numai bani!...Numai învârteală, numai afaceri, numai corupție…ca și când totul ar fi numai *pământ*…Nu mai au niciun fel de deschidere, de preocupare pentru [suflet]…

Poate că așa e mentalitatea [postmodernă]! Pentru că se gândesc să facă mai întâi *avere* și apoi se gândesc și la *lucruri spirituale*.

E adevărat că, în trecut, boierii[59] se ocupau ei și de *lucruri spirituale*, dar aveau *cu ce* să trăiască.

Pr. Dorin Picioruș: Le făceau pe ambele: și cu viața spirituală și cu…

---

[58] Pe Muntele Sinai.
[59] Din Țările Române.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Aveau posibilități [materiale]! Că altfel trebuiau să tragă la jug ca să supraviețuiască.

*

Partea a 4-a. 15 iulie 2008[60].

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și pentru că aveau bani, [boierii români] puteau să meargă la Paris ca să studieze, să facă cumpărături…

Pr. Dorin Picioruș: E adevărat!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Ei, na! Ăștia acum [nu mai fac așa ceva; nu mai merg să studieze]…Însă în lumea veche mai existau filosofi. Acuma văd că și filosofia s-a prăbușit.

Pr. Dorin Picioruș: La nivel așa, universal…La nivel…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Cu postmodernismul ăsta și ce-o mai fi după el, s-a pus capac la toate. Numai…S-a ajuns până într-acolo încât să-L facă pe Dumnezeu *dependent* de om. Pentru că ăsta e…

Pr. Dorin Picioruș: Ăsta e *centrul* postmodernismului…Asta este esența postmodernismului: că în jurul omului *se joacă* tot jocul vieții și al istoriei.

---

[60] Filă audio, de 38. 07 minute.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Căci pleci de la premisa că *nu e Dumnezeu*, după care poți să admiți că *există* Dumnezeu.

Pr. Dorin Picioruș: Ca o idee cu care *te poți juca* la un moment dat…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da...absolut! Cel puțin în epoca iluministă plecau de la metafizică. De la Cel care era fix.

Pr. Dorin Picioruș: Da, adevărat!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Numai că era un metafizic, care *era opusul* fizicului. Care era *un alt drăcism*…Doamne, iartă-mă!...prin care se dorea să se piardă legătura dintre Dumnezeu și om. Să Îl vadă pe Dumnezeu *total nemișcat*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și asta a fost toată *tragedia* gândirii europene: că a fost *impregnată* de filosofia greacă veche. Iar Bizanțul a făcut un lucru extraordinar, în măsura în care a putut *să îi creștineze* pe ruși.

Pr. Dorin Picioruș: Poporul rus!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, asta a făcut!...Căci [Patriarhia de la Constantinopol] n-a putut să-i creștineze pe occidentali, să-i ortodoxizeze, dar nici pe orientali, pe musulmani…Pur și simplu, [Ortodoxia] n-a mers decât la ruși! Ei au avut apucături *mai mistice* decât ceilalți.

Pr. Dorin Picioruș: Poporul rus!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și a prins mai repede [mai degrabă] la ei. Însă Occidentul s-a sclerozat intelectual. Neamțul…

Băi, eu îmi amintesc [despre germani] educația lor nemțească, care era, pur și simplu, educație *cazonă*!

Pr. Dorin Picioruș: Da, *militărească*!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Și îmi aduc aminte în procesul de la Nürnberg[61]…cu marii criminali de război…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Cu aghiotanții lui Hitler[62]…când i-au întrebat: „De ce ați făcut, domne, treaba asta?!”. Știi ce răspundeau?... [Răspundeau]: „Am executat ordinul!”. Ei nu mai erau în stare *să gândească* ceea ce fac.

Pr. Dorin Picioruș: Fără apel la conștiință…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pă ei îi interesa *doar ordinul*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

---

[61] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Procesele_de_la_N%C3%BCrnberg.

[62] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Adolf_Hitler.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Acționau ca o mașină oarbă. Și dup-aia[63]…se duceau și cântau la pian. Adică după ce-i gazau și îi omorau pe bandă rulantă, se duceau acasă, mâncau cu copiii și ăia nu știau [nimic despre ce fac tații lor]…

Pr. Dorin Picioruș: Dar poate cultura *să înlocuiască* spiritualitatea? Să înlocuiască Biserica? Pentru că asta *încearcă* postmodernismu': să ne aducă cultură, tehnologie dar mai puțin racordarea la Dumnezeu.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu poate, pentru că este *spiritualist*! Fuge de materie și se refugiază într-o lume nevăzută. Toate ca toate…el reînviază gnosticismul vechi.

[Mi-a sunat telefonul…în mod neașteptat…L-am închis…]

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, el [postmodernismul, ca și gnosticismul vechi,] pierde contactul cu realitatea. Pentru că și Bisericii i-au trebuit 3-4 secole să facă ordine [cu gnosticismul], vorbind despre *îndumnezeirea* omului.

Iar la început au fost Sfântul Iustin Martirul și Filosoful[64], [Sfântul] Clement de Alexandria[65], Origen[66], atâția [alții]…care au

---

[63] După ce *îi gazau* pe oameni…

A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Lag%C4%83rul_de_concentrare_Auschwitz.

[64] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Iustin_Martirul.

[65] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Clement_al_Alexandriei.

[66] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Origen.

luptat împotriva a tot felul de teorii și concepții, care bulversau totul. Pentru că era vorba despre diferența dintre *sfințenie* și *filosofie*.

Însă, când grecii s-au mai maturizat [s-au schimbat lucrurile]…Iar alexandrinii au fost fantastici…Au reușit…

Pr. Dorin Picioruș: În teologia ortodoxă…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Au fost cei mai speculativi. [Pe când] sirienii au fost numai moraliști. Ioan Gură de Aur[67], Vasile cel Mare[68], Grigorie…au fost așa și-așa…Grigorie de Nyssa[69] era el mai speculativ decât alții…Însă ăștia de la Alexandria au fost teribili.

Dar ce este interesant este faptul că…Pe mine ceea ce m-a frapat e faptul că…[a fost cu putință apariția] Sfântul[ui] Apostol Pavel[70]. Domne, a scris 14 epistole!

Pr. Dorin Picioruș: Ca personalitate și ca teologie și ca viață…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: De unde a scos teologia aia, domne?! Că n-a avut pă nimeni înaintea lui, ca să o scrie?!...A gândit-o toată el!...

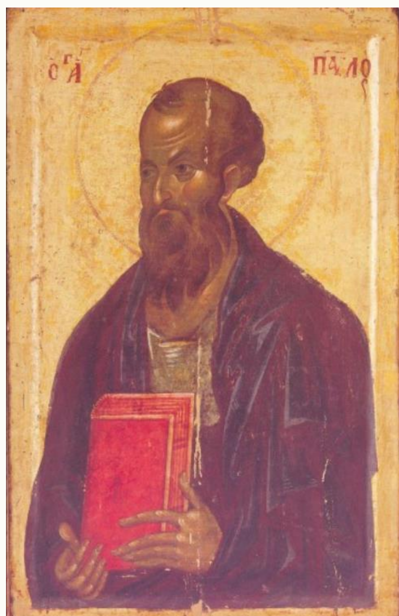
---

[67] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Ioan_Gur%C4%83_de_Aur.

[68] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Vasile_cel_Mare.

[69] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Grigorie_al_Nissei.

[70] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Apostolul_Pavel.

Pr. Dorin Picioruș: Pare imposibilă, dacă privim la câte neputințe avem noi, ca să gândim așa ceva!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Uite că a gândit-o și ea a rezistat în mod extraordinar. Dar fără să aibă izvoare!...Iar ăștia care au venit după el…Origen și ăștia…cu toate izvoarele și știința lor…au luat-o razna…

A mai fost însă unul, care a ținut cârma cum trebuie. A venit din Orient în Occident: Irineu de Lyon[71]!

Pr. Dorin Picioruș: Sfântul Irineu…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Care, într-adevăr, a fost primul care a spus, că Dumnezeu S-a făcut om…

Pr. Dorin Picioruș: …pentru ca omul să se îndumnezeiască…

[71] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Irineu_de_Lyon.

Pr. Dorin Picioruș: Cum vedeți însă că *se raportează* credinciosul de rând la teologie? Ce *surse* mai cunoaște el din marea teologie, pe care noi vrem *să o reactualizăm*?

Pr. Prof. Dumitru Popescu:

Nu!…Nenorocirea e mare [tocmai pentru] că nu prea cunosc [sursele mari ale teologiei ortodoxe]…

Pr. Dorin Picioruș: Credincioșii noștri de rând?…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Dar așa sunt și teologii [noștri]!…Au capul plin de gărgăuni. Fac studii prin străinătate…și s-au lăsat duși când de unul, când de altul…și au contaminat teologia ortodoxă cu tot felul de influențe, care îi depărtează de adevăr. Când îi aud p-acolo, câteodată, cum vorbesc…mă apucă groaza, domne! Că fac și că dreg…și au capul plin numai de prostii. Nu mai știu nimica…

Și d-aia spun eu că ăștia tinerii n-au maturitate!

Pr. Dorin Picioruș: E adevărat: n-avem niciunul maturitate (zâmbesc)…în mod special!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Dar…nu au avut nici profesori…

Pr. Dorin Picioruș: E adevărat și asta. Nu ne lipsesc numai *profesorii* ci și *mentorii*. Cei cu care să discutăm uite așa: ore întregi!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Și în cadrul cursurilor dar și în afara cursurilor [teologice]…Nu?! Ne trebuie *maeștri*!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Ne trebuie *Părinți*!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …că o iau razna! Generații întregi, de sute de studenți, pe fiecare an. Cum ei ies după bănci[le școlii] și nu știu absolut nimic [esențial].

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Că diferența e mare! Iar la noi este *Dumnezeu*…pe când la ăla[72] *nu e*.

Pr. Dorin Picioruș: În greco-catolicism?…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu, în catolicism!...Nu este. Nu este Dumnezeu!

Că ce, Bisericile astea s-au despărțit așa, aiurea?! Așa, de dragul despărțirii?!...

Pr. Dorin Picioruș: Adică: nu fără motive!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu!...Că grecii și-au dat seama, că dacă ai terminat-o cu Dumnezeu[73], ai terminat-o cu

[72] La eterodox.
[73] Se referă tot la *romano-catolici*.

Creștinismul[74]. Dacă L-ai expediat pe Dumnezeu în transcendent, și tu Îi ții locul[75] în imanent, ai terminat-o [cu dreapta-credință]. E numai *filosofie* și nu *teologie*!

Și de aceea, [teologia, destructurată interior,] nu mai are nicio consistență ca să reziste la secularizare. Ca dovadă [e ce au acum catolicii]: Euharistie fără Hristos! Fără *persoana* lui Hristos.

Pr. Dorin Picioruș: Asta vedeți a fi *o emanație* dintr-o teologie secularizată…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, catolică!...Pentru că, catolicismul este *secularizat*!

Numai că ei spun că *luptă* împotriva secularizării… când ei sunt *secularizați*.

Căci dacă l-ai pus p-ăla[76] în locul lui Dumnezeu, pe pământ, ce vrei nedreptate mai mare?

Pr. Dorin Picioruș: Pe Papă!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Ă?!...Pui omul în locul lui Dumnezeu…Ce vrei mai mult?! Nici nu mai trebuie vreun argument…

Că el[77] crede în ce spune Papa și nu în ce spune Dumnezeu! Și mai vine și cu prostia asta…ca să își justifice [afirmațiile]…

Pentru că, după învățătura creștină, *nimeni nu poate ține locul lui Hristos* pă

---

[74] Dacă falsifici dogma Dumnezeului treimic, falsifici, de fapt, Ortodoxia.

[75] Se referă la *Papa* de la Roma.

[76] Pe *Papă*.

[77] Credinciosul romano-catolic.

pământ. Însă ei[78] spun că [primatul papal] pleacă de la filosofia greacă…pentru că lumea e *autonomă*. Și apoi includ acest lucru în Biblie…și fac totul praf. Nu mai înțelege nimeni nimic.

Pentru că [presupusa autonomie a lumii] *Îl scoate* pe Dumnezeu din creație și Îl trimite dincolo, [în transcendență]. [Și pentru că Dumnezeu e *închis* în cer], tocmai de aceea el [Papa] ține locul lui Dumnezeu, aici, pe pământ.

Păi asta e bătaie de joc teribilă [la adresa lui Dumnezeu]…care se va întoarce…

Și așa, acuma, catolicii spun ei că au un miliard [de credincioși] dar au încurcat-o…Pentru că, în America de Sud, i-au făcut praf sectele…

Pr. Dorin Picioruș: Neoprotestante…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: E nenorocire!...I-au nenorocit!…

Pr. Dorin Picioruș: În America de Sud!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Pentru că ăia au fost cu latifundiarii, cu marii proprietari p-acolo…și gloata au lăsat-o la o parte. Și ăștia[79] s-au dus și i-a luat pe negri…și s-a produs o revoluție.

Acu' s-a dus Papa în America, pentru ca să le ceară *iertare* la evrei…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru holocaust…Numai pentru holocaust…

---

[78] Teologii romano-catolici.
[79] Neoprotestanții.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: E…

Pr. Dorin Picioruș: Dar și pentru…inchiziție…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Dar și pentru homosexuali…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Aia a fost durerea mare: că a fost pentru asta (bate în masă)…Acum i-au prins evreii, la înghesuială, cu homosexualii, și i-au…I-au pus de au plătit 200 de milioane de dolari.

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …despăgubiri…pentru ca să se învețe minte. Da!...Și în Europa d-aia își fac treaba…La Vatican umblă de braț unii cu alții de parcă sunt frați de la Adam și Eva…

Pr. Dorin Picioruș: Și totuși, cum ne găsim noi *echilibrul*? Noi, credincioșii ortodocși, teologii ortodocși?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Domnule…

Pr. Dorin Picioruș: Care ar trebui să fie *paradigma* noastră? La cine trebuie *să ne uităm* ca *să facem* teologie? La Hristos știm [să ne uităm]…Dar la oameni?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Singurul avantaj pe care îl ai: Sfânta Liturghie.

Pr. Dorin Picioruș: Să nu părăsim Liturghia și Biserica!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că acolo e *întâlnirea* cu Hristos…

Pr. Dorin Picioruș: Cum ar trebui *să continuăm* astăzi teologia Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae[80]? A Părintelui Profesor I. G. Coman[81]? A marii generații de teologi cu care dumneavoastră ați fost *contemporan*? Despre care ne-ați vorbit de foarte multe ori…Cum arătau teologii români în anii 50, 60, 70 ai secolului trecut? Ce ar trebui să continuăm? Ce nu s-a spus? Ce nu s-a zis până acum *prea tușat*? Care sunt temele teologice, care ar trebui aprofundate?

Dumneavoastră ați aprofundat legătura dintre teologie și știință. Dintre teologie și cultură. Ați subliniat prezența lui Dumnezeu în lume și a Pantocratorului. Acum aveți în lucru și veți edita o *Apologetică*. Unde ați pus în prim-plan prezența lui Hristos în Euharistie și faptul că…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: [La noi] toată *Apologetica* a fost luată după catolici…și L-au scos pe Dumnezeu din lume…

Pr. Dorin Picioruș: Formate dinaintea [comunismului]…

---

[80] A se vedea: http://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-staniloae/.

[81] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ioan_G._Coman.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Am luat mai multe manuale și le-am văzut…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că ultimele sunt din 40…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...E vorba de al lui Tătăreanu, al lui Todoran[82]…de la Sibiu. Dar toate sunt influențate de [catolici]…Nu știu, domne, nu înțeleg: cum au putut *să ia de bune* tot ce au spus catolicii?!...Se luptă cu tot felul de bazaconii, da' nu vor să arate că, din punct de vedere ortodox, fără Dumnezeu nu poți să faci nimic.

Căci Biblia începe cu Dumnezeu, Care *Se purta* peste apă…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Evanghelia după Ioan [începe] cu Logosul…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și o termină cu Logosul…Sinopticii la fel: vorbesc ei despre *Hristos*, dar recunosc că El este *Dumnezeu*. Și noi umblăm cu…Căci creștinul se ridică și rezistă cu Hristos!

Pr. Dorin Picioruș: Deci dumneavoastră considerați că hristologia trebuie reactualizată.

---

[82] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/T/IsidorTodoran.html.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu îmi place termenul *hristologie* pentru că el înseamnă *teorie*…

Pr. Dorin Picioruș: Atunci: *viața cu Hristos*!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: *Persoana* Lui…

Pr. Dorin Picioruș: Persoana Lui trebuie *repusă* în ochii noștri, ai tuturor…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Căci poți să vorbești despre Hristos oricât vrei…Însă noi trebuie să ne referim la *persoana* Lui.

Pr. Dorin Picioruș: Adică *să nu vedem despărțită* Euharistia de persoana lui Hristos, Biserica de persoana lui Hristos, viața noastră preoțească, creștinească de persoana lui Hristos…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: El e *Pantocratorul*! Dar, în același timp, cine mănâncă Trupul Meu, Eu rămân în el și el rămâne în Mine. Pentru că, fără Mine nu puteți face nimic…

Și toate astea le spune El! Pentru faptul că lupta mare a omului e cu el însuși.

Pr. Dorin Picioruș: Aici e marea problemă a noastră, a fiecăruia dintre noi…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Să te lupți cu tine însuți, pentru ca să poți să învingi

patimile din tine. Pentru că asta e toată tragedia omului contemporan: se ocupă de orice altceva și merge mai departe! Și a ajuns așa de rău, încât există un dezinteres total față de viața interioară a omului. Totul e numai *acțiune*! Acțiune, acțiune…ca-n filme…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pur și simplu nu vor *să se concentreze* pe rugăciune. Și renunță la cea *interioară* pentru cea *exterioară*.

Pentru că, spun ei, trăiesc în lume și de aceea nu se concentrează pe cea interioară. Însă, dacă trăiesc în lume, trebuie să facă niște fapte [bune]. Dar una e să fac fapte, când Îl am pe Hristos în mine, și alta e

Pr. Dorin Picioruș: Să merg la întâmplare…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …[să acționez,] când mă apucă furiile în orice moment.

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și dacă n-am puterea asta…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că spuneați că scoatem pistolul și ne împușcăm unul pe altul...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: …dacă nu avem echilibru interior.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Dacă nu știm *să ne acceptăm* unul pe altul. Că acum nu toată lumea are gândirea *la fel*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Știu că nu avem gândirea la fel…dar să fie, domne, *un dialog*!

Pr. Dorin Picioruș: Un respect față de celălalt!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că vezi ce raportare are cineva la oameni, atunci când îi spui una iar el nuuuu [are chef să te asculte]…ci face cum vrea el…Eu…

Pr. Dorin Picioruș: Nu are disponibilitatea de *a accepta* niște lucruri [pe care i le sugerezi]…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Problema e *să discuți*!

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Că el știe „ce e bine”…are în cap o idee…și cu asta a terminat totul, [orice discuție]…

Pr. Dorin Picioruș: Adică vă deranjează faptul că oamenii nu iau [aminte]…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu sunt *receptivi* la ce le spui!…

Pr. Dorin Picioruș: Nu privesc *și din altă perspectivă* viața lor…sau o idee…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Asta este…Pentru că *se automutilează* [*interior*, când nu vor să accepte o perspectivă mai largă asupra vieții]. Se distrug…

Fiindcă, domne, dacă nu ai nicio *scânteie* de voință, de bunătate în tine…

Pr. Dorin Picioruș: Când trăiești în societate…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...atunci ești un dezumanizat…

Pr. Dorin Picioruș: Iar dumneavoastră vedeți toată depersonalizarea asta, ca pe o consecință a faptului că oamenii nu mai au o viață liturgică. Că nu mai au o educație serioasă făcută acasă. Sau că generațiile, între ele, nu mai au relații normale. Pentru că generația tânără, spre exemplu, exclude *înțelepciunea* și *experiența* celei bătrâne, iar cea bătrână nu vrea să vadă niciodată faptul că cea tânără are *probleme*.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, așa e!...Mai ales cu tineretul ăsta, acuma…A intrat cu muzica asta nenorocită, metalică…care țipă și urlă ca niște fiare…și care nu face altceva decât *să dezlănțuie* animalul din om.

Pr. Dorin Picioruș: Agresivitatea noastră, da!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și se comportă *mai rău* decât animalele. Că animalul omoară, mănâncă și după aia nu mai face nimic. Dar ăștia distrug tot de dimineață și până seara.

Și mai vezi…mă uit la ăștia cu drogurile…Se luptă cu ăștia[83]…

Pr. Dorin Picioruș: Cu drogurile…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …să-i sfătuiască, să facă…Dar, băi, ăștia nu au părinți?! Nu pot să judece?!...Când văd ce se întâmplă cu drogurile astea…că te omoară…Că te sinucizi…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Iar tu continui să iei drog?! Înseamnă că ești *dement*, domnule! Înseamnă că nu sunt *normali* la cap.

Pr. Dorin Picioruș: Nu!...Înseamnă că *impactul* drogurilor asupra lor e *mai mare* decât voința lor. Nu au voință *mai mare* decât drogurile…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păi, da, mai înainte de a se ocupa de drog, se petrece asta. Că e un moment în care trebuie *să hotărască*…

---

[83] Cu oamenii *împătimiți*/ *dependenți* de drog.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Atunci, omul – știu eu ce face! – o ia ca pe o bravură, ca să facă și el o experiență…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Împreună cu ceilalți, din grup…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …până ce a intrat diavolul în el și nu mai poate să-l scoată…

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că devine robul lor, [al drogurilor]…

Nu…e [foarte grav]!…

Iar aici mai e ceva: suntem *deficitari* cu credincioșii, la Biserică…M-am dus [în Biserici] și am văzut [ce spun preoții] la predici…Nu le spun la credincioși *ce trebuie* și *bat câmpii*, domnule!...

Pr. Dorin Picioruș: Deci, [dumneavoastră] considerați că nu sunt *catehizați*…că *nu li se predică*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu!…Îi lasă cu capul plin de tot felul de concepții…de-astea, *rătăcite*…ca să poată *să-i stoarcă* de bani. Asta îi interesează pă ei!...Să vină să le deschidă Evanghelia…să le citească la întâmplare…să ducă să-i facă de descântec, să ducă să-i facă nu știu ce…și [tot felul] de treburi d-astea, pentru ca să le ia banii…

Dar, să se ducă acolo, la Biserică, și să le spună: „Bă, dacă nu credeți și nu Îl aveți pe

Dumnezeu în voi, muriți!”...nu fac. Nu spune niciunul treaba asta! Pentru că ei[84] nu trăiesc așa ceva[85].

Pr. Dorin Picioruș: Și considerați că noi facem *marele rău* pentru credincioșii noștri…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Pentru că n-au experiență [teologică și duhovnicească]. Și se poartă – Doamne, iartă-mă!, ca niște *bestii*. Îi tratează *de sus*. Se uită la ei *disprețuitor*…și mă mir *cum mai vin* ăștia[86] la Biserică.

Își dau niște aere[87]…și sunt niște proști făcuți grămadă. Cu ceafa ca de taur de grași, care n-au loc în ei…și vin ca să facă pe [sfinții cu credincioșii]…

Vin la Spovedanie [oamenii] și îi întreabă tot felul de porcării sexuale și nu știu ce…de te apucă [groaza]…Nici în filmele erotice, de la televizor, nu auzi așa ceva...

Și am ajuns până acolo, până în halul ăsta de decădere…

Nu mai e lupta cu patimile, nu mai e [nimic serios]…Totul e, pur și simplu…

Cum a venit odată o călugăriță catolică la mine, ca să îmi ceară o carte despre avort și nu știu ce…Când a deschis cartea…le învăța pe femei, cum să nu rămână gravide…

Pr. Dorin Picioruș: Cum *să nu*…rămână gravide…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

---

[84] Preoții.

[85] În ritmul curățirii lor de patimi.

[86] Credincioșii.

[87] Preoții. Părintele Profesor se referea la București…

Vai de capul meu…

Doamne!...Extraordinar…Doamne!...

Pentru că știu că *nu putem lupta* cu patima și de aceea vor *să ne păcălească*.

Ori (zâmbește calm, *cu drag*, cum zâmbea adesea când evoca ceva anume)…iar n-am să uit niciodată!…Stăteam de vorbă cu niște călugărițe catolice, care știau că sunt *ortodox*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și una se plângea: „Eu nu știu, domne, cum fac ortodocșii ăștia!...Toată ziua cu: „Doamne, iartă-mă!”, „Doamne, miluiește-mă!” și: „Dumnezeu să-l ierte!”. Dar de ce *să mă ierte*?! Ce păcate am făcut eu…*așa mari*?!!”. Deci n-avea conștiința…

Pr. Dorin Picioruș: Că trebuie să se spovedească…Sau că e *păcătoasă*. Nu avea conștiința *păcătoșeniei* sale…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Pentru că era îngâmfată și mândră…Da!...Și la catolicii ăștia, domne, nu mai au [deloc conștiință creștină]…

Pr. Dorin Picioruș: Considerați că viitorul va fi *mult mai negru* decât acum?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Oho!...Păi nu, că [ideea e asta]: că forma asta de Creștinism trebuie *să dispară*, pentru că e *moartă*…E putredă…

Pr. Dorin Picioruș: Forma de Creștinism apusean…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...E *putredă*…Și la noi sunt multe lucruri *putrede*…dar, totuși, *esențialul* e Liturghia. Și ea menține *coloana vertebrală* a Bisericii. Atât!...

Și apoi mă gândesc la generațiile astea, [care vin]…Domne, cei de acum[88] sunt creați de generația din anii 60!…

Pr. Dorin Picioruș: Tocmai, să vorbim despre lucruri pozitive!...

Dumneavoastră mi-ați explicat foarte multe lucruri despre profesorii dumneavoastră…care fac parte din *generația de aur* a teologiei [românești].

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da! A făcut lucru mare patriarhu' de atunci, pentru că *a strâns* în jurul lui oameni[89]…

Pr. Dorin Picioruș: A știut *să lucreze* cu oamenii…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Dar [patriarhul] a avut și *șansa* că facultățile [de teologie] se desființau și, pe cei mai buni, i-a adus la București.

Pr. Dorin Picioruș: Și a avut parte de oameni cu verticalitate. De oameni de caracter. Care au muncit pentru teologie.

---

[88] Ierarhia Bisericii noastre.

[89] Profesori la facultate.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, erau sută la sută *verticali*…dar și *bine dotați* la minte! Și în teologie [erau specialiști]…dar știau și să vorbească frumos [la cursuri]. Și ei te entuziasmau [la cursurile lor]!...

Păi când vorbea [I. G.] Coman, ăştia [din generația lui]…

Că Stăniloae nu era *orator*! El mai mult *îndruga*, așa…El scria *mai ușor* decât vorbea…Mai stătea, mai făcea câte o afirmație…mai întrerupea, se mai gândea…

Pr. Dorin Picioruș: Părintele Stăniloae vorbea fără curs? Fără ceva în față? Vorbea liber?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da…vorbea liber!...El vorbea în afara cursului. Nu se ținea numai de curs.

Pr. Dorin Picioruș: El spunea *mai mult* decât era în curs…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da!...Ceea ce era interesant…Pentru că, ați văzut [cum stă treaba], cu cei care nu erau atenți la ce spunea el și nici nu doreau să îi citească cursul…

Dar erau alții (râde), care aveau talente oratorice teribile…Unul era Liviu Stan[90].

Pr. Dorin Picioruș: De *Drept canonic*!

---

[90] A se vedea: http://biserica.org/WhosWho/DTR/S/LiviuStan.html
.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Vorbea bine! Știa să vorbească bine...Apoi Coman era *înflăcărat*…

Pr. Dorin Picioruș: I. G. Coman…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Dar și el avea *o boală*: nu putea *să ajungă* la concluzii. Scotea frază din frază, frază din frază…el zicea că termină și nu termina niciodată. Dar te ținea două ore [privind] cu gura căscată [la el]…

Însă vorbea cu patos extraordinar, înflăcărat, nu știu ce…încât îți venea să te urci pe bancă, pentru ca să îl asculți. Era frumos...Nici nu știai când trecea ora.

Apoi era Balcă[91]. Ăsta era o altă figură…Era mucalit[92], făcea bancuri…

Pr. Dorin Picioruș: Profesorul Balcă era cu Predica?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu, era mai mult cu Filosofia el!...Cu Predica nu se prea ocupa…Am impresia că a făcut treaba asta[93], pentru că nu avea altceva mai bun de făcut.

Dar, din punctul de vedere al culturii, el ne-a învățat despre toți filosofii, ne vorbea…

Pr. Dorin Picioruș: Mai mult sintetic…în mod selectiv…

---

[91] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/B/NicolaeBalca.html.

[92] Un om vesel, poznaș, pus pe glume.

[93] Faptul de-a preda Omiletică, Catehetică și Pedagogie.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da…știa bine!...Apoi mai era Elian[94]…

Pr. Dorin Picioruș: Alexandru Elian…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: El era de *Bizantină*…Și ăsta vorbea frumos! Și scria frumos!…Dar a fost *leneș*. N-a scris prea mult la viața lui. Decât două-trei broșuri…

Eu îl știu de când veneau ăia de la Culte, că atunci așa era…ca să asiste la ore, ca să vadă ce vorbești…

Pr. Dorin Picioruș: Vă monitorizau…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: O!...Nu puteai să respiri [din cauza lor]…Că [atunci] pleca Securitatea și veneau Cultele. După ce plecau Cultele, veneau ăia de la Patriarhie. După Patriarhie, veneau ăia de la Primărie, de la Miliție…Și toată ziua se preumblau p-acolo[95]…Era de groază!

Și îți spuneau: „Vezi că ăsta face afaceri, că uite ce spune, că ălalalt [face] cutare [lucru]…”.

Pr. Dorin Picioruș: Doreau *să vă împileze* unul cu altul…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păi da!...Însă ei veneau la mine, pentru că eram *rector*, ca să îmi spună *ce se întâmplă* în școală. Și eu le spuneam: „Ce să le faci, domne, sunt tineri!...”. [Și ei]: „Da, da!...Dar

---

[94] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Elian.

[95] Pe la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București. Pentru că doreau să știe *ce se predă* la studenți.

dacă nu le intră mințile în cap[96], îi băgăm la zdup[97]!”. Și mă duceam, mai dădeam cu ei de pământ[98], pentru ca să-i sperii…De unde!...

Într-o zi eram cu unu’ p-acolo, pă sus, unde erau dormitoarele…La etaj…

Pr. Dorin Picioruș: Da, știu…Sus: dormitoarele și jos: clasele de curs…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Îhî…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru cei care *nu știu* cum era facultatea noastră înainte [de revoluție]…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și era un băiat simpatic, cu care mai luam un pahar[99] cu el…Și mă ia și îmi spune: „Hai încoace!”. Și mă duce și deschide ușa…și unul asculta *Europa Liberă* (începe să râdă cu poftă)…

Pr. Dorin Picioruș: Adică ei știau cine *se mai ocupă* (încep și eu să râd)…și cu *altceva…*

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și ăla stătea lungit în pat…„Ia uite, domnule, după lege, p-ăsta trebuie să îl bag în pușcărie!”…

Pr. Dorin Picioruș: Și datorită unor securiști, mai cu Dumnezeu în suflet, am putut să scăpăm…

---

[96] Dacă *nu se conformează* mentalității comuniste.
[97] Pușcărie.
[98] Mai *certam* studenții.
[99] Mai *beam* un pahar cu el.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Oricum a fost…erau tot *oameni*, și puteai *să te înțelegi* cu ei…

Dar s-au făcut lucruri *eroice*…

Pr. Dorin Picioruș: Acum chiar *minunate*, dacă privești în urmă și vezi câte s-au făcut în timpul comunismului [la nivelul întregii Biserici Ortodoxe Române]…cu toate legile împotriva noastră…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Ce s-a făcut bine acolo[100], în timpul comunismului, a fost acela că…a fost *disciplină*.

Pr. Dorin Picioruș: Disciplină în cadrul facultății…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Era *armată*! Ieșeau în oraș numai cu bilet de voie. Nu putea nimeni să miște în institut…

Și aveam altul (râde)…când și-a dat și el doctoratul…*Magisteriu* îi zicea [pe] atunci…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: A murit săracu'… Dumnezeu să-l ierte! Era cam *naiv*…(râde). Era băiat deștept, inteligent…dar cam *visător*…Și mai eram cu unul, Tarangul[101], care acum e pe la Paris…un tip dat în mă-sa pă gheață de inteligent…dar escroc mare…

---

[100] La Facultatea de Teologie Ortodoxă din București. Pe atunci *Institut Teologic*.

[101] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Marin_Tarangul.

Și toată ziua, bună ziua (râde), îl bătea p-ăsta la cap: „Băi, trebuie să ajungi prim-ministru!”, înțelegi?

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Iar Tarangul îi spune lu’ ăla: „Bă, vezi că mâine facem o întrunire și îți expui programul de prim-ministru!”.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și sună dimineața deșteptarea, și acolo, la rugăciune…în loc să se roage, a început să spună: „Eu sunt prim-ministru!” (izbucnește în râs)…Și l-a luat Securitatea!...

Pr. Dorin Picioruș: L-a luat Securitatea *atât de repede*?!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!…

Pr. Dorin Picioruș: O glumă ca *să reziști* sub presiunea…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da…dar săracu’, el nu știa [de glumă]!…(râde din nou copios)…

Iar ăia l-au luat pe sus (râde în continuu)…și el: „Oho, unde mă duceți!” (râde cu nostalgie)…

(râd și eu)

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …Și ce i-or fi făcut bietului acolo, că a venit…

Pr. Dorin Picioruș: Din cauza glumei…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: (râsul se transformă în tușit) …Dracu te-a pus!...

Pr. Dorin Picioruș: Glumă tinerească…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și a murit de cancer, săracu'!...Era profesor la Caransebeș. Da…Făcuse studii la sârbi, era bun istoric, scria bine…

Tot așa mai era Rămureanu[102]…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Profesor dă…

Pr. Dorin Picioruș: La IBOR[103]?…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, era figură mare!...Era *plin de el*. Era așa: un tip mic…și îi intrase lui în cap că e *neamț*…

Pentru că s-a dus la studii, la Strasbourg, și acolo l-a întrebat un profesor de unde este. „Păi, din România!". „Din România?!...Și acolo n-au fost goții, domnule?!"…Pe vremuri…

Pr. Dorin Picioruș: Goții erau spre Buzău…

---

[102] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/R/IoanRamureanu.html.

[103] IBOR = *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*. Însă Prof. Ioan Rămureanu, între 1956-1977, la București, a predat IBU (Istoria Bisericii Universale).

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și ăla i-a spus: „Dar stai, că ai mutră de [neamț]…”.

Pentru că avea ochelari din ăia, de diplomat…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …pentru că era o figură deschisă…Și ăla îi spune: „Ești om *ales*. Ești *omul nostru*, domnule!”. Și se lăuda la noi, că ăla a spus despre el, că este de origine nemțească. Că este *cult* și că este *o somitate*.

(începe să râdă). Venea la o oră de doctorat…și trebuia să prezinte cineva o lucrare de seminar…(iarăși râde)…Și acela, tâmpitu' de Tarangul, vine și îi spune [lui Rămureanu] că a venit cineva să ia o lucrare de doctorat și că el i-ar da un subiect...„Ia spuneți, domnuuuu'…”. (râde) „Despre ce e vorba?”. „Domne, cică la noi, acolo, în comună, în Bucovina

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: se duc femeile la Biserică, domne. Și, la un moment dat, uite așa se așază toate, în fața altarului, cu capul în jos și cu fundu' în sus (râdem amândoi)…

Și ăla întreabă: „De ce-o fi așa, mă?!”. „Tu nu știi, mă?” „Nu!”. „Atunci o să-ți spun eu, mă! Pentru ca să le pupi în fund” (râdem amândoi).

Și s-a făcut ăla [Prof. Rămureanu] negru la față…L-a dat afară…A vrut să-l elimine…Vai de capul meu, ce a fost atunci!...

Pr. Dorin Picioruș: Exista și *curaj* pe lângă…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Pe lângă muncă. Un curaj frumos…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da!...

Pr. Dorin Picioruș: Care ar trebui să fie peste tot…cât și respect. Nu cred că era numai glumă…ci la studiile dumneavoastră doctorale aveați și oameni care munceau. Astea erau așa: în mici pauze…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, se făcea carte! Ca să faci o lucrare de seminar atunci, ph-aoleu…

Pr. Dorin Picioruș: Era ceva complicat. Trebuia să o publicați în revistă.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Era cu cenzură…Și trebuia ca fiecare cuvânt să îl știi. Pentru ca să nu iasă ceva acolo ce nu trebuia. Iar preotul *își asuma răspunderea* pentru lucrarea ta…În fine! A fost…

Pr. Dorin Picioruș: Când studiem ceea ce s-a publicat…este enorm…Și acum se pierd toate lucrurile astea [de prin reviste], din cauza că nu sunt scanate. Iar dacă s-ar aduna articolele din revistele noastre teologice, ar fi foarte multe lucruri teologice importante acolo. Și, mai ales, ar trebui catalogate:

dogmaticienii într-o parte, ce e pe Istoria Bisericii în altă parte, ce e pe Liturgică…Am face foarte multe cărți din arhiva revistelor noastre teologice.

Pentru că am impresia că *se pierd* pe acolo…

Doamna preoteasă studiază acum despre Sfântul Antim Ivireanul…și găsim ample articole.

Pentru că s-au făcut studii serioase despre cărți, despre morminte, despre Biserici, despre diverse perioade istorice. Sunt discutate lucruri punctuale. Adică: se făceau lucruri bune!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, se lucra serios, în orice caz!...Nu era muncă de ageamiu…Trebuia să îți bați capul. Și te învățau să fii cinstit, corect și muncitor. Acuma…

Pr. Dorin Picioruș: Ce i-ați spune cuiva, care începe acum o teză doctorală? Cum ar trebui să fie concepută ea, la el în cap, pentru ca lucrurile să se ordoneze foarte bine în scrisul său?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păi, nenorocirea știi care este cu tezele mele[104]? Că vin să facă teză și n-au nimic în cap.

Pr. Dorin Picioruș: Adică o cultură teologică…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și însăilează!...Fură de la unu', fură de la altu', le pun cap la cap și rezultă teza.

---

[104] Cu tezele doctorale pe care vor *să le conduc*…

Pr. Dorin Picioruș: Fără să fi *gândit* în prealabil?...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu, pentru că [ei] nu gândesc! Nu gândesc. Nu mai gândesc…Păi dacă se dau pe bandă rulantă doctorate…Totul e numai pă bani!

Pr. Dorin Picioruș: Dar la ce ar trebuie să se gândească, pentru ca să facă o teză [doctorală]? Ce [calități] ar trebui să aibă?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Domne…ar trebui să opteze, în primul rând, pentru domeniul unde *îi place* lui să lucreze…

Pr. Dorin Picioruș: Da, corect!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și din domeniul ăla trebuie să își aleagă un subiect, care este interesant…și care merită tratat. Nu pot să-i spun eu *care e* ăla…Trebuie să-l găsească singur…și, mai ales, unul care n-a fost tratat. Că așa, iei unul, care a mai fost tratat în cinci teze de doctorat, pentru ca să îl mai tratezi și tu o dată…Asta nu mă încălzește cu nimic…

Pr. Dorin Picioruș: Eu mă refeream, în primul rând, la cum *să gândești* modul de a scrie lucrarea. Spre exemplu, dumneavoastră m-ați ajutat mult la teza doctorală prin aceea că mi-ați impus să scriu într-un mod *sintetic*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Păi, da, asta e toată chestiunea! Că d-aia m-am îngrozit…

Acum să îți spun o chestie…Când eu eram la licență, am avut un profesor foarte bun, pe Emilian Vasilescu[105]…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da-da-da!...*Istoria Religiilor*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Foarte bun!...Scria frumos…și m-a pus să îi fac o lucrare de seminar. I-am făcut-o, i-am dat-o și mi-a adus-o toată făcută roșu…Fiecare literă în parte, uite așa, luată (ciocăne în masă)…pentru că era de o acrivie extraordinară. Lucra la milimetru…

Pr. Dorin Picioruș: Adică v-a întrebat *de unde ați luat* fiecare lucru.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da!...Era ceva de groază…În fine!...Și de la omul ăsta am învățat un singur lucru…atunci când mi-a citit teza. „Domne”, cică, „am mai citit teze…dar o lucrare *așa clară*, ca a dumitale, nu am mai citit până acum!”.

Pr. Dorin Picioruș: Clară ca idee, ca formă ideatică…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da!...Și am avut un fir [pornind de aici]. Nu știu de unde a venit treaba asta la mine…

Pr. Dorin Picioruș: Să fiți foarte sintetic…concentrat…

---

105 A se vedea: http://biserica.org/WhosWho/DTR/V/EmilianVasilescu.html.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Iar când fac ceva, întâi *îmi fac planul* în cap. Și pac, pac, pac…una, alta…și mă duc precis [la concluzii]. Nu stau să umblu în stânga, să umblu în dreapta, ca să bat câmpii…ci *știu precis* ce vreau. Dacă, pe parcurs, îmi apare ceva [în minte sau în munca de cercetare], o dau jos toată și o fac din nou. Dar, în general, merg pe o linie [anume]. Totul e să ai, de la început și până la sfârșit, *un fir conducător*…

Pr. Dorin Picioruș: Să știi *ce vrei*!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Asta [e]!…Asta e toată chestiunea!...

Pr. Dorin Picioruș: Să ajungi *la concluzii*!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Că o fi așa, că o fi mai așa…dar trebuie să ai *un plan*! Dacă îl ai, atunci poți lucra. Și chiar dacă nu e ea mare lucrare, totuși impresionezi, pentru că arăți că *știi ce vrei* și că cunoști *ce spui* acolo. Iar acesta e lucrul important!

Dar pe urmă, în al doilea rând, eu mai am o chestie tare: caut *să fiu clar*.

Pr. Dorin Picioruș: În exprimare…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Pentru că mie nu îmi place să umblu cu *dedesubturi*…și cu întâmplări din astea…*neterminate*…cu…

Pr. Dorin Picioruș: Cu subînțelesuri…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Nu! Ci eu, domne, scriu cu onoare. Că unul mi-a și spus că sunt *prea catafatic*…Domne, sunt *catafatic*, dar când vine vorba de *mister* sunt *apofatic*, pentru că eu nu pot să-l explic. Ți-l prezint, dar nu pot să ți-l explic. Pentru faptul că el presupune experiență. Zic, asta am învățat și eu din teologie, ca să nu mă duc cu simplitatea asta până la capăt, și să fiu *raționalist*, ci am știut întotdeauna să las loc de întors pentru *experiența apofatică*.

Pentru că, dacă scoți apofatismul ăsta din [teologie] nu mai faci nimic.

Că unii vorbesc despre cunoașterea *rațională* a lui Dumnezeu. Însă una e să vorbești despre cunoașterea *rațională* a lui Dumnezeu și alta e să Îl cunoști *cu inima* și *cu sufletul*. De-abia atuncea îți dai seama că cunoști mult prea puține, din multele lucruri pe care trebuie să le cunoști [în relație cu Dumnezeu].

Partea a 5-a. 5 august 2008.

Pr. Dorin Picioruș: Părinte Profesor Dumitru Popescu, puteți să ne vorbiți despre Sfinții care v-au impresionat și a căror teologie ați adâncit-o de-a lungul vieții? Sau despre teologii pe care i-ați întâlnit și cu care ați polemizat sau de la care ați învățat anumite lucruri?

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Am avut ocazia…în anii de studii de la seminar, în anii de studii de la teologie, să studiez toată dezvoltarea gândirii creștine, din primele secole și până astăzi.

Și am avut posibilitatea să depistez p-acolo lucruri cu totul deosebite și personalități remarcabile, care au contribuit la adâncirea adevărului de credință.

Pentru mine, lucrul cel mai deosebit, în afară de Hristos, Care este Dumnezeu,

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …și Care ne-a adus adevărul deplin…pentru mine miracolul cel mai mare a fost Sfântul [Apostol] Pavel. Care, deși a fost prigonitor de creștini, a ajuns un mare propovăduitor al lui Hristos. Și cu toate că el nu a cunoscut teologia creștină, așa cum o cunoaștem noi astăzi, a scris, domne, 14 epistole, în care dă dovadă de o conștiință teologică remarcabilă.

Vorbește despre Dumnezeu, vorbește despre Treime, vorbește despre Hristos ca Mântuitor și ca Logos creator, arătând că prin El toate s-au făcut și că prin sângele Lui am fost…

Pr. Dorin Picioruș: mântuiți.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …El[106] a reușit să răspândească Creștinismul pe o arie foarte întinsă, începând de la Ierusalim și, se spune, până prin Spania, fără să mai vorbim despre propovăduirea lui din Grecia și Italia și, tot el, printr-un act suprem, și-a dat viața pentru Hristos.

A fost un om providențial, ales de Dumnezeu în mod miraculos…Fiindcă minunea de pe drumul Damascului a fost

---

[106] Sfântul Apostol Pavel.

excepțională. Și l-a marcat atât de profund în adâncul ființei lui, încât, toată viața, nu a știut *cum să-și răscumpere* păcatul de-ai fi persecutat pe creștini.

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și-a pus toată viața, toată înțelepciunea și toată credința lui în slujba propovăduirii și a reușit să realizeze lucruri extraordinare, pe care puțini au putut să le egalizeze în istorie. El a reușit să răspândească Creștinismul aproape pe marginile meridionale, de la Răsărit și până la Apus.

Al doilea Părinte [al Bisericii], care a exercitat o influență asupra mea, este Sfântul Irineu de Lyon.

Pr. Dorin Picioruș: Din secolul 2.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, secolul al 2-lea…El a plecat din Răsărit, avea formație răsăriteană, și a devenit episcop de Lyon, unde a scris câteva lucrări remarcabile. Printre care, una împotriva ereticilor[107]. În care se luptă cu toate sectele din vremea lui și elaborează principiul ăsta, care a rămas valabil pentru Ortodoxie, pentru totdeauna, că Dumnezeu S-a făcut om, pentru ca omul să se îndumnezeiască. Și scoțând în evidență două

---

[107] Care, în traducerea mea, în două volume, se poate downloada de aici:
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/ și de aici:
http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/.

lucruri: că Hristos este și Dumnezeu și om și că umanitatea Lui a fost pătrunsă și transfigurată de dumnezeirea Lui.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Astăzi suntem în ajunul *Schimbării la Față* a Domnului nostru Iisus Hristos…și El Însuși este Cel care a arătat Ucenicilor, atunci când nu era [convertit] Pavel, că este Dumnezeu adevărat, prin faptul că, spune Evanghelia, fața Lui strălucea ca soarele iar hainele Lui erau mai albe ca lumina.

Și, pe drumul Damascului, [Hristos] i-a apărut [lui Pavel] în aceeași lumină strălucitoare. Și a fost atât de puternică încât l-a orbit pe Sfântul Pavel…și a trebuit să treacă ceva timp

Pr. Dorin Picioruș: …ca să se vindece.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …pentru ca apoi, el să se convertească la Creștinism, cum puțini au făcut-o, devenind unul dintre cei mai mari Apostoli ai lui Hristos.

Deci, Sfântul Irineu de Lyon rămâne unul dintre martorii cei mai apropiați de epoca primară, care a scos în evidență învățătura aceasta creștină [a îndumnezeirii omului]. Care nu este o invenție omenească, ci e dăruită de Hristos prin tot ceea ce a făcut El, prin toate faptele Lui, prin Moartea, Învierea și Înălțarea Lui la ceruri. Pentru că a arătat că El este Dumnezeu și om și Cel prin care omul se poate preschimba în adâncul ființei lui, prin Care depășește patimile și poftele. Sau, mai bine-zis, prin El *le transfigurează*, pasiunile

devenind virtuți, care ne apropie de Dumnezeu.

Acesta este lucrul extraordinar, care mi-a rămas mie de la Părinții Bisericii și de la Irineu [al Lyonului] în primul rând: faptul că Hristos n-a venit *să inhibeze* omul cu păcatul

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …nici nu a venit să îl nălucească cu fericirea veșnică, ci a venit pur și simplu ca să-i dea posibilitatea, prin El și cu puterea Lui, să cunoască…

Pr. Dorin Picioruș: Să se schimbe în mod fundamental…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …pentru ca din omul *vechi* să devină om *nou*, pentru ca să Îl iubească pe Dumnezeu și pe semenii săi.

Asta e *cea mai mare revoluție* din decursul istoriei! Pentru că s-au produs tot felul de revoluții, una mai sângeroasă decât alta, dar toate sunt revoluții de ordin social.

Pr. Dorin Picioruș: Exterioare omului…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: [Au fost] exterioare omului…Ei bine, Hristos aduce această revoluție interioară!

Pr. Dorin Picioruș: …că omul *poate să se transfigureze*…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …în toată ființa lui. Că poate să facă acest lucru.

Și asta dovedește că *e greșită* poziția celor care susțin *predestinația*. Adică faptul

că omul ar fi predestinat să fie bun sau rău. Dar e greșită și poziția de la polul opus, aceea în care nu se ține cont de *influența faptei* omului asupra lui.

Sunt două tendințe însă, care sunt depășite de acest fenomen unic: *al transfigurării interioare*. Și care îi dă omului posibilitatea, ca din ființă, care se luptă, în ea însăși, cu întunericul păcatului, să strălucească lumina învierii lui Hristos și să o înalțe către Dumnezeu.

Un alt Părinte…Au fost mulți Părinții [care m-au influențat]…

Pr. Dorin Picioruș: Da, bineînțeles!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și chiar dacă unii dintre ei, ca Origen, au avut unele greșeli, au avut însă și părți pozitive

Pr. Dorin Picioruș: Da! Corect…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …cu care au contribuit [la dezvoltarea teologică a Bisericii]. Dar sunt puțini cei care au reușit *să rămână*, într-adevăr, în adevărul integral de credință și nu numai să rămână, dar să și-l *adâncească*. De fiecare dată scoțând în evidență, valoarea și importanța lui pentru viața omului.

După părerea mea, alt Părinte care m-a impresionat pe mine [în mod] deosebit, a fost Sfântul Atanasie cel Mare[108]. Pentru faptul că, el este omul care a reușit să surprindă *implicațiile cosmice* ale

[108] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Atanasie_al_Alexandriei.

Pr. Dorin Picioruș: Întrupării…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …ale Întrupării lui Hristos. Căci Hristos nu a venit să mântuiască numai sufletul, n-a venit să mântuiască numai trupul, a venit să mântuiască creația întreagă, fiindcă El a fost Dumnezeu, prin Care toate au fost făcute și întru Care toate se vor împlini la sfârșitul veacurilor. [Fiindcă] Sfântul Atanasie cel Mare este cel care a reușit să sublinieze extraordinar de pregnant divinitatea lui Hristos, în *Crezul* de la Niceea…

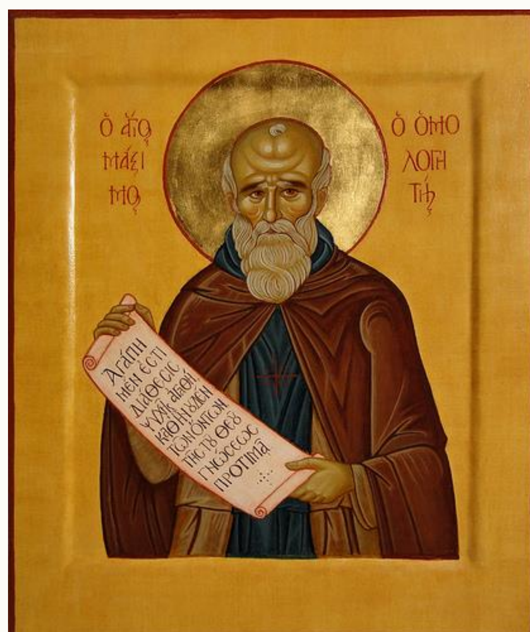
Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Dumitru Popescu: și Constantinopol, care rămâne o achiziție extraordinar de prețioasă peste veacuri, și care este steaua călăuzitoare a Ortodoxiei, care îi dă posibilitatea să evite eroarea care s-a făcut [de către Arie], aceea de a-L transforma pe Hristos într-un [simplu] om, și de a arăta că El este Dumnezeu adevărat și om adevărat. Pentru faptul că, prin El, Dumnezeu a arătat omului calea prin care omul se poate birui pe el însuși și cum să înaintăm spre Împărăția lui Dumnezeu.

În fine, un alt Părinte, care m-a marcat și față de care sunt recunoscător, pentru opera pe care a făcut-o, a fost Sfântul Maxim Mărturisitorul[109].

---

[109] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Maxim_M%C4%83rturisitorul.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: A fost un om genial, cu lucruri extraordinare, fiind o minte filosofică, cu o capacitate de gândire remarcabilă. Și el a îmbinat teologia cu filosofia de așa manieră, încât salvează, din filosofie, acele elemente, pe care le-a apropiat teologiei lui Dumnezeu.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Pentru că teologia nu a făcut niciodată abstracție de cultură. Dar a făcut apel, începând cu Sfântul Vasile cel Mare, la principiul *selecției culturale*,

Pr. Dorin Picioruș: din lumea păgână…cum putem să facem și noi din cultura lumii noastre…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da, da!...Absolut…Pentru a alege acele valori, care sunt pozitive și constructive, pentru ca omul să se poată ridica și desăvârși, din punct de vedere spiritual, în Hristos.

Sfântul Maxim a venit cu niște sinteze extraordinare, care au rămas valabile până astăzi, și care îți dau posibilitatea, într-o lume derutată, a teologiei de astăzi, să spui că ești pe calea cea dreaptă, pe care Biserica a păzit-o.

Am avut o mare deschidere și spre Ioan Damaschin[110], pentru că a putut să sintetizeze și să prezinte, într-un mod cât se poate de concentrat, învățătura creștină. Mai ales în *Dogmatica* lui, care e una standard.

(Zgomote de fond de afară, din cauza unor muncitori, care lucrau în fața blocului. Pentru că geamul era deschis…)

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: După aceea, am apreciat în mod deosebit rolul lui Simeon Noul Teolog[111]. Pentru că, într-o lume care *pierduse sensul spiritualității*

Pr. Dorin Picioruș: Și începuse *să se secularizeze* într-un mod aparte…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...el a venit, pur și simplu, cu această preocupare extraordinară, cu accentul pe *realitatea*

---

[110] Idem: http://ro.orthodoxwiki.org/Ioan_Damaschin.

[111] A se vedea teza mea doctorală: http://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/.

interioară a omului, prin care *nu s-a rupt* de Tradiția veche, ci a pus accentul pe *renașterea spirituală*…

Pr. Dorin Picioruș: După cum făcuse și Sfântul Irineu de Lyon…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Tocmai! Pentru că ei sunt *marii piloni* ai Ortodoxiei, care au dat posibilitatea Bisericii să meargă pe calea cea adevărată.

Alături de cei amintiți este și Grigorie Palama[112], pentru lupta pe care a dus-o cu oponenții săi greci, dar care erau reprezentanți ai catolicilor. Pentru că el a scos în evidență ce înseamnă energiile necreate pentru teologia răsăriteană. Iar datorită acestui fapt, el a evitat două lucruri: refugierea într-o spiritualitate transcendentă, care pierde contactul

Pr. Dorin Picioruș: cu lumea

Pr. Prof. Dumitru Popescu: sau trăirea într-o lume, care pierde relația cu Dumnezeu și se secularizează. Energiile necreate se constituie în puntea de diamante, pe care Dumnezeu coboară la om, ca omul să se înalțe la Dumnezeu. Și din acest punct de vedere, aș putea să spun că Sfântul Grigorie Palama a fost omul providențial, la vremea lui…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

---

[112] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Grigorie_Palama.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: care ne-a arătat calea către Dumnezeu.

În ceea ce privește dezvoltarea ulterioară [a teologiei], au existat și la ruși teologi mari, au existat și la greci teologi remarcabili, care au adus contribuții duhovnicești și teologice foarte valoroase, însă fiecare cu specificul lor.

Nu fac așa…*apel* la numele lor, pentru că, pe lângă lucrurile valoroase, au avut și unele scăderi. Eu vreau să spun atâta: că în teologia rusă a existat întotdeauna tendința către un misticism, care face abstracție de raționalitate, iar la greci vedem o rațiune, care nu vrea să știe de mistică.

La noi, aici, datorită, în special, lui Nichifor Crainic[113], și apoi Părintelui Stăniloae, teologia românească a reușit să țină *un echilibru* în toate…

Pr. Dorin Picioruș: Între unii și alții…Între prea multă mistică și prea multă rațiune.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Din nefericire, după cum am mai vorbit și cu alte ocazii, astăzi există o generație de teologi, care se rupe de acest filon al gândirii ortodoxe românești.

Căci teologii de acum vin cu fel de fel de inovații, care golesc credința de conținutul ei spiritual și ne fac să cunoaștem criza și secularizarea, pe care alții au cunoscut-o înaintea noastră. Și asta, pentru că au pierdut

---

[113] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nichifor_Crainic.

adevăratul sens al relației cu Dumnezeu și al prezenței Lui în creație.

Pentru că toată tragedia lumii actuale, care se mărește continuu, este legată de acest lucru, care e de o importanță capitală și care e marcat de Sfânta Scriptură în primul verset al ei. Căci Duhul lui Dumnezeu Se purta

Pr. Dorin Picioruș: peste ape…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Căci în momentul când Îl scoatem pe Dumnezeu din creație, se ajunge la criza Creștinismului contemporan, care a pierdut sensul realităților terestre. Pentru că, dacă Dumnezeu rămâne *izolat* într-o lume cerească,

Pr. Dorin Picioruș: Da, transcendentală!…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …transcendentă, atunci omul rămâne izolat în lumea lui, imanentă, pământească. Datorită acestui *gol* dintre pământ și Cer, omul de astăzi a pierdut valorile religioase, s-a depărtat de Dumnezeu și s-a secularizat, uitând de importanța și de valoarea Creștinismului. Căci Creștinismul a fost devalorizat așa de rău, încât, la ora actuală, lumea caută fel de fel de soluții [de mântuire]. Ori la religiile orientale, prin budism, prin hinduism sau prin tot felul de mișcări, gen *New Age* [Noua Eră][114]…

Pr. Dorin Picioruș: Ocolind Creștinismul, ocolind transfigurarea…

---

[114] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/New_Age.

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da! Ca să găsească soluții la criza spirituală care confruntă Creștinismul. Pentru că, pe lângă faptul că această prezentare [creștină] a lui Dumnezeu arată că lumea asta nu este destinată să fie *distrusă*, ci e destinată să fie *cer nou* și *pământ nou*, mai arată încă un lucru, după cum am mai subliniat: că această prezență a lui Dumnezeu în om îi dă posibilitatea omului ca să se transforme, dintr-un om supus păcatului, într-un om care militează și se înalță în virtuți către asemănarea cu Dumnezeu.

Pentru că asta arată că Dumnezeu nu l-a creat pe om ca să fie *robul* lumii ci, dimpotrivă, omul a fost făcut ca să poarte în el chipul lui Dumnezeu, să aibă o aspirație [continuă] către Dumnezeu.

Vedeți…știința, astăzi, caută să explice *ce înseamnă* omu'.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Și îl prezintă, în final, ca un rezultat al evoluției. Mai ales în ultima vreme există acest curent neosecularizant, care vrea să scoată în evidență un singur lucru: că omu' nu are nimic cu Creștinismu', ci este un produs…

Pr. Dorin Picioruș: Un produs istoric!

Pr. Prof. Dumitru Popescu: …este produsul evoluției. Că el nu e creat de Dumnezeu ci este pur și simplu produsul evoluției. Or acest lucru este cu totul greșit, pentru faptul că face abstracție de ceea ce este

important în ființa omului și anume de *chipul lui Dumnezeu*.

Se explică faptul că omul ar veni din ființe inferioare, se explică că el este

Pr. Dorin Picioruș: o treaptă superioară a lor, a animalelor…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: a celorlalte animale existente, însă nimeni nu poate să explice *de unde a apărut* chipul lui Dumnezeu din om. Cum a devenit omul *conștient*. Pentru că evoluția s-a oprit în momentul când *a apărut* omul

Pr. Dorin Picioruș: Potrivit teoriei evoluționiste…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: Da!...Și omul a ajuns să fie conștient de existența lui proprie. A ajuns să aibă conștiință de sine.

Și din momentul ăsta omenirea nu a mai avansat. A avansat în ceea ce privește înmulțirea cunoștințelor de care dispunem.

Pr. Dorin Picioruș: Și animalele „nu s-au mai transformat” deloc, nici omul n-a mai…

Pr. Prof. Dumitru Popescu: „evoluat” prea mult. Căci, ca putere spirituală și mentală, omul nu poate să depășească ceea ce este: o ființă creată de Dumnezeu după chipul Său.

Recunoștința ne împlinește

Cu Prof. Dr. Remus Rus[115]

4 septembrie 2008.

Pr. Dorin Picioruș: Domnule Profesor Remus Rus ne bucurăm să avem această discuție într-o zi minunată pentru noi. Nu v-am spus până acum… [însă] astăzi împlinim 3 ani de diaconat. Trei ani de la diaconirea noastră.

---

[115] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Remus_Rus.

Și ne bucurăm să avem cu dumneavoastră o discuție, cu dumneavoastră, care sunteți un om al comuniunii și al comunicării prin excelență.

Pe dumneavoastră v-am cunoscut acum 8 ani…și pentru noi vă înscrieți în categoria oamenilor *rari*. Adică în categoria oamenilor cu care am început un dialog, la un moment dat, și la fiecare întâlnire intrăm, fără preambul, fără introducere, într-o anume temă, pentru a ne continua discuția.

Discuția pe care o vrea Dumnezeu și care trece și dincolo de viață…Deoarece, atunci când vorbim cu dumneavoastră sau când ne rugăm pentru dumneavoastră, vă simțim *tot la fel de viu*, ca atunci când vorbim la telefon.

Noi întotdeauna v-am ascultat vorbind…dar nu am știut prea multe despre viața dumneavoastră. Nici nu am vrut să le cunoaștem de la alții, ci am așteptat această zi foarte mult, [ca să le aflăm de la dumneavoastră]. Pentru că, pentru noi, CVul este o mostră de *realism rece*. Acolo se spune cum te-ai născut, cum ai ajuns într-o anumită profesie, pe unde ai trecut, dar, întotdeauna, *adevărul* persoanei trebuie să-l afli *din gura* persoanei. Pentru că *adevărul personal* trebuie spus *în comuniune*, așa cum dumneavoastră, cu toți studenții dumneavoastră, o aveți.

Întotdeauna am venit la dumneavoastră și am fost introduși într-o stare foarte măreață, foarte complexă pentru noi, din ipostaza de audienți ai dumneavoastră. Deși, dumneavoastră, ca persoană, v-ați estompat întotdeauna în spatele elocinței, a bunului simț și a excelenței cu care ne-ați învățat.

Prima noastră întrebare e aceasta: cum ați crescut spre excelență? Pentru că, s-ar părea că secolul al 20-lea merge pe sintagma: *genialitatea s-a născut la sat*. Atâta timp cât marii noștri oameni au venit din zona rurală dar au arătat grade de excelență uluitoare.

Care este drumul dumneavoastră interior spre excelența și gradul de comuniune pe care le exhibați acum?

Prof. Remus Rus: În fine, înainte de toate, să marcăm evenimentul de astăzi!

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Ca profesor…ca profesor de *teologie*, nu poți fi decât *bucuros*, atunci când în viața studenților lui există un eveniment, ca cel pe care mi l-ai menționat astăzi

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: și anume 4 ani

Pr. Dorin Picioruș: Trei ani!...

Prof. Remus Rus: trei ani de diaconat. Este o perioadă, fără îndoială, formidabilă, este o perioadă în viața studentului, care crește. Și pentru un profesor, când unul dintre studenții lui…sau studenții lui, în ansamblu, *cresc*…nu poate fi decât *o bucurie*.

Este o bucurie lăuntrică, greu de împărtășit…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Pentru că cel bătrân simte *altceva*…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!

Prof. Remus Rus: când vede că tânărul crește. N-am avut niciodată un sentiment al geloziei pe cel care a crescut.

Pr. Dorin Picioruș: Simțim asta de fiecare dată…

Prof. Remus Rus: Dimpotrivă, am avut o părtășie tainică a iubirii, a plăcerii, a bucuriei, pe care, cel care urcă treptele, o simte.

Cred că ăsta este, în esență, modul în care ar trebui *să gândească* bătrânii, atunci când *se proiectează* vizavi de noua generație. Generație care spune mereu, că *nu îi înțelege* pe cei bătrâni…

Pr. Dorin Picioruș: A, nuuu!...Asta este o problemă falsă…

Prof. Remus Rus: Nu…dar cam așa se pune problema, știi?!...Ba, mai mult, sunt cazuri în care, generațiile tinere vor *să scape* foarte repede de cei bătrâni, uitând că cei bătrâni pot să fie, uneori…

Pr. Dorin Picioruș: *Un tezaur de experiență* pentru ceilalți!

Prof. Remus Rus: de folos, chiar dacă mai sunt [câteodată] și *pietre de poticnire* în viața celor tineri.

Ceea ce doream să spun e că mă bucur foarte mult că *ai marcat* acest moment

Pr. Dorin Picioruș: Mulțumim frumos!

Prof. Remus Rus: și că îl poți trata

Pr. Dorin Picioruș: Și vreau să-l

Prof. Remus Rus: vocațional.

Pr. Dorin Picioruș: sărbătoresc împreună cu dumneavoastră.

Prof. Remus Rus: Deci, [în cazul tău], nu este *o creștere profesională*, ci *o creștere de chemare*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: E o vocație!…Pentru că te știu de când ai fost studentul meu.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Te știu foarte bine…și cred că am simțit *mult mai mult* decât ai putut să-ți dai seama, *ce* persoană ești și *cu cine* stau de vorbă…

Pr. Dorin Picioruș: Și vă mulțumesc pentru asta!...

Prof. Remus Rus: În ceea ce privește întrebarea propriu-zisă pe care mi-ai pus-o, paradoxal, chiar dacă, în secolul al 20-lea, în special în a doua parte a secolului al 20-lea, s-

a spus că *lucruri bune* au ieșit *și de la țară*, eu m-am născut în oraș.

Pr. Dorin Picioruș: Da, știm: la Brașov!

Prof. Remus Rus: M-am născut la Brașov. Dar părinții mei, după cel de-al doilea război mondial, s-au întors la țară, fiindcă așa au fost vremurile, și am trăit în Munții Apuseni. Acolo mi-am făcut școala. Și am făcut-o de la 6 ani, tot prin internate, prin cămine

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: ...în gazdă, am stat pe la oameni. Așa că eu sunt plecat de acasă de la vârsta de 6 ani. N-am avut niciodată sentimentul unei apartenențe formidabile

Pr. Dorin Picioruș: față de o localitate

Prof. Remus Rus: …de o localitate anume, pentru că

Pr. Dorin Picioruș: erați *străinul* fiecărei localități (zâmbesc) unde ajungeați.

Prof. Remus Rus: Păi numai școala primară…elementară și primară, am făcut-o *în patru* localități…

Pr. Dorin Picioruș: Uau!...

Prof. Remus Rus: Am făcut în satul meu o clasă[116]…pe urmă în Berindia[117], pe urmă în Buteni[118], pe urmă în Almaș[119].

Deci…a fost un du-te-vino permanent în viața mea…

Pe urmă, seminarul l-am făcut la Caransebeș[120] și la Sibiu am făcut teologia[121]. Anul întâi, la Doctorat, l-am făcut la București, apoi am plecat la Oxford. La fel, am mai făcut ceva și pe la Paris, am mai făcut ceva și pe la Heidelberg

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: …am mai făcut ceva și prin Statele Unite [ale Americii], și uite așa am ajuns înapoi, în România…

Pr. Dorin Picioruș: Toate astea sunt trecute în CV-ul dumneavoastră…Însă ne-ați spus ceva fundamental: că începutul vieții dumneavoastră a fost *marcat* de singurătate și de nestatornicie. De starea de *a nu fi lipit* de un loc anume.

---

[116] În satul *Joia Mare*, din județul Arad: http://ro.wikipedia.org/wiki/Joia_Mare,_Arad.

[117] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Berindia,_Arad.

[118] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Buteni,_Arad.

[119] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Alma%C8%99,_Arad.

[120] Care astăzi se numește *Seminarul teologic liceal „Episcop Ioan Popasu”*. A se vedea: http://www.episcopiacaransebesului.ro/albume.php?album_id=31.

[121] Acum se numește *Facultatea de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna”*. A se vedea: http://teologie.ulbsibiu.ro/.

Prof. Remus Rus: Știi ce se întâmplă?! În permanent a trebuit *să mă regăsesc*. Să mă regăsesc și *să mă deschid* față de ceilalți. Pentru că eu am fost cel mai mic în…

Pr. Dorin Picioruș: familie.

Prof. Remus Rus: Nu în familie!...În clasa mea. Eram cel mai mic…și la propriu și la figurat.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: Deci…eram mic și de statură și eram mic și la vârstă…pentru că eram mai tânăr decât toți ceilalți. Iar întotdeauna, când ești mai mic, trebuie să cedezi foarte mult în fața celorlalți. Pentru că tu ești *cel care faci pantofii*…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: Nu cei mari îți fac ție pantofii…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: În fine…viața a fost pentru mine *o încercare* întotdeauna *foarte plăcută*. Chiar dacă au fost [și] momente *de restriște*, de…necaz, de…durere, totuși, parcă *le-am uitat*!...S-au estompat. Și nimic nu rămâne în viață[122] decât ceea ce este frumos.

Iar singurătatea pe care am simțit-o, a fost singurătatea celui care are un punct de referință, undeva, departe…Și, probabil, asta

[122] În memorie ne mai rămân doar lucrurile frumoase.

mi-a dat mie posibilitatea să mă regăsesc în modul în care sunt acum.

Părinții mei au fost întotdeauna departe…iar eu mă raportam la ceva, ce era mereu *în depărtare*.

Pr. Dorin Picioruș: …La visul dumneavoastră, care trebuia împlinit cumva…spre care creșteați…

Prof. Remus Rus: …Și, probabil, faptul acesta, că părinții mei au fost întotdeauna departe…mi-a dat și mie posibilitatea, oarecum… – nu zic că am o credință formidabilă; pentru că nici cât grăuntele de muștar nu este. Fiindcă, dacă ar fi fost [așa], iar fi spus

Pr. Dorin Picioruș: muntelui acestuia…

Prof. Remus Rus: hotelului *Intercontinental*[123]

Pr. Dorin Picioruș: Mută-te puțin mai încolo!

Prof. Remus Rus: Și s-ar muta.

Pr. Dorin Picioruș: …pentru ca să avem niște străzi *mai late*…

Prof. Remus Rus: …sau să avem străzi mai late, sigur că da, mai ales că îmi place să conduc…mașina…

---

[123] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Hotelul_Intercontinental_din_Bucure%C8%99ti.

Deci, nu e problema de credință! Ci e problema găsirii unei statornicii…în ceva ce e mereu dincolo, departe…însă, în același timp, care îți este întotdeauna aproape…

Fiindcă un părinte, chiar dacă îți este *departe*, el îți este *aproape*.

Iar din acest punct de vedere, eu am găsit[124] relația mea cu Dumnezeu și ca pe o relație *de departe* dar și *de aproape*. Eu am simțit lucrarea [lui Dumnezeu] în viața mea, exact cum părinții mei erau *prezenți* în viața mea, [chiar dacă erau *la depărtare* de mine].

Faptul că am fost *înstrăinat* de mic…faptul că am bântuit în lume…enorm de mult, că am umblat…că am avut fericirea…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: să umblu…

Pr. Dorin Picioruș: A fost providențială!…

Prof. Remus Rus: [Căci] puțini din generația mea…

Pr. Dorin Picioruș: au călătorit atât…

Prof. Remus Rus: …au călătorit atât cât am călătorit eu…Apropo de asta! Mitropolitul Antonie [Plămădeală][125] – Dumnezeu să-l odihnească! – zicea, la un moment dat: „Vezi, Remus, am reușit să te depășesc în călătorii! Am fost și în Japonia și în China și în

---

[124] Am trăit.

[125] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Antonie_Pl%C4%83m%C4%83deal%C4%83.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: …Australia…Tu nu ai fost!”.

Pr. Dorin Picioruș: Care a împlinit acum 3 ani de la adormire…

Prof. Remus Rus: Da! De la adormire…Să-l odihnească Dumnezeu!

Deci, el mă luase ca *punct de reper*, pentru călătoriile pe care eu le făcusem în tinerețea mea…și pentru experiența pe care am adunat-o atunci.

Dar să revin…Atunci când ești *departe* și ai undeva, în spate, *un punct de referință*, cum am avut eu: pe părinții mei…

Pr. Dorin Picioruș: Da, familia!...

Prof. Remus Rus: și familia…atunci poți! Dacă ai puțină *simțire*, dacă ai…De fapt, în momentele de singurătate găsești lucrul acesta: posibilitatea de a te deschide, în mod infinit, spre Dumnezeu, spre credință…

Probabil că aici e *rădăcina* credinței mele, știi?!...Pentru că e o credință care s-a născut *în singurătate*. De fapt, Whitehead[126] spune foarte clar, că „religia nu este altceva decât ceea ce face omul cu singurătatea lui”.

Pr. Dorin Picioruș: Aha…Am înțeles!...

---

[126] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_North_Whitehead.

Prof. Remus Rus: Și aici *te regăsești* mereu: cu tine…și cu lumea din jurul tău și cu toți ceilalți.

Din nou…probabil, tot singurătatea m-a făcut să fiu *extrem de comunicativ*…

Întotdeauna mi-a plăcut să comunic…să stau de vorbă…la o mică bârfă…la o discuție teologică…

Pr. Dorin Picioruș: Să vă împărtășiți experiența…

Prof. Remus Rus: să îmi împărtășesc experiența

Pr. Dorin Picioruș: oricărui dorește. Oricărui om, care are aceeași tragere de inimă pentru dialog…

Prof. Remus Rus: Și nu numai atât!...Mi-a plăcut *să îl las* și pe celălalt *să vorbească*. Fiindcă, mereu *mă regăsesc* în ceea ce altul spune…

M-am regăsit mereu…

Pr. Dorin Picioruș: Am observat acest lucru!...

Prof. Remus Rus: …în ce spune altul, decât în mine însumi. Niciodată nu am spus că mă regăsesc *în mine* ci întotdeauna m-am regăsit *în celălalt*.

Din nou îți spun: e exact aceeași problemă! Căci te regăsești în cel ce *ți se deschide*…Și nimeni altul nu poate să ți se deschidă mai bine decât cel care *te iubește*…și *te apreciază*…

După studiile din străinătate…am venit în România…Patriarhul Justinian [Marina][127], de atunci, m-a primit în audiență și mi-a zis: „Tinere, de la 1 septembrie 1969…

Pr. Dorin Picioruș: Devii translatorul nostru…traducătorul nostru…

Prof. Remus Rus: …devii *documentarist* la serviciul de *Relații Externe*”…al Bisericii Ortodoxe Române. „Ai învățat engleză…Ești omul nostru de bază aici…și cu asta om vedea noi ce se va întâmpla”.

N-aveam casă…n-aveam unde să stăm…

Pr. Dorin Picioruș: Aici, în București…

Prof. Remus Rus: În București…deloc…

Venise chiar atunci…veșnicul întru pomenire, Vasile Târgovișteanul[128], Arhiepiscopul de Târgoviște….

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: El era cu un an mai în vârstă decât mine. El venise din Grecia. Și nu aveam unde să dormim…deloc…Am dormit

---

[127] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Justinian_Marina.

[128] Idem: http://www.crestinortodox.ro/stiri/crestinortodox/la-targoviste-avea-un-parastas-memoria-arhiepiscopului-vasile-targovisteanul-97263.html.

și prin gară…am dormit și prin parc…Și, în cele din urmă…

Pr. Dorin Picioruș: Ca la începuturile vieții…

Prof. Remus Rus: Da!...Patriarhul Justinian ne-a dat o cameră la căminul preoțesc și am stat…

Pr. Dorin Picioruș: Aici, la Patriarhie!...

Prof. Remus Rus: Da, la Patriarhie!...Am stat acolo o vreme…și, în cele din urmă, ne-a dat o mansardă în blocul de pe Șerban Vodă, lângă Biserica *Sfântul Spiridon cel Nou*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Și am stat acolo, în acea mansardă, câțiva ani de zile…După aceea mi-am făcut și eu ratele de rigoare, cum erau atunci…

Pr. Dorin Picioruș: Acolo am înțeles că era un bloc al Bisericii, care era, în mod special, pentru…

Prof. Remus Rus: Este și acum, unde stăteau, în mare parte, oamenii Bisericii. Și…deși, din nefericire, acolo au stat și persoane mai puțin bisericoase…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles! (zâmbesc)…

Prof. Remus Rus: …fiindcă așa a fost vremea. Blocul era central. Dar noi stăteam la mansardă…nu într-un apartament…A fost foarte plăcut!...

La un moment dat am vrut să merg la Sibiu…pentru că era foarte greu să fii *traducător*…

Pr. Dorin Picioruș: Patriarhia? Relațiile externe?

Prof. Remus Rus: Aici ar fi trebuit să spun și altceva…Fiindcă eram primul vorbitor de limbă engleză, tânăr…Fiindcă a mai fost…

Pr. Dorin Picioruș: Cu studii!...

Prof. Remus Rus: Cu studii!…Fiindcă a mai fost și ÎPS Antim Nica[129].

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Și el a știut [limba engleză]…Din nou o personalitate uluitoare pentru viața Bisericii noastre. Și el a făcut un an de zile sau doi ani de zile la *Mirfield College*[130]. Însă, deși și el era vorbitor de engleză…eu, venind proaspăt, cu 4 ani de Oxford, lucrurile erau mai proaspete…și tânăr fiind, puteam să traduc…și așa mai departe…

Dar pentru că eram singurul teolog…singura persoană care știa limbajul teologic…

---

[129] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Antim_Nica.
[130] Idem: http://college.mirfield.org.uk/.

Pr. Dorin Picioruș: adaptați imediat limbajul viu…

Prof. Remus Rus: în limbajul nostru…și puteam să traduc o expresie teologică așa cum trebuie…

Fiindcă, spre exemplu, când a venit Michael Ramsey[131] la noi în țară, în 1964…în Biserica Sfântul Spiridon [Nou][132], au angajat un traducător de la ONT[133].

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...Și a făcut varză engleza, da!…

Prof. Remus Rus: Nu!...Dar a utilizat o expresie foarte drăguță…Michael Ramsey a spus, la un moment dat: „descent of the Holy Spirit”…„pogorârea Duhului Sfânt”…

Pr. Dorin Picioruș: Da-da-da!...

Prof. Remus Rus: Iar traducătorul respectiv a tradus în românește: „aterizarea Duhului Sfânt”…

Pr. Dorin Picioruș: (râd) Am înțeles!…

Prof. Remus Rus: Îți dai seama că asta…este *o mică paranteză* numai…

---

[131] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Ramsey.

[132] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Sf%C3%A2ntul_Spiridon_Nou.

[133] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/ONT_Carpa%C8%9Bi.

Pr. Dorin Picioruș: Da! Și asta e important de subliniat, pentru traducătorii de orice limbă, care nu au studii teologice dar vor să traducă Sfinți. Sau care nu cunosc limbajul teologic…

Prof. Remus Rus: Nu poți…nu poți fără teologie să traduci Teologie…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...Corect!...

Prof. Remus Rus: După cum, eu n-aș putea să traduc Chimie sau Fizică sau Matematică…

Pr. Dorin Picioruș: dacă nu sunteți inițiat în știința respectivă

Prof. Remus Rus: sau orice altă știință, dacă nu sunt inițiat cât de cât…

Apropo de asta!…Când eram student la Sibiu, sora unui prieten de-al meu, a venit să-i fac o mică traducere…Pentru că terminase o facultate de inginerie – nu mai știu care – și a venit să-i traduc câteva paragrafe din engleză. Fiindcă eu am învățat engleza când am fost student la Sibiu…

Și, în textul respectiv – n-am să uit niciodată! – se vorbea despre *light industry*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Iar, în traducere, este *industria ușoară*…Dar, pentru mine, *light* era întotdeauna

Pr. Dorin Picioruș: *lumină*…

Prof. Remus Rus: Așa că eu i-am tradus: *industrie luminoasă*. Știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: Ceea ce era *un lucru bun*, pentru că eram atunci în „epoca luminoasă”, în „epoca de aur”...

Prof. Remus Rus: Da, a fost o epocă de „aur”…o epocă cu propria-i „lumină”…hai să-i spuneam așa!...Despre trecut eu nu pot să vorbesc decât *de bine*…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că a fost și trecutul dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: A fost și trecutul meu!...Și, după cum se spune: despre morți…decât de bine…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...

Prof. Remus Rus: Despre trecut nu vorbești decât *de bine*. Fiindcă…trebuie *să uiți* răul! Răul trebuie uitat…deși el trebuie *sancționat* acolo unde se petrece.

Pr. Dorin Picioruș: Dacă vrei să respiri, să fii respirabil…în viața ta…

Și vorbeați despre traducere! Când dumneavoastră ați tradus…

Prof. Remus Rus: Pentru că eu am ajuns nu numai traducătorul Patriarhiei Române cât și al Departamentului Cultelor. Mai mult am lucrat pentru Departamentelor Cultelor decât pentru Patriarhie. Pentru că, majoritatea delegațiilor care veneau, trebuiau să meargă și la Departamentul Cultelor.

Bineînțeles că a fost o activitate extrem de intensă…Atunci, în [19]72, a fost numit *Episcop Vicar Patriarhal* Antonie Plămădeală. Iar el a venit cu *un suflu nou* în Biserică. Am făcut o revistă specială, care a apărut…

Pr. Dorin Picioruș: La care ați fost redactor…în engleză…

Prof. Remus Rus: în engleză…Am tipărit-o în două limbi: în engleză și franceză…și a apărut timp de 20 de ani. [Se numea: *Romanian Orthodox Church News*]. Până în 1992. A fost singura revistă – o făceam pentru străinătate! – care a prezentat lumii din afară *ce se întâmpla* în lumea religioasă, în viața religioasă

Pr. Dorin Picioruș: în lumea ortodoxă din România…

Prof. Remus Rus: Nu numai ortodoxă! Ci și din viața celorlalte culte. Bineînțeles, atunci când ele ne dădeau informații…Căci, de obicei, ezitau să ne dea informații. Dar asta e problema lor, nu problema mea!...

Dar, când aveam informații, dădeam informații și despre celelalte culte, cu cea mai mare plăcere.

…A fost o revistă, care ar trebui studiată de toți cei care

Pr. Dorin Picioruș: se ocupă de istoria acelor timpuri…

Prof. Remus Rus: *…privesc critic* activitatea Bisericii în perioada respectivă.

Adică din [19]72 și până în [19]92, cine vrea să vadă *ce s-a întâmplat* în Biserica Ortodoxă *Română*…și vrea *să critice* ierarhia, preoții, să meargă la revista respectivă.

Fiindcă acolo va găsi…Asta dacă e *deștept* să o citească…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!…

Prof. Remus Rus: Pentru că noi am scris *și printre rânduri* acolo…

Pr. Dorin Picioruș: Lucru important…

Prof. Remus Rus: Iar cenzura *știa* că noi *scriem printre rânduri*!...Îți dau numai un mic exemplu: când s-a pus problema *dărâmării* Palatului Patriarhal, pentru mutarea lui…

Pr. Dorin Picioruș: …și construirea mausoleului...

Prof. Remus Rus: …pe care voia să îl facă Ceaușescu acolo…sus, pe deal…de fiecare dată când se întâmpla așa ceva, noi publicam…Ce?...O monografie a Palatului Patriarhal…despre importanța Palatului Patriarhal…în istoria Bisericii și a țării românești…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles: O contraofensivă *de bun simț*…atentă…asupra [realității]!…

Prof. Remus Rus: Fără să atacăm problema în sine…asta: „De ce vrei tu *să dărâmi* Palatul Patriarhal?!”. Că nu puteam altfel să o facem…

Pr. Dorin Picioruș: Dar ați subliniat *importanța*…

Prof. Remus Rus: Da, *importanța*!...Și, bineînțeles, lumea știa de ce scriem. Ce s-a scris acolo…De ce Șerbănescu dădea materialele…

Pr. Dorin Picioruș: Părintele Șerbănescu!...

Prof. Remus Rus: …Părintele Profesor Niculae Șerbănescu [134]…*cel mai mare istoric* al Bisericii Ortodoxe Române…în perioada de după cel de al doilea război mondial [și] singurul care a scris *pe documente*.

A fost [un om] extraordinar…și care ne-a ajutat [la revistă]…

Și vreau să vorbesc puțin despre această revistă[135]…Pentru că e o revistă care arată ce s-a întâmplat în Biserica noastră [în timpul comunismului], cum au activat preoții, ce au făcut preoții…

Pr. Dorin Picioruș: cum am rezistat (accentuez)…

Prof. Remus Rus: cum am rezistat…

Pr. Dorin Picioruș: cum au rezistat subteran…cu atenție…

---

[134] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/S/NiculaeSerbanescu.html.

[135] Se referă tot la *Romanian Orthodox Church News*.

Prof. Remus Rus: Nu…au rezistat *subteran* (accentuează)!...Haide să îți dau un exemplu!...Pentru că *merită* să fie știut…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Am un coleg în București…nu îi dau numele…

Pr. Dorin Picioruș: Preot

Prof. Remus Rus: preot în București…

Pr. Dorin Picioruș: La timpul actual…

Prof. Remus Rus: Da, e încă preot…și mi-a fost *coleg*…După ce-a venit din Elveția (pentru că a fost trimis *la studii* în Elveția), el a fost numit la serviciul de *Relații Externe* și apoi s-a preoțit…și a fost numit preot la o capelă mică, undeva în Berceni…

Într-o zi, un șoarece a binevoit *să îi fure* Agnețul…

Pr. Dorin Picioruș: Da, în timpul slujbei…

Prof. Remus Rus: Da, a rămas fără viitoarea Sfântă Euharistie…Un șoarece, un șobolan, nu știm ce, dar a rămas fără…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că șoarecele era *securist* (zâmbesc)…

Prof. Remus Rus: Da, era trimis…*să spioneze*, sigur că da…Și, necăjit, s-a dus la vice-președintele de atunci al departamentului *Cultelor* – nu știu dacă să-i

dau numele sau nu…Gheorghe Nenciu, trăiește încă…și el poate să dea mărturie – și i-a cerut ajutorul *să repare* Biserica. Nenciu i-a spus să facă o cerere ca să repare capela. Iar el i-a spus: „Păi, nu o pot repara, pentru că e *o baracă*!…”. Și Nenciu i-a spus: „Te descurci tu! Știi tu ce să faci acolo…”.

Și el ce-a făcut? A pus pe lângă clădire o schelă, a făcut un gard înalt…și a reclădit…

Pr. Dorin Picioruș: Biserica!

Prof. Remus Rus: Biserica…Dar până atunci…Nenciu i-a spus: „Vezi, tu ai acolo un primar!...O primăreasă…

Doamna cutărică…și trebuie să iei legătura și cu ea să vezi *ce poți să faci*…”.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: „Dacă te lasă, dacă nu te lasă. Fiindcă, totuși, este în oraș…și lucrurile sunt cam dificile”.

Pr. Dorin Picioruș: Mai greu, da! (zâmbesc)...

Prof. Remus Rus: „…să construiești. Pentru că în oraș, o Biserică, nu merge! Noi îți dăm aprobare numai *să repari*, nu și *să construiești*!”.

Și s-a dus domn Părinte al meu la…primăreasă…care a zis: „Părinte, eu nu am cum să te ajut...nu știu ce faci acolo!…*Dar*…eu trebuie să bag gaze…Și am să fac un șanț la capătul străzii, ca să nu se poată circula pe strada respectivă.

Pr. Dorin Picioruș: Da!…Cât dumneata *o să restaurezi* Biserica. Să faci acolo *ce știi*…

Prof. Remus Rus: „Ce faci: treaba dumitale!”. Deci…ce vreau să spun? Că…*s-a știut*!

Și primăria știa…și cei de la departamentul Cultelor știau…dar când a fost gata, când a fost gata tot-tot-tot…s-a dus…

Pr. Dorin Picioruș: să o sfințească!…

Prof. Remus Rus: Cei de la Arhiepiscopie s-au supărat foarte…și au vrut să îl răspopească pe domnul meu…

Pr. Dorin Picioruș: Care muncise…

Prof. Remus Rus: Din răsputeri…

Pr. Dorin Picioruș: Underground…

Prof. Remus Rus: Și atunci, „marii persecutori comuniști”…l-au luat pe Părintele cutărică…și l-au trimis preot în Austria…A stat cinci ani acolo…și apoi a revenit…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: Fiindcă el ce a făcut…a făcut *fără aprobarea* Bisericii.

Pr. Dorin Picioruș: Dar *spre binele* locașului Bisericii!...

Prof. Remus Rus: Dar *spre binele* Bisericii!

Pr. Dorin Picioruș: Da…

Prof. Remus Rus: Și nu e *singurul*!...Mai pot da exemple…

Pr. Dorin Picioruș: Care au reconstruit…și care au zidit Biserici în timpul comunismului…

Prof. Remus Rus: Cred că, numai în perioada ultimă, după [19]90, s-au mai construit în țară, câte s-au construit în provincie [în timpul comunismului]…Dar nu în orașe. În orașe, nu! Pentru că nu li s-a permis…

Doar la Sibiu s-a început…s-a pus temelia unei Biserici…care a fost terminată, am înțeles, numai după

Pr. Dorin Picioruș: revoluție

Prof. Remus Rus: după 1989…În orașe…nu era voie să construiești…Dar, să știi, că la sate s-au

Pr. Dorin Picioruș: construit…

Prof. Remus Rus: s-au construit enorm de mult…S-au construit, s-au reparat și așa mai departe…Cu ajutor de la Stat.

Vicepreședintele respectiv, despre care îți spuneam, *a căzut* de ce? Pentru că, la un moment dat, cei de la Durău[136], de la schitul

---

[136] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Dur%C4%83u.

de acolo, au vrut să acopere chiliile cu tablă de aramă…

Pr. Dorin Picioruș: Mai nouă…să le refacă…

Prof. Remus Rus: Da!...Să refacă acolo…Și, bineînțeles, tabla de aramă era numai pentru construcțiile care erau *la temelia* socialismului ultra-dezvoltat, știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Și a dat aprobare, ca o parte din tabla respectivă să fie dusă la Durău. Ăsta a fost *punctul de cădere* al vicepreședintelui respectiv…care a fost *pensionat* înainte de vreme…și…

Căci noi nu lucram la nivel *oficial*…Niciodată…

Pr. Dorin Picioruș: Aceste reconstruiri…

Prof. Remus Rus: Construirile și totul…Nu se lucra la nivel *oficial*! Niciodată…Ci numai la nivel personal…

În [19]86…când eram aproape de punctul culminant al crizei…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: a avut loc o întrunire a reprezentanților școlilor ortodoxe la Boston. Deci profesorii de teologie ortodoxă, de la facultățile ortodoxe din întreaga lume

Pr. Dorin Picioruș: s-au întrunit acolo

Prof. Remus Rus: la Boston, pentru o conferință internațională. Și eu, cu Părintele Constantin Voicu[137] de la Sibiu, și cu Aurel Jivi[138] – Dumnezeu să-l odihnească! – un alt profesor de la Sibiu, de Istorie Bisericească…am fost *numiți* să mergem

Pr. Dorin Picioruș: Din partea României…

Prof. Remus Rus: Din partea României la conferința respectivă. Și aveam de prezentat acolo problema *persoanei* și *a libertății persoanei*.

Pr. Dorin Picioruș: Ceea ce noi *nu aveam* aici…

Prof. Remus Rus: Paradoxal: la noi *nu exista* așa ceva…Și întotdeauna când plecam în străinătate, cam trebuia să ai textul *scris*…

Pr. Dorin Picioruș: el trecea *pe la cenzură*…

Prof. Remus Rus: Da, îl dădeai la Departamentul Cultelor…Sau te duceai, pur și simplu, și vorbeai cu ei acolo…le spuneai ce cam vrei să spui…și cu asta se termina totul!

---

[137] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/V/ConstantinVoicu.html.

În sursa de față se vorbește despre *o participare* a Părintelui Voicu la „Simpozionul internaţional *Căutarea păcii dincolo de diferenţele ideologice* (Detroit 1980)”.

[138] A se vedea: http://biserica.org/WhosWho/DTR/J/AurelJivi.html.

Dar eu, întrucât vorbeam despre *libertatea persoanei*…trebuia să am textul *bine aprobat*…și *bine parafat*.

Și, la sfârșitul textului, am adăugat un mic…

Pr. Dorin Picioruș: apendice…

Prof. Remus Rus: apendice acolo, și am spus că…în țara noastră, cultele se bucură de *libertate*…un nu știu ce…o chestie *generală*, știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: Se bucură de o libertate *aranjată*!...

Prof. Remus Rus: Da!...Rolul apendicelui era acela să vadă că…vorbim „și despre asta”. Căci, de obicei, nu vorbeai…

Pr. Dorin Picioruș: Despre situația *actuală* a României…

Prof. Remus Rus: Da, sigur…nu vorbeai!...*Dar* – și asta vream să-ți spun: că întotdeauna a fost cenzură…dar omul care cenzura era *om*…și pe urmă *cenzor* – după ce mi-a citit lucrarea…când era totul gata…la plecare a zis: „Hai să te conduc până afară, domnu’ Remus!”. Era Ilie Fonta[139]. Dumnezeu să-l odihnească!...că și el a murit…Și a fost, o vreme, conducătorul Secretariatului pentru Culte. Dar și după 1990. Un om extraordinar…

După ce am ieșit pe coridor…zice: „Ultimul paragraf să nu-l citești!”.

---

[139] Idem: http://www.culte.gov.ro/despre-noi.

Pr. Dorin Picioruș: Să-l eludați de-acolo.

Prof. Remus Rus: Și eu îi spun: „Păi, eu vorbesc *liber*!...Asta e o prezentare *pentru voi*. Să aveți voi acoperire…Nu e pentru mine!”.

Și asta se întâmpla în foarte multe…

Pr. Dorin Picioruș: Adică au funcționat delicatețea, discreția, bunul simț…raporturile „neregulamentare” între oameni. Pentru că ăsta era bunul simț „ilegal”…

Prof. Remus Rus: Era bunul simț…„ilegal” și al unei *prietenii*, care era între noi.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: El putea să nu mă lase cu asta…și să îmi zică: „Neapărat să citești chestia asta!”. Dar n-a zis-o…

A ieșit pe coridor și mi-a zis: „Pe ăla să nu-l citești!”. Iar eu i-am spus: „Pe ăla nu-l citesc…pentru că citesc liber!”.

Pr. Dorin Picioruș: Și așa se explică *cum s-au salvat* foarte multe lucruri din patrimoniul bisericesc. Cum *s-a păstrat* credința ortodoxă în România deși nu aveam voie să predicăm asiduu. Cum am mers *mai departe*, nu?!...

Prof. Remus Rus: Credința ortodoxă s-a propovăduit în Biserici. Preoții, majoritatea, *aveau voie să predice* dar, întotdeauna, li se cerea așa numita *actualizare*…

Să spui că, vezi Doamne!...la sfârșit…, – dacă ești la țară – uite, *ce bine merge* viața noastră!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Că ești *integrat* acolo, în munca socialistă…

Prof. Remus Rus: Dar…Mănăstirea Țigănești[140]!...

Pr. Dorin Picioruș: Da, de lângă București!…

Prof. Remus Rus: Aici…lângă București…Una dintre cele mai mari Mănăstiri…Avea o sută de Măicuțe acolo…

Era trecută în documente…ca gospodărie…

Pr. Dorin Picioruș: A Patriarhiei!...

Prof. Remus Rus: Nu!...Ca *gospodărie agricolă colectivă*…Și a luat *premiul întâi* pentru *cea mai bună recoltă de grâu* în nu știu ce an…prin [19]70 și nu știu cât…

Pr. Dorin Picioruș: Și chiar făceau grâu acolo?!...

Prof. Remus Rus: Da-da…sigur că da!...Pentru că *aveau pământ*…

Pr. Dorin Picioruș: Extraordinar!...

---

[140] Idem: http://ziarullumina.ro/reportaj/la-manastirea-tiganesti-harnicia-nu-are-varsta.

Prof. Remus Rus: Sigur că da!…

Pr. Dorin Picioruș: Înțeleg…

Prof. Remus Rus: Sau…atelierele de la Schitul Maicilor[141]…care au fost dărâmate, din nefericire…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Alea erau ateliere…

Pr. Dorin Picioruș: Ale Patriarhiei!

Prof. Remus Rus: ale Patriarhiei…La fel: Mănăstirea Pasărea[142] a avut ateliere ale Patriarhiei. [Mănăstirea] Ghighiu[143], la fel, avea și ea ateliere ale Patriarhiei...

Ele erau Mănăstiri…

Pr. Dorin Picioruș: Dar funcționau ca ateliere meșteșugărești…

Prof. Remus Rus: Pentru că, oficial, pe hârtie, ele aveau *altă denumire*. Dar, în realitate, erau *centre bisericești*…unde oamenii mergeau, se rugau și așa mai departe…

Am vorbit o țâră prea mult despre asta…dar…

Pr. Dorin Picioruș: Ba nu!...

---

[141] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Schitul_Maicilor.

[142] Idem: http://www.manastireapasarea.ro/.

[143] Idem: http://www.manastireaghighiu.ro/.

Prof. Remus Rus: Însă *așa arătau* lucrurile atunci!

Pr. Dorin Picioruș: Întotdeauna sunt prea puține detaliile…pentru cei care nu știu cum arătau lucrurile…Care nu au trecut prin…

Prof. Remus Rus: Da, asta așa este!...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că noi vom publica interviul online. *Teologie pentru azi* are un public *majoritar tânăr*…Iar tinerii nu au habar…și pentru ei toate lucrurile sunt *noi*…

Prof. Remus Rus: Știi ce se întâmplă?...Nu vreau să mi se zică: „Uite, ăsta *apără* [regimul comunist]!”…

Pr. Dorin Picioruș: Dumneavoastră nu apărați…

Prof. Remus Rus: Eu doar *evoc*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Eu îi spun altuia…*ce am făcut eu*. Fiindcă…

Pr. Dorin Picioruș: Corect! Și așa și trebuie!...

Prof. Remus Rus: …în clipa în care *era nevoie* de ceva, cei de la Culte apelau la Biserică. Iar Biserica era cea care *rezolva* o grămadă de probleme. De exemplu…

Pr. Dorin Picioruș: Probleme sociale!…

Prof. Remus Rus: Și probleme sociale…dar și probleme de politică-externă…Mai ales probleme de politică-externă.

Pr. Dorin Picioruș: În excursiile noastre în afară…

Prof. Remus Rus: Nu numai!...Uite un exemplu! La un moment dat, clauza națiunii celei mai favorizate[144] ne-a fost ridicată, prin anii [19]80…80 și ceva…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Nu știau ce să facă!...România intrase și așa într-o criză formidabilă…

Pr. Dorin Picioruș: …într-un con de umbră…

Prof. Remus Rus: …era dezastru mare…și atunci, cei care au salvat

Pr. Dorin Picioruș: fața României…

Prof. Remus Rus: …fața României și au reobținut clauza națiunii celei mai favorizate…au fost *oamenii Bisericii*. Pot să-i dau și cu numele, că nu e nicio problemă!

---

[144] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Clauza_na%C8%9Biunii_celei_mai_favorizate.

Pr. Dorin Picioruș: Da-da!...

Prof. Remus Rus: Dar ei au făcut acest lucru! Și cum l-au făcut? L-au invitat pe Billy Graham[145].

Pr. Dorin Picioruș: Și dumneavoastră ați fost traducătorul

Prof. Remus Rus: Am fost traducătorul lui.

Pr. Dorin Picioruș: Să știți că online există o filă video[146] cu dumneavoastră ca translator pentru Billy Graham. Atunci când el a vizitat și a predicat în România.

Prof. Remus Rus: Mă bucur!...Deci, el a venit în țară la noi…

Pr. Dorin Picioruș: În ce an?

Prof. Remus Rus: În 1985…s-a petrecut lucrul ăsta. Și a făcut o vizită prin toată țara, a publicat și albume…Și era, pe de o parte, *teama de mulțime*…Teama de mulțime a existat.

Hai să dau un mic exemplu!...Mi-au zis: „Vedeți să nu faceți mare propagandă că vine Billy Graham!”. Nu trebuia să facem mare propagandă că vine Billy Graham, pentru că el era deja cunoscut în cercurile neoprotestante…

---

145 Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Billy_Graham.
146 Regăsibilă aici: https://www.youtube.com/watch?v=mRm9bi2UKzc.

Pr. Dorin Picioruș: Însă era cunoscut numai de ei…

Prof. Remus Rus: Da! Dar ce s-a întâmplat? Dar mi-au zis: „Dar, totuși, ca să aibă lume multă – că el predica…

Pr. Dorin Picioruș: unor mulțimi, pe stadioane…

Prof. Remus Rus: pe stadioane – ei mi-au spus: Mergeți și începeți cu Mănăstirea Vorona[147]!”. Și am mers *la hramul* Mănăstirii Vorona…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: „Că acolo vor fi…10.000 de oameni”. Ca de obicei…pentru că așa veneau la hram și la vremea respectivă…

Pr. Dorin Picioruș: Iar fila online e tocmai la Vorona…cu dumneavoastră la etajul unu…

Prof. Remus Rus: La balcon…Da, acolo!...Și am mers…a venit lume…dar n-au fost numai 10.000 de oameni…

Pr. Dorin Picioruș: Da, păreau mai mulți!

---

[147] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Vorona.

Prof. Remus Rus: ci au fost 100.000 de oameni…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că au venit și neoprotestanți, probabil…

Prof. Remus Rus: Au venit și neoprotestanți…Veneau cu trenurile…de pe la Oradea, de pe la Arad…și l-au însoțit pe Billy Graham

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: pretutindeni, știi?!...
Însă, când [oamenii Securității] au văzut că vine să asculte…atâta lume…ei au intrat în panică. Și ne-au chemat în seara respectivă…ne-au chemat în cameră și ne-au zis: „Gata,

Pr. Dorin Picioruș: sistăm totul!

Prof. Remus Rus: Billy Graham își ia bagajele și pleacă".

Pr. Dorin Picioruș: După primul *speech*[148]…

Prof. Remus Rus: După prima seară…Ion Popescu, cel care a fost președintele *Băncii Religiilor*, era director-general în Departamentul Cultelor. Și el ne-a ajutat să organizăm…ca reprezentantul Guvernului în cadrul manifestărilor respective. De fapt, el a și căzut după asta…

---

[148] În engleză: *discurs*.

Pentru că el și-a luat angajamentul că *nu va fi lume multă*, știi?!…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Dar ce poți să faci..?

Pr. Dorin Picioruș: Evenimentele au escaladat…

Prof. Remus Rus: Domne, când cineva dorește să audă cuvântul…cuvântul Evangheliei, nu-l poți opri! Nu-l poți opri!...

Dar…când am ajuns la Cluj, tot la fel s-a întâmplat! Am avut, la biserica reformată, seara…în curtea bisericii: peste 3.000 de oameni…

Pr. Dorin Picioruș: Plus în biserică…

Prof. Remus Rus: Plus ce a fost în biserică!...Pentru că erau în curte, în biserică…dar blocaseră și circulația…

Iar, a doua zi, când a predicat în biserica romano-catolică din Cluj, tot aș a: au fost în jur de 15-20.000 de oameni…în parcul din jurul [bisericii]…dacă nu or fi fost și mai mulți. Nu știm precis!...În orice caz: au fost uluitor de mulți!...

Ce s-a întâmplat atunci?!...Căci după evenimentul acesta a și început *persecuția* împotriva Bisericii. Comuniștii și-au dat seama că *credința nu a dispărut*…Că este extrem de puternică și, din această pricină, noi am început să o sfeclim[149]. Chiar dacă le-am adus clauza națiunii celei mai favorizate…

---

[149] Să fim persecutați.

Pr. Dorin Picioruș: Dar n-au profitat politic de chestiunea asta, pentru ca să spună: „Domne, uite, noi avem *o mare deschidere*!”?

Prof. Remus Rus: Nu! Ei au dorit, din punct de vedere politic, doar să redobândească clauza…

Pr. Dorin Picioruș: E o prostie!

Prof. Remus Rus: pentru că Billy Graham era *confesorul*…președintelui Americii

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles! Asta era…

Prof. Remus Rus: Ne-au dat clauza…Dar, imediat după asta, au început dărâmările…

Pr. Dorin Picioruș: Bisericilor…

Prof. Remus Rus: în mod accentuat…Pentru că ei și-au dat seama, că atâta timp cât există o Biserică…

Pr. Dorin Picioruș: sau că există mai multe biserici [în România]…Pentru că nu erau numai ortodocși [de față, la Billy Graham]…

Prof. Remus Rus: Da, toți erau!...Pentru că au fost și protestanți, au fost și catolici…Pentru că au fost așa: Billy Graham a predicat la baptiști, la penticostali…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că era *baptist*! Nu e baptist?

Prof. Remus Rus: Nu! El…nu se considera *neoprotestant*…

Pr. Dorin Picioruș: Atunci, *evanghelic*?

Prof. Remus Rus: Mai degrabă: *prezbiterian*! Dar a fost *asumat*, la noi, mai ales de baptiști…Însă el a predicat la penticostali, la baptiști, la reformații din Cluj, la romano-catolicii din Cluj, la baptiștii din Oradea, la baptiști la Arad, la ortodocși la Timișoara, la Sibiu, în catedrala ortodoxă, la București în catedrala romano-catolică…

Pr. Dorin Picioruș: Iar dumneavoastră l-ați urmat pretutindeni…

Prof. Remus Rus: Da!

Pr. Dorin Picioruș: În tot circuitul ăsta…

Prof. Remus Rus: Dar să termin cu Suceava!…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: „Domnule, Billy Graham își face bagajele! Au venit trei oameni de la București și trebuie să plece. Nu mai discutăm!”…

Atunci le-am zis…în fine…

Domnu' [Ion] Popescu intrase în panică…nu mai știa ce să facă…

Pr. Dorin Picioruș: Cum s-o scoată la capăt…

Prof. Remus Rus: la capăt…fiindcă el *a eșuat* în misiunea lui, aceea de *a nu aduce lume multă*. Or nu el *aducea* lumea…

Pr. Dorin Picioruș: Lumea venea singură…

Prof. Remus Rus: a venit singură!...Și atunci le-am zis: „Oameni buni, nu vă supărați!...Domnilor, nu vă supărați!...Noi am început o misiune și trebuie să o terminăm. Fiindcă, dacă n-o terminăm, dacă o întrerupem – el [Billy Graham] avea televiziunea lui proprie și transmitea direct în America din România –”…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles: situația era *și mai groasă*!...

Prof. Remus Rus: Da, era dificilă!...Și le-am spus: „Nu puteți să faceți lucrul ăsta *în niciun caz*! Fiindcă, dacă îl faceți, vă tăiați *orice posibilitate* [de reabilitare în fața americanilor]…

Pr. Dorin Picioruș: Pe urmă trebuie să explicați pe ce motiv…

Prof. Remus Rus: …și care e motivul…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că nu s-a întâmplat niciun incident. Totul era frumos…

Prof. Remus Rus: Da, frumos!...N-am avut nici…Mi se pare că a fost undeva, un incident, *cauzat anume*…

Pr. Dorin Picioruș: Cineva a țipat!...

Prof. Remus Rus: Da, în fine…Trecem peste acest aspect! Dar l-am rezolvat…

Pr. Dorin Picioruș: Billy Graham a mers mai departe!...

Prof. Remus Rus: Da: Billy Graham a mers mai departe! Și le-am mai spus numai atât: „Domne, atâta timp cât *eu traduc*, nu poate să se întâmple *nimic rău* în România! În cadrul acțiunii noastre…Fiindcă *responsabilitatea* este *a mea*".

„Păi vezi că la baptiști nu ai să traduci dumneata, pentru că traduce Vasile Talpoș[150]".

Și le-am zis: „Domne, lăsați-l pe el, că el este *un om cumsecade*! Și de el răspundem *noi*, cei care *ne-am asumat* asta…". Și a fost *excepțional*! Nu a fost nici cea mai mică problemă…

Deci Biserica *a ajutat* în momente *de răscruce* pentru Stat!

Că Guvernul a fost cel care *a împilat* mai mult poporul, nu i-a dat de mâncare, și așa mai departe, [e o realitate]…dar Biserica a fost cea care *a deschis posibilitatea* unui comerț cu America. Fiindcă a avea clauza națiunii celei mai favorizate însemna *un lucru extraordinar* la vremea aceea…

---

[150] A se vedea: http://istorieevanghelica.ro/tag/vasile-talpo%C8%99/.

Pr. Dorin Picioruș: pentru România...

Prof. Remus Rus: pentru România, în plan economic. Dar lucrurile au luat o altă întorsătură! Din această pricină, probabil că puțini știu faptul că Billy Graham reprezintă *punctul de început* al persecuției *fățișe* a Bisericii de către Guvern.

Pr. Dorin Picioruș: Fără voia lui…

Prof. Remus Rus: Nu, nu putea să facă nimic!...

Pr. Dorin Picioruș: Dar, pentru americani, el nu era și *un pion politic* venit aici?

Prof. Remus Rus: Pentru americani, el a fost *cel mai important pion*. Fiindcă…

Pr. Dorin Picioruș: Religios sau politic?

Prof. Remus Rus: Și religios și politic!...Pentru că, el a fost singurul care a putut să le redea americanilor *atmosfera* din România. Ce s-a întâmplat în România…și ce este România. Dacă România este sau nu este *comunistă*.

După un an, de exemplu, ne-am întâlnit…Au fost 30.000 de predicatori din lume, adunați de Billy Graham la Amsterdam, și am fost și eu invitat acolo, și alte câteva persoane – nu le dau numele, pentru că nu am aprobarea lor ca să le dau numele! – dar am fost invitați să participăm la această întrunire a evangheliștilor din întreaga lume.

Și ne-am dus acolo…și Billy Graham nu numai că *mi-a cerut să vorbesc* în fața lor, dar a vorbit și despre *libertatea religioasă* din România, așa cum el a perceput-o în timpul vizitei lui.

Și s-au arătat secvențe de film…s-au arătat Biserici…sau arătat Biserici nou-construite…și așa mai departe. Asta în 1986…

Ce a urmat [însă] după, a fost [un] dezastru!...

Pr. Dorin Picioruș: Prin ceea ce spuneți dumneavoastră, subliniați faptul, nu numai că la noi *exista* toleranță, dialog ci și faptul că, și acum, față de cine vine la noi, tot cam la fel *ne comportăm*…noi, ca Biserică…

Prof. Remus Rus: Noi, ca Biserică…

Pr. Dorin Picioruș: am fi *un partener de dialog ideal* pentru cine ar veni să discute…

Prof. Remus Rus: Eu am înțeles că și fiul lui Billy Graham[151], care îi urmează în

[151] Franklin Graham: http://en.wikipedia.org/wiki/Franklin_Graham.

misiune, a fost și el la noi în țară[152]…A fost și în Moldova[153] …

Prof. Remus Rus[154]: Deci întreaga noastră problemă nu a fost *să supraviețuim*…

Pr. Dorin Picioruș: în timpul comunismului…

Prof. Remus Rus: …ci să ajutăm lumea *să meargă înainte*. Fiindcă Biserica întotdeauna a fost văzută ca *sprijin moral* pentru credincioși.

Pr. Dorin Picioruș: Un factor de stabilitate!

Prof. Remus Rus: Pentru că *cel mai puternic factor de stabilitate* a fost Biserica…Fie că a fost ea *catolică*, fie că a fost *ortodoxă*, nu are importanță [în relația cu Statul]…Dar noi am fost percepuți ca *factor de stabilitate* în contextul societății românești. Nu *de control*, cum ar zice unii…și rău-voitorii.

Biserica n-a controlat niciodată! Biserica *a ajutat*. Și pot să dau mii de

---

Imaginea supra e de la Suceava, din 1985, Billy Graham fiind *cel mai înalt* din imagine, în dreapta lui fiind Patriarhul Teoctist Arăpașu iar în stânga sa Prof. Remus Rus.

Fotografia am preluat-o din articolul de aici: http://istorieevanghelica.ro/2010/12/03/evanghelizarea-lui-billy-graham-in-romania-comunista1985-%E2%80%93-arhiva-foto/.

[152] Între 4-6 iulie 2008 la Timișoara, potrivit filei video de aici: https://www.youtube.com/watch?v=-QIpIi9zwkc.

[153] Sfârșitul primei file audio: 48. 30 de minute.

[154] De aici începe a doua filă audio a interviului: 27. 04 minute.

exemple…Biserica – numai atât [aș spune]! – a dat *studenți exemplari* la Medicină, la Filosofie și așa mai departe…Care s-au școlit tocmai pentru că au beneficiat de ajutorul financiar al unor Biserici. Le-a dat burse pentru studii și pentru viața lor. Și astea *nu se știu*!...

Pr. Dorin Picioruș: Nu sunt mediatizate…

Prof. Remus Rus: Și pot să-ți dau, vorba aia, cel puțin 10 exemple, pe care eu le cunosc…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!

Prof. Remus Rus: Eu le cunosc…Pot da exemple de oameni, care au primit *ajutoare* din partea Bisericii, ca *să poată studia*. Sau dacă n-au primit *în bani*, au primit *în haine*.

Pr. Dorin Picioruș: Într-un anume fel, Biserica i-a ajutat. Acesta e lucrul important!...

Prof. Remus Rus: Auzi, știi ce făceau?...Îi dădea două-trei mii de lei și îi spunea: „Du-te și cumpără-ți un costum și adu-mi bonul de decontare!”.

Pr. Dorin Picioruș: Și îl trecea în scriptele Bisericii…

Prof. Remus Rus: Îl trecea pe cheltuiala Bisericii…Pentru că au fost preoți care *au ajutat*…

Pr. Dorin Picioruș: Și acum nu se face la fel?

Prof. Remus Rus: Ba da!...Și-acuma…

Pr. Dorin Picioruș: de foarte mulți preoți și credincioși…

Prof. Remus Rus: Numai eu știu…câte persoane au fost *salvate*, pentru ca să nu fie aruncate afară, din casă,

Pr. Dorin Picioruș: pentru că nu și-au plătit întreținerea!…

Prof. Remus Rus: pentru că n-au avut posibilitatea să-și plătească întreținerea…

Pr. Dorin Picioruș: Și sunt din ce în ce mai multe aceste persoane…

Prof. Remus Rus: Și ele au fost ajutate de oamenii Bisericii, fără să se spună cine sunt. Și preoții au ajutat și înainte [de revoluție] și ajută și-acuma…

Pr. Dorin Picioruș: Fără să știe nimeni de ei…

Prof. Remus Rus: Fără să știe nimeni de ei!...Căci așa îmi spuneau: „Remus, să nu spui la nimeni nimic! Lasă că facem…dregem…ajutăm!…”.

De aceea, mulți zic că…Biserica a fost *închisă*[155]! Că Bisericile au fost închise…Aș

[155] Necomunicativă cu credincioșii.

vrea să văd [însă] câte Biserici au fost închise în București?

Pr. Dorin Picioruș: În timpul regimului…

Prof. Remus Rus: În timpul regimului [comunist]…Preoții veneau la ora 8 [la Biserică] și stăteau până după masa…la 5, la 6, la 7…Erau acolo *în permanență*. Chiar la mine, la Biserica Cărămidari[156], erau 3 preoți…

Pr. Dorin Picioruș: Pe timpu' [comunismului]…

Prof. Remus Rus: Da, sigur că da!...Erau 3 preoți, făceau cu rândul, săptămânal…În Biserică, duminica, slujeau împreună…

Pr. Dorin Picioruș: apoi fiecare era cu săptămâna lui…

Prof. Remus Rus: În Biserică mergeai la el, stăteai de vorbă cu el [cu preotul]…și nimeni nu te știa…

Pr. Dorin Picioruș: Sau Botezuri, Cununi, Înmormântări ale marilor ștabi[157] făcute în Biserică…

---

[156] Cred că e vorba despre *Cărămidarii de Jos*: http://www.parohiacaramidariidejos.ro/.

Există însă și *Cărămidarii de Sus*: http://bucuresti.wikia.com/wiki/Biserica_C%C4%83r%C4%83midarii_de_sus.

[157] Persoanelor din nomenclatura comunistă.

Prof. Remus Rus: Hai să îți spun, apropo de Botezuri…și, în special, de Sfintele Taine!...Un lucru foarte picant…

Pr. Dorin Picioruș: Botezuri și Cununii pentru comuniștii între ghilimele.

Prof. Remus Rus: Da, pentru „comuniști”!...

Un individ, *sus-pus*…

Pr. Dorin Picioruș: Da, din partid!...

Prof. Remus Rus: Nu-i dăm numele, pentru că

Pr. Dorin Picioruș: e cunoscut…

Prof. Remus Rus: e *prea cunoscut*, pentru ca să îi dăm numele…Într-o bună zi, prietenul meu, Părintele cutărică, primește un telefon de la o familie în vârstă…Și îi spune: „Părinte, avem un nepoțel…

Pr. Dorin Picioruș: Care trebuie botezat!

Prof. Remus Rus: Am dori să îl botezați. Sunteți amabil să faceți lucrul acesta

Pr. Dorin Picioruș: acasă, fără să știe nimeni…

Prof. Remus Rus: acasă?”. „Da, nu e nicio problemă!”…Și-a luat Părintele

Pr. Dorin Picioruș: ce trebuie pentru acolo

Prof. Remus Rus: toate lucrurile…A mers, a făcut Botezul…A stat puțin la masă cu bătrânii…

Pr. Dorin Picioruș: Și acolo a aflat că?...

Prof. Remus Rus: Nu, nu!...Stai că e o poveste foarte drăguță asta!...

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: A stat la masă cu bătrânii…a plecat…fără să aibă

Pr. Dorin Picioruș: multe detalii…

Prof. Remus Rus: fără nimic…După vreo două săptămâni primește un telefon…tot de la o pereche de oameni în vârstă și care i-au zis: „Știți, Părinte, avem un nepoțel! Am dori să îl botezați…Stăm la adresa cutare…Vreți să veniți?!”.

Pr. Dorin Picioruș: Părea să nu aibă *legătură* una cu alta…

Prof. Remus Rus: A fost o adresă…și o altă adresă…S-a dus, la botezat, nu știu ce…a stat la un pahar de vorbă cu ei...și a plecat...După două săptămâni, primește încă un telefon…și, de astă dată, erau persoanele în cauză: tatăl și mama!

Au dat telefon și zic: „Știți, Părinte, avem un băiețel și vrem să-l botezăm! Vreți să veniți la adresa cutare…din Parcul nu știu care?”.

Pr. Dorin Picioruș: Tot în București!...

Prof. Remus Rus: Da, aici, în București…„Da, fără îndoială!”…S-a dus a treia oară…și, când a intrat, a dat cu ochii de *același copil*…Erau numai părinții și copilul! Fără niciun invitat…pentru că era, vorba aia…

Pr. Dorin Picioruș: era *secretă*…

Prof. Remus Rus: era secretă treaba! Dar, când s-a uitat la copil…

Pr. Dorin Picioruș: era același!…

Prof. Remus Rus: era cel pe care îl botezase o dată, a doua oară…și acum era chemat să îl boteze a treia oară…Și le-a zis: „Știți, eu îl botez pe băiat!...Dar băiatul acesta *a fost botezat* de mine o dată”…Și atunci și-au dat seama…

Pr. Dorin Picioruș: că bunicii..

Prof. Remus Rus: …că bunicii din partea mamei și a tatălui îl botezaseră…

Deci, există în conducerea țării noastre un individ…care a fost botezat de două ori…și era cât pe-aci să fie botezat…

Pr. Dorin Picioruș: și-a treia oară…Pentru că membrii familiei au ținut, în secret, să îl boteze…

Prof. Remus Rus: Sunt lucruri frumoase!...Poate că acuma, cineva va zice: „Cum a putut preotul să facă acest lucru?”.

Însă, domne, de unde ştia el că este *același copil* la un interval de…la o altă adresă?…

Pr. Dorin Picioruş: S-a uitat la oamenii care *au cerut* Botezul…

Prof. Remus Rus: Dar…vezi!...El s-a dus, a făcut, așa cum trebuia…

Pr. Dorin Picioruș: E un exemplu *de neînfricare*. Pentru că, a te duce la o adresă…neidentificată…pe nepusă masă…

Prof. Remus Rus: Așa erau vremurile!...

Pr. Dorin Picioruş: e o dovadă de *curaj*…de mare curaj…

Prof. Remus Rus: Și curaj…dar a mers!...Este Domn Părinte în București, bine mersi…încă lucrează…Nu e pensionar! Încă lucrează…

Pr. Dorin Picioruș: Asta este o istorioară de Pateric!

Prof. Remus Rus: O istorioară care ar merita să o cunoască toți…

Pr. Dorin Picioruș: Da! O să o cunoască mulți…

Prof. Remus Rus: Pentru că preotul, atunci când a fost chemat, s-a dus și a săvârșit Taina pentru care a fost chemat…Și au fost [multe] lucruri de genul ăsta…

Îmi aduc aminte…și numele lui pot să-l dau!…Un fost coleg de-al meu de doctorat,

care a fost și protopop în București, avea un fișier *special* cu…

Pr. Dorin Picioruș: numere de telefon!…

Prof. Remus Rus: cu numele persoanelor *speciale* la care

Pr. Dorin Picioruș: fusese

Prof. Remus Rus: fusese…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Și pe fișa respectivă, el avea: numele, data,

Pr. Dorin Picioruș: unde stă

Prof. Remus Rus: ce problemă a avut, și așa mai departe…

Pr. Dorin Picioruș: O evidență internă!…

Prof. Remus Rus: O evidență…Și el mergea, de fiecare dată, și făcea…și scria acolo…iar listele respective cred că încă mai există…

Pentru că familia lui…băiatul și fiica lui cred că nu le-au aruncat…Și ar fi fost păcat! Pentru că asta este *o mărturie* a activității unui preot, care a lucrat, în taină, în tot Bucureștiul…Pentru că el *era chemat* în tot Bucureștiul…

Pr. Dorin Picioruș: De către oameni ai partidului…

Prof. Remus Rus: De către oameni, care *aveau grijă* de ei…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Până acum, domnule profesor, ne-ați vorbit despre *singurătatea* dumneavoastră *comunicativă*…despre momentele de *realism* pe care le-ați trăit în viața dumneavoastră…Și cred că ar trebui să ne explicați – așa cum ne-ați explicat, de-a lungul timpului, anumite nuanțe – modul în care ați ajuns la acest *simț dezvoltat* al limbii, care se observă în traducerile dumneavoastră? Pentru că am observat grija dumneavoastră față de cuvinte. Față de locul unde trebuie pus fiecare cuvânt în parte…

E un dar nativ, cu care v-ați născut…sau ați crescut acest simț al limbii? Cum *intuiți care e locul* cuvintelor?

Prof. Remus Rus: Știți ce se întâmplă?...Din…

Pr. Dorin Picioruș: E ceva nativ!

Prof. Remus Rus: Da, poate să fie și ceva nativ!...Eu am avut părinți simpli. Tata a fost *tâmplar*, iar mama a fost *casnică*.

Pr. Dorin Picioruș: Iar dumneavoastră ați întrecut orice ștafetă…

Prof. Remus Rus: Sora mai mare a fost *Profesor de Chimie* la Timișoara iar cea mică

a rămas *casnică*, acasă, fiindcă exista pământul…

Pr. Dorin Picioruș: care trebuia muncit, da!…

Prof. Remus Rus: și să fie cineva, care să moștenească ceea ce este acasă, la țară…

Problema traducerilor…Și ăsta e un lucru foarte frumos!...Când am venit din Anglia în România, în 1969…am lucrat ca *traducător*…

Pr. Dorin Picioruș: 7 ani, nu?

Prof. Remus Rus: 7 ani…Până în 1975 am lucrat ca traducător.

Pr. Dorin Picioruș: La Patriarhia Română, la *Relații Externe*…

Prof. Remus Rus: Da, la serviciul de *Relații Externe*…Și acolo a trebuit *să joc pe muchie [de cuțit]*…mereu…

Pr. Dorin Picioruș: cu sensurile cuvintelor…

Prof. Remus Rus: Trebuia să fii *foarte atent*…

Pr. Dorin Picioruș: Să drămuiești cuvintele (râd)…

Prof. Remus Rus: Să drămuiești totul!…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Patriarhul Justinian [Marina][158] întotdeauna îmi spunea: „Tinere!”. Eram tânăr la vremea respectivă, îți dai seama…„Tinere, vezi dacă zic ceva *ce nu e bine* și ai grijă, mare grijă *cum traduci*!”.

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că eu pot să fiu *obosit*…

Prof. Remus Rus: Pot să zic *cine știe ce*…și lucrurile să fie *înțelese greșit*…

Pr. Dorin Picioruș: Adică *avea încredere* în dumneavoastră. Se lăsa *pe mâna* dumneavoastră în timpul traducerii…

Prof. Remus Rus: Niciodată nu mi-a zis…

Pr. Dorin Picioruș: că ați tradus defectuos…

Prof. Remus Rus: că am spus ceva [greșit]…Dimpotrivă!...Îmi dădea mână liberă…și nu numai el! Patriarhul Justin [Moisescu][159], care a fost…care știa și ceva engleză…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: …a fost un om extraordinar! Un intelectual fin…un patriarh grozav…Și el știa engleză! Nu m-a corectat

---

[158] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Justinian_Marina.
[159] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Iustin_Moisescu.

nicio singură dată…Când observa că nuanțez ceva, într-un anume fel,

Pr. Dorin Picioruș: știa că mergeți pe o idee, că aveți un plan…

Prof. Remus Rus: zâmbea!...Zâmbea (zâmbind cu față veselă)!...

Pr. Dorin Picioruș: În timpul discursului…

Prof. Remus Rus: Da!...El nu spunea nimic…ci se uita așa, lung…Avea

Pr. Dorin Picioruș: un surâs al lui, care spunea…

Prof. Remus Rus: și prin asta spunea: „Știu că!...”.

Pr. Dorin Picioruș: Te-am prins! (râd)…

Prof. Remus Rus: Te-am prins!…Știu că nuanțezi…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Dar apropo de tradus…și de toată problema asta…

Pr. Dorin Picioruș: E foarte important astăzi pentru România!

Prof. Remus Rus: E foarte important să se înțeleagă astăzi…

În 19…70, dacă nu greșesc, după ce România a recunoscut Israelul[160]…

Pr. Dorin Picioruș: Da, ca *Stat*!…

Prof. Remus Rus: …și urma să trimitem ambasada noastră la Tel Aviv[161]. Și asta, încă odată, pentru ca să se vadă, cam ce fel de *relații* a avut cu comuniștii așa-numitul *Patriarh roșu*!

Este extrem de important acest lucru…

Pr. Dorin Picioruș: Adică Patriarhul Justinian [Marina]…

Prof. Remus Rus: Da, mă refer la Patriarhul Justinian acum!…Că el a fost numit de către mulți…*Patriarhul roșu*…

Pr. Dorin Picioruș: Da, între ghilimele!...

Prof. Remus Rus: Între ghilimele, da!…Ca să vedem…

Pr. Dorin Picioruș: Pe nedrept!...

Prof. Remus Rus: Dar nu numai *pe nedrept*…ci într-un mod *mârșav*…

Pr. Dorin Picioruș: Acum…*Post factum*[162]…

---

[160] Care se declarase *independent* pe 14 mai 1948, *cf.* http://ro.wikipedia.org/wiki/Israel.

[161] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Tel_Aviv.

[162] Sintagmă latină: *după fapt*. După *moartea* patriarhului…a fost numit…

Prof. Remus Rus: Post factum…Sigur că da!...În perioada respectivă am fost chemat la departamentul *Cultelor*, la domnul Dogaru și domnul Nenciu, care erau președinte și vicepreședinte, și mi s-a zis așa: „Domnu' Remus, mergi la Părintele Patriarh – că ei așa îi spuneau – mergi la Părintele Patriarh și îi spune că: miercuri, vor sosi din străinătate

Pr. Dorin Picioruș: Din Israel!...

Prof. Remus Rus: Nu numai din Israel…din America, din Israel, și cu Moses Rosen[163]…Va fi o delegație a evreilor din diaspora…și să îi primească *foarte bine*, pentru că noi suntem în procesul *de recunoaștere* a Israelului. Noi suntem…

Pr. Dorin Picioruș: Vrem să trimitem acolo ambasadă…

Prof. Remus Rus: și să se vadă că Biserica noastră nu este *împotrivă*"…

Pr. Dorin Picioruș: Că e *prietenă* cu Israelul…

Prof. Remus Rus: Am încercat *să iau legătura* cu Patriarhul. [Dar] secretarul lui *nu mă lăsa* să intru…până nu îi spun *secretu'*…Fiindcă ei mi-au spus: „Ăsta e *secret de Stat*! Nu spui nimănui decât Patriarhului Justinian".

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

---

[163] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Moses_Rosen.

Prof. Remus Rus: Secretarul lui, Cazacu, care trebuia să știe despre toate și despre toți…nu m-a lăsat să intru până nu îi spun ce vreau să vorbesc cu Patriarhul. Iar eu i-am spus că nu, nu pot…pentru că e *o taină*…„Trebuie să îi spun *personal* acest lucru!”. Pentru că eram la începutul activității mele în Patriarhie…Nu știam o serie de…

Pr. Dorin Picioruș: *relațiile* dintre oamenii de acolo…

Prof. Remus Rus: Luni, m-a ținut de la 10 până la două în…

Pr. Dorin Picioruș: anticameră

Prof. Remus Rus: și n-am intrat! Marți, m-a ținut toată ziua: de la nouă și până la două și nu m-a lăsat să intru…Însă eu nu știam despre faptul, că toți cei care doreau să îl vadă pe Justinian, puteau să meargă după masa, pe la cinci, pentru că el se plimba anume

Pr. Dorin Picioruș: în afară…

Prof. Remus Rus: în parc și îi primea pe toți. Eu n-am știut lucrul ăsta la vremea respectivă!…În fine…Dar n-am putut să intru să-i spun

Pr. Dorin Picioruș: ce trebuia…

Prof. Remus Rus: să spun despre Moses Rosen și despre ceilalți doi…Nu dau numele, pentru că unul dintre ei este viu…și încă activ în…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...

Prof. Remus Rus: …New York…Și, miercuri dimineață, la ora 10, am zis așa, în mintea mea: „Măi, ei mi-au spus mie! Este imposibil ca să nu-i dea telefon Patriarhului…

Pr. Dorin Picioruș: ca să-l înștiințeze

Prof. Remus Rus: că s-a schimbat toată politica și așa mai departe”.

Nu-mi puteam închipui că departamentul Cultelor nu comunică, [în mod] direct, cu Patriarhul…

Pr. Dorin Picioruș: Un gând bun!

Prof. Remus Rus: mai ales un astfel de gând.

…Și m-am dus a doua zi, dimineața, a ieșit Patriarhul Justinian exact când *a venit* delegația, am intrat cu delegația…eu fiind *liniștit*, având gândul că Patriarhul *știe*…

În schimb, când a început Patriarhul să vorbească…

Pr. Dorin Picioruș: v-ați dat seama…

Prof. Remus Rus: că *nu știa nimic*!…Absolut nimic…

Pr. Dorin Picioruș: Iar dumneavoastră erați calul troian, care trebuia *să zică* ceva (râd)!...

Prof. Remus Rus: Și ce-am făcut? L-am lăsat o vreme să vorbească mai mult…și eu

am început *să rezum*. Însă Moses Rosen – Dumnezeu să-l ierte! – știa engleză, știa română…și se aștepta de la Patriarhul Justinian

Pr. Dorin Picioruș: să zică ceva…

Prof. Remus Rus: să zică ceva *pozitiv*! Să vorbească despre ceva *din ce s-a vorbit*[164]…și așa mai departe…

Și l-am lăsat vreo zece minute pe Patriarh să vorbească…am intrat în panică…am văzut că lucrurile merg din ce în ce mai rău…mai rău…m-am ridicat de pe scaun…m-am dus la urechea Patriarhului…și i-am spus: „Preafericirea Voastră, sunteți rugat *să vorbiți pozitiv* despre relația românilor cu Israelul, fiindcă România *recunoaște* statul Israel și vom trimite ambasadori!”.

Și mi-aduc aminte că…după ce i-am spus lucrul ăsta…Patriarhul s-a întors…

Pr. Dorin Picioruș: S-a luminat la față!...

Prof. Remus Rus: s-a întors frumos…și a zis: „Ei, după cum ziceam…”…

Pr. Dorin Picioruș: Despre *cum* ziceam? (încep să râd)…

Prof. Remus Rus: …Și a vorbit *atât de frumos* și despre Moses Rosen…și despre relațiile cu Israelul…și despre relațiile cu

---

[164] Din ce se plănuise…și care mesaj trebuia *să ajungă* la Patriarh prin traducătorul Remus Rus.

poporul lui Israel în istorie…cu Creștinismul…

Pr. Dorin Picioruș: Încât toți au rămas *paf*…

Prof. Remus Rus: Toți au rămas *deosebit de încântați*…de primirea pe care Patriarhul le-a făcut-o…

Dar ăsta e un semn *uluitor* al faptului că nu exista *o comunicare clară* între Biserică și comuniști…

Deci ei [comuniștii] n-au avut curajul [să comunice direct cu Patriarhul]…sau au avut încredere în mine, știind că sunt la începutul activității…

Pr. Dorin Picioruș: Sau poate că au crezut că aveți o influență *mai mare* decât cea pe care o aveați…

Prof. Remus Rus: Nu cred [acest lucru]!...În fine: ce-a fost a fost!...Nu știu lucrurile…Dar…era clar faptul că Patriarhul Justinian [Marina] a fost *ținut în umbră*…

Pr. Dorin Picioruș: de către aparatul…

Prof. Remus Rus: de către aparatul [politic] comunist…

Vă mai dau un exemplu!...Am fost chemat într-o după masă, la el, în birou…era pe la 6 seara…

Pr. Dorin Picioruș: la Preafericitul Justinian…

Prof. Remus Rus: la Preafericitul Justinian…Eram în biroul dânsului…și mi-a spus: „Vino, tinere, că am ceva…

Pr. Dorin Picioruș: de lucru, de făcut…

Prof. Remus Rus: de lucru!”. M-am dus la el și Patriarhul era în biroul lui, care se afla în partea întunecată…în partea către *Catedrală*…și către *Marea Adunare Națională*, cum era atunci…și acum e *Palatul Patriarhiei*. Era partea întunecoasă a Palatului. Și el stătea întotdeauna cu o lampă aprinsă pe birou. Dar, de data asta, nu era aprinsă lampa, și Patriarhul stătea la geam…

Și, în fața Palatului, era o mare forfotă. Cu mașini…cu un dute-vino…și așa mai departe…Și, din vorbă în vorbă, Patriarhul îmi spune pentru ce m-a chemat…și eu mi-am luat la un moment dat inima în dinți și am spus: „Preafericirea Voastră, nu înțeleg de ce stați în biroul ăsta *întunecat*…

Pr. Dorin Picioruș: retras, da!...

Prof. Remus Rus: În partea cealaltă este un spațiu

Pr. Dorin Picioruș: deschis…

Prof. Remus Rus: deschis…luminos și așa mi departe…”. Și el stă și se uită la mine și îmi zice: „Tinere, eu *trebuie* să fac lucrul ăsta!”… (o pauză cu subînțeles)

Pr. Dorin Picioruș: …Prima dată n-a avut *sens*…

Prof. Remus Rus: N-am înțeles ce vrea să spună…„Dar, Preafericirea Voastră, sunteți Patriarhul Bisericii noastre…și?!”…Și zice: „Da!...Eu trebuie să fiu *aici* și să văd *tot ce se întâmplă*! Pentru că aici *nimeni nu îmi spune nimic…*”.

Pr. Dorin Picioruș: Ce se întâmplă la mine *în* Palatul Patriarhal…La mine *în față…*

Prof. Remus Rus: În față!...Era *Marea Adunare Națională…*erau mașini…„Eu trebuie să știu *ce se întâmplă* aici!”…

Pr. Dorin Picioruș: Și ați înțeles, că nu exista o relație…

Prof. Remus Rus: Încă odată am înțeles că *Patriarhul era ținut în întuneric…*

Pr. Dorin Picioruș: Că nu știa ce se petrece cu Partidul comunist…

Prof. Remus Rus: Nu știa ce se petrece…Nu știa cine vine, cine pleacă, ce se întâmplă…El *nu știa*!...Cerberii[165] din jurul lui…l-au încorsetat…și el, bine mersi…

Pr. Dorin Picioruș: Nu știa nimic…

Prof. Remus Rus: Nu, nu știa!...

Pr. Dorin Picioruș: Primea informații tot prin intermediul [unor oameni din Biserică]…

---

[165] Paznicii severi.

Prof. Remus Rus: Și apropo de comunitatea evreiască, de statul Israel!...După ce i-am spus [Patriarhului *secretul de Stat*]…și au plecat oaspeții…

Pr. Dorin Picioruș: Delegația, da!...

Prof. Remus Rus: …delegația…l-a chemat pe secretar și i-a zis: „Părinte secretar, tânărul ăsta vine [de aici încolo] ori de câte ori *dorește*!”…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Are drum deschis către (zâmbesc)…

Prof. Remus Rus: „Ori de câte ori dorește să vină la mine!”…Bineînțeles, m-am dus numai în cazuri

Pr. Dorin Picioruș: speciale…

Prof. Remus Rus: …când a trebuit să transmit un mesaj…sau ceva…Fiindcă, într-adevăr, am fost folosit multă vreme ca *mesager* între Culte și Patriarh …

Iustin!…

Pr. Dorin Picioruș: Dar asta înseamnă că Preafericitul vă credita cu multă considerație. Chiar dacă n-a exprimat-o…

Prof. Remus Rus: Eu sper că…a avut față de mine…

Pr. Dorin Picioruș: o grijă aparte…

Prof. Remus Rus: o grijă aparte…și eu, dacă ar fi *să numesc* câțiva oameni din viața mea, în afară de părinții mei…

Pr. Dorin Picioruș: cărora le sunteți recunoscător…

Prof. Remus Rus: cărora *trebuie* să le fiu recunoscător…în primul rând și în primul rând sunt *profund recunoscător* Patriarhului Teoctist [Arăpașu][166] – și vă și spun de ce! – și, în al doilea rând, Patriarhului Justinian [Marina]. În al 3-lea rând, Patriarhului Iustin [Moisescu]…Pentru că aceștia au fost…

Pr. Dorin Picioruș: oamenii *fundamentali* în viața dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: oamenii *cheie* din viața mea, care *m-au ajutat* într-un fel sau altul…A mai fost încă o persoană, pe care n-am s-o numesc acuma…Dar ăștia sunt cei care *au dat curs* vieții mele…

Patriarhul Teoctist, după ce a ajuns Episcop al Aradului[167] – pentru că eu am venit din Episcopia Aradului –

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...

Prof. Remus Rus: …am ajuns la licență și am făcut cerere ca să vin la doctorat…

---

[166] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Teoctist_Ar%C4%83pa%C8%99u.

[167] Din 1962, pentru 10 ani de zile, cf. http://ro.wikipedia.org/wiki/Teoctist_Ar%C4%83pa%C8%99u.

Pr. Dorin Picioruș: La București!

Prof. Remus Rus: La București…Fiindcă existau cursuri de doctorat…

Pr. Dorin Picioruș: Numai aici.

Prof. Remus Rus: la București. Și am făcut cerere, și eu și încă un coleg de-al meu, Gligor Veniamin…Părintele Gligor Veniamin[168], preot pe lângă Arad…pentru ca să fiu…

Pr. Dorin Picioruș: detașat aici…

Prof. Remus Rus: Ca să mi se dea *binecuvântare*, pentru ca să pot să vin și să mă *înscriu* la examenul de admitere la doctorat.

---

[168] Pomenit în articolul de aici ca *Părintele Gligor Beniamin*:

http://www.episcopiaaradului.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=853:cinstirea-duminicii-ortodoxiei-in-parohia-masca&catid=49:tiri-bisericeti-locale.

Fotografia sa este preluată din acest articol.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus[169]: Și ce s-a întâmplat atunci?...Patriarhul Teoctist a primit cele două cereri: a mea și a

Pr. Dorin Picioruș: colegului dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: colegului meu…pentru ca să participăm la doctorat. Dar a zis: „Nu vă dau aprobare, până nu vă examinez!”.

Pr. Dorin Picioruș: În mod personal…

Prof. Remus Rus: Și a venit exact în perioada licenței!…De la Arad la Sibiu, era în drum spre București…și tocmai s-a întâmplat să fie licența la noi, la Sibiu…Ne-a chemat și pe mine și pe colegul meu…

Pr. Dorin Picioruș: Adică *licența în teologie…*

Prof. Remus Rus: Da, licența în teologie!...

Pr. Dorin Picioruș: …pentru ca să fie *înțeles…*

Prof. Remus Rus: Ne-a chemat…în ordinea alfabetică. După ce l-a chemat pe el,

---

[169] De aici începe *a treia filă audio* a interviului, care are 58. 39 minute.

pe colegul meu…și l-a examinat, [Episcopul Teoctist] fiind în comisia de licență…

Pr. Dorin Picioruș: Examenul era și *oral* și *scris*?

Prof. Remus Rus: Nu, se dădea numai *oral*!...Dar era foarte complicat. Pentru că în comisie trebuiau să fie toți profesorii…

Pr. Dorin Picioruș: Și fiecare întreba din materia sa…

Prof. Remus Rus: Da…Cum nu eram mulți, un examen dura cel mult o oră, o oră și ceva…

A venit rândul meu, m-a ascultat…s-a terminat examenul. După examen ne-a chemat sus, la rectorat: și pe mine și pe colegul meu. Iar Patriarhul Teoctist a zis așa…arătând cu degetul spre mine: „Dumneata, faci cerere, pentru ca să mergi la *Doctorat* iar dumneata faci cerere, pentru ca să te numesc *secretarul meu*!”.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...Din generația dumneavoastră *a ochit* doi oameni *de viitor*…

Prof. Remus Rus: Pe mine m-a ales…și putea să fie invers…și cursul vieții mele era altul…

Pr. Dorin Picioruș: să fie cu totul altul…

Prof. Remus Rus: Dar pentru faptul că el *mi-a deschis* drumul…nu pot să nu mi-l amintesc în rugăciune, nu pot să nu-i fiu…

Pr. Dorin Picioruș: Vă cred!...

Prof. Remus Rus: *recunoscător*…Iar, la plecarea în străinătate, după ce am ajuns aici, la doctorat, s-a dat un examen pentru trei burse: una la Oxford, alta la Paris…

Pr. Dorin Picioruș: Una a fost a Părintelui [Alexandru] Stan[170]

Prof. Remus Rus: Nu!...

Pr. Dorin Picioruș: Eu așa știam…

Prof. Remus Rus: …a fost a lui Săbăduș…Părintele Săbăduș[171]…Părintele Costandache…și cu mine…Da, au fost *94 de candidați*!...

Pr. Dorin Picioruș: Uau!...Pe cele trei?…

Prof. Remus Rus: Pe cele trei burse, da!...

Pr. Dorin Picioruș: 94?!...În cât? În 1964?

---

[170] A se vedea: http://www.bisericasfantulstefan.home.ro/parinte/cv_parinte.htm.

[171] Cred că e vorba de Pr. Prof. Ioan Săbăduș, din a cărui prezentare, *cf.* http://protopopiatul2capitala.ro/ads/view/30-parohia-sfantul-nicolae-ion-creang.html, am înțeles că dumnealui este preotul care a construit, „în mod ilegal”, Biserică în timpul comunismului și despre care ne-a vorbit în această carte Prof. Remus Rus.

Prof. Remus Rus: În 1965, în februarie…

Pr. Dorin Picioruș: Trei din…94!…

Prof. Remus Rus: Am dat examenul și…în fine…Pe românește: prost să fii, noroc să ai!...

Pr. Dorin Picioruș: Ei, nici chiar așa!...

Prof. Remus Rus: Am avut norocul în așa fel, încât am câștigat bursa!…Și am avut contracandidați puternici…Nu-i dau cu numele pe toți…dar unii au fost…mulți sunt în viață…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: Dar printre ei a fost și Ion Bria[172], care făcuse studii în Anglia…

Pr. Dorin Picioruș: Da, care a adormit!…

Prof. Remus Rus: a adormit în Domnul…care făcuse în Anglia studii…deja un an de zile…și am avut în el un contracandidat puternic de tot.

Și m-au ales!…

Examenul l-am dat cu profesorii noștri…dar în comisie a fost o doamnă de la Universitate. Nu știu cine este…N-am mai văzut-o…

---

[172] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Ion_Bria.

Pr. Dorin Picioruș: Care v-a chestionat la Engleză!

Prof. Remus Rus: M-a chestionat la engleză…Și, după ce s-a terminat examenu', ne-au spus profesorii, care au fost acolo…Profesorul Liviu Stan[173] ne-a spus, că Antim Nica, Episcopul Vicar Patriarhal la vremea respectivă…a întrebat-o pe doamnă: „Doamnă, dintre cei pe care i-am examinat, pe cine ați alege dumneavoastră?”. „Păi, pe dumnealui!”. Și așa am ajuns!…M-a chemat Patriarhul Justinian după asta, a stat de vorbă cu mine…s-a uitat la mine în sus și-n jos…m-a măsurat din cap și până în picioare…și mi-a zis:

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că trebuie să specificăm faptul că, până în 1964, noi, teologii români, nu am avut burse în străinătate…

Prof. Remus Rus: Deci, ce s-a întâmplat?...

În 1961, Biserica noastră a devenit membră al *Consiliului Mondial al Bisericilor*[174]. Și *Consiliul Mondial al Bisericilor* a început să dea burse…

Pr. Dorin Picioruș: Și atunci au început să iasă

---

[173] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/S/LiviuStan.html

[174] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Mondial_al_Bisericilor.

Prof. Remus Rus: în străinătate…Atunci au fost în străinătate și Părintele Mitică [Dumitru] Popescu[175] și [Ion] Bria și toți ceilalți…

Pr. Dorin Picioruș: Toată lumea din secolul al 20-lea…

Prof. Remus Rus: Dar ei erau deja…[ÎPS] Nestor Vornicescu[176], PS Epifanie [Norocel][177]…toți ăștia erau deja *persoane în funcție*. Ca student…ca student…

Pr. Dorin Picioruș: Era un mare hop!...

Prof. Remus Rus: …eram *primul student* care *a mers în străinătate*, după cel de al doilea război mondial, pentru ca să fac teologie…

Pr. Dorin Picioruș: Deci sunteți *primul student* român, la teologie, care pleacă la Oxford cu bursă!…De la Statul român?

Prof. Remus Rus: Nu! De la Consiliul Ecumenic al Bisericilor…Nu, nu!...Statul român nu dădea burse…

Pr. Dorin Picioruș: Și ne întoarcem la Preafericitul Justinian, care *vă analizează*…

---

[175] Idem: http://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-popescu/.

[176] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nestor_Vornicescu.

[177] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Epifanie_Norocel.

Prof. Remus Rus: El m-a analizat și mi-a zis: „Tinere, crezi că ai să poți face față?”…

Pr. Dorin Picioruș: De unde să știu acum?! (râd)…Să mă întorc!...

Prof. Remus Rus: „Bine, bine!...Lasă că vedem noi!”. Și a venit atunci, la noi în țară, împăratul Haile Selassie[178]…

Pr. Dorin Picioruș: Cine?!...

Prof. Remus Rus: Haile Selassie al Etiopiei…A venit la noi în țară…și m-a chemat[179] ca să ajut…

---

[178] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Haile_Selassie_I_al_Etiopiei. Imaginea supra, a împăratului Haile Selassie I, e preluată de aici.

[179] Cred că se referă la Patriarhul Justinian.

Pr. Dorin Picioruș: Cu translarea…

Prof. Remus Rus: Nu, avea traducător oficial!...Dar să fiu pe lângă ceilalți, care nu intrau în grupa imediat următoare [împăratului]…

Pr. Dorin Picioruș: Dar care aveau nevoie de traducere…

Prof. Remus Rus: Care nu erau în suita lui…Și m-a chemat, am fost acolo, am dus și bagajele de rigoare, fără doar și poate…Așa am intrat…

Pr. Dorin Picioruș: prima intrare…

Prof. Remus Rus: prima intrare în activitatea Bisericii…la Patriarhie…Deci: așa a fost atunci!...

[Am vorbit despre] Patriarhul Justinian, Patriarhul Teoctist…Patriarhul Iustin [Moisescu]! După ce am venit din străinătate…Patriarhul Iustin a fost cel care *m-a urmărit* pas cu pas!...

Pr. Dorin Picioruș: După întoarcere…

Prof. Remus Rus: A vrut să mă ia la Neamț, la Seminar[180], prima dată…Profesor la Seminar…Nu mi-ar fi *displăcut*, știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: La cel monahal?

---

[180] A se vedea: http://semmnt.ro/.

Prof. Remus Rus: Da!...Nu mi-ar fi displăcut! Dar Patriarhul Iustin mi-a zis: „Dumneata *rămâi aici* până când spun eu!”.

Pr. Dorin Picioruș: La București!

Prof. Remus Rus: „Nu ești de capul dumitale! Să știi asta!”…

Pr. Dorin Picioruș: Adică: nu mergi nicăieri!

Prof. Remus Rus: Așa a fost! Pentru că în 1975, când am trecut de la serviciul de *Relații Externe* la *Facultatea* [*de Teologie Ortodoxă din București*], a fost iarăși un moment foarte interesant!...

Mă cheamă într-o zi la el…vicepreședintele departamentului Cultelor…și îmi zice: „Remus, eu *n-am făcut nimic* pentru tine până acuma!”…

Pr. Dorin Picioruș: Cu sensul: *să vă ajute în mod expres*.

Prof. Remus Rus: Da!...„Știi care e *problema* mea…și multă vreme nu voi putea să fac prea multe”. Era deja anchetat…Începuse să fie anchetat pentru relațiile lui cu Biserica…prea strânse…referitor la *tabla* de la Durău…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da…ceea ce ne-ați spus anterior!

Prof. Remus Rus: „Sunt zgândărit de către cineva…Nu știu de cine…

Pr. Dorin Picioruș: Și vreau să vă ajut!

Prof. Remus Rus: Vreau să te ajut! Spune: ce vrei să fac pentru tine?”. „Păi”, zic…„dacă vreți să mă ajutați, *dați-mi un post*, plătit din fondurile de Stat, la Institutul Teologic din București sau din Sibiu…oricare dintre ele…”.

Pr. Dorin Picioruș: Adică să intru…

Prof. Remus Rus: în învățământ…„M-am săturat de administrație…Pentru că *administrația*, pentru mine, este *curat mijloc de tâmpire*”…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru ca *să fac* ceea ce *am învățat să fac*!

Prof. Remus Rus: Pentru că începusem *să mă deprofesionalizez* rău de tot…Rău de tot…Uitasem foarte multe lucruri…

Pr. Dorin Picioruș: Era normal!...Dacă ați stat atâția ani numai cu traducerea…

Prof. Remus Rus: Și…el mi-a spus: „Dar de ce nu mi-ai zis până acuma, mă?! E ușor!…Pentru că și Patriarhul asta dorește”. „Dar nu mi-a dat binecuvântare niciodată [pentru asta]!”. „Nu…pentru că Patriarhul dorește altceva…”.

Și mi-a dat hârtia respectivă…Am luat-o…Pentru că s-a făcut calculul la vechime…

Pr. Dorin Picioruș: Cartea de muncă…

Prof. Remus Rus: Mi-a dat cartea de muncă, tot-tot-tot…și cu vechimea calculată…Tot ce îmi trebuia pentru ca să fiu numit *Asistent* la Facultatea de Teologie. Am venit aici… la Părintele Rector de-atunci…și i-am dat hârtia…Și i-am zis: „Știți, Părinte Rector, am venit la dumneavoastră…poate aveți un post…iată am o hârtie…

Pr. Dorin Picioruș: trimiterea!…

Prof. Remus Rus: nu știu ce…”. S-a uitat la hârtie…și Părintele [Mircea] Chialda[181] a zis: „Știi, boierule, noi nu primim *ardeleni* aici!”.

Pr. Dorin Picioruș: Aolo!...Era o altă *palmă*…

Prof. Remus Rus: Dar el era *ardelean*!...

Pr. Dorin Picioruș: A!...

Prof. Remus Rus: Era de la Avrig, de pe undeva de pe lângă Sibiu…

Pr. Dorin Picioruș: Da…dar *se bucureștenizase* între timp!...

Prof. Remus Rus: El devenise *oltean*!...Devenise *oltean*, vorba aia, așa cum le zic eu…Decanul de atunci – nu îi dau numele, pentru că este în viață – îmi zice – frecându-și barba, așa (îmi arată gestul) – :

---

[181] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/C/MirceaChialda.html.

„Știi, domnu' Remus, noi *nu avem posturi*!"…

[Însă, fiind] *fericit* că eu vreau să merg la Sibiu…fac repede o binecuvântare către Patriarh…

Pr. Dorin Picioruș: Și vă întreabă *de ce n-ați găsit* la București!...

Prof. Remus Rus: Zic: „Prea Fericite Părinte Patriarh, vă rog a binevoi *a-mi aproba transferul* de la serviciul de *Relații Externe* la *Facultatea de Teologie din Sibiu*, pentru că *nu sunt posturi* la București și, uitați, eu am *aprobare* și nu știu ce"…

Mă duc cu hârtia…și îi dau cererea lui Antonie…

Pr. Dorin Picioruș: ÎPS Antonie Plămădeală…

Prof. Remus Rus: Da!...El era Vicar Patriarhal. Zic: „Prea Sfinția Voastră luați…". El mi-a luat cererea și zice: „Păi, ce aprobare ai, mă?!". „Păi, Prea Sfințite, uitați: hârtia asta!".

Pr. Dorin Picioruș: Era aprobarea [de la Culte]…

Prof. Remus Rus: Era pe o jumătate de coală…A4…

Pr. Dorin Picioruș: cu semnătură și cu parafă…

Prof. Remus Rus: parafă, tot…post…plătit *din fonduri de Stat*!...A vrut

să îmi ia hârtia…dar îi spun: „Nu v-o dau!...Prea Sfințite asta e *pita mea*, vorba aia…Ce mă fac fără ea?!”. „Nu, nu, nu!”…Mi-a luat hârtia, a băgat-o în geantă…cererea…și s-a dus la Patriarhul Justinian…După 10 minute mă pomenesc chemat…

Pr. Dorin Picioruș: în audiență!

Prof. Remus Rus: la Palat, înăuntru!...În audiență…Intru înăuntru…și Patriarhul era în mână cu hârtia…

Pr. Dorin Picioruș: care trebuia să fie *definitivă*…

Prof. Remus Rus: și îmi zice: (o pauză lungă) „E *adevărată*, tinere, hârtia asta?...”.

Pr. Dorin Picioruș: Adică: dacă ați obținut-o *pe drept*!

Prof. Remus Rus: Zic: „*Da*, Prea Fericirea Voastră!…”. Stă, se uită la mine…Zice: „Dar știi că eu *mă zbat* să primesc astfel de posturi *de la Stat*…și mie *nu mi-au aprobat*?! E adevărată?!!”.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles acum!...

Prof. Remus Rus: „Da, Prea Fericirea Voastră, *e adevărată*!...”.

Pr. Dorin Picioruș: „Cum ați obținut-o?”. Asta era ideea, nu?!...

Prof. Remus Rus: Zice: „Da, dar cum ți s-a dat?! E adevărată?!! Tinere așa e?! E bună?!!!”. „Prea Fericirea Voastră”, zic, „doamna Dinescu, șefa de cabinet…O putem suna…și ea vă poate confirma, dacă este sau nu este

Pr. Dorin Picioruș: reală

Prof. Remus Rus: *reală* hârtia…”. „Dar de ce vrei să pleci la Sibiu, tinere?!”. „Păi”, zic, „Prea Fericirea Voastră, am fost la Părintele…

Pr. Dorin Picioruș: Și nu sunt *oltean*!...

Prof. Remus Rus: și mi s-au spus că nu sunt posturi…și eu sunt ardelean…și plec în…

Pr. Dorin Picioruș: Ăsta e „un defect”!

Prof. Remus Rus: Ardealul meu, Prea Fericirea Voastră!”. Încă odată mi-a zis atunci: „Tinere…

Pr. Dorin Picioruș: rămâi aici!

Prof. Remus Rus: Nu!...I-am mai adăugat: „Știți…sunt *fiu duhovnicesc* al Episcopiei Aradului”…La care el îmi zice: „Nu, tinere! Nu ești fiu duhovnicesc *al Aradului* ci ești *fiul duhovnicesc* al Patriarhului Justinian și faci *ce îți spune* Patriarhul Justinian și te duci unde el *te trimite*, nu unde vrei dumneata, pentru că el *a investit* în tine”.

Pr. Dorin Picioruș: …încredere și v-a trimis la studii…

Prof. Remus Rus: I-a chemat pe cei doi conducători ai Facultății noastre…

Pr. Dorin Picioruș: de Teologie, de la București…

Prof. Remus Rus: Da…și…

Pr. Dorin Picioruș: în câteva minute…

Prof. Remus Rus: a doua zi am fost *angajatul* Facultății de Teologie din București…

Între timp însă…catedra de *Istoria Religiilor* a fost desființată…Au desființat-o pentru că l-au pensionat pe Părintele Emilian Vasilescu[182]…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: …de vrednică pomenire…

Pr. Dorin Picioruș: autorul manualului

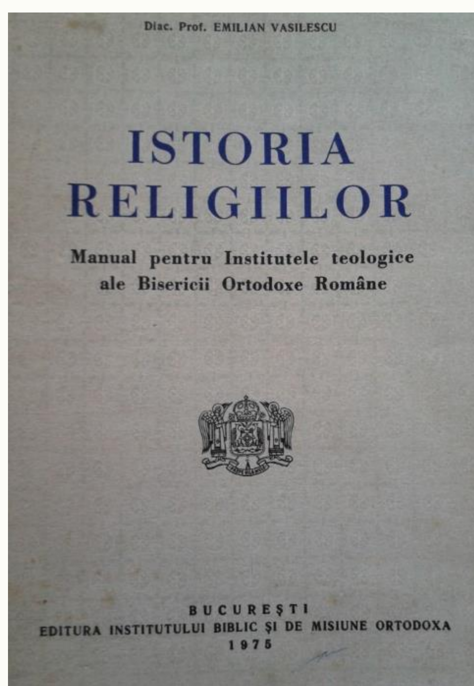
Prof. Remus Rus: autorul manualului…

Pr. Dorin Picioruș: de *Istoria Religiilor*[183]…

---

[182] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/V/EmilianVasilescu.html.

[183] Imaginea e preluată de aici: http://www.okazii.ro/bibliofilie/alte-carti-de-colectie/istoria-religiilor-emilian-vasilescu-a124369669.

Prof. Remus Rus: …Un om extraordinar. Dumnezeu să-l pomenească…întru Împărăția Sa!...Un om formidabil a fost...Și, ca *să scape* de el, *au desființat* catedra!...

Și eu am venit asistent aici, [la București]…și m-au dat asistent la *cel mai rău* profesor din facultate, la vremea respectivă, care era Părintele Niculae Șerbănescu…Cel mai exigent și cel mai rău…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...În sensul că trebuia să fiți *brici*[184]…

Prof. Remus Rus: Îți cerea să fii *brici*, știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: Și ăsta e *„un rău” necesar*…dacă vrei să faci *excelență* (râd)…

---

[184] Întotdeauna *sclipitor*. Foarte bun în toate.

Prof. Remus Rus: Auzi…știi cum e: *înveți de la toți*! De la toți înveți *câte ceva*, știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Dar e bine să fii *pus la treabă* [în mod serios]…

Prof. Remus Rus: În fine…eu *îl cunoșteam* pe Părintele Șerbănescu…pentru că era și *șeful Arhivei* Patriarhiei…Și în cei 6 ani…

Pr. Dorin Picioruș: Al Bibliotecii…

Prof. Remus Rus: Nu! *Al Arhivei*…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles! Ceva *aparte*…nu *în cadrul* Bibliotecii…

Prof. Remus Rus: Și în perioada respectivă…cât a fost el *arhivar*…noi *discutam*! Eram *prieteni*!...Mai beam și câte o cafea din când în când…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Adică, nu…Dar, ca profesor, era

Pr. Dorin Picioruș: Cu lucruri stricte…

Prof. Remus Rus: intransigent…

Pr. Dorin Picioruș: Dar nu vă e *dor* de…seriozitatea asta?

Prof. Remus Rus: Ba da!...(spus cu tristețe)

Pr. Dorin Picioruș: Nu?!...

Prof. Remus Rus: Ba da!...

Pr. Dorin Picioruș: N-ar trebui să fim *pătrunși* de această seriozitate în relațiile dintre noi?

Prof. Remus Rus: Ar trebui să fim…

Pr. Dorin Picioruș: Să avem respect, *reverență* față de *ierarhia valorică*?

Prof. Remus Rus: …*Relația* era cu totul și cu totul alta la vremea respectivă…*Spiritul german*, vechi, al relațiilor dintre oameni…

Pr. Dorin Picioruș: era *în oasele* teologului…

Prof. Remus Rus: …era specific nouă…De ce era *spirit german*? Pentru că foarte mulți dintre Profesorii care erau aici[185]…au venit de la Cernăuți…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: …știi?!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...De la Facultatea de Teologie de la Cernăuți[186]…

---

[185] La București.

[186] *Universitatea de la Cernăuți* a funcționat în perioada 1875-1918 având trei facultăți: Teologie, Drept și Filosofie. Facultatea de Teologie a început să funcționeze cu 7 profesori, printre ei fiind Vasile Mitrofanovici, Eusebie Popovici, Isidor de Onciul și Vasile de Repta. În cadrul

Prof. Remus Rus: Cei de la Cernăuți au venit cu spiritul german de acolo...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că trebuie să spunem că Bucureștiul a apărut *după* Cernăuți ca facultate[187]…

Prof. Remus Rus: Da, Universitatea de la București a existat în secolul al 19-lea[188]…Dar când s-a închis Universitatea de la Cernăuți, profesorii de acolo…

Pr. Dorin Picioruș: au migrat…

Prof. Remus Rus: au migrat, au venit aici…Și au adus și *duhul* ăla…duhul Cernăuțiului…Austriac, german…Și el se păstra…

Pr. Dorin Picioruș: În relațiile dintre dumneavoastră și subalterni…

---

facultăţii se studiau următoarele materii: *Studiul biblic și Exegeza Vechiului și Noului Testament*, *Istoria Bisericii*, *Dogmatica* şi *Teologia fundamentală*, *Dogmatica specială*, *Teologia morală*, *Dreptul bisericesc*, *Teologia practică*, Limbile *Ebraică*, *Greacă* şi *Slavonă bisericească*. Durata studiilor era de 8 semestre sau 4 ani, iar limba de predare era *germana*, cu excepţia *Teologiei practice*, care se preda în limba română şi ucraineană.

Cf. art. http://mdd.orionmedia.ro/index.php/cultural-mainmenu-37/679-istoria-universitatii-din-cernauti.

[187] Facultatea de Teologie de la București s-a înființat la 12 noiembrie 1881, cf.

http://ro.wikipedia.org/wiki/Facultatea_de_Teologie_Ortodox%C4%83. Pe când Facultatea de Teologie de la Cernăuți era din 1875.

[188] E fondată la 1864, cf.

http://ro.wikipedia.org/wiki/Universitatea_din_Bucure%C8%99ti.

Prof. Remus Rus: Și pe urmă mi-au dat să fac *Paleografie veche*…

Pr. Dorin Picioruș: creștină…Slavă?

Prof. Remus Rus: Românească!…Să descifrez manuscrisele românești…Asta n-a fost o problemă [pentru mine]! Pentru că noi, la Sibiu, am făcut, în cadrul *Istoriei Bisericii Române*, făceam…

Pr. Dorin Picioruș: Slavonă[189]!...

Prof. Remus Rus: Nu! Făceam *Paleografie românească*…Descifram manuscrise, știi?!...Și-asta m-a făcut să știu *să descifrez* vechile manuscrise românești.

Pr. Dorin Picioruș: Și acesta e *un mare atu* pentru un teolog!…

Prof. Remus Rus: După un an de zile…s-a schimbat și *rectorul* de la vremea respectivă…Care a avut…*o ezitare* față de mine…Și noul rector mi-a spus: „Dumneata trebuie să faci Greacă și Latină!”…Am acceptat să predau Latină…dar Greacă n-am acceptat. I-am spus că mi-e prea greu ca să predau și Greacă și Latină. Dar tot am predat vreo doi ani de zile și Greacă și Latină…iar apoi m-au numit *Lector suplinitor*.

Lector suplinitor la…*Teologia fundamentală*.

Pr. Dorin Picioruș: Deci ați fost de *Istoria Religiilor*…

---

[189] Cu sensul: *grafie chirilică*.

Prof. Remus Rus: de *Latină*…apoi Lector la *Teologie fundamentală*…

Pr. Dorin Picioruș: sau Apologetică…

Prof. Remus Rus: sau *Apologetică*…

Pr. Dorin Picioruș: …așa cum o cunoaștem noi [acum]…

Prof. Remus Rus: Deci am predat *Teologie fundamentală* vreo 4 ani de zile…După care am zis: „Domne, e timpul să reînființăm catedra!...”.

Pr. Dorin Picioruș: Să reînființăm catedra de *Istoria Religiilor*…

Prof. Remus Rus: Și cu relațiile pe care le mai aveam…la departamentul Cultelor…prin unul dintre directorii care erau acolo, la Relații Externe…Eugen Munteanu[190] – Dumnezeu să-l odihnească și pe el! – m-a ajutat să facem *o conferință* de Istoria Religiilor. Să înființăm catedra la nivel de conferință. Pentru că, atunci cred că nu aveam nici vechimea necesară pentru ca să ocup postul universitar.

Și așa *am reînființat* catedra de Istoria Religiilor…și am fost numit *Conferențiar suplinitor*…

---

[190] Amintit în articolul de aici: http://www.agero-stuttgart.de/REVISTA-AGERO/COMENTARII/Activitatea%20departamentului%20cultelor%20in%20atentia%20securitatii%201%20de%20Adrian%20Nicolae%20Petcu.htm.

Deci, de pe post de Asistent am trecut pe post de Lector…la o altă catedră…și nu am concurat cu alții pentru un post…Am rămas pe postul cu care venisem…fără să iau, cum se spune, pâinea altuia…catedra altuia…Tot ce am făcut, am făcut să ridic același post la o altă treaptă, la o altă treaptă…

Da!...Apoi am dat concurs de titularizare…și m-am titularizat ca și *Conferențiar*. Iar ca Profesor…

Pr. Dorin Picioruș: Iar catedra [de *Istoria Religiilor*] în ce an *s-a reactivat*?

Prof. Remus Rus: S-a reactivat – dacă îmi aduc bine aminte – prin anul 198…și 2…

Pr. Dorin Picioruș: Deci înainte de revoluție!

Prof. Remus Rus: Înainte de revoluție!...

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!

Prof. Remus Rus: Am predat *Istoria Religiilor* până la revoluție…și, după revoluție, imediat, în 1990, când am intrat noi în 1990-1991…

Pr. Dorin Picioruș: în Universitate…

Prof. Remus Rus: am făcut dosarul pentru *Profesor* plin…

Pr. Dorin Picioruș: pentru profesorat…

Prof. Remus Rus: Da!...Și – după cum era obiceiul atunci – prin *Serviciul de*

Învățământ al *Patriarhiei Române* – că ei făceau *numiri* și nu *Universitatea* – am primit aprobarea *Ministerului Învățământului* pentru postul

Pr. Dorin Picioruș: de Profesor

Prof. Remus Rus: de Profesor plin…și s-a schimbat, totodată, și titulatura catedrei. Tot Biserica *a schimbat* titulatura catedrei! La Serviciul de Învățământ au schimbat-o…Și astfel, din *Istoria Religiilor* a devenit *Istoria și Filosofia Religiilor*. Și mi-au cerut să nu renunț la conceptul de *filosofie*, pe care eu îl introdusesem, ca un curs special, în cadrul catedrei de *Teologie fundamentală*.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: În Teologie[191] nu s-a făcut deloc *Istoria Filosofiei*!…

Pr. Dorin Picioruș: Istoria ideilor filosofice…

Prof. Remus Rus: Nu s-a făcut deloc!...Pentru că *nu aveam voie* să facem *Filosofie* la Facultățile de Teologie din România. Și mi s-a zis *să păstrez* vechea structură…Și astfel am făcut o catedră specială pentru *Istoria Filosofiei*. Și la ea au predat, câțiva ani, profesori de la Facultatea de Filosofie.

Pr. Dorin Picioruș: Și acum s-a desființat!...

---

[191] La Facultățile de Teologie din România.

Prof. Remus Rus: Iar au desființat-o…Nu știu de ce! Dar există, totuși, la secția *Didactică*…Teologie Didactică…un curs de *Filosofie creștină*, pe care încă îl mai predau…tot eu…

Deci cam ăsta a fost, în mare, cursul [evenimentelor]…până acum. Iar altceva ce poți să adaugi?!...Nimic altceva, decât că, în viață, am făcut nu *ce mi-a plăcut* ci ce *mi s-a cerut* să fac…în permanență.

Pr. Dorin Picioruș: Dar, pe urmă, v-ați *regăsit* în ceea ce ați făcut?

Prof. Remus Rus: Păi, n-ai cum să te regăsești! Pentru că atunci când traduci, de exemplu, sute de pagini…Sute de pagini am tradus…pentru…

Pr. Dorin Picioruș: Patriarhie…

Prof. Remus Rus: Nu numai pentru Patriarhie…ci și pentru cei de la Culte…Dacă aveau nevoie de un document, de o carte…de nu știu ce în limba engleză…automat puneau mâna pe telefon și ziceau: „Vezi că avem nevoie!...Ce faci? Traduci? Fă-ne!" și așa mai departe…

Mă regăsesc în ce sens? Că pot să mulțumesc celor care m-au trimis în străinătate…că mi-am împlinit meseria de traducător…pentru care am fost trimis: să învăț limba engleză și să traduc cărți și să fac cele necesare pentru Biserică. Sub aspectul acesta mă regăsesc!

Mie mi-ar fi plăcut să traduc și să translatez…

Pr. Dorin Picioruș: sensurile dintr-o limbă în alta…

Prof. Remus Rus: Da, asta mi-a plăcut foarte mult! Gurile-rele spun că *am fost bun*…la lucrul ăsta…*Gurile-rele* așa spun…

Pr. Dorin Picioruș: (râd)…

Prof. Remus Rus: Că *am fost bun* și că *mi-am făcut bine*…meseria. În orice caz, oriunde am apărut în public, acolo unde am fost, zic eu…

Pr. Dorin Picioruș: v-ați făcut *meseria*…sau *vocația*, mai bine zis…

Prof. Remus Rus: am tradus cum trebuie…

Pr. Dorin Picioruș: Deci nimeni *nu s-a plâns*!...

Prof. Remus Rus: Nu numai că *nu s-a plâns*…dar nu am fost interpelat de cineva, că aș fi zis *ceva greșit* în limba engleză…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Prof. Remus Rus: (râde) Cam așa au stat lucrurile…

Pr. Dorin Picioruș: Clientul a fost mulțumit (zâmbesc)…și totul s-a petrecut foarte bine…

Prof. Remus Rus: Clientul a fost bine (zâmbește), frumos…Depindea numai de modul în care erai *înțeles*…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru un traducător e foarte important – că de aceea v-am întrebat despre *simțul* limbii – să știe care e cuvântul care *se potrivește* într-un text. Eu am observat, citind traducerile dumneavoastră, că nu apar în ele cuvinte ca *nuca în perete*…

Și mă explic! Există traduceri care aduc la zi, neologizează textele…mai ales cum traducem noi, Sfinții Părinți…Însă, la un moment dat, există riscul ori prea marii arhaizări ori prea marii neologizări a textelor sfinte. Și cei care nu au *simțul* limbii române cad în păcatul școlii ardelene, care a încercat să facă o limbă română *latinizată*, până au transformat-o în limbă *păsărească*…

Așadar, cum trebuie să ne ferim de faptul de a da mostre de *limbă română imposibilă*?

Prof. Remus Rus: Apropo de limbă!...A fost un eveniment *interesant* în viața mea…o experiență oarecum extrem de interesantă. Îi zic *interesantă*, pentru ca să nu îi spun altcumva…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: În 1990, în februarie…m-au chemat la Facultatea de Filosofie, pentru ca să predau *Istoria* și *Filosofia Religiilor*.

Pr. Dorin Picioruș: Aici, la București?

Prof. Remus Rus: Da, la București! Erau două catedre: *Istoria Religiilor* și *Filosofia Religiilor*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Ca să predau cele două discipline. Și, bineînțeles, m-am dus acolo…Dar, când am început să vorbesc,

Pr. Dorin Picioruș: La cursuri!

Prof. Remus Rus: la cursuri…

Pr. Dorin Picioruș: Oamenii au fost *surprinși* de care fapt?

Prof. Remus Rus: limbajul pe care eu îl foloseam *i-a nedumerit* puțin…pe studenți…

Pr. Dorin Picioruș: Nu era din peisajul cu care ei erau *obișnuiți*!

Prof. Remus Rus: Nu era *din peisajul* lor!...Era *un alt limbaj*…

Pr. Dorin Picioruș: cu altă marcă…cu altă amprentă…

Prof. Remus Rus: …cu altă *impresie*…Și atunci mi-am dat seama: „Domne, stai!...Noi am fost *închiși* în granițele noastre

Pr. Dorin Picioruș: *teologice* și am vorbit numai pentru ai noștri, care *ne înțeleg*…

Prof. Remus Rus: și am vorbit numai pentru *ai noștri* și acum trebuie să fac *efortul*

Pr. Dorin Picioruș: de *a transla* din limba română în limba română…

Prof. Remus Rus: de a mă face *înțeles* și de cei care nu sunt teologi”. Și să știi, că cei 10 ani de zile cât am predat la *Filosofie*, până în 2002…

Pr. Dorin Picioruș: Dar dumneavoastră cochetați și cu Teatrul…Trebuie să spuneți acest lucru!…

Prof. Remus Rus: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Aveți deschideri multilaterale: Filosofia, Teologia și cu Artele Cinematografice...

Prof. Remus Rus: Teatrale!...Da, predau și acolo de prin anii 2000…

Pr. Dorin Picioruș: Am spus asta cu sensul, că teologii nu sunt *improprii* altor limbaje…

Prof. Remus Rus: Fără îndoială!...Nu vreau să mă împopoțonez cu laude!…Dar faptul că am intrat în medii diferite

Pr. Dorin Picioruș: de al nostru…

Prof. Remus Rus: a însemnat că pot *înțelege* foarte bine orizontul de așteptare al altora. Pentru că eu am avut studenți și de la Filosofie și de la Sociologie și de la

Istorie…și de la Teatru și de la Cinematografie.

Pr. Dorin Picioruș: Și la *Academia Religiilor* sau cum se numea…

Prof. Remus Rus: Da, și la *Academia Religiilor*!...Și acolo am avut o altă experiență…Pentru că și acolo lucrurile erau diferite…Era o altă perspectivă, o altă abordare…

Iar eu a trebuit *să mă acomodez* cerințelor studenților mei…mai degrabă decât *să îi oblig* pe ei să se acomodeze limbajului meu.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...A fost *o condescendență* față de studenții dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: Nu a fost *un mod de condescendență*!...

Pr. Dorin Picioruș: Ba da! Puteați să vă închideți în limbajul dumneavoastră și să nu învățați niciodată limbajul altora…

Prof. Remus Rus: Dimpotrivă: a fost o relație *de prietenie*, zic eu…Trebuia să învăț! Eu trebuia să învăț. Eu trebuia să mă deschid.

Pr. Dorin Picioruș: Și studenții *au învățat* de la dumneavoastră multe lucruri!

Prof. Remus Rus: Sper!...

Pr. Dorin Picioruș: E sigură treaba!...

Prof. Remus Rus: Căci dacă tu nu ești *deschis* față de ei…

Pr. Dorin Picioruș: nici ceilalți nu o vor face…

Prof. Remus Rus: Căci n-ai cum *să comunici*, dacă nu vorbești *același limbaj*…

Iar în ceea ce privește traducerea… Dumnezeu mi-a dat *darul* acesta de *a putea să traduc*…

Pr. Dorin Picioruș: Să simțiți *unde trebuie* să puneți cuvântul…

Prof. Remus Rus: Să simt că aduc limba, pe care o traduc, *mai aproape* de cititor…De fapt, la un moment dat – acum nu o mai trăiesc așa de mult – cele două limbi pe care le-am vorbit, engleza și româna, erau atât de aproape…

Pr. Dorin Picioruș: s-au *întrepătruns* în ființa dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: încât…

Pr. Dorin Picioruș: vorbeați în amândouă în mod egal…

Prof. Remus Rus: …când eram obosit, nu mai puteam să vorbesc *română* ci *engleză*…

Pr. Dorin Picioruș: Asta nu știam! Nu mi-ați spus-o niciodată…

Prof. Remus Rus: Deci, când sunt *obosit tare*…de tot, atunci nu vorbesc *românește* ci vorbesc *în engleză*. Nu știu de ce…

Pr. Dorin Picioruș: Deci Profesorul Remus poate *să și viseze* în limba engleză…

Prof. Remus Rus: Poate…să viseze, dacă *mai are vreme* de visat…

Pr. Dorin Picioruș: (surâd)

Prof. Remus Rus: Sunt aspecte pe care…

Pr. Dorin Picioruș: le intuiești, le simți când traduci…

Prof. Remus Rus: *le simți* când traduci…Și să știi că vechii greci aveau un lucru extraordinar: ei credeau că toți care *se ocupă* cu lucrarea minții sunt *sub inspirația* zeilor.

Pr. Dorin Picioruș: Da! E adevărat!...

Prof. Remus Rus: …că erau inspirați de zei…

Pr. Dorin Picioruș: Asta era mentalitatea păgânilor…

Prof. Remus Rus: Asta era mentalitatea păgânului…Dar, dați-mi voie să zic, că atunci când *te ocupi*, într-adevăr, cu activitatea intelectuală sunt momente în care îți vine [inspirația]…

Pr. Dorin Picioruș: harul lui Dumnezeu, care te iradiază, te luminează…

Prof. Remus Rus: vine în tine…Însă sunt prea păcătos ca să zic că *vine harul* lui Dumnezeu…

Pr. Dorin Picioruș: De ce?!...

Prof. Remus Rus: De aceea spun: *mă inspiră*! Probabil că sunt prea…în afară…și de aceea nu am parte [de lucrarea] lui Dumnezeu…

Însă *Îl simți* cum lucrează în tine (o tăcere plină de înțeles)…

Pr. Dorin Picioruș: Da, în mod evident!...

Prof. Remus Rus: Simți că îți dă acel *ceva*…În momentul acela trăiești ceva…

Pr. Dorin Picioruș: care nu ține de cunoașterea ta, de experiența ta…

Prof. Remus Rus: Nu ține deloc!...Dar…*o poți traduce*!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Prima dată când am tradus eu la *Institutul Teologic* din București a fost o prelegere, ținută de un american, venit de la *Consiliul Ecumenic al Bisericilor*…

Erau toți profesorii mei în față, acolo…eu eram sus…la prima mea apariție ca traducător…și individul respectiv a vorbit

despre „next door neighbor”…(tăcere semnificativă).

Traducerea românească ar fi: „vecinul de la ușa următoare”…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Your neighbor, next door neighbor [vecinul tău, vecinul de alături]…

Însă atunci nu am fost în stare să redau cuvântul [*neighbor*] în limba română…Nu știam bine cum să-l traduc…pentru că nu suna bine *vecinul*…Mă gândeam: „Vecin, vecin, vecin?!”…Și atunci…îi datorez *deschiderea* ochilor[192] domnului Profesor Nicolae Chițescu[193]…Să-l ierte…

Pr. Dorin Picioruș: De *Dogmatică*!…

Prof. Remus Rus: De *Dogmatică*!…Să-l ierte Dumnezeu și să-l odihnească! Dogmatician fiind, el și-a dat seama imediat *ce trebuia* eu să zic. Pentru că și-a dat seama că nu e problema *vecinului*, nici *a aproapelui*…ci problema *semenului*…

Pr. Dorin Picioruș: Neighbor.

Prof. Remus Rus:

Neighbors…*semeni*…

Și mi-a șoptit…Iar dacă *îi datorez* cuiva, încă *un cuvânt* în viață, este domnului Profesor Chițescu…

---

[192] Cu sensul de *înțelegerea* contextului.

[193] A se vedea: http://biserica.org/WhosWho/DTR/C/NicolaeChitescu.html.

Pr. Dorin Picioruș: de *Dogmatică* la București…

Prof. Remus Rus: Da!...Dar cu atâta *delicatețe* mi-a șoptit…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că și-a dat seama că sunteți într-o încurcătură nu de *înțelegere*…ci o încurcătură *de moment*, de alegere a variantei semantice…

Prof. Remus Rus: Așa mi-a șoptit…*delicat*…și mi-a arătat că e *o fire nobilă*…Și să știi că noi am avut aici profesori *nobili*…

Pr. Dorin Picioruș: Da, am auzit…și *generația de aur* a facultății e o realitate!...

Prof. Remus Rus: Profesori ca…I. Gh. Coman…de *Patrologie*…Profesorul Nicolae Balcă…care a lăsat *Istoria Filosofiei Antice*[194]…Emilian Vasilescu…Diaconul Emilian Vasilescu…

Pr. Dorin Picioruș: de *Istoria Religiilor*, despre care am vorbit mai înainte…

Prof. Remus Rus: Și să nu-l uităm pe Părintele [Petru] Rezuș[195]!...Care a plecat

---

[194] Publicată la Bucureşti, în 1982, 379 de pagini, *cf*. http://biserica.org/WhosWho/DTR/B/NicolaeBalca.html. Dintr-o altă locație, am aflat că această carte a fost editată la IBMBOR.

[195] A se vedea: http://biserica.org/WhosWho/DTR/R/PetruRezus.html.

supărat puțin pe teologie…fiindcă, în fine, așa au fost vremurile respective!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Dar sper că, pe undeva-pe undeva…nu s-a supărat *pe noi toți*…

Pe urmă a fost Niculae Șerbănescu…Din nou: *Rămureanu* (pronunțat cu solemnitate)…care era un om *foarte fin*…A fost o generație de oameni…care *te instruiau* prin propria lor ținută…

Pr. Dorin Picioruș: Prin *rigoarea* lor, prin *modul maiestuos* în care predau, prin

Prof. Remus Rus: *totul* lor!…

Pr. Dorin Picioruș: *seriozitatea* cu care abordau problemele teologice…

Prof. Remus Rus: Sau: Părintele Stăniloae!...

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: …pe care nu l-am menționat până acum…

Pr. Dorin Picioruș: Însă el este *inclus*…în această discuție…

Prof. Remus Rus: Părintele Stăniloae e *parte* [constitutivă] din noi!…El e parte din noi toți…

Pr. Dorin Picioruș: Da, din fiecare!...

Prof. Remus Rus: Din fiecare…Fiindcă *nu poți să spui…*

Pr. Dorin Picioruș: că *n-ai înțeles nimic* din teologia sa…că nu te-a *iradiat* deloc…

Prof. Remus Rus: Nu puteai *să îl treci* cu vederea…să îl lași *pe afară*…să *îl ocolești*. Nu poți nici în clipa de față…

Pr. Dorin Picioruș: Da, cu atât mai mult!…

Prof. Remus Rus: Pentru că *nu poți să faci* teologie ortodoxă, românească, fără ca să treci *prin* opera Părintelui Stăniloae. Chiar și la un nivel, hai să-i zicem, *superficial*…Însă el nu poate fi citit superficial niciodată…

Și el le avea *pe ale lui*, care erau foarte frumoase…La un moment dat, el a fost omul care *ne-a ajutat foarte mult* cu revista noastră…pentru străinătate…cu *Romanian Orthodox Church News*…Care era *un buletin trimestrial*…

Părintele Stăniloae venea și ne prezenta articole de interes, pe care noi le traduceam…

Pr. Dorin Picioruș: Vă sugera unde să mergeți!...

Prof. Remus Rus: Nu! Era vorba să ne sugereze articole de teologie românească, pe care noi să le traducem…și să le publicăm…

Și, la un moment dat, i-am spus: „Părinte Profesor, dacă ați ști cât de greu îmi e ca să vă traduc, în limba engleză,

Pr. Dorin Picioruș: cuvintele dumneavoastră, articolele…

Prof. Remus Rus: studiile dumneavoastră! Căci ele, în limba română, sunt *inteligibile*. Fără vreo problemă…

Pr. Dorin Picioruș: dar în limba engleză sunt *o problemă mare*…

Prof. Remus Rus: dar eu trebuie *să vă rescriu* aproape fiecare propoziție pe care o traduc”.

Pr. Dorin Picioruș: …în stilul meu, pentru că stilul dumneavoastră este greu…

Prof. Remus Rus: Pentru ca să se înțeleagă…

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!...Am simțit și eu asta în engleză. Și cred că în franceză și în germană tot la fel stau lucrurile cu textele sale.

Prof. Remus Rus: Da!...Și îi zic: „Să ne faceți niște texte *mai pentru noi*, ca pentru *Relațiile Externe*! O teologie *mai ușoară*…”.

Pr. Dorin Picioruș: Mai *relaxată*, așa (râd)…

Prof. Remus Rus: mai *relaxată* (râde și dumnealui)…Iar el se uită…și zâmbește, și-mi zice: „Ei, domnule, *nu este posibil*!...Teologia trebuie să fie *aburoasă*”…

Pr. Dorin Picioruș: Aburoasă?

Prof. Remus Rus: *aburoasă*…

Pr. Dorin Picioruș: Și ce-a vrut să zică?

Prof. Remus Rus: Adică să fie așa: mai…

Pr. Dorin Picioruș: Plină de meandre?

Prof. Remus Rus: Plină de mister!...Să fie misterioasă…

Pr. Dorin Picioruș: Mystery, *taină*. Hidden, *ascunsă*, adâncă…

Prof. Remus Rus: Asta a fost expresia sa: teologia trebuie să fie *aburoasă*!…

Pr. Dorin Picioruș: Aburoasă…N-am auzit niciodată cuvântul folosit de cineva…

Prof. Remus Rus: El era *ardelean*…Părintele Stăniloae era *ardelean*!...

Pr. Dorin Picioruș: Deci *adjectivarea* lui abur: aburoasă. N-am auzit-o niciodată…

Prof. Remus Rus: Noi îl avem [în Ardeal]!...Iar teologia să fie *misterioasă*…cum e și aburul, ceața…Pentru că aici e *genialitatea* lui Stăniloae!...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că trebuie *să privești prin abur*!

Prof. Remus Rus: Să vezi aburul…să vezi că el e *alb*…luminos…dar nu pătrunzi…

Pr. Dorin Picioruș: așa, ușor, în el…

Prof. Remus Rus: Trebuie să stai…Și așa e *taina*! Căci așa e omul de geniu:

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: știe *să catalogheze* ceva într-un mod *plastic*…și *clar*. Fiindcă, pentru mine…când mi-a spus că teologia trebuie să fie *aburoasă*…eu am înțeles ce mi-a spus. Pentru că nu trebuie să fie *întunecată*…Căci atunci putea să-mi spună că teologia trebuie să fie *îmbâcsită*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Ci el a folosit un termen, care a dat *o nuanță nouă* gândirii teologice.

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că teologia este *o transparență grea*!…Pentru că trebuie *să intri* prin aburul meu, dar nu oricum, ci *cu greutate*…

Prof. Remus Rus: Ca și cum mi-ar fi spus: „Fii atent, că sunt acolo lucruri care *trebuie privite profund*!"…Și astfel, cum poți *să nu te gândești*

Pr. Dorin Picioruș: cu emoție..

Prof. Remus Rus: cu emoție la Profesorii tăi?!

Pr. Dorin Picioruș: La oamenii care au fost atât de extraordinari pentru tine și *ți-au punctat* viața.

Prof. Remus Rus: Nu poți!...Oamenii sunt *construiți* de către oameni…

Pr. Dorin Picioruș: Oamenii sunt *de neînlocuit*!

Prof. Remus Rus: Suntem construiți de oameni…

Pr. Dorin Picioruș: de mulți oameni!...

Prof. Remus Rus: fără de care noi *nu am fi* ceea ce suntem…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...E un mare adevăr…

Prof. Remus Rus: Și dacă nu suntem *conștienți* de lucrul ăsta, că *mereu* îi datorăm ceva cuiva,

Pr. Dorin Picioruș: cred că suntem *mari mitocani*…și *nerecunoscători*. Suntem niște oameni care *ne închidem* în puținul nostru…

Prof. Remus Rus: Ne caracterizează o superficialitate

Pr. Dorin Picioruș: *păguboasă* pentru noi…

Prof. Remus Rus: păguboasă *pentru noi* și *pentru ceilalți* care sunt lângă noi…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Pentru că suntem *nerecunoscători* și nu vedem *binele profund* din oameni…Binele *profund* din oameni!…

Iar *scopul* întrebărilor mele, în definitiv, e acesta: de a prezenta un om *din interiorul* vieții lui. Pe mine nu mă interesează ceea ce vede *toată lumea* la cineva…ci *adâncul* său…Cine este el în adâncul său…

Iar dumneavoastră, în interviul de față, mi-ați vorbit despre interiorul dumneavoastră, despre ceea ce nu văd alții…Căci datele de aici puteați, pur și simplu, *să nu le mărturisiți* cuiva.

Prof. Remus Rus: Știi ce se întâmplă?! Când eșuezi în faptul de *a recunoaște* că îi datorezi cuiva ceva, eu consider că *este păcat*…

Pr. Dorin Picioruș: Da, e *un păcat mare* împotriva lui Dumnezeu!

Prof. Remus Rus: E un păcat…pentru că „ridici mâna” împotriva binefăcătorului tău…

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Îl uiți pe *binefăcătorul* tău…

Pr. Dorin Picioruș: Pe cei care te-au ajutat, te-au luminat în viață…

Prof. Remus Rus: Pentru că noi suntem *rezultatul* celor care au fost *binefăcătorii* noștri

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: …pentru ca, la rândul nostru, să putem deveni – într-o măsură mai mică sau mai mare, după puterile fiecăruia – binefăcători pentru alții.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: Iar atunci când *nu arăți recunoștință* față de celălalt, atunci nu mai ești omul…care ar fi trebuit să fii.

Pr. Dorin Picioruș: Corect! Adevărat!...

Prof. Remus Rus: Nu vreau să intru prea mult în acest aspect…

Pr. Dorin Picioruș: Dar cred că ascultătorii noștri au înțeles care e *mesajul* dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: Spun asta, pentru că viața noastră e caracterizată de *foarte multă lipsă de recunoștință*…

Pr. Dorin Picioruș: E adevărat!

Prof. Remus Rus: …și n-aș vrea să fiu înțeles greșit…

Pr. Dorin Picioruș: Nu, nu cerem *recunoștință*, ci *afirmăm principiul* recunoștinței!...

Loialitatea care ar trebui să existe între noi…

Prof. Remus Rus: De aceea, eu întotdeauna *voi recunoaște*, că sunt ceea ce sunt datorită *binefacerilor* pe care mi le-au făcut alții.

Pr. Dorin Picioruș: Da!

Prof. Remus Rus: N-aș fi fost

Pr. Dorin Picioruș: omul de acum

Prof. Remus Rus: dacă părinții mei n-ar fi fost

Pr. Dorin Picioruș: cei care sunt…și care au făcut pentru noi ceea ce au făcut…

Prof. Remus Rus: Profesorii mei de la școala primară și până în zilele noastre…până când am terminat eu facultatea, au fost mereu binefăcătorii mei…

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!

Prof. Remus Rus: Pentru că ei mi-au dat, mi-au dat, mi-au dat…și eu pentru ei n-am făcut nimic. Căci tot ceea ce ei mi-au cerut…a fost *un bine* numai pentru mine.

Pentru că Profesorul atunci când dă ceva cuiva…o informație…o lecție…

Pr. Dorin Picioruș: un sfat…

Prof. Remus Rus: un sfat…

Pr. Dorin Picioruș: o îndrumare…

Prof. Remus Rus: nu dă sfatul *pentru sine*…ci îl dă *pentru studentul* lui…

Pr. Dorin Picioruș: Dar acea îndrumare trebuie *să se reîntoarcă* la Profesor ca recunoștință, ca iubire, ca *rugăciune*…ca respect…Căci e *firească* această *întoarcere recunoscătoare*…

Prof. Remus Rus: Personal, eu *nu cer* acest lucru!…Pentru că lumea în care trăim noi e o lume caracterizată de *un egoism feroce*…

Pr. Dorin Picioruș: de un egoism *fraudulos*…

Prof. Remus Rus: Acesta e cuvântul: *feroce*. De un egoism *feroce*…

Pr. Dorin Picioruș: feroce…

Prof. Remus Rus: E o luptă *pentru existență*. E afirmarea celui *mai puternic*, care era ideea…

Pr. Dorin Picioruș: una *dezumanizantă*…

Prof. Remus Rus: Da, dar era *sloganul* comuniștilor!...

Pr. Dorin Picioruș: Da, da, era *a lor*! Era ideea: *să-l mănânci* pe celălalt!

Prof. Remus Rus: Însă nu știu cum *s-a transmis* în generațiile care s-au ridicat după

[19]90. Pentru că, deja, acum avem generațiile de după 90.

Pr. Dorin Picioruș: Au moștenit *metehnele…*

Prof. Remus Rus: Dar au moștenit, mai mult decât moștenim noi, *caracteristicile* comunismului…

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!...Sunt prea insensibili, prea nerecunoscători, prea frivoli, prea agresivi…

Prof. Remus Rus: Foarte agresivi!...

Pr. Dorin Picioruș: foarte agresivi…

Prof. Remus Rus: Zic asta și îmi pare rău! Pentru că această agresivitate *se interpune* în cadrul relațiilor interumane, unde ar trebui să fim, mereu, *mai iertători…*

Pr. Dorin Picioruș: Mai delicați, comunicativi…

Prof. Remus Rus: *Mai delicați*, pentru că asta e învățătura noastră, învățătura *creștină*!...

Dar aș vrea acum să fac *un mic rezumat* al vieții mele…Și cum l-aș face?…

Pr. Dorin Picioruș: Ce ați spune despre dumneavoastră!

Prof. Remus Rus: Eu sunt generația care a început să scrie pe *tăbliță de grafit…*

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Adevărat!...

Știu ce înseamnă…Însă explicați pentru cei care *nu știu* cum arată asta!...

Prof. Remus Rus: Pentru cei care nu știu…era o bucățică plată de grafit…

Pr. Dorin Picioruș: un fel de tablă neagră de acum, de tablă de școală…

Prof. Remus Rus: ca tabla asta neagră, pe care scrii pe perete…Micuță, portabilă. Un A4!...

Pr. Dorin Picioruș: Ăsta era…

Prof. Remus Rus: era *caietul* celui care învăța să scrie!...

Pr. Dorin Picioruș: al școlarului…

Prof. Remus Rus: Da, al școlarului!...Era caietul școlarului…Și eu am fost *ultima generație* care a învățat să scrie pe tăbliță.

Pr. Dorin Picioruș: Pe tăbliță…și scriați cu creta…

Prof. Remus Rus: Nu!...Ci tot cu o bucată de grafit…care lăsa urme pe tăblița respectivă…

Atunci am început!...După care am scris cu toc de lemn și peniță…și mergeam cu călimara legată cu o sfoară, ca să nu o băgăm în traistă…pentru ca să nu curgă…

Și mergeam așa, cu tocul și penița…

Pr. Dorin Picioruș: De data asta *pe foaie*…

Prof. Remus Rus: Da, pe foaie!...Pe urmă, fac parte din generația celor care au dat peste…pix…

Pr. Dorin Picioruș: Prima generație *cu pix*!...

Prof. Remus Rus: Când nouă, în școală, *ne interziceau* să scriem cu pixul. Pentru că, la început, el era interzis…Pentru că, la școală, ne permiteau să scriem numai cu toc cu peniță și apoi cu stiloul…

Pr. Dorin Picioruș: Dar trebuie să spuneți și *de ce* era *interzis* pixul. Pentru că *deforma* scrisul…

Prof. Remus Rus: Între ghilimele *deforma* scrisul…Apoi, o altă etapă din viața mea, a fost *mașina de scris*. Când am ajuns în străinătate, profesorul meu mi-a spus: „Nu îți primesc lucrările de seminar, dacă nu sunt dactilografiate!”.

De aceea a trebuit să învăț să dactilografiez. Când am venit din străinătate…

Pr. Dorin Picioruș: v-ați întors cu computer!...

Prof. Remus Rus: Nu, nici vorbă! Nu era computer…Nici xeroxul nu era [pe atunci]…

Pr. Dorin Picioruș: A, da, că erați în anii ’70!...

Prof. Remus Rus: Am început să lucrez la serviciul de *Relații Externe* la…*șapirograf*[196]…

Pr. Dorin Picioruș: Ăsta nu știu ce e!...

Prof. Remus Rus: Șapirograful e un aparat, care are un butuc, pe care puneam o matriță cerată…imprimată cu textul bătut la mașină, fără panglică. Și pentru ca să intre în ceară…o puneam pe tamburul respectiv

Pr. Dorin Picioruș: Și o imprimați!...

Prof. Remus Rus: și imprimam…

Pr. Dorin Picioruș: Deci era o scriere manuală

Prof. Remus Rus: bătută pe o matriță specială…

Pr. Dorin Picioruș: și se numea…

Prof. Remus Rus: *șapirograf*…

Pr. Dorin Picioruș: Nu știam de existența lui…

Prof. Remus Rus: Și la ce îl foloseam?! La revistă!…Erau 4 numere pe an…și trimiteam în străinătate o mie de exemplare în franceză și o mie de exemplare în engleză…

---

[196] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/%C8%98apirograf.

Și, la fiecare adresă, erau cinci exemplare de fiecare. Un exemplar, din fiecare număr al revistei, mergea la Culte, un exemplar mergea la Arhivă,

Pr. Dorin Picioruș: La Patriarhie!

Prof. Remus Rus: La *Contabilitate* la Patriarhie...și trei exemplare le trimiteam la Poștă…

Pr. Dorin Picioruș: Spre străinătate!

Prof. Remus Rus: Și, pentru fiecare număr, trebuia să dăm la manivela aia…Așa că, după 4 ani de studii [în Anglia], am venit și am tras la șapirograf…Și am șapirografiat zeci de mii de adrese…

Pr. Dorin Picioruș: Erați *aproape* de cel care *a inventat* tiparul…

Prof. Remus Rus: Eram *Macarie Tipograful*[197] al vremii noastre…Cam așa…

După asta a apărut *prima generație de xeroxuri cu hârtie specială*…

Pr. Dorin Picioruș: Nici asta n-am văzut niciodată!...

Prof. Remus Rus: Da…era o hârtie sul, specială…și am lucrat și cu aia…În fine, după asta a venit xeroxul *cu hârtie obișnuită*…

---

[197] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Macarie_%28ieromonah%29.

Pr. Dorin Picioruș: Alb-negru…

Prof. Remus Rus: Da, A4!…Apoi au apărut *computerele*…

Pr. Dorin Picioruș: Alea mai mari…

Prof. Remus Rus: Da!...A apărut computerul…și pe urmă, uite…

Pr. Dorin Picioruș: am ajuns cu laptopul în față!...Însă mâine vom vorbi despre *altceva* (surâd)…

Prof. Remus Rus: E posibil! Dar eu cred că nu mai apuc *un alt salt* în civilizație…

Pr. Dorin Picioruș: Eu cred că deja *s-a produs* acest salt…numai că *n-a ajuns* (râd) până la noi…

Prof. Remus Rus: Probabil c-o fi…Sigur…că n-or fi [proști să ni-l spună din prima]…Însă ce vreau să spun? De fiecare dată am trecut printr-o nouă experiență…

Pr. Dorin Picioruș: O școlarizare continuă în ale scrisului…

Prof. Remus Rus: A trebuit să învăț!…Să învăț mașina de scris…după ea să învăț la șapirograf…apoi să învăț xeroxul, faxul…pe cele recente…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...

Prof. Remus Rus: De fiecare dată…

Pr. Dorin Picioruș: te adaptezi la nou…

Prof. Remus Rus: Însă ce am vrut să spun? Că eu fac parte din generația unei dezvoltări uluitoare

Pr. Dorin Picioruș: în domeniul tehnologiei

Prof. Remus Rus: și al civilizației. Al culturii scrise. Pentru că am pornit de la *tăblița de grafit*…

Pr. Dorin Picioruș: a anilor [19]40-50

Prof. Remus Rus: și am ajuns

Pr. Dorin Picioruș: la laptop în 2008…

Prof. Remus Rus: la laptop…în 2008…De fiecare dată un lucru nou, un lucru nou, un lucru nou…Închipuiți-vă numai efortul de *a te acomoda* de la mașina de scris la computer!

Pr. Dorin Picioruș: Nu toată lumea *a reușit* să facă această trecere…Sunt foarte mulți dintre ai noștri care *nu prizează*[198] computerul sau internetul…

Prof. Remus Rus: Din generația mea…din generația mea, dintre cei care mai suntem aici, la facultate…*numai eu* scriu la computer…

---

[198] Nu apreciază.

Pr. Dorin Picioruș: Dumneavoastră sunteți *internaut*…

Prof. Remus Rus: Eu sunt cu astea…Numai cei tineri, care au fost în străinătate…

Pr. Dorin Picioruș: Poate că mâine-poimâine vă faceți blogger/ *creator de online*! Căci dacă domnul [Ion] Iliescu[199] e blogger, domnul Adrian Năstase[200] e blogger…până și doamna [Elena] Udrea[201] e bloggăriță…poate vine și domnu' [Traian] Băsescu să scrie pe blog, când n-o mai fi…

Prof. Remus Rus: Păi, da…

Pr. Dorin Picioruș: Ne facem tipografii personale!

Prof. Remus Rus: Nu, n-are rost să mă mai apuc și de asta!...

Pr. Dorin Picioruș: Despre trecerea prin…

Prof. Remus Rus: Pentru că *trecerea* este *o nouă devenire*…O nouă etapă. Un nou lucru de făcut. Și un nou *ceva*…Trebuie să faci ceva!

De exemplu, când am învățat la computer…luni de zile ajungeam…

---

[199] A se vedea: http://ioniliescu.wordpress.com/.
[200] Idem: http://nastase.wordpress.com/.
[201] Idem: http://www.elenaudrea.ro/ro/.

Pr. Dorin Picioruș: Ați învățat de la zero!

Prof. Remus Rus: la sfârșitul rândului…și ridicam mâna ca să dau cu palma…în carul mașinii de scris…

Pr. Dorin Picioruș: Da…da…da!...

Prof. Remus Rus: Pentru că simțeam să dau într-o parte cu mâna dreaptă…cum făceam la mașina de scris…Era un act reflex…

Pr. Dorin Picioruș: Dar asta înseamnă că *ați muncit mult* cu mașina de scris…Că unii s-ar putea să fi bătut (încep să râd) doar două-trei cuvinte…

Prof. Remus Rus: Fiecare număr din revistă, pe care l-am tradus, a fost dactilografiat de către mine…Băteam și iar băteam la mașină…

Pr. Dorin Picioruș: Zi și noapte…

Prof. Remus Rus: Atunci când făceam o scrisoare, spre exemplu, o făceam în cinci exemplare!...

Pr. Dorin Picioruș: O scrisoare?!

Prof. Remus Rus: O scrisoare!...O băteam de cinci ori…

Pr. Dorin Picioruș: Oficială?

Prof. Remus Rus: Oficială!...Pentru că una se ducea unde se ducea…două erau puse la dosarul care mergea la Departamentul Cultelor, pe când două erau puse, de obicei, la arhivă…Și, în cazul în care *se pierde* una, să se piardă *și cealaltă*, știi?!...Nu cumva să se piardă numai una…Că mereu am spus: „Ce faceți, domne, atâtea hârțoage?!”.

Numai dacă mergeți să studiați perioada asta, în care eu am lucrat la *Relații Externe*, la arhiva dintre 1969 până în 1973…

Pr. Dorin Picioruș: E întreținută bine?

Prof. Remus Rus: E o arhivă bună și foarte bine pusă la punct! Dar…un lucru îmi pare *foarte rău*: cineva *a subtilizat* o parte din arhiva din anii [19]48, 49, 50, 53…Nu știu cine…

Pr. Dorin Picioruș: A Patriarhiei Române?!

Prof. Remus Rus: De la serviciul de Relații Externe. Acolo a fost o persoană…acum e decedată…A fost *secretarul* lui Miron Cristea[202], Nicodim [Munteanu][203] și, o vreme, și al Patriarhului Justinian [Marina]…

Pr. Dorin Picioruș: Și a făcut asta *pe cont propriu*?

---

[202] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Miron_Cristea.
[203] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicodim_Munteanu.

Prof. Remus Rus: A luat-o pe cont propriu. Pentru că a zis că *ar costa* foarte mulți bani…Și am aflat de lucrul ăla…am fost la el…și am vrut *să i-o cumpăr*…ca să o am eu…Însă mi-a spus că el *nu o vinde*…Însă, din nefericire, după o lună-două, s-a îmbolnăvit…și a intrat în spital…

Pr. Dorin Picioruș: Și astfel s-a pierdut!...

Prof. Remus Rus: El avea o femeie mai tânără, care îl îngrijea…și nu știu ce s-a întâmplat, pentru că a dispărut…

Pr. Dorin Picioruș: cu totul…

Prof. Remus Rus: cu totul…partea respectivă…Pentru că foarte mare parte din arhiva aceea a luat-o Dudu Velicu[204]. El a fost cel care a luat-o…Îmi pare rău de el!...O ținea pe coridor, în casă…Și i-am zis: „Dă-mi-o mie, domnule, că mă voi ruga pentru dumneata!”…Și nu, n-a vrut, n-a vrut!...

Pr. Dorin Picioruș: Și acolo erau elemente istorice, care aduceau o lumină *pozitivă* asupra istoriei sau nu?

Prof. Remus Rus: Spre exemplu, exista o scrisoare scrisă de Vîșinski[205] către Patriarhul Justinian…

---

[204] Despre însemnările căruia am scris în vol. al 4-lea al cărții mele, aflată încă în lucru, *Istoria începe de oriunde o privești*.

[205] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Andrei_Ianuarievici_V%C3%AE%C8%99inski/.

Pr. Dorin Picioruș: Deci Vîșinski al rușilor către…

Prof. Remus Rus: Comisarul rus de la București.

Pr. Dorin Picioruș: Trimisul rușilor…

Prof. Remus Rus: Da, șeful rușilor la noi!...[În care cerea] ca Biserica Ortodoxă Română *să intre* sub jurisdicția Patriarhiei Ruse.

Pr. Dorin Picioruș: În ce an?

Prof. Remus Rus: Asta prin [19]48…

Pr. Dorin Picioruș: 1948…

Prof. Remus Rus: 1948-49…Cam atuncea a fost…Și Patriarhul Justinian îi răspunde…foarte interesant. Căci el și-a dat seama, că intrând sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Ruse, România, la rândul ei, ar fi devenit parte integrantă…

Pr. Dorin Picioruș: din Rusia…

Prof. Remus Rus: Din Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice…Și asta a fost *o încercare*! Fiindcă aici, la vremea respectivă, erau Petru Groza[206], Gheorghiu Dej[207], Patriarhul Justinian [Marina]…care

---

[206] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Petru_Groza.
[207] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Gheorghiu-Dej.

erau pionii și persoanele *peste care nu se putea trece*.

Pr. Dorin Picioruș: Da, din punct de vedere religios…

Prof. Remus Rus: religios și politic…

Erau[208] și Ana Pauker[209] și Vasile Luca[210] și toți ăștialalți din Comitetul lor Central, peste care nu se putea trece…Dar Groza, Dej și cu Patriarhul Justinian erau *pionii naționalismului*…

Pr. Dorin Picioruș: Cei care *țineau cu România*, mai pe românește…

Prof. Remus Rus: Da!...Și Patriarhul Justinian i-a răspuns: „Excelență, vă mulțumim pentru *grija* pe care o aveți față de

Pr. Dorin Picioruș: Biserica Ortodoxă Română…

Prof. Remus Rus: Română…dar să știți că un astfel de lucru *nu are sens*. Pentru că Biserica noastră întotdeauna a considerat Biserica Ortodoxă Rusă ca *Biserică Mamă* și noi suntem deja într-o relație spirituală cu totul aparte…”.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles…

Prof. Remus Rus: Știi?!...

---

[208] De aici începe a 4-a parte a interviului și ultima, de 36. 49 minute.

[209] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ana_Pauker.

[210] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Luca.

Pr. Dorin Picioruș: Deși Biserica Ortodoxă Rusă apăruse *după un mileniu*…în comparație cu noi iar noi *ținusem de Constantinopol* în toată această perioadă…

Prof. Remus Rus: Da! Dar…dar…dar…

Pr. Dorin Picioruș: diplomația și bunul cuvânt…

Prof. Remus Rus: *au salvat* un curs al istoriei!

Pr. Dorin Picioruș:…Și *sfârșitul* Bisericii Ortodoxe Române…

Prof. Remus Rus: Și îmi pare rău că nu am subtilizat eu arhiva respectivă…

Pr. Dorin Picioruș: Și s-a pierdut…și nu avem documentul istoric.

Prof. Remus Rus: Însă există…cel puțin la *Culte*…dacă nu în *Arhiva centrală*. Trebuie să existe răspunsul lui Justinian [Marina] către… [Vîșinski] și corespondența lui cu el. Trebuie să existe!...Trebuie să existe undeva…

Pr. Dorin Picioruș: Dacă dumneavoastră ați citit-o…istoria (zâmbesc) o consemnează!

Prof. Remus Rus: Da, am citit-o!...O ținea [Dumitru] Fecioru[211] sub cheie, acolo[212]…

Pr. Dorin Picioruș: Deci sunteți omul care *ne invită* la faptul de *a fi în pas* cu dezvoltarea tehnologică…

Prof. Remus Rus: Asta a fost…

Pr. Dorin Picioruș: dar care ați cunoscut și vreo *trei perioade istorice*…

Prof. Remus Rus: Din nefericire…

Pr. Dorin Picioruș: Adică ați cunoscut *cum a fost înainte* de comunism…

Prof. Remus Rus: Da, am cunoscut perioada *privată*…când munceam propriul nostru pământ…Apoi am prins *întovărășirea*…

Pr. Dorin Picioruș: Spuneți însă *ce înseamnă* întovărășirea!

Prof. Remus Rus: *Întovărășirea* era…gruparea unor țărani pentru ca să lucreze pământul în comun…

Pr. Dorin Picioruș: Erau *asociațiile agricole* de acum…

---

[211] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/F/DumitruFecioru.html.

[212] Pentru că, între 1961-1971, Părintele Dumitru Fecioru a fost *consilier patriarhal* la sectorul *Relaţii externe bisericeşti*. Potrivit sursei citate în nota asupra.

Prof. Remus Rus: Asociațiile care se fac astăzi…Adică *nimic nou sub soare*!...

Pr. Dorin Picioruș:Da…Corect!...
Numai că poartă *alt nume* (zâmbesc)…

Prof. Remus Rus: Am prins apoi colectivul…colectivizarea…când i s-a luat…tot-tot-tot țăranului…

Pr. Dorin Picioruș: …Boii, căruța, calul…pe când pământul tău devenea al altora…

Prof. Remus Rus: Intrai *la stăpân*…deveneai *slugă*…

Pr. Dorin Picioruș: a comunismului…

Prof. Remus Rus: Deveneai *slugă*!...Am prins perioada asta…Dar și perioada așa-zisei *reveniri* la democrație…pe care eu *nu o înțeleg*…Cel puțin pentru România…
Pentru că eu știu *ce înseamnă* democrație…pentru că *am stat* în Anglia!

Pr. Dorin Picioruș: Știți cum arată democrație engleză, anglo-saxonă…

Prof. Remus Rus: Eu știu democrația respectivă…Apoi am fost în Franța! Știu ce înseamnă democrație acolo. Apoi în Olanda, în Danemarca, în Suedia…

Pr. Dorin Picioruș: în America, în Australia…

Prof. Remus Rus: în America…Deci știu ce înseamnă *democrație*! Am văzut-o…știu…

Pr. Dorin Picioruș: La ea *acasă*!...Cum *arată*…cum *miroase*…

Prof. Remus Rus: Trebuie să fie cum trebuie…

Pr. Dorin Picioruș: Adică e *mai șpreiată* decât a noastră...

Prof. Remus Rus: În fine, e democrație!...

Pr. Dorin Picioruș: La noi e o democrație *mai murdară*…

Prof. Remus Rus: La noi e *un haos*, un haos din ăsta popular, în care fiecare *face ce vrea*…Suntem dominați de *o mafie politică*…

Pr. Dorin Picioruș: a construcțiilor,

Prof. Remus Rus: alta a imobiliarelor…Peste tot *mafie*!…Căci la noi *întreprinderea personală* este transformată foarte repede *în mișcare de tip mafiot*.

Pr. Dorin Picioruș: Cu dedesubturi!

Prof. Remus Rus: Cu dedesubturi…Nu mai poți să faci cutare…nu mai poți să faci cutare…și orice faci *te ciocnești* de…bariere…

Cel mai mare *necaz* al meu știi care-i?

Pr. Dorin Picioruș: Nu! Nu-mi dau seama…

Prof. Remus Rus: Este faptul că *plătesc impozit*…

Pr. Dorin Picioruș: către statul român

Prof. Remus Rus: către statul român…care e un stat care *nu îmi face nicio favoare* (tăcere dureroasă)…

Pr. Dorin Picioruș: Nu muncește deloc pentru dumneavoastră! Nu simțiți că *vă prețuiește*….

Prof. Remus Rus: Avem, de exemplu, o conducere…*supradimensionată*…

Pr. Dorin Picioruș: Asta cu executivu'!

Prof. Remus Rus: Cu executivu'!...Cu Guvernul ăsta…Ce-i cu atâtea ministere, domnule, și ministerașe?!...Acum vor să mai facă încă unul: *Ministerul Tineretului*!...

Pr. Dorin Picioruș: Cel cu Sportul, nu?! *Ministerul Tineretului și Sportului*…

Prof. Remus Rus: Faceți cu [George] Becali[213], acolo! Puneți-l ministru!...

Pr. Dorin Picioruș: La *Fotbal*!...

---

[213] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/George_Becali.

Prof. Remus Rus: Ce-i cu atâtea ministere?!...O armată de

Pr. Dorin Picioruș: funcționari…

Prof. Remus Rus: de funcționari,

Pr. Dorin Picioruș: care îngreunează sistemul…

Prof. Remus Rus: Am fost într-o *poziție socială înaltă*…un an de zile. Și am plecat de acolo…pentru că *nu s-a făcut nimic pentru popor*…

Pr. Dorin Picioruș: pentru oamenii care *așteaptă* ceva de la…

Prof. Remus Rus: S-a făcut *Țigareta I* [214], *Țigareta II*[215], Țigareta 10…Țigareta 100…pe care nu le-au mai descifrat și pe care

---

[214] „16 persoane condamnate şi peste 90 de ani de închisoare pentru *iniţiere*, *constituire* sau *aderare la un grup infracţional organizat*, *contrabandă* sau *complicitate la contrabandă*, *instigare* sau *trecere ilegală a frontierei*. 14 vinovaţi vor trebui să plătească peste 522.000 de lei către *Autoritatea Naţională a Vămilor* şi câte 2.500 de lei de persoană drept cheltuieli judiciare. Acesta este bilanţul „Ţigareta I”, primul caz de contrabandă cu ţigări ajuns în instanţă. Dosarul a intrat pe rolul Tribunalului Botoşani la sfârşitul lui noiembrie 2006”, *cf.* Sebastian Gheorghiu, *90 de ani de pușcărie pentru „Țigareta I”*, în *Monitorul de Botoșani*, articol din 19 noiembrie 2010.

Regăsibil aici: http://www.monitorulbt.ro/Stiri/Botosani/Actualitate/2010-11-19/90+de+ani+de+puscarie+pentru+%22Tigareta+I%22.html.

[215] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/%C8%9Aigareta_II.

nu le-au mai descoperit, pentru că *nu au vrut*!...

Atât s-a făcut! În rest: *nimic*!...

Nimic nu s-a făcut acolo…Mă simțeam *ca un păduche*, care *mănânc* banii oamenilor. De-asta am plecat!...

Pr. Dorin Picioruș: Adică, dacă am avea *mai mulți* conștiință…ar pleca oamenii de la președinție *pe cale naturală*. De ce să-i mai dai afară *cu votul*?!...

Prof. Remus Rus: Îmi aduc aminte că era un consilier acolo, undeva…într-o funcție înaltă…

Pr. Dorin Picioruș: Spre exemplu, astăzi, dacă ați fi la PDL[216] și v-ați uni cu domnul Vadim [Tudor][217]…?

Prof. Remus Rus: Aș bate câmpii!…Aș lua câmpii…

Pr. Dorin Picioruș: Nu?!...

Prof. Remus Rus: M-aș duce în pustă…În pusta maghiară m-aș duce…Căci eu nu sunt pro-nu-știu-ce dar…

Pr. Dorin Picioruș: sau anti-maghiar…

Deci: acum există mariaje [politice] *suspecte*!…

---

[216] Idem: http://www.pdl.org.ro/.

[217] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Corneliu_Vadim_Tudor.

Prof. Remus Rus: *Contra firii*!...Iar *contra firii* e, de fapt, *un obicei*…

Pr. Dorin Picioruș: Ăsta, cu politica, *este*!...

Prof. Remus Rus: După cum și căsătoriile *contra firii* sunt *un obicei* deja…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...A devenit și la noi…Se legiferează!...

Prof. Remus Rus: pe toate planurile…Așa că nici în politică nu e *o noutate*…

Pr. Dorin Picioruș: Trebuie să ne închidă în pătrățica noastră…

Prof. Remus Rus: Nu, nu, nu!...Deci, ce să spun eu?! Lucrurile merg *înainte*…și merg așa cum merg…Cam asta ar fi *pe scurt*…

Pr. Dorin Picioruș: Nici dumneavoastră nu priviți *luminos*…viitorul oamenilor tineri…

Prof. Remus Rus: Nu poți să privești *luminos* când

Pr. Dorin Picioruș: nu vezi schimbări palpabile…

Prof. Remus Rus: când nu vezi ceva făcut *în mod efectiv*…Când nu vezi lucruri făcute pentru *bunăstarea* noastră…Și nu numai materială, ci *o liniște* oarecare…Pentru

că suntem dominați…de *manele*…și *maneliști*…

Suntem dominați de muzica *beat* și *rock*…

Pr. Dorin Picioruș: De cea *tare*!...

Prof. Remus Rus: Pe care o auzi oricâte termopane ți-ai pune…Pe ea o auzi *în disperare*…

Pr. Dorin Picioruș: Cum stăm noi unii peste alții, aici, la București…

Prof. Remus Rus: Suntem dominați de așa-numitele *antifurturi*, ale mașinilor ultra-formidabile, care

Pr. Dorin Picioruș: țipă toată ziua

Prof. Remus Rus: țipă zi și noapte...Suntem dominați de *o anarhie fundamentală*, prezentă în mintea șefului-absolut al țării…

Pr. Dorin Picioruș: și a omului…

Prof. Remus Rus: a omului, a cetățeanului de rând…Căci nu putem spune, că dacă am avea un conducător cu *o minte clară*…cu principii fundamentale clare…aceasta nu ar avea…

Pr. Dorin Picioruș: reverberații

Prof. Remus Rus: reverberații și la nivel…

Pr. Dorin Picioruș: Ba da, are!...

Prof. Remus Rus: de țară…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Nu zic că avem nevoie de un Hitler[218], de nu-știu-cine sau de nu-știu-cine!…Dar ne trebuie *o minte ordonată*, care *să știe* să ne conducă.

Pr. Dorin Picioruș: E corect!...Și asta o spuneți acum…când *ne apropiem* de alegeri…

Prof. Remus Rus: Da, o spun acuma, sigur că da!...

Pr. Dorin Picioruș: Alegerile acestea *uninominale*…

Prof. Remus Rus: Și pe cine vom alege?!...

Pr. Dorin Picioruș: Tocmai! Pentru că nici nu știm care sunt *candidații* din aceste colegii…

Prof. Remus Rus: Nu știm nimic!...

Pr. Dorin Picioruș: Adică nu apar pe undeva…încât *să îi cunoști* pe toți…

Prof. Remus Rus: Pentru că…*se ascund*!...Uită-te…și ai să vezi că *se ascund*!

---

[218] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Adolf_Hitler.

Pr. Dorin Picioruș: Adică avem de-a face cu o politică, care *ascunde istoria* persoanei care candidează…

Prof. Remus Rus: Se ascund! Sunt *ca struțul*, știi?!...Le vezi numai fundul…dar nu le vezi și capul…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Asta fac cu toții!...Nu vezi nimic *la vedere*…

Pr. Dorin Picioruș: Iar anul viitor ne apropiem de alegerile *finale*…cele pentru președinte…și iarăși vom fi în dilemă…În dilema de *a alege cel mai bun rău*…(surâd) sau *cel mai pozitiv rău*…

Prof. Remus Rus: Nu știu…ce vom face!…În orice caz, eu, fiind acum către sfârșitul vieții, nu îmi pun *mare încredere* în înțelepciunea

Pr. Dorin Picioruș: alegătorului

Prof. Remus Rus: conducătorului…Nici a conducătorului și nici a alegătorului…Noi am ales întotdeauna…

Un exemplu!...Mama mea – Dumnezeu s-o odihnească!...pentru că a încetat din viață –

Pr. Dorin Picioruș: Dumnezeu s-o odihnească!

Prof. Remus Rus: mă întreabă la un moment dat: „Mamă, pă șine [pe cine] să aleg?”…

Pr. Dorin Picioruș: Aici, de la noi, din localitate…sau?...

Prof. Remus Rus: Nu, ca președinte!...

Pr. Dorin Picioruș: Și omul a întrebat nedumerit…

Prof. Remus Rus: Da, ea m-a întrebat [ca să știe]!...Și eu îi spun: „Dar dumneata ai pe cineva în minte?”. Cică: „Da!...M-am gândit”. „Bun atunci!”, zic.

Pr. Dorin Picioruș: Cine e persoana?...

Prof. Remus Rus: „Atunci să alegi!”…Căci atunci[219] era Rațiu[220], era Constantinescu[221] și era Iliescu[222]…

Pr. Dorin Picioruș: A, la început!...

---

[219] La alegerile prezidențiale din 1990.

[220] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Ra%C8%9Biu.

[221] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Emil_Constantinescu.

Însă nu e vorba despre Emil Constantinescu, pentru că el nu a participat la alegerile din 1990 ci despre Radu Câmpeanu. Cei trei candidați prezidențiali la alegerile prezidențiale din 1990 au fost Ion Iliescu, Radu Câmpeanu și Ion Rațiu. A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Alegeri_preziden%C8%9Biale_%C3%AEn_Rom%C3%A2nia,_1990. Iar Ion Rațiu a candidat *doar* la alegerile prezidențiale din 1990.

[222] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Iliescu.

Prof. Remus Rus: Și îi zic: „Mamă, eu n-am nimic împotrivă! Pe Constantinescu îl știu, pentru că mi-e *rector*…și e *slăbuț*…Iliescu este *Iliescu*…dar pe Rațiu eu *l-aș alege*! Pentru că, dacă a fost în stare să facă *un imperiu* atât de mare…

Pr. Dorin Picioruș: bani în străinătate…

Prof. Remus Rus: atâția bani…înseamnă că e *în stare* să și conducă țara…”.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Căci trebuie să alegi pe cineva, pentru care deja *ai probe* că *poate să conducă* ceva…Pe cineva care a făcut din ceva…bici[223]…

Prof. Remus Rus: Da, sigur că da!...„Și eu *pe el* l-aș alege! Pentru că pe altul nu-l văd…dacă îl judec după fapte”…

Și am plecat, nu știu ce…[Când] am ajuns din nou acasă, [după alegeri]…îi zic, așa, printre vorbe: „Ei, mamă, *pe cine* l-ai ales?”. „Păi, pe domnu’ Iliescu!…”.

Pr. Dorin Picioruș: Dar care a fost *resortul interior*?! De ce?!

Prof. Remus Rus: Zic: „De ce?!...”. „N-ai văzut, mame dragă, *ce mândru râde*?!...”. Și ăsta a fost *criteriul* pentru care mama l-a ales pe Iliescu!…Și dacă *râde*…e *mândru*! Și

---

[223] Vorba românească e următoarea: „a făcut din căcat bici”. Cu sensul: a făcut din ceva neperformant un lucru performant. A plecat de la mai nimic și a făcut lucruri extraordinare. Sau a făcut, cu resurse puține și împotriva tuturor, o mare operă.

atunci a pus ștampila pe el. „Dar râde, mamă, de dumneata, că n-ai decât *90 de lei* pensie!...”.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...E adevărat!...E dramatic…

Prof. Remus Rus: „Râde de dumneata…pentru că n-ai decât 90 de lei pensie…Și dacă n-am fi noi…ar fi vai de capul dumitale”.

Pr. Dorin Picioruș: Da, muritori de foame!...

Prof. Remus Rus: Da, asta a fost!...Vezi: *ăsta e principiul*!...

Pr. Dorin Picioruș: Deci o alegere *estetică*…

Prof. Remus Rus: *O alegere estetică* a făcut mama!…

Pr. Dorin Picioruș: …Însă luni dumneavoastră ne vorbeați[224] – și ar fi bine să repetați acest lucru – despre conferința referitoare la *estetică* pe care ați ținut-o în Moldova…

Pentru că, după cum vedeți…estetica e *importantă*! Dacă îți mărești sutienul puțin…pe bază de operații chirurgicale…dacă îți mărești alte părți ale trupului…devii *mai potent*, mai *căutat*…și devii *un brand*…

---

[224] Când am stabilit *ziua* interviului de față.

Căci estetica, astăzi, în postmodernitate…are un rol determinant…Vindem *ambalajul*…dar ciocolata este *expirată*…

Prof. Remus Rus: Dar și aici…

Pr. Dorin Picioruș: Dumneavoastră ați vorbit despre *estetica Icoanei* la conferință…

Prof. Remus Rus: Am vorbit despre estetica Icoanei, am vorbit despre Creștinism, despre credința noastră ca estetică, și *de ce* consider eu că învățătura creștină este…

Pr. Dorin Picioruș: Frumoasă!…

Prof. Remus Rus: una dintre învățăturile *cheie*, care sunt prezente în istoria experienței religioase a omenirii. Însă, mai bine zis, nu este una *dintre*…ci *învățătura religioasă prin excelență*.

Și aceste lucruri am vrut eu să le arăt atunci…și cred că le-am arătat…

Căci Creștinismul este, de obicei, perceput ca *o religie a popilor*.

Pr. Dorin Picioruș: Una *învechită*…

Prof. Remus Rus: Una învechită…

Pr. Dorin Picioruș: care miroase a mucegai…

Prof. Remus Rus: o Ortodoxie…care e *veche* și nu știu ce…Domnule, un individ care vine și îmi spune că Ortodoxia este un lucru *vechi*…

Pr. Dorin Picioruș: *Paseist*, mi-a spus mie cineva…

Prof. Remus Rus: nu are *nici cea mai vagă cunoștință* despre Creștinismul ortodox…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...Vorbește din basme…Cine știe cine i-a spus acest lucru.

Prof. Remus Rus: Vine și îmi spune: „Catolicismul este *atât de somptuos*! Catolicismul este așa și-așa…catolicismul este așa și-așa…”. N-am nimic împotrivă!...

Pr. Dorin Picioruș: Dar în catolicism nu se mai duce nimeni la biserică! Se închid bisericile…

Prof. Remus Rus: Mi-a zis unul, că pe acolo, din 35.000 de preoți…în Franța mai sunt vreo 3000 și nu știu cât…

Pr. Dorin Picioruș: Și, după cum mi-ați spus altă dată, și ăia sunt *negri*…

Prof. Remus Rus: Aduși de pe nu știu unde…Însă, îmi spune: „Dar, uite, în Piața Vatican…*câte mii de oameni* se adună la fiecare slujbă!”…

Pr. Dorin Picioruș: Păi, *din toată lumea* s-adună…și nu doar din Italia!...

Prof. Remus Rus: Însă ăia sunt turiștii aduși de preoți, din întreaga lume,

Pr. Dorin Picioruș: care sunt de toate religiile…

Prof. Remus Rus: rânduiți metodic…

Pr. Dorin Picioruș: și stau liniștiți…cu steagu' în mână…

Prof. Remus Rus: Săptămâna asta vin din Tanzania…pă urmă vin de nu știu unde…pă urmă vin de nu știu unde…și așa sunt rânduiți să meargă acolo. Nu e nevoie de asta! Pe urmă se referă la teologie…

Pr. Dorin Picioruș: Părintele Profesor Dumitru Popescu spune: „Păi, da, sunt unii în față…și alții *se pupă* în spate!" (încep să râd).

Prof. Remus Rus: Da!...Și mai este încă un lucru legat de ei [de romano-catolici]: teologia lor! Unii spun: „E o teologie înaltă, e o teologie formidabilă…Noi n-avem teologi! Teologii noștri nu există"…Însă ei [romano-catolicii] au *știință teologică*, în timp ce noi avem *teologia ca îndrumar pentru viață*…[teologia ca *drum*] *spre mântuire*.

Pr. Dorin Picioruș: Și oameni care *întrupează* teologia.

Prof. Remus Rus: E altceva!

Pr. Dorin Picioruș: Nu suntem *funcționari* în teologie!...

Prof. Remus Rus: E altceva când tu, ca iezuit[225], ești *plătit* să stai în bibliotecă…și să produci lucrurile cutare și cutare…și altceva e când mai ești și preot…

Pr. Dorin Picioruș: Și faci preoția din dragoste, pentru ca să-i educi pe credincioși…când mai scrii o carte, care să fie citită…

Însă vom face *un final*…după atâtea ore…După acest maraton discutativ…adică după 4 ore de discuție…Un final *pentru acum*…

Prof. Remus Rus: Finalul cred că trebuie să fie acesta: nu poți *să judeci* omul fără *a-l cunoaște*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Nu poți să judeci omul *din auzite*…

Pr. Dorin Picioruș: Și când *îl cunoști*, nu mai poți *să îl judeci*, pentru că *îl iubești*!...Și atunci, mai degrabă, vezi *părțile frumoase*…Pentru că ele ies *în evidență*.

Prof. Remus Rus: Să dea Domnul să fie așa!

Pr. Dorin Picioruș: Însă: așa este!...

Prof. Remus Rus: Să dea Domnul să fie așa!...Fiindcă numai atunci când izbutești *să te apropii* de cineva…

---

[225] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ordinul_iezuit.

Pr. Dorin Picioruș: Mai degrabă, până când *nu îți vorbește* despre el. Pentru că nu te poți *apropia* de el, dacă el *nu dorește* să vorbească despre sine.

Prof. Remus Rus: Da, trebuie să fie și *o mărturisire* din partea lui. Pentru că ea este *cheia* desăvârșirii. Mărturisirea este cheia desăvârșirii. Fiindcă nu poți ajunge la desăvârșire fără să te mărturisești…să-ți mărturisești părțile rele…Iar mărturisindu-ți părțile rele, scapi de păcat prin dezlegare…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: și poți să mergi înainte, spre Dumnezeu…Căci e vorba despre creșterea duhovnicească. Mărturisirea, în același timp, e *cheia comunicării*. Dacă ții totul în tine, și acumulezi, și acumulezi…fără ca să dezvălui…atât partea bună cât și partea rea…nu ai cum să crești [duhovnicește]…Asta e!...

Pr. Dorin Picioruș: Și nu poți *să-i folosești* nici pe ceilalți…

Prof. Remus Rus: Nu, nu, nu!...Dar, personal, pentru mine *mărturisirea* e importantă…Atât ca *Spovedanie* cât și ca *act de comunicare umană*. Ca *dialog*, dacă vrei…

Pentru că ea reprezintă punctul de la care pornești ca *să construiești*

Pr. Dorin Picioruș: ceva.

Prof. Remus Rus: ceva…*o legătură*. Și mărturisirea, comunicarea asta are mai multe căi…

Martin Buber[226] vorbea despre *comunicarea tainică* pe care o ai, atunci când stai, privești la celălalt…și nu grăiești către el…ci *îl simți* în intimitatea comunicării de la om la om…

Aici e *totul*, știi?!...Or la noi s-a uitat *darul comunicării*…De aceea, Martin Buber și Părintele [Dumitru] Stăniloae trebuie reluați în perspectiva

Pr. Dorin Picioruș: în paradigma unei comunicări integrale

Prof. Remus Rus: comunicării…Căci primul curs, pe care eu l-am audiat, al Părintelui Stăniloae a fost o elaborare a comunicării în perspectivă creștină, pornind de la cartea lui Martin Buber *Eu și tu*[227].

Pr. Dorin Picioruș: Da! Celebră…tradusă și în română…

Prof. Remus Rus: Da, tradusă de Augustin Doinaș[228]…

Minunată traducere!...Minunată!...

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat! Și…*grea* în același timp…

Prof. Remus Rus: E o carte grea…

---

[226] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Martin_Buber.

[227] Idem: http://www.humanitas.ro/martin-buber.

[228] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/%C8%98tefan_Augustin_Doina%C8%99.

Pr. Dorin Picioruș: Însă și Martin Buber, ca și Părintele Stăniloae, a scris cărți grele!

Prof. Remus Rus: Amândoi au scris…

Pr. Dorin Picioruș: cărți experimentale…

Prof. Remus Rus: *aburos*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!…

Prof. Remus Rus: Au scris *aburos*…

Pr. Dorin Picioruș: Da, *aburos*!...

Prof. Remus Rus: Să păstrăm *termenul* Părintelui Stăniloae!...Fiindcă e un termen care îți dă posibilitatea unei *gândiri teologice*.

Pr. Dorin Picioruș: Într-un *adjectiv*…

Prof. Remus Rus: Printr-un adjectiv la care nu te așteptai…

Pr. Dorin Picioruș: Și eu l-am învățat, astăzi, pe *aburos*, de la dumneavoastră…Pentru că nu l-am auzit vreodată și nici nu aș fi conceput să îl pun într-un context gnoseologic…

Prof. Remus Rus: Și eu l-am auzit de la Părintele Stăniloae…și cred că *îi aparține*…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că teologia ortodoxă este *aburoasă*…

Prof. Remus Rus: Teologia *adevărată* este *aburoasă*…Pentru că, în teologie, trebuie să ai *lumina* aburului, care strălucește când lumina bate pe el, dar, în același timp, *impenetrabilitatea* lui…sau *dificultatea de a pătrunde în* abur, pentru ca să vezi totul absolut deslușit. Ci vezi numai *conturul*…vezi numai *ca o prefigurare*…

Pentru că, acum, vedem *ca prin ghicitură*…

Pr. Dorin Picioruș: dar atunci vom vedea față către față.

Prof. Remus Rus: iar atunci vom vedea față către față…

Pr. Dorin Picioruș: Vă mulțumim frumos, domnule Profesor Remus Rus! Astăzi am avut parte de *un regal al comunicării* cu dumneavoastră. Pentru că sunteți unul dintre rarii profesori care ne-ați învățat să comunicăm, cu înțeles, ore întregi.

Și dumneavoastră ne-ați dat astăzi *un mare dar*: darul comunicării cu dumneavoastră. Care este unul regular…însă e pentru prima oară când *înregistrăm audio*, cum arată *o convorbire* cu dumneavoastră.

Așa comunicați dumneavoastră, în mod permanent, cu oamenii care vă trec pragul. Iar noi ne aflăm astăzi, 4 septembrie 2008, în cabinetul dumneavoastră, de la Facultatea de Teologie din București. Care e un cabinet al *colocviilor inopinate*.

Pentru că aici vine cineva…și, împreună cu dumneavoastră, începe discuția! Despre…about something. Despre orice.

Prof. Remus Rus: About something, yes!...Ăsta e lucrul care mi-a plăcut! Noi am fost o comunitate de inși…Alături de mine a fost un oarecare Avramescu…Părintele Ioan Avramescu a fost…Venea, din când în când, și Părintele Viorel Ioniță[229]…Era Cezar Vasiliu[230]. Era Victor Iliescu, vestitul Profesor de Filosofie, elevul lui Mircea Florian[231]…și ne adunam și discutam împreună. Am uitat să-l spun pe Părintele Ioan Caraza[232]…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da, da!...Părintele Profesor Diacon…

Prof. Remus Rus: Părintele Profesor Ioan Caraza, care este *uluitor*!...E uluitor și în cunoștințe…și în suflet…

Pr. Dorin Picioruș: Ne-ați spus de mai multe ori despre dumnealui…lucruri extraordinare…

Prof. Remus Rus: Da!...Și stăteam ore în șir și discutam teologie...Din nefericire, în timpul din urmă, foarte puțin mai vin…Când vine Părintele Ioan Caraza pe la mine…mai discutăm…Ceilalți au plecat în străinătate…Viorel Ioniță, Părintele Profesor,

---

[229] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/I/ViorelIonita.html.

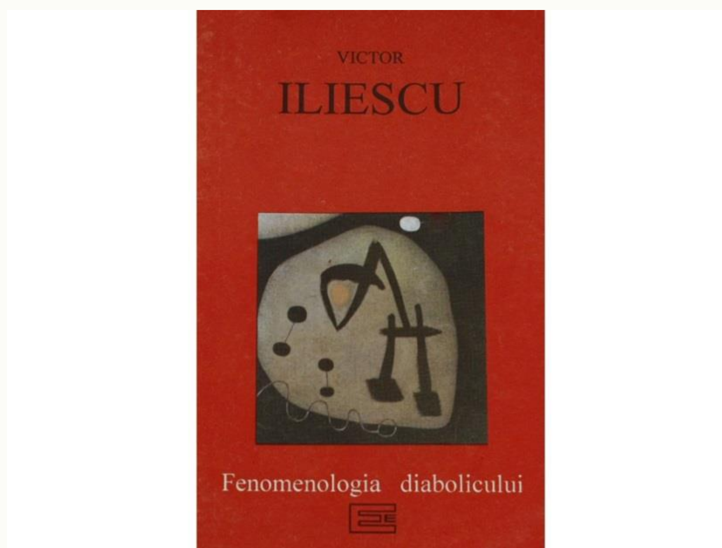
[230] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/V/CezarVasiliu.html.

[231] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Mircea_Florian_%28filosof%29.

[232] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/C/IoanCaraza.html.

este la Geneva…Părintele Ion Avramescu este în Norvegia…iar domnul [Victor] Iliescu ne-a părăsit…

Victor Iliescu are *Fenomenologia tragicului*…sau *a răului*[233]…

Și e o carte scrisă foarte interesant. A fost un gânditor uluitor. Puțini dintre teologii noștri au știut teologie cât a știut Iliescu. Doar că, din nefericire pentru noi, el avea *o gândire aburoasă*…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...Deci, pe cei care gândesc *mult* și *profund*…trebuie să îi întrebăm *mult mai multe* (surâd) despre ei…

Prof. Remus Rus: Da, e greu să îi dezvolți! El a fost din generația lui [Virgil]

---

[233] Victor Iliescu, *Fenomenologia diabolicului*, Ed. Eminescu, București, 1995, 210 p.

Imaginea cărții și datele despre ea sunt preluate de aici: http://anticariatultau.ro/fenomenologia-diabolicului-b2o.

Cândea[234], a lui Dan Zamfirescu[235]…Ei au fost *preluați* de către Părintele Patriarh Justinian [Marin] – Dumnezeu să-l odihnească! – când cei din Stat îi persecutau…

Pr. Dorin Picioruș: Statul comunist…

Prof. Remus Rus: De Statul comunist…Patriarhul Justinian i-a luat și i-a oblăduit la el. Iar eu am fost *coleg*, la serviciul de *Relații Externe*, cu două mari personalități ale vieții noastre sociale: Ioan Lahovari…numele spune totul!

Pr. Dorin Picioruș: Nu știu cine este…

Prof. Remus Rus: Piața Lahovari!

Pr. Dorin Picioruș: A, da, da!...

Prof. Remus Rus: De la Piața Romană…

Pr. Dorin Picioruș: Am crezut că nu e nicio legătură…

Prof. Remus Rus: El era *proprietarul* Pieței Lahovari…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!

Prof. Remus Rus: și Șerban Nicolae, care a fost procurorul-șef al capitalei...Patriarhul Justinian le-a dat

---

[234] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Virgil_C%C3%A2ndea.

[235] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/Z/DanZamfirescu.html.

serviciu la serviciul de Relații Externe, lucrând ca traducători. Și eu am fost cu ei multă vreme.

Pe urmă a mai fost un alt personaj cheie: Ioan Ștruc. Un teolog de mână forte…Păcat că nu l-au lăsat în învățământ…El a scris mai mult recenzii…Dacă citiți o recenzie a lui e un adevărat studiu.

Pr. Dorin Picioruș: Adică e foarte concis în exprimare…

Prof. Remus Rus: Nu! El făcea *studiu* pe marginea unei cărți…

Și, bineînțeles, Niculae Șerbănescu, Părintele Profesor…căruia îi port *amintire scumpă*…

Ăștia au fost oamenii cu care *am lucrat* la serviciul de Relații Externe!…

Nu trebuie însă să-l uit pe Părintele Dumitru Fecioru! Era cel mai mare traducător de limbă greacă

Pr. Dorin Picioruș: al Sfântului Ioan Gură de Aur…

Prof. Remus Rus: El mi-a fost consilier o vreme…Bineînțeles, nu trebuie să îl uit nici pe Părintele Ilie Georgescu[236]…care a fost singurul dintre consilierii din perioada lui Ceaușescu care *a refuzat* să trimită *informații* la Departamentul Cultelor…după care a fost schimbat din funcție…

---

[236] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/G/IlieGeorgescu.html.

Pr. Dorin Picioruș: Informații care *se cereau* de către…

Prof. Remus Rus: Informații care *trebuiau să fie date*!…Îmi venea la mine și îmi zicea: „Măi, Remus, iar mi-au cerut! Iar mi-au cerut!...Nu pot! Nu pot! Nu pot!...”. „Dar, Părinte Consilier, vă este funcția [pusă în pericol]!”…„Nu, nu, nu, nu, nu, nu, nu!”…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că *a avut conștiință*!…

Prof. Remus Rus: Și a fost *singurul* dintre consilieri[i patriarhali], care nu a dat *informații* la Culte…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: El trimitea numai *scrisorile oficiale* și cu asta o termina!...Și l-au schimbat! Nu a rezistat decât doi ani de zile…Pă urmă a venit Dumitru Soare[237], care făcea…a făcut mai multe. Dar și el a fost un om extraordinar!…A fost *directorul* tipografiei Patriarhiei Române…iar ca director al tipografiei a făcut lucruri uluitoare. A ajutat la tipărirea Părinților și a Scriitoriilor bisericești…

Pr. Dorin Picioruș: A PSB-ului…

Prof. Remus Rus: Sigur că da! A ajutat la tipărirea Sfintei Scripturi…

---

[237] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/S/DumitruSoare.html.

De aceea, nu poți *să judeci* omul numai dintr-o *anume perspectivă*…

Pr. Dorin Picioruș: Trebuie să îl vezi holistic, în toată spledoarea…

Prof. Remus Rus: în toată splendoarea…Iar pentru Biserică, fiecare dintre ei – chiar dacă *au greșit* cu ceva în viața lor – rămâne *un punct de referință*, pentru că au făcut *ceva pozitiv* pentru Biserică.

Pr. Dorin Picioruș: În acea perioadă istorică…

Prof. Remus Rus: Da, atunci…au făcut ceva pozitiv!...Au ajutat la promovarea literaturii creștine…Și să nu uităm, că la centrul nostru bisericesc se publicau, în zece mii de exemplare, 4 reviste:

Pr. Dorin Picioruș: Reviste centrale…

Prof. Remus Rus: *Biserica Ortodoxă Română*[238], *Ortodoxia*[239], *Studii Teologice*[240] și *Glasul Bisericii*!…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Deci erau patru reviste care se publicau în 10.000 de exemplare. Și se răspândeau în toată țara…

Iar referitor la *Părinții bisericești* [despre colecția *PSB*], iarăși, odată, să

---

[238] Idem: http://www.revistabor.ro/ro/redactia/.
[239] Idem: http://www.revistaortodoxia.ro/ro/.
[240] Idem: http://www.studiiteologice.ro/.

discutăm…să vă povestesc…Pentru că sunt niște lucruri foarte interesante. Spre exemplu, despre cum a mărit Patriarhul Justin tirajul unui volum din PSB.

Pr. Dorin Picioruș: În fotografia care va însoți interviul la nivel online, dumneavoastră veți fi alături de Icoana Sfintei Treimi, aceasta, de lângă biroul dumneavoastră…

Căci acesta e locul dumneavoastră de rugăciune și de studiu…alături de ultima aparatură…

Prof. Remus Rus: a civilizației moderne…

Pr. Dorin Picioruș: În care v-ați inițiat…și la care lucrați continuu. Aici, în locul dumneavoastră de odihnă interioară…

Trebuie să spun că acum lucrați la un dicționar…la un nou dicționar…de peste o mie de pagini…Iar aici v-am găsit din zorii dimineții…Și ori de câte ori am venit la dumneavoastră v-am găsit lucrând…

Dar chiar: de ce trebuie să mai lucrați, dacă ați făcut atâtea în viață? Faceți și dumneavoastră precum tinerii: duceți-vă la o bere toată ziua…la fotbal…să vă plimbați! De ce să mai munciți și acum, la bătrânețe?!

(o ironie pedagogică…*înțeleasă* de către confidentul meu…și primită *cu zâmbetul pe buze*)

Prof. Remus Rus: …Îmi aduc aminte de tatăl meu!…Tatăl meu a trăit 94 de ani…

Pr. Dorin Picioruș: Dumnezeu să-l ierte!...

Prof. Remus Rus: Mulțumesc frumos!

Pr. Dorin Picioruș: Și pentru mama dumneavoastră…

Prof. Remus Rus: Da, și pentru mama mea…Și mereu îi ziceam: „Tată, dar de ce nu te *odihnești* și dumneata *la amiază*?!”…Pentru că el obișnuia, la amiază, să stea pe un scăunel mic…și ținea capul în pumn…

Pr. Dorin Picioruș: Fără să doarmă!

Prof. Remus Rus: fără să doarmă…

Pr. Dorin Picioruș: O ațipeală!...

Prof. Remus Rus: ațipea…La noi se spune *cucăia*…

Pr. Dorin Picioruș: Cucăia? N-am auzit până acum!…Căci așa stă și cucu pe ram…

Prof. Remus Rus: Da!...Și el cucăia! Și ziceam: „Dar întinde-te puțin!”.

Pr. Dorin Picioruș: Avem pat!...

Prof. Remus Rus: „Întinde-te! Ai loc! Întinde-te pe *divan*”…Adică pe *canapea*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: La care tata zicea: „Fiule, nu vreau *să mă prindă* moartea *dormind*!...”.

Pr. Dorin Picioruș: Dormind…E de Pateric!...

Prof. Remus Rus: Și Dumnezeu i-a dat o viață, astfel încât n-a stat bolnav decât 24 de ore…în pat…

Pr. Dorin Picioruș: Ăsta e *un mare privilegiu*!...

Prof. Remus Rus: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Ca să *adormi* pe picioarele tale…

Prof. Remus Rus: Doar 24 de ore! Miercurea s-a întins în pat…joi a mâncat ultima masă…și

Pr. Dorin Picioruș: Vinerea a adormit!

Prof. Remus Rus: noaptea a adormit în Domnul…Și n-a stat *pe pat*, n-a fost *bolnav*, știi?!...Dar pe el *l-a ținut* munca. De dimineață și până-n seară muncea. Făcea totul.

Și de aceea, eu cred că omul a fost creat de Dumnezeu *spre muncă*…Și să nu uităm, că după ce Dumnezeu l-a creat pe om…și l-a văzut că e *bun foarte*…ce-a făcut Dumnezeu? L-a luat Dumnezeu cu El și l-a dus în Paradis. Și l-a plimbat!...L-a plimbat și i-a dat de lucru! Fiindcă Dumnezeu îl chestiona pe om: „Uite, Adame, copacul ăsta îți place? E frumos? Cum îl numești?”.

Pr. Dorin Picioruș: Așa sau așa?

Prof. Remus Rus: „Uite floarea asta! Ce nume îi dai? Uite! Cum faci cu lucrul ăsta?”. Deci [Dumnezeu] *l-a angajat* pe Adam în munca Lui de creare. Fiindcă Adam dând nume lucrurilor a devenit

Pr. Dorin Picioruș: co-creator…

Prof. Remus Rus: împreună creator cu Dumnezeu.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Prof. Remus Rus: Deci *munca* a fost cea care *l-a caracterizat* pe Adam, pe *om*…

Pr. Dorin Picioruș: a fost *substanța* vieții lui…

Prof. Remus Rus: a fost activitatea lui de la început…Nu munca sau funcția *creează* organul[241]! Nu asta!...Ci *munca creatoare* e *vocația* umană. Căci dacă omul nu muncește devine legumă…

Pr. Dorin Picioruș: Vă dorim să vă găsim întotdeauna *muncind*, bucurându-vă de *rezultatele* bătrâneților dumneavoastră!…

Rezultate care au început în acea tinerețe, când singurătatea v-a făcut comunicativ…când singurătatea v-a făcut să adânciți relația cu Dumnezeu și să vă iubiți și respectați părinții…

---

[241] Ca în teoria evoluționistă…unde se presupune că „nevoia de adaptare” a transformat animalul în „om”.

Iar apoi a creat recunoștința…față de Patriarhii care v-au ajutat…care au investit în dumneavoastră. Așa că recunoștința dumneavoastră *va trece* în viața cititorilor noștri ca un lucru *demn de urmat*. Pentru că *bunul simț*, *munca* și *recunoștința* sunt *elementele definitorii* ale unui om.

Vă mulțumesc frumos, Domnule Profesor, și bucuria imensă e de partea noastră!

Prof. Remus Rus: Mulțumim!

Pr. Dorin Picioruș: La revedere! Vă mulțumesc frumos! Sărut mâna!...

Prof. Remus Rus: Să dea Dumnezeu numai bine!

„Nu vremurile sunt sub oameni, ci bietul om este sub vremuri”.

Recuperând istoria Bisericii

Cu Pr. Prof. Dr. Adrian Gabor[242]

10 octombrie 2008[243]

Pr. Dorin Picioruș: Părinte Profesor Adrian Gabor ne bucurăm foarte mult pentru faptul că dumneavoastră ați acceptat această

242 A se vedea: http://www.teologiepentruazi.ro/2007/08/06/cv-ul-pr-prof-dr-adrian-gabor/.

243 Interviul, în format audio, are 1. 19. 25 de minute.

discuție despre istorie, despre istoria Bisericii noastre, despre istoria ei *recentă*.

Dumneavoastră sunteți specialist în istoria primelor 4 secole ale Bisericii[244] dar ați făcut *cercetări ample* și în istoria recentă a Bisericii Ortodoxe Române…De aceea, în discuția de față, vrem *să umplem*, pentru cititorii și ascultătorii noștri, unele goluri istorice. Să vorbim despre *necunoscutele* istoriei noastre recente.

Pentru că *rolul* unui teolog al istoriei este tocmai acela de *a clarifica* evenimentele prin care a trecut Biserica.

De aceea, vă rog să ne clarificați situația anumitor *evenimente* și *personalități* ale vieții Bisericii noastre și să ne descrieți modul de organizare al Bisericii Ortodoxe Române și despre cum a fost lăsată sau nu a fost lăsată să-și facă treaba în timpul regimului comunist…sau și…după.

Vă ascultăm cu bucurie…și vă mulțumim pentru invitația de a participa la acest *proiect de restaurare* pe care *Teologie pentru azi* îl face cu dumneavoastră!

Pr. Prof. Adrian Gabor: Vă mulțumesc și eu!…Și este bine, pentru cititorii dumneavoastră, să punctăm o serie de aspecte mai cunoscute sau mai puțin cunoscute din viața Bisericii noastre Ortodoxe Române, petrecute imediat după instaurarea regimului ateu în România.

---

[244] A se vedea: https://archive.org/details/Pr.Prof.Dr.AdrianGaborBisericaSiStatInPrimelePatruSecole.

Regim care începe din 1945, de la 6 martie, dar se consolidează după 1947 și după impunerea de abdicare

Pr. Dorin Picioruș: a Regelui..

Pr. Prof. Adrian Gabor: a Regelui…a Majestății Sale, Regele Mihai I[245]…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: După 1945, știm cu toții, regimul totalitar a fost, în mod *definitiv*, instalat în țară. Mai ales știm faptul că, ulterior, s-a întărit și aceasta a condus la multe prejudicii misionare pentru cultele din țara noastră și, mai ales,

Pr. Dorin Picioruș: pentru *Biserica Ortodoxă Română*…

Pr. Prof. Adrian Gabor: pentru Biserica majoritară…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Practic, Biserica Ortodoxă Română a fost *înlăturată total* din viața Statului…

Pr. Dorin Picioruș: Din viața publică!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: din viața publică…A devenit o instituție

---

[245] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Mihai_al_Rom%C3%A2niei.

marginalizată…Poate că, mai bine-spus, ea a devenit o instituție…*tolerată*…de conducerea atee a Statului. Pe atunci…ca și acum erau, totuși, câțiva dintre conducătorii Statului, care *mai participau* la manifestările

Pr. Dorin Picioruș: În mod subversiv!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: de rugăciune, religioase, ale Bisericii noastre sau ale cultelor. Dar, după aceea, se întorceau și loveau în programul misionar al Bisericii.

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că asta era *linia* Partidului…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Activitatea *Bisericii Ortodoxe Române* a fost *limitată* doar la cadrul parohial…

Pr. Dorin Picioruș: liturgic…

Pr. Prof. Adrian Gabor: liturgic…și la lăcașul de cult al fiecărei parohii în parte. Nu și-au mai putut relua, după 1945, după război, activitatea misionară o serie de asociații preoțești, o serie de asociații ale laicatului,

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: care contribuiseră mult la întărirea credinței și a valorilor Ortodoxiei în perioada interbelică. E vorba de *Oastea Domnului*[246], de *Frăția*

---

[246] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Oastea_Domnului.

Ortodoxă Română[247], de *Asociația Femeilor Ortodoxe*[248] și nu numai…

Mai apoi, prin noul cadru legislativ dat de regimul comunist, se limita orișice *participare* la un act de viață religioasă, misionară, în cadrul altor instituții ale Statului, precum Armata, Spitalele,

Pr. Dorin Picioruș:
Da!...Penitenciarele…

Pr. Prof. Adrian Gabor:
Penitenciarele…În Învățământ, în Școală…

Însă, în mai 1947 a fost promulgată o lege care schimba, în parte, caracterul administrativ al Bisericii Ortodoxe Române.

Pr. Dorin Picioruș: În relație cu Statul!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Prin el se desființa o serie de eparhii…s-a ajuns la pensionarea ierarhilor *nedoriți*…Dar și noua Constituție schimbă cadrul legislativ. Se interzice învățământul religios, de orice formă, în Școală…

Pr. Dorin Picioruș: Deci, în 1947 începe *ateizarea*

---

[247] Ea a fost reînființată la Cluj, pe 30 octombrie 2008, *cf.* art. http://www.napocanews.ro/2008/10/fra%C8%9Bia-ortodoxa-romana-s-a-constituit-la-cluj.html.

[248] A fost reînființată la Râmnicu-Vâlcea, în 1992, sub titulatura: Asociația *Liga Femeilor Creștine Ortodoxe*. *Cf.* art. http://www.arhiram.ro/social/asociatia-liga-femeilor-crestine-ortodoxe.

Pr. Prof. Adrian Gabor: ateizarea *sistematică*

Pr. Dorin Picioruș: a fiecărui palier din societatea românească.

Pr. Prof. Adrian Gabor: De asemenea, sunt *interzise* orele de catehizare în Biserici pentru tineri. Dar lucrul acesta nu a fost respectat, întru totul, de preoții vremii! Pentru că orele sau clasele de catehizare puteau fi ținute *în casele* unor părinți mai înstăriți.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Cunosc o mărturie personală…Cine nu cunoaște pe domnul regizor Tocilescu[249]?…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da, da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Are locuința chiar în parohia noastră[250], lângă Biserică…Și mi-a mărturisit acum câțiva ani de zile, că pe timpul unuia dintre preoții Bisericii, a Părintelui Maxim[251] – care îl avea drept co-slujitor pe Părintele Ciocan – Părintele Maxim mergea și se întâlnea cu copiii parohienilor în casele anumitor oameni mai înstăriți, care aveau și posibilitatea de a oferi

---

[249] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Tocilescu.

[250] Idem: http://sfantulnicolaebuzesti.ro/.

[251] Preotul Gheorghe Maxim și Preotul Gheorghe Ciocan au fost preoți *la Biserica Sfântul Nicolae Buzești*, din București, între 1941-1984, *cf.* http://sfantulnicolaebuzesti.ro/.

o gustare. Și, printre ei, se aflau și părinții, care erau medici, ai domnului Tocilescu…

Sfântul Sinod a încercat, ca o măsură compensatoare, să reînvie activitatea catehetică…

Pr. Dorin Picioruș: Să se citească *Cazania* în Biserică, nu?...

Pr. Prof. Adrian Gabor: printr-o serie de decizii. Dar regimul comunist supraveghea acest aspect…iar preoților le era teamă să împlinească această necesitate, această nevoie în lăcașurile de cult. De aceea, se retrăgeau…ca pe timpul persecuțiilor (zâmbește)…

Pr. Dorin Picioruș: în case particulare…

Pr. Prof. Adrian Gabor: în case particulare…Pe de altă parte, Biserica Ortodoxă Română, ca și celelalte culte din România, a fost *lovită* în structura ei de bază, activă. Au fost închise…și scoase din universități

Pr. Dorin Picioruș: Facultățile de Teologie…

Pr. Prof. Adrian Gabor: sau Academiile Teologice…Reduse la 3: București, Sibiu și Cluj. După 1949, București și Iași. Transformate în *Institute Teologice*…

Numărul de Seminarii [Teologice] a fost redus. La fel numărul de licee și de școli confesionale. Și nu numai pentru noi ci și pentru celelalte culte. Practic, s-a lovit în instituțiile de formare

Pr. Dorin Picioruș: a viitoarelor caractere. A oamenilor de caracter…

Pr. Prof. Adrian Gabor: a misionarilor, a slujitorilor Sfintelor Altare. Și, deși suntem în anii [19]40, se lucra în perspectivă…Căci de acum a început să fie utilizat *proiectul de închidere* a unor Mănăstiri…care a fost promulgat în 1959…E vorba de Decretul 410. Prin care s-au închis Mănăstirile. Însă aici avem o altă problemă, care trebuie discutată în cadrul anilor [19]50.

Închiderea facultăților de teologie a făcut ca o parte dintre arhivele acestora și dintre bibliotecile acestora să se piardă. Cunosc aspectele acestea, având în vedere faptul că în arhiva facultății noastre[252] *nu se regăsesc* toate documentele arhivistice

Pr. Dorin Picioruș: ale unor ani…

Pr. Prof. Adrian Gabor: ale unor ani de studii…Cum sunt cei de la Cernăuți – ai cărui profesori s-au refugiat, inițial, la Suceava și apoi au venit la București – sau Chișinău. Și facultatea noastră are probleme atunci când trebuie să elibereze o serie de

Pr. Dorin Picioruș: documente

Pr. Prof. Adrian Gabor: documente privind studiile unor preoți, care încă mai trăiesc, și documentele acestea sunt necesare pentru stabilirea anilor de

---

[252] Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București: http://www.ftoub.ro/.

Pr. Dorin Picioruș: vechime

Pr. Prof. Adrian Gabor: de vechime, de pensie…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Se cunoaște, că după pierderea celui de Al Doilea Război Mondial – căci *l-am pierdut* și nu *l-am câștigat*, așa cum, în mod pompos, se lăuda regimul comunist! – unele eparhii românești din Basarabia și Bucovina au fost *pierdute*. De asemenea și posturile de titulari, de episcopi și de arhierei vicari. Aceste posturi au fost puse în retragere. Iar mai târziu, prin anii [19]50, s-a instituit un fel de *persecuție dură* împotriva ierarhilor nedoriți, neagreați…

Printre aceștia îi menționăm pe „durul" sau *verticalul* ierarh ardelean Nicolae Popoviciu[253] de la Oradea, pentru că ceruse, în mod insistent, dreptul de *a se face catehizare*

Pr. Dorin Picioruș: în eparhia sa

Pr. Prof. Adrian Gabor: în eparhia sa…și în eparhii în general. Însă, în același timp, el a criticat dur regimul comunist. De aceea, el a sfârșit prin a avea domiciliu forțat la

---

[253] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Popovici_%28episcop%29.

Mănăstirea Cheia[254] și a trecut la Domnul în anul [19]60[255].

Alături de Nicolae Bălan[256], Nicolae Popoviciu a fost *unul dintre cei mai verticali ierarhi* ardeleni și *nu se putea negocia* cu el. Mă refer la relațiile lui cu Statul.

De fapt și ceilalți au fost…Nu putem să negăm [acest lucru]!…S-au auzit tot felul de zvonuri, chiar despre Patriarhul Justinian [Marina]…Lucrurile sunt mult mai complicate

Pr. Dorin Picioruș: Mai nuanțate, da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: și putem să ne aplecăm asupra lor...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că nu putem să vedem lucrurile decât în *alb* și *negru*.

Pr. Prof. Adrian Gabor: După 1948 a intrat în vigoare *Legea Cultelor*, decretul 177. Și atunci, în mod practic, eparhiile, protoieriile, parohiile erau supravegheate de *inspectorii delegați* ai Cultelor. Unii s-au manifestat…

Pr. Dorin Picioruș: în mod samavolnic…

---

[254] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Cheia

[255] Pe 20 octombrie 1960, *cf.* http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Popovici_%28episcop%29.

[256] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_B%C4%83lan.

Pr. Prof. Adrian Gabor: în mod samavolnic…pentru că proveneau din rândul absolvenților de Teologie, dar care își schimbaseră *stăpânii* și *închinarea* și au devenit…

Pr. Dorin Picioruș: *oportuniștii de ocazie…*

Pr. Prof. Adrian Gabor: oportuniștii de ocazie ai perioadei de tristă amintire. De asemenea, Biserica avea nevoie…

Pr. Dorin Picioruș: de finanțare

Pr. Prof. Adrian Gabor: de finanțare…pentru că *se micșoraseră* tirajele de carte, acelea care trebuiau *să îndestuleze duhovnicește* pe preoți, pe parohieni, pe monahi…

Totuși, din acel moment, o strategie nebănuită, a Patriarhului Justinian, dar și a altor ierarhi, a făcut ca la nivelul patriarhiei și al eparhiilor să existe *reviste bisericești*.

Pr. Dorin Picioruș: centrale

Pr. Prof. Adrian Gabor: Centrale și locale…Iar când spun *locale*, mă refer la revistele *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, tipărită la Iași, *Mitropolia Banatului*, tipărită la Timișoara, *Mitropolia Olteniei*, tipărită la Craiova și *Mitropolia Ardealului*, tipărită la Sibiu.

La nivel central exista revista *Biserica Ortodoxă Română*, o revistă

Pr. Dorin Picioruș: *istorică*…a tuturor momentelor importante ale Bisericii noastre…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Un oficios al Patriarhiei…Revista *Studii teologice* – care a fost luată de la Facultatea de Teologie [din București] și încredințată redacției revistelor centrale – și în care a publicat marii profesori de teologie din cele două Institute teologice…

Pr. Dorin Picioruș: Adevărat!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Apoi revista *Glasul Bisericii*, tipărită la nivel de Arhiepiscopie a Bucureștilor și a Mitropoliei Ungrovlahiei…și a 4-a...

Pr. Dorin Picioruș: Revista *Ortodoxia*…

Pr. Prof. Adrian Gabor: *Ortodoxia*…Dar și revista *Mitropolia Olteniei*, pentru – din nou înființata, după 1948 – Mitropolie a Olteniei.

În timpul cursurilor mele de Doctorat, înainte de 1989, și în timpul studiilor de licență în Teologie, ca și alți colegi, am beneficiat de rodul muncii multor profesori…

Pr. Dorin Picioruș: de roadele generației *de aur* a teologiei românești…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și așa ne-am dat seama că aceste reviste teologice sunt pline de comori teologice. Pentru că găsești în ele studii *pertinente* și nu *oportuniste*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Pentru că, dincolo de primele pagini, care transmiteau mesaje politice…

Pr. Dorin Picioruș: Da, una-două pagini de început!...Care erau ale redacției și, de obicei, erau nesemnate…dedicate regimului. Însă celelalte erau *muncite* și acum le găsim atât de *noi* și de *demne de continuat*.

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și pentru că am amintit de faptul că regimul *a lovit* în structurile de formare [ale Bisericii], vreau să reiau ideea și să o completez. Pentru că nu au lovit numai în *structuri*, prin transformarea *Facultăților* în *Institute*, prin scoaterea din Universități, prin reducerea numărului de Seminarii [teologice], dar au trecut și la *operațiuni de arestare* a celor mai valoroase cadre didactice, a celor mai importanți profesori de Teologie.

Au fost arestați, spre sfârșitul deceniului al 5-lea, marii profesori de teologie Nichifor Crainic, Teodor M. Popescu[257] – pe care noi îl considerăm *cel mai mare profesor* până în 1948 și chiar după – Părintele Dumitru Stăniloae – *Mărturisitorul Sfintei Treimi* și *înnoitor* de școală teologică și *om de virtute*, ca și ceilalți doi menționați anterior – .

De la Chișinău, de la fosta *Facultate de Teologie de la Chișinău*, au fost arestați Ioan

---

[257] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Teodor_M._Popescu.

Gh. Savin[258] și Constantin Tomescu[259]. Liviu Munteanu[260] din Cluj și marele profesor, rugător și mistic Ilarion Felea[261] de la Arad. Apoi Alexandru Filipașcu[262], care a devenit Martir, pentru că a murit în timpul detenției de la Canal. Arhimandriții Benedict Ghiuș[263] și Sofian Boghiu[264] – cei doi fiind *cadre didactice* la nou înființatul Institut teologic [din București].

Roman Braga[265], Felix Bugneac, Vasile și Haralambie Vasilache[266] și alții…

Nu era pe atunci cadru didactic, la noi, la facultate, dar a fost închis și regretatul Antonie Plămădeală[267]. Ca urmare a acestei detenții, mai târziu, a scris binecunoscutul volum *Trei ceasuri*

---

[258] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/S/IoanGhSavin.html.

[259] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/T/ConstantinTomescu.html.

[260] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/M/GalactionMunteanu.html

[261] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/F/IlarionFelea.html.

[262] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Filipa%C8%99cu.

[263] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/G/BenedictGhius.html.

[264] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Sofian_Boghiu.

[265] Arhimandrit, duhovnicul Mănăstirii *Adormirea Maicii Domnului* din Rivers Junction S.U.A.

[266] Au fost frați de sânge și monahi. Despre Părintele Vasile Vasilache: http://ziarullumina.ro/memoria-bisericii/din-memoriile-arhimandritului-vasile-vasilache.

[267] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Antonie_%28Pl%C4%83m%C4%83deal%C4%83%29_al_Ardealului.

Pr. Dorin Picioruș: în Iad…

Pr. Prof. Adrian Gabor: *în iad*[268]…

Pr. Dorin Picioruș: O parabolă a comunismului…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Bartolomeu Anania[269], pe atunci asistentul, secretarul personal al Patriarhului Justinian…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și el a fost închis. A suferit detenție. Majoritatea a scăpat cu lotul din

Pr. Dorin Picioruș: 1964…

Pr. Prof. Adrian Gabor: 1964...dar pentru mulți a fost *o dramă*. Mai ales pentru marele profesor Teodor M. Popescu, care nu s-a mai putut întoarce niciodată…

Pr. Dorin Picioruș: la catedră

Pr. Prof. Adrian Gabor: la catedră. Și aici am putea sublinia *martirajul lor* în închisoare. Al multora…

---

[268] *Trei ceasuri în iad*, roman, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1970 (ed. a II-a, 1993, 303 p. şi ed. a III-a, 1995, 303 p.), *cf.* http://antonieplamadeala.wordpress.com/2007/06/29/opera-o-biblioteca-de-carti/.

[269] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania.

Iar Patriarhul Justinian [Marina] – pe care mulți l-au criticat neștiind

Pr. Dorin Picioruș: detaliile vieții sale…

Pr. Prof. Adrian Gabor: detaliile vieții sale – s-a aplecat asupra nevoilor acestora. A celor care fuseseră în detenție. Și el *i-a angajat* în cadrul *Institutului Biblic și de Misiune*, la corectură, în alte funcții, pentru a putea primi salarii și ajutoare în acest fel.

Pr. Dorin Picioruș: Au fost *reintegrați* după detenție…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Nu acolo însă unde *le era locul*…ci acolo unde puteau să câștige un ajutor și hrana zilnică a familiei lor.

Pentru că am amintit de Patriarhul Justinian, trebuie să spunem că s-a discutat mult pe tema lui. S-au făcut foarte multe

Pr. Dorin Picioruș: speculații, da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Părerea mea – pe care am făcut-o *publică* în mai multe studii – e aceea că el avea *o viziune de stânga*, ca urmare a faptului că, fiind plecat din rândul preoților de mir și având familie, cunoștea lucrurile dar fusese și un militant activ al *Partidului Național Țărănesc*[270].

Și ajungând, plecat de la Băbeni[271], directorul Seminarului de la Râmnicu-

---

[270] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Partidul_Na%C8%9Bional-%C8%9A%C4%83r%C4%83nesc.

[271] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/B%C4%83beni.

Vâlcea[272], fiind sprijinit și de marele și valorosul arhiereu misionar Vartolomeu Stănescu[273], fost profesor la Facultatea de Teologie din București, el a putut să militeze pentru drepturile materiale sau nevoile materiale ale clerului și ale țăranilor în cunoștință de cauză. Astfel a întemeiat o serie de *Bănci populare*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: *locale*, care *să protejeze* capitalul ortodocșilor. De aceea, regimul care a pus stăpânire pe țară, s-a folosit la un moment dat de *vederile de stânga* ale Patriarhului Justinian. Pentru că nu au reușit, prin niciun mijloc, să îl convingă de perspectiva comunistă. Ci el promova principii biblice, evanghelice, care *se suprapuneau* peste unele idei sociale ale noului regim politic.

Vedeți, *ciuma* asta *roșie* a creat *un mare rău* pentru Biserica noastră Ortodoxă. Nu numai pe plan *misionar* dar și pe plan *sufletesc*. Pentru că, la un moment dat, o serie de oameni – noi, cu toții, avem slăbiciuni – cu slăbiciuni ca noi și ca alții, din alte timpuri, au devenit *oportuniști*. Și au trecut dintr-o barcă în alta...Chiar *mari misionari* au ajuns să facă *rău* Bisericii, ai cărei slujitori erau.

Totuși, în rândul ierarhiei, *s-a suferit* foarte mult. Facem o singură mențiune: unii

---

[272] Idem: https://www.facebook.com/SeminaruluiTeologicLicealOrtodoxSfNicolaeRmValcea.

[273] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Vartolomeu_St%C4%83nescu.

dintre ierarhi au fost trecuți *cu forța* la Domnul, fiind *otrăviți*. E cazul lui Grigorie Leu[274], Episcopul Hușilor. Iar cu ocazia trecerii lui la Domnul, s-a închis și episcopia. S-a vorbit mult despre Irineu Mihălcescu[275]…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: ca și despre alți ierarhi din Ardeal[276]…

Dar în rândul ierarhiei – așa cum era ea: schimbată, epurată, pusă în retragere – o serie de verticali slujitori ai Bisericii credeau în „neveșnicia”

Pr. Dorin Picioruș: sistemului comunist

Pr. Prof. Adrian Gabor: a comunismului…Pentru că ei cunoscuseră, în mod anterior, situația din Rusia. Mulți atacaseră ateismul și prigoana din Rusia…și de aceea au suferit în anii [19]50.

Arhiereul – pensionat de către comuniști – Pavel Șerpe[277], într-o anumită discuție cu o persoană, care era *informatorul* Securității, conform notei acestuia sau a acesteia, din 15 aprilie 1960, spunea: „Conducerea țării *se dă urât* la preoți. Ei sunt arestați fără motive. Și sunt arestați anume cei mai buni predicatori, slujitori, cei mai morali oameni, pe motiv că

---

[274] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Grigorie_Leu.

[275] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Irineu_Mih%C4%83lcescu.

[276] Că au fost *omorâți* într-un fel sau altul.

[277] A se vedea: http://www.bisericabelvedere.ro/2013/06/arhiereul-pavel-serpe-slujitorul-neobosit/.

sunt *chiaburi*, *mistici*, foști *legionari*, că *au camuflat* aur, arme și câte asemenea motive".

Chiar Antim Nica[278] – care a avut o istorie destul de zbuciumată –, și care a fost locțiitor al unei eparhii din Basarabia – pentru că era basarabean la origine – era suspectat de faptul că propovăduia ideea unui *regim trecător*.

Informatorul *Salcâm* dă o declarație în anii 1949-50 și spune: „Episcopul Antim Nica ne propovăduiește că regimul de azi e *trecător*, credința *va învinge*, comuniștii sunt *trădători*, noi, preoții, să fim *la datorie*, anglo-americanii *ne vor salva* de haosul comunist".

Antim Nica era pe punctul de a pleca Episcop în America dar faptul acesta nu s-a mai realizat. Iar cuvintele regretatului Episcop al Dunării de Jos sunt

Pr. Dorin Picioruș: profetice

Pr. Prof. Adrian Gabor: sunt *profetice*…dar, în același timp, ne prezintă ideea care *circula* în rândul

Pr. Dorin Picioruș: credincioșilor

Pr. Prof. Adrian Gabor: credincioșilor și monahilor. Căci așteptau *o salvare* de la americani. O salvare care nu a venit…

Pr. Dorin Picioruș: Care a fost *utopică*!

Pr. Prof. Adrian Gabor: Iar utopia aceasta s-a *spulberat* după anul 1956, când n-

---

[278] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Antim_Nica.

au putut…sau nu au dorit să intervină în momentul *Revoluției de la Budapesta*[279]. Pentru că jocurile de putere erau stabilite între Moscova și America.

Și atunci românii noștri *s-au lecuit* de a mai crede că vin americanii și ne

Pr. Dorin Picioruș: salvează

Pr. Prof. Adrian Gabor: salvează…De altfel, ori de câte ori se pomenea numele *Americii* sau se menționau *americanii*, securiștii intrau

Pr. Dorin Picioruș: în alertă

Pr. Prof. Adrian Gabor: într-o mare agitație și *își schimbau* de multe ori planurile în funcție de discuțiile ce se petreceau în societate.

Episcopul Grigorie Leu, de care am amintit anterior, *la predarea* patrimoniului fostei Episcopii de Huși, la 28 februarie 1949, era convins că până după Paști se vor produce schimbări în țară și în străinătate, și astfel nu va mai fi nevoie să predea inventarul. El trăia cu nădejdea că Episcopia nu va fi închisă.

Pe de altă parte, speranța aceasta a „neveșniciei" comunismului sau a dispariției regimului cât mai rapid, exista și în mintea și inima Patriarhului Justinian. De aceea, acesta a avut o poziție destul de interesantă în privința noii Legi a Cultelor, din 4 august 1948.

---

[279] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Revolu%C8%9Bia_ungar%C4%83_din_1956.

„[280]Informatorul *Matei*, transmițând o notă informativă, nu era conștient de valoarea acestor informații peste timp și credea în „veșnicia” comunismului. Faptele incriminate s-au consumat la 6 februarie 1949, la București, când bibliotecarul de atunci al *Institutului Teologic de grad universitar*, nimeni altul decât Olimp N. Căciulă[281], un traducător din scrierile Sfinților Părinți, comunica unui devotat prieten, ordinul direct și expres al Ministrului Cultelor, Stanciu Stoian, de a prezenta într-un articol elogios, în revista *Glasul Bisericii*, noua lege pentru regimul general al Cultelor.

Potrivit acestei note, Patriarhul Justinian l-a chemat și i-a comunicat că «acest articol nu poate fi *primit* de revistă, întrucât Guvernul *nu merită atâtea laude*. Pentru că *a lipsit* Biserica de autonomie, a supus pe înalții conducători ai acesteia la multe controale și nu i-a primit pe niciunul în Parlament.

Biserica trebuie să fie *diplomată* față de Guvern,” – acestea sunt cuvintele Patriarhului [Justinian Marina]! – „fără *a-l aproba* mereu, ținând seama de *nemulțumirile firești* ale clerului».

Departe de a se supăra de acest *refuz* al Patriarhului, Olimp Căciulă a început, din cauza acestui fapt, *să-l stimeze* pe acesta pentru *spiritul său practic*, pentru *viclenia sa oltenească*, cu ajutorul căreia a știut să fie bine cu regimul dar totuși să își păstreze libertatea de acțiune în prietenia cu preoții

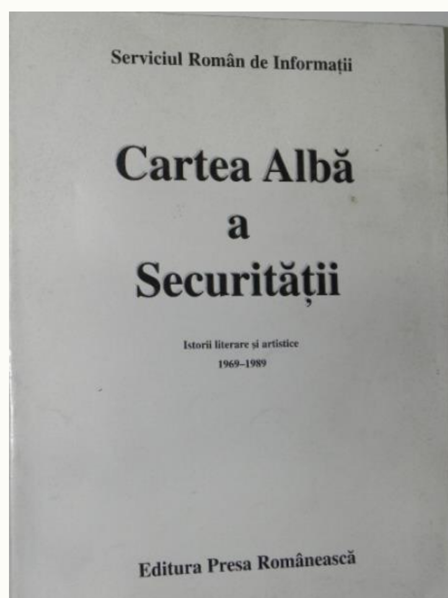
---

[280] De aici, intervievatul meu *citește un text tipărit*, probabil *personal*, pregătit pentru această discuție.

[281] A se vedea:

http://biserica.org/WhosWho/DTR/C/OlimpCaciula.html.

liberali și țărăniști, grupul Nicoreanu, în vederea asigurării viitorului.

Sfârșitul acestui document conține o informație și mai prețioasă, care, de altfel, se regăsește și într-o altă notă publicată în *Cartea Albă a Securității*[282], de către *Serviciul Român de Informații*[283], dar ignorată mult timp de oamenii Bisericii".

Și afirmațiile Patriarhului se regăsesc în mai multe note informative…

Pr. Dorin Picioruș: Erau colportate de la unul la altul…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Însă ele, fiind coroborate, sunt reale! Dacă ar fi venit doar de la o singură sursă [informativă],

Pr. Dorin Picioruș: puteau fi *ambigue*…

---

[282] Imaginea anterioară a fost preluată de aici: http://www.okazii.ro/carti-de-stiinta/istorie/cartea-alba-a-securitatii-istorii-literare-si-artistice-1969-1989-a53281701.

[283] A se vedea: https://www.sri.ro/.

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da!...Dar așa nu mai sunt. Au fost informații *reale*!...

Sfârșitul documentului conține o informație și mai importantă, chiar *profetică*.

„[284]Olimp Căciulă a prezentat apoi, că [Patriarhul] Justinian i-ar fi comunicat la sfârșitul discuției sus menționate, «să nu se enerveze, căci *peste 50 de ani*, dacă se va mai vorbi despre Karl Marx[285], se va vorbi numai ca despre un filosof oarecare, ale cărui învățături nu au avut *rezultate practice durabile*”.

Și iată că regimul n-a durat decât

Pr. Dorin Picioruș: 50 de ani…

Pr. Prof. Adrian Gabor: aproximativ 50 de ani…Mai precis: 45 de ani.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: De altfel, nu doar acești ierarhi credeau într-o cădere

Pr. Dorin Picioruș: a regimului…și pentru care au suferit…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Nu una *iminentă*…ci după o anume perioadă de timp.

Un raport al unui serviciu extern României, aparținând unei biserici occidentale, viza situația din Patriarhia Ortodoxă Română în anul 1956, an în care a

---

[284] Intervievatul meu *continuă* lectura textului pregătit.

[285] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Karl_Marx.

fost ales și instalat, ca *Mitropolit al Ardealului*, nimeni altul decât *Iustin Moisescu*. Acesta ajunge puțin mai târziu *Mitropolitul Moldovei*.

Iar raportul se prezintă ca *o radiografie* a

Pr. Dorin Picioruș: situației României

Pr. Prof. Adrian Gabor: a situației din Biserica noastră. Și în el sunt prezentați unii membri ai Sfântului Sinod, care aveau atitudini *ostile* sau *ambigue* față de

Pr. Dorin Picioruș: regimul comunist.

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și aici mi-a plăcut foarte mult *portretul* pe care l-a făcut acest *raport* – de fapt, *informatorul*, care nu era nimeni altul decât *fotograful* lui Justinian – Mitropolitului Firmilian [Marin] al Olteniei[286].

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Un valoros ierarh și din punct de vedere liturgic și moral dar și din punct de vedere intelectual. Pentru că a fost licențiat în mai multe domenii. Și a fost *un sfătuitor de taină* al…

Pr. Dorin Picioruș: Patriarhului

---

[286] Idem: http://ziarullumina.ro/documentar/mitropolitul-firmilian-marin-si-invatamantul-teologic-din-oltenia.

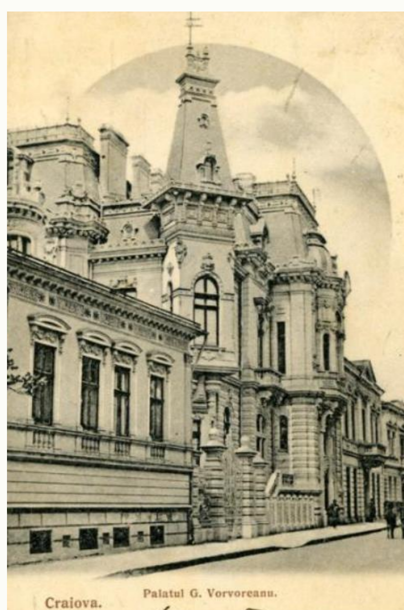
Pr. Prof. Adrian Gabor: Justinian…La acea dată avea vârsta de 54 de ani...Dar – spune informatorul – „ar fi mult mai bătrân. Este înalt și gras, complet albit, cu chip blând și cu caracter pașnic. Se bucură de multă simpatie în cercurile preoțești din Oltenia și este ținut la stimă deosebită de Justinian și de funcționarii de la Patriarhie”.

Și iată că aceste *rapoarte*, ca cel din care citez, erau, totuși, *echilibrate*. Exagerau în unele părți, pe când în alte capitole

Pr. Dorin Picioruș: erau făcute *cu conștiință*

Pr. Prof. Adrian Gabor: erau destul de echilibrate.

„Se spune c-ar avea 3, 4 diplome universitare, și că ar fi *un profund cunoscător* al istoriei Bisericii și al teologiei ortodoxe. Este comparat din acest motiv cu fostul Mitropolit al Transilvaniei, Nicolae Bălan, fără însă să aibă *pornirile autoritare* ale acestuia”.

Și marchează raportul sau informatorul că: „nu este *comunist*. Ascendența lui asupra lui Justinian pare a fi numai de natură intelectuală. Își are reședința la Craiova, în casele confiscate de Guvern, de la fostul moșier Vorvoreanu[287], care trăiește în mare mizerie, ajutat de Mitropolit într-ascuns, ca să-și mai ducă și zilele".

Inițial n-am vrut să dau citire întregului medalion. Dar este foarte interesant să vedem că Mitropolia *a beneficiat* de casele confiscate de la moșier, însă Firmilian, Mitropolitul, nu trecea cu vederea

Pr. Dorin Picioruș: pe adevăratul proprietar…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da…ci îl ajuta! Firmilian, de altfel, i-a ajutat pe mai mulți români decăzuți și persecutați de comuniști. Cum e cazul Prințului Brâncoveanu[288], care, la fel, își va duce bătrânețile în mizerie.

Firmilian a fost fiu de țăran de pe valea Buzăului[289]. Și raportul spune: „tatăl său mai trăiește în satul său natal, în vârstă de 80 de ani" și două surori ale lui Firmilian erau, conform aceluiași raport, *călugărițe*.

---

[287] Imaginea anterioară e preluată de aici: http://www.gds.ro/poze-gds/81729maxim.jpg.

[288] E vorba despre Constantin Basarab-Brâncoveanu, care și-a trăit ultimii săi 20 de ani sub comuniști, trăind în subsolul unei case de pe strada *Frumoasa*, din București, *cf*. art. http://jurnalul.ro/vechiul-site/old-site/suplimente/editie-de-colectie/printul-roman-din-franta-31681.html.

[289] S-a născut în satul Plopeasa din Buzău [http://ro.wikipedia.org/wiki/Plopeasa,_Buz%C4%83u], în ziua de 18 februarie 1901, *cf*. art. http://ziarullumina.ro/documentar/mitropolitul-firmilian-marin-si-invatamantul-teologic-din-oltenia.

Informatorul, redactorul acestui raport, ne informează că Firmilian avea un colaborator de încredere, un anume călugăr *Busuioc*. Și atunci când nu era chemat la Patriarhie pentru diferite activități sau pentru sfătuire cu Patriarhul Justinian, [ÎPS Firmilian Marin] își petrecea timpul liber în lecturi sau făcea vizite misionare în eparhie.

Pr. Dorin Picioruș: Însă dacă e să *îl diagnosticăm* pe acest informator, cunoștea aceste lucruri *în amănunțime* sau aici sunt lucruri *din auzite*?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Nu, cunoștea lucrurile *în amănunțime*! Și a fost identificat de către noi ca fiind

Pr. Dorin Picioruș: fotograful Preafericitului

Pr. Prof. Adrian Gabor: pentru faptul că amintea, la un moment dat, de vizitele pe care Patriarhul Justinian le făcea în străinătate sau în eparhii, în țară…sau de *vizitele de primire* pe care Patriarhul Justinian le făcea și de calitatea fotografiilor pe care le realiza.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și făcea la un moment dat comparația cu fotograful lui Dej, care nu avea aceeași precizie fotografică.

Pr. Dorin Picioruș: Înseamnă că a vrut *să dea indicii* despre sine pentru istorie…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, probabil!...Însă el nu știa pe atunci că acest raport va fi citit *și în țară* peste câteva decenii.

Pr. Dorin Picioruș: Și trebuie să subliniem că a fost făcut în anul

Pr. Prof. Adrian Gabor: 1956…

Pr. Dorin Picioruș: de către *un colaborator* al Securității, de către „o cârtiță"…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, de către „o cârtiță" introdusă în sistem!…Însă este interesant faptul că acest raport este *destul de echilibrat*. Iar acolo unde erau *atacați* ierarhii, informatorul echilibrează situația și *neagă* zvonurile care circulau în mod nefondat.

Însă de-abia acum medalionul este foarte interesant! Pentru că sursa noastră, fotograful, a avut prilejul odată să stea de vorbă cu el, în intimitate, în reședința mitropolitană și chiar să locuiască acolo câteva zile.

Iar sursa noastră declară că „într-o noapte, în mai 1956, Mitropolitul Firmilian a venit în camera sa și după ce s-a încredințat de faptul că nu are de-a face cu un membru de partid, i-a vorbit despre situația din țară, despre poziția Bisericii în rezistența contra tiraniei comuniste. Firmilian s-a arătat adânc îngrijorat de presiunea la care este supus poporul. Cunoștea lipsurile grele cu care luptă țăranii și muncitorii exploatați nemilos de către comuniști. Încă nu se realizase colectivizarea".

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Colectivizarea agriculturii, din care cauză se va suferi mai mult decât în 1956…„Părea”, spune sursa, „însă mai îngrijorat de politica *de lichidare* a clasei vechi, intelectuale, românești”.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: „«Poporul», spunea Firmilian, «rămâne *fără cârmaci* în timpurile acestea îngrozitoare și [numai] Dumnezeu știe cât vom mai avea de *îndurat* ocupația rusească. Niciodată în trecutul nostru istoric nu am fost supuși la o mai grea încercare decât aceasta. Biserica este *slabă* și *obligată* să urmeze linia impusă de Partid. Credința însă rămâne *pavăza de apărare* a românilor”.

Aicea *a exagerat puțin* fotograful…pentru că ierarhii și Patriarhul erau deja *urmăriți* de către Securitate

Pr. Dorin Picioruș: pas cu pas…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Numai că una au crezut comuniștii că vor realiza cu Biserica și alta s-a întâmplat după.

Pr. Dorin Picioruș: Dar, spre exemplu, dacă Preafericitul Justinian ar fi fost un om *intransigent*, s-ar fi putut produce în România *același lucru* ca în Albania sau ca în Rusia? Ar fi fost *desființată* instituția Bisericii?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, e adevărat!...Dacă ierarhii ar fi fost cu toții

verticali, duri, ca cei din Ardeal, atunci opoziția Bisericii fiind *foarte dârză*, regimul comunist *putea să închidă* Biserica sau Cultele.

Fapt care s-a întâmplat în Rusia, în mare parte, în Bulgaria și, mai ales, în Albania, când [Enver] Hoxha[290] va interzice orice activitate religioasă pe teritoriul Albaniei.

S-a speculat mult, știm cu toții asta, că dacă ar fi fost Patriarh Nicolae Bălan[291] și nu Justinian Marina [lucrurile ar fi fost altele]…Însă Mitropolitul Nicolae Bălan a insistat pe faptul ca Justinian să fie ales *Patriarh*. Nu numai pentru calitățile sale diplomatice, de om al dialogului, dar și pentru că era apropiat de unii lideri comuniști.

Dacă Biserica ar fi fost condusă de Nicolae Bălan poate lucrurile ar fi fost altfel. Ierarhi ca Nicolae Popoviciu, ierarhi dârji sau ca Madgearu* din Ardeal, ar fi fost opozanți puternici ai Statului și atunci consecințele ar fi fost altele. În detrimentul libertății de manifestare a vieții creștin-ortodoxe în țară.

Dar să revenim…

Pr. Dorin Picioruș: să ne întoarcem la medalion!

Pr. Prof. Adrian Gabor: Informatorul continuă confidența Mitropolitului Firmilian: „«De afară, de la lumea liberă, nu ne putem aștepta de la niciun ajutor. Singura noastră *scăpare* poate veni numai de la *rezistența* noastră și, cumva, de la *o prăbușire internă* a

---

[290] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Enver_Hoxha.
[291] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_B%C4%83lan.

tiraniei sovietice». Firmilian se plângea că este *izolat*". Și nu mai dau citire textului…

Pr. Dorin Picioruș: Era izolat de către colaboratorii săi sau de...?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Nu de colaboratorii săi ci izolat de lumea bisericească în general. Pentru că știa că în jurul lui sunt foarte mulți ochi *iscoditori* și nu știa niciodată cine putea fi

Pr. Dorin Picioruș: *informatorul…*

Pr. Prof. Adrian Gabor: Iar informatorul a rămas cu impresia că „Firmilian se simte *în nesiguranță* și se așteaptă ca din clipă în clipă să fie *epurat* ca un reacționar".

Iată că aceste cuvinte ale lui Firmilian au fost și ele *profetice*!

Pentru că, dacă n-ar fi venit în Uniunea Sovietică perioada Gorbaciov[292], care *a cosmetizat* Comunismul, regimul nu ar fi căzut.

Căci datorită lui Gorbaciov s-a putut impune, din afara României, așa-zisa *revoluție* sau *lovitură de stat* la noi, prin alianța americano-sovietică. Fapt pentru care, după 1989-1990, cade, se desființează *marele stat persecutor* al ultimului secol, *Uniunea Sovietică*.

Însă este interesantă maniera în care cel care a făcut raportul/ sursa/ fotograful transmite, în mod echilibrat, informații despre

---

[292] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Mihail_Gorbaciov.

România. Adică nu informații *denigratoare*….

Pr. Dorin Picioruș: ci *echilibrate*…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și este foarte importantă mărturia lui, cu atât mai mult cu cât ea a fost trimisă unui serviciu secret al unei biserici occidentale. Și „profesioniștii" nu trimit niciodată date…

Pr. Dorin Picioruș: neverificate

Pr. Prof. Adrian Gabor: nefondate, ci fondate.

Pr. Dorin Picioruș: Însă dumneavoastră ați studiat la un moment dat și *delatori negri*…Puteți da nume de oameni care au scos minciuni *din stomac*? Care au livrat *minciuni grele* pentru străinătate?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Din păcate…– și nu vreau să jignim pe nimeni, să-i supărăm – poate că dintr-o stare de persecuție avansată în care s-au aflat, din drama exilului pe care l-au trăit într-un fel, o serie de scriitori, o serie de clerici ai Bisericii Greco-Catolice au scris *numai denigrator* la adresa Bisericii noastre Ortodoxe, la adresa ierarhiei.

Nu vreau să dau prea multe nume…Însă Sergiu Grossu[293], de la Paris, are o carte foarte frumoasă, *Calvarul României creștine*…E foarte interesantă. Sau *Biserica persecutată: cronica a doi români în exil la Paris*. Dar aceste lucrări conțin acuzații care *nu sunt*

---

[293] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Sergiu_Grossu.

fondate. Și prin aceasta ne plasăm *în aceeași mentalitate* cu securiștii.

Iar dacă securiștii inventau și criticau [fără probe], iată că există și unii care prezintă distorsionat anumite evenimente…

Pr. Dorin Picioruș: Sau unidimensional…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, unidimensional!…Pentru că nu au înțeles fenomenul, n-au înțeles evenimentul. Și, în mod automat, cred că era mai ușor [ca Patriarhul] să dea cu pumnul în masă în fața conducătorilor politici și să spună: „Eu sunt Patriarh, tu ești politician, nu avem nicio legătură!”. Însă într-o atare situație Biserica ar fi suferit și mai mult decât acum.

Numai că la noi s-a stabilit un *modus vivendis*[294] [între Biserică și Stat în epoca comunistă], după expresia Înaltului Bartolomeu Anania. O modalitate a lui Justinian de *a întreține relații* cu Statul.

Pr. Dorin Picioruș: Sunt de acord!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Se susținea asta [la nivel de discurs]…dar niciodată nu s-au făcut…

Pr. Dorin Picioruș: concesii…

Pr. Prof. Adrian Gabor: concesii atât de mari, importante, pe linie doctrinară

---

[294] În acest context: *mod de a supraviețui*. O sintagmă latină.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: sau pe linie cultică. Iar informațiile *false* care circulă prin intermediul unor jurnaliști…al posturilor de televiziune, al oamenilor neinformați, precum că s-ar fi trădat

Pr. Dorin Picioruș: credința ortodoxă

Pr. Prof. Adrian Gabor: sau Spovedania, secretul Spovedaniei…nu sunt acuzații care să stea în picioare. Pentru că sunt unul dintre cei care *am citit* multe dosare…dar au citit și alții, mai ales consilierii din CNSAS[295] și nu au găsit așa ceva. Astfel că aceste critici vehemente, ale unor membri din societatea civilă, care au o imagine proastă și care permanent atacă Biserica,

Pr. Dorin Picioruș: în mod sistematic

Pr. Prof. Adrian Gabor: sistematic, nu au fundament. Pe de altă parte, nu s-a făcut niciun compromis la nivel de învățătură de credință. Nu s-a făcut niciun compromis liturgic. Faptul că la slujbe…și, în special, la Sfânta Liturghie, se pomeneau *conducătorii* statului, era și este *un fapt tradițional* și nu *o invenție recentă*. Această pomenire a început odată cu Liturghiile. Și ea există în tradiția greacă, în cea slavă…există la toți ortodocșii.

Pr. Dorin Picioruș: Iar *o cercetare istorică* asupra Liturghiei dovedește că peste tot, în Ortodoxie, conducătorii au fost

---

[295] A se vedea: http://www.cnsas.ro/.

pomeniți la slujbe. Ne rugăm pentru ei…fără ca prin asta să căutăm *favoruri speciale* de la conducători.

Pr. Prof. Adrian Gabor: Iar *cele mai frumoase* și *mai complete* [rugăciuni pentru toți oamenii, inclusiv pentru conducători], să zicem, sunt cele din Liturghia Sfântului Vasile cel Mare.

Iar dacă s-au făcut concesii…s-au făcut în domeniul administrației. Nu se putea face nimic împotriva Statului…când Biserica a pierdut terenuri, când a pierdut clădiri, când și-a pierdut mijloacele de producție prin intermediul cărora putea să obțină fonduri pentru activitățile sale.

Pr. Dorin Picioruș: S-a produs ceva ca pe timpul lui Cuza…dar la un nivel mult mai extins…mult mai mare…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, e adevărat!...Dar și pe timpul lui Cuza[296], secularizând averile mănăstirești, el a oprit cam *cinci optimi* – nu știu dacă procentul este corect – din bogăția țării, care mergea

Pr. Dorin Picioruș: afară…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și una este ideea de *danie*[297]…și altceva au fost daniile domnitorilor către Lăcașurile *Locurilor Sfinte*, inclusiv către Sfântul Munte Athos. Numai că se ajunsese la faptul ca Mănăstirile

---

[296] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Ioan_Cuza.

[297] *O donație* particulară către o Biserică sau o Mănăstire.

românești închinate să aibă terenuri imense, aproape cât boierimea.

Pr. Dorin Picioruș: Numai că erau deținute de alte țări…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și aceasta e o paralelă – pe care o folosesc adesea în discursurile mele – cu situația care se crease în Anglia. La începuturile secolului al XVI-lea *două treimi* din veniturile Angliei mergeau la Roma. Iar divorțul și recăsătorirea lui Henric [al VIII-lea][298] a fost doar *un prilej* pentru ca Biserica Angliei *să se rupă* de Roma. Pentru că latura economică e foarte importantă.

Și nu contest faptul că Cuza era *mason* și că răspândea ideile *Revoluției Franceze*[299].

Însă el, prin secularizarea averilor mănăstirești, a venit în sprijinul Bisericii noastre dar și a poporului român.

E adevărat: și Biserica noastră, atunci, a pierdut o serie de terenuri! Însă s-a stopat totodată și ieșirea veniturilor în afara țării…

Dar să revenim la problematica noastră!…Și cred că, pe viitor, e bine ca cercetările să se continue în privința situației din perioada comunistă și, mai ales, în ceea ce privește perioada de început. Căci atunci a fost *perioada martirajului*. Și acestă perioadă, cu evenimentele ei, trebuie să se prezinte în

---

[298] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Henric_al_VIII-lea_al_Angliei.

[299] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Revolu%C8%9Bia_francez%C4%83.

funcție de izvoare, într-o nouă lumină, cea mai apropiată de adevăr și de obiectivitate.

Pr. Dorin Picioruș: Tot ceea ce știm noi acum, din sursele CNSAS, *ne ajută* pentru cercetare? Spre exemplu, dacă viitorii teologi ai istoriei, vor cerceta numai și numai *ce e acolo*, vor ajunge la *o imagine reală* sau mai trebuie să le coroborăm și cu alte surse?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, e și normal *să le coroborăm*! Căci asta spuneam, la un moment dat, la lansarea unei cărți de tristă amintire pentru noi, pentru România…cea a lui Olivier Gillet[300] – e un belgian, care a redactat, la Cluj, o teză de doctorat pe seama *supușeniei* noastre față de regimul comunist – că „*o istorie corectă* a perioadei comuniste din România nu poate fi întocmită decât abia atunci, când vor fi *epuizate* toate sursele din țară și din străinătate”. Toate materialele aflate în patrimoniul deținătorilor de arhive. Adică arhiva SRI[301], SIE[302], Arhivele Statului[303], arhiva KGB-ului[304] de la Moscova. Pentru că e importantă, mai ales, arhiva KGB din acea perioadă în care Rusia avea țări sub ocupație. Iar noi am fost *sub ocupație sovietică* decenii la rând. Timp în care am plătit un tribut *mai mare* decât dacă am fi pierdut, în realitate, războiul.

---

[300] Cred că se referă la *Religion et nationalisme. L'idéologie de l'Eglise orthodoxe roumaine sous le régime communiste*. A se vedea: http://www.editions-universite-bruxelles.be/fiche/view/2558.

[301] A se vedea: https://www.sri.ro/.

[302] Idem: http://www.sie.ro/.

[303] Idem: http://www.arhivelenationale.ro/.

[304] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/KGB.

Am câștigat pentru că *am întors armele* [împotriva Germaniei], dar am pierdut din punct de vedere economic.

S-au făcut [, totuși, unele] evaluări recente. În lucrări de sinteză, pe problematica aceasta *a martirajului* și *a stării de persecuție* în care se afla Biserica Ortodoxă Română.

Și aici vreau să menționez doar două lucrări mai importante. Căci sunt multe importante…Și anume lucrarea domnului Lector Universitar George Enache, *Ortodoxia și puterea politică în perioada regimului comunist*[305], care prezintă o serie de studii referitoare la martirajul Bisericii, al unor personalități precum Părintele Stăniloae, Episcopul Nicolae Popoviciu al Eparhiei Oradiei…dar și o lucrare privind martirologiul preoților mai multor culte din România: *Supraviețuirea și suferința Bisericii în timpul dictaturii comuniste*. Ultima a apărut datorită unei finanțări germane și la ea au colaborat mai mulți preoți și profesori de teologie, cercetători la CNSAS, aparținând nu numai Bisericii Ortodoxe Române dar și altor culte.

Și, pentru astăzi, ca *o încheiere* – pentru faptul că am menționat anterior unul dintre preoții sau credincioșii greco-catolici, care au prezentat altfel lucrurile, *distorsionat*

Pr. Dorin Picioruș: în străinătate…

Pr. Prof. Adrian Gabor: în străinătate…ca să nu mai vorbesc despre

---

[305] Titlul real al cărţii este: George Enache, *Ortodoxie şi putere politică în România contemporană* (studii şi eseuri), Ed. Nemira, Bucureşti, 2005, 589 p.

dezastruosul raport Tismăneanu[306], întocmit de oameni care nu au nici credință, nu sunt ortodocși, nici nu sunt români și nici nu sunt profesioniști în structura lor.

Nu că n-ar fi trebuit *condamnat* Comunismul…Pentru a condamna Comunismul nici nu trebuie să stai la discuții. Îi pui o simplă pancartă și l-ai condamnat.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Dar nu [poți] să condamni Comunismu' cu fiii activiștilor de partid, cu fiii celor care au adus Comunismul pe tancurile lui 1945.

S-a speculat foarte mult faptul că *desființarea* Bisericii Greco-Catolice, la noi…sau *reintegrarea* Bisericii Greco-Catolice în Biserica Ortodoxă Română ar fi fost *o acțiune directă* a Statului român și *un pumn bătut în masă* al Bisericii Ortodoxe Române. Nu! Schimbarea aceasta era *necesară* imaginii Vaticanului…Iar aceleași surse, din dosarele SRI mai ales, evidențiază faptul că la nivel central, la Roma, *s-a dorit* revenirea greco-catolicilor, în mod masiv, în Bisericile Ortodoxe din spațiul comunist, din zona de influență sovietică.

Pr. Dorin Picioruș: Deci „unirea" a fost dorită *și de către*…greco-catolici?

Pr. Prof. Adrian Gabor: „Unirea" a fost dorită nu de către greco-catolici…

---

306 Poate fi downloadat de aici: https://archive.org/details/ComisiaPrezidentialaPentruAnalizaDictaturiiComunisteDinRomania-Raport.

Pr. Dorin Picioruș: Atunci *doar* de Vatican?

Pr. Prof. Adrian Gabor: …Însă știm că în 1938 a fost *un acord* între ierarhii ortodocși și ierarhii greco-catolici din Ardeal pentru *a se uni* Bisericile. Numai că acest acord, din 1938 sau 1939, nu s-a împlinit…pentru că a început cel de-Al Doilea Război Mondial. Iar după anul 1948 lucrurile au fost văzute dintr-o altă perspectivă. De aceea s-a petrecut și *o rezistență* a greco-catolicilor. Pentru că nu mai era *o dorință vie*, sinceră, ca între 1938-1939 ci mai mult *o rezistență*.

În *Cartea albă a Securității* – o primă lucrare care publică date, informații, note informative

Pr. Dorin Picioruș: Da, *clasificate*!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: …de arhivă –

Pr. Dorin Picioruș: E încă pe piață…într-o nouă ediție.

Pr. Prof. Adrian Gabor: arată că preotul catolic Louis Barral, funcționar al legației Franței din capitală, declara către informatorul Securității următoarele: „În vara anului curent”, adică a anului 1949, „Vaticanul a trimis Nunțiaturii Apostolice instrucţiuni privitoare la măsurile care trebuie luate în prezent față de greco-catolicii din România.

Aceste intrucțiuni preconizau metode și, deci, două feluri de măsuri care trebuie luate și anume: greco-catolicii care țin morțiș să-și

ia revanșa în viitor ca greco-catolici și care se gândesc *la reînființarea* Bisericii Greco-Catolice, să fie lăsați să nădăjduiască în acest sens, dar trebuie făcuți să înțeleagă că, în această chestiune, și Vaticanul va avea *un cuvânt* și că totul este în funcție de felul în care se va prezenta situația după război"[307]...Era mentalitatea aceea, că va apărea un război, care *va distruge* Uniunea Sovietică și Comunismul.

[Continui citatul]: „greco-catolicii, care sunt mai luminați și înclină spre romano-catolicism, trebuie să fie convinși că gândesc bine și că, după război, se va pune problema *încadrării complete* a greco-catolicilor în cadrul Bisericii Romano-Catolice şi că acest lucru e bine să se înceapă *chiar de pe acum*...Pentru viitor *formula* unei Biserici Greco-Catolice *să fie înlăturată*". [Acestea] erau *instrucțiunile* Vaticanului!...

Pr. Dorin Picioruș: Interesant!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Quod dixit, dixit![308] (zâmbește)...Așa că Vaticanul nu se putea opune celor ce s-au întâmplat în Uniunea Sovietică și atunci *a împărțit* credincioșii Bisericii Greco-Catolice în două tabere: cei care doresc *să revină* la Ortodoxie

---

[307] E un citat din articolul său: Pr. Prof. Dr. Adrian Gabor, *Note de lectură asupra Raportului Tismăneanu*, în *Anuarul Facultăţii de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian Marina"* a Universităţii Bucureşti, 2005-2006, p. 185-208. Regăsibil online aici: http://roncea.ro/2009/09/06/note-de-lectura-asupra-raportului-tismaneanu-pr-prof-dr-adrian-gabor-reactia-bisericii-traitoare-la-falsificarea-grosolana-a-adevarului-istoric/.

[308] Expresie latină: *ce a avut de spus, a spus*.

și *nădăjduiesc să refacă* Biserica Greco-Catolică și cei care nu doresc asta și devin romano-catolici…

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...Până acum ne-ați elucidat mai multe *necunoscute*…istorice dar și *situația* unor personalități din trecutul nostru…

Însă ați făcut cumva cercetări și despre modul cum *și-au trăit credința* oamenii care au făcut închisoare în România? Cum *au trăit,* în aceeași celulă, credincioși de diverse confesiuni? Cum s-au *înfrățit* acolo, ei, cei *despărțiți*?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Acesta e un aspect foarte important!...S-au *înfrățit* preoții greco-catolici cu preoții ortodocși…cu preoții romano-catolici.

Pr. Dorin Picioruș: Și au făcut *front-comun* pentru că erau oameni *religioși*…

Pr. Prof. Adrian Gabor: …și chiar cu reprezentanții unor culte minoritare…Iar în închisorile *dure*, de la Aiud, Pitești, de la Canal, deținuții erau, în majoritatea lor, preoți ortodocși sau greco-catolici.

Însă s-au întâlnit și atunci cazuri, când unii, în timpul rugăciunii, îi opreau pe cei care se rugau.

Așa cum s-a petrecut undeva, în Dobrogea, când Părintele – regretatul – Ștefan Marcu, un mare duhovnic al Vrancei, a fost *oprit* și chiar *pălmuit* de către un preot

ortodox, pentru că își făcea rugăciunea[309]. Iar acesta, care a săvârșit fapta, avea o slăbiciune: aceea că *îi era teamă* de eventualele represiuni.

Au fost cazuri când, în închisori, gardienii s-au comportat dur cu ei, interzicându-le să se roage dar și cazuri când i-au lăsat să se roage. Și știm, din mărturiile celor care au făcut ani grei de închisoare, că ei săvârșeau chiar Sfânta Liturghie…

Pr. Dorin Picioruș: pe ascuns…

Pr. Prof. Adrian Gabor: …fără Antimis…chiar pe trupurile unor Mărturisitori.

Dincolo de memorialistica aceasta, poate că *rapoartele* gardienilor mai pot *întări* afirmațiile sau *completa* informațiile privind maniera în care practicau cultul, preoții și credincioșii ortodocși, chiar și în închisorile

---

[309] Evenimentul a fost povestit de către Părintele Dimitrie Bejan și consemnat și în articolul de aici:

http://jurnalul.ro/scinteia/special/parintele-stefan-marcu-15-ani-de-inchisoare-pentru-o-pijama-verde-522113.html.

Textul e acesta: „Preotul Dimitrie Bejan, care l-a întâlnit pe Părintele Marcu la Aiud, a povestit în mărturiile sale ulterioare eliberării: "Dincolo, pe lădiță, își făcea rugăciunea Preotul Ștefan Marcu, din Munții Vrancei. Andrei Ioan se apropie în vârful picioarelor, plecând de la mine și-l lovi peste obraz: *Ce-i cu semnele astea mistice? Nu știi că sunt interzise? Vrei să fim pedepsiți toţi pentru tine?* Marcu, în picioare, îi răspunde senin: *Lovește-mă și pe obrazul celălalt*. Și Iuda lovește. Loviturile cad peste cap și în coastă. Pe faţa lui Marcu apare roşul sângelui.

Rezemat de stâlpul patului, [el] primește sălbaticele loviri. Iuda urlă și lovește: *Te învăț eu trăire creştină! Martir te fac!* Când Iuda se oprește gâfâind, cu sudori pe frunte, Marcu, tăcut, își face semnul Crucii. Iuda se îndepărtează, mârâind sudălmi, cu tot calendarul ortodox..." (din volumul "Viforniţa cea mare")”.

cele mai dure. Ca la Periprava[310], după cum am spus

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: sau la Târgu Ocna[311], unde erau mutați deținuții care erau bolnavi de TBC, cu afecțiuni la nivelul plămânilor.

Pentru unii, perioada aceasta a fost o perioadă de *înnobilare sufletească*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Să nu uităm că o serie de creștini ortodocși și o parte a intelectualității noastre, în închisori, *au redactat* multe scrieri

Pr. Dorin Picioruș: scrieri duhovnicești, da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: scrieri duhovnicești…Însă ei și *colaborau* sau *vorbeau* unii cu alții. Așa cum apare dintr-o mărturie a Înaltului Bartolomeu Anania.

Pr. Dorin Picioruș: Prin sistem Morse[312]…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Prin sistem Morse, prin calorifere…

---

[310] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Periprava,_Tulcea.
[311] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/T%C3%A2rgu_Ocna.
[312] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Codul_Morse.

Se cunoaște perioada în care Înaltul Bartolomeu comunica cu marele profesor Teodor M. Popescu. În zilele de praznice dar și în alte momente, poate de rugăciune.

Pr. Dorin Picioruș: Astfel învățau limbi străine, își transmiteau creațiile unii altora…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Faptul că ei își petreceau timpul nu numai în rugăciune dar și cu activități intelectuale, îi făcea să-și păstreze

Pr. Dorin Picioruș: statura lor, profilul lor interior

Pr. Prof. Adrian Gabor: echilibrul psihic. Pentru că era destul de dur regimul.

Pr. Dorin Picioruș: Și astfel *să reziste*!

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, să reziste!...Pentru că unii, săracii, din păcate, preoți și credincioși, au devenit Martiri ai închisorilor comuniste. Și poate că va veni momentul *canonizării* acestora…

Pr. Dorin Picioruș: Da, bineînțeles!

Pr. Prof. Adrian Gabor: …așa cum Biserica soră, Biserica Rusă, a realizat deja…

Bine, persecuțiile lor, din Rusia, nu se pot compara cu persecuțiile de la noi! Au fost de o durată mult mai lungă și de o duritate mult mai mare. Dar, în parte, deși la noi persecuțiile au fost pe perioade mult mai mici, se pot găsi și la noi locuri unde gardienii au făcut exces de zel.

Pr. Dorin Picioruș: Cum vi se pare că e *privită* acum teologia istorică ortodoxă? Vi se pare că statutul ei este unul *privilegiat* sau că ea e văzută ca o realitate *oportunistă*? Pentru că impresia mea e aceasta: că în Ortodoxie istoria Bisericii e pusă cumva *sub lacăt* și ne interesează mai mult credința Bisericii. Asta nu înseamnă că credința Bisericii nu este și ea *contextualizată*…Însă așa preferăm să vorbim: mai mult despre *credință* decât despre *istoria credinței* Bisericii noastre.

Căci dumneavoastră, într-o altă discuție, privată…ne vorbeați despre *evoluția istorică* a Bisericii. Numai că ea trebuie explicată, în mod organic, pentru ca să înțelegem cum se fac toate aceste *treceri* de la o perioadă la alta. Fără decontextualizări.

Iar când v-am pus prima întrebare a acestui interviu, ne-a interesat tocmai *relația intimă* dintre *credință* și *istoria* Bisericii. Faptul că nu poți *explica* credința fără istoria credinței.

Spre exemplu, știm prea puține date despre primele 3 secole ale Bisericii. Dumneavoastră v-ați ocupat, în mod preponderent, de primele 4 secole ale Bisericii. Ce credeți că *nu știm*, în mod important, din aceste prime secole ale Bisericii?

Pr. Prof. Adrian Gabor: Bine, acum, sunt foarte multe speculații în ceea ce privește sintagma *teologie istorică*. Pentru că poți să o înțelegi ca pe un discurs despre istoria Bisericii în general sau în particular, așa cum ne putem ocupa noi de o discuție despre istoria Bisericii Ortodoxe Române sau

sintagma *teologie istorică* poate fi înțeleasă ca *o teologie a cetății*, ca *teologie politică*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Iar în timpul regimului comunist – pentru că nu puteam să abordăm *teologia misionară* – s-au scris importante studii de *teologie istorică*. Dar și studiile și cărțile importante ale regretatului Părinte Stăniloae.

Acum însă e momentul unei *implicări* a teologiei istorice în cetate, în polis. De aceea trebuie dezvoltate toate aceste *direcții misionare* din istoria Bisericii și din Teologia Dogmatică.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...Așa credem și noi!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: E adevărat că se pot face studii mult mai elaborate și mai bune pe primele 3-4 secole ale Bisericii. Sau pe primul mileniu. Dar distanța, în timp, e destul de mare și sursele pe care le avem sunt limitate. Plus că judecăm cu altă mentalitate!…Mentalitatea de azi, mentalitatea de după două milenii…e a unei societăți ultratehnicizate…și de aceea încercăm să formăm judecăți de valoare, pentru perioade istorice anume, cu mentalitatea noastră dar cu surse din trecut.

Pr. Dorin Picioruș: Adică nu putem să înțelegem *prea bine* istoria…

Pr. Prof. Adrian Gabor: În teologia apuseană – catolică sau protestantă, în

perioada interbelică și în anii [19]40-50 – era *la modă* teologia istorică. Și se urmărea realizarea unor lucrări

Pr. Dorin Picioruș: lucrări exhaustive…

Pr. Prof. Adrian Gabor: în care să se vorbească despre *relația* dintre Stat și Biserică. Pe etape. Adică pe secole și milenii. Și e adevărat că acestea pot fi revizuite și refăcute. Există o ciclicitate în timp [în materie de abordare științifică]…și de aceea lucrurile se pot relua și îmbunătăți.

Și se află în derulare *proiecte de cercetare* pe seama teologiei, pe seama relației dintre Biserică și Stat, care sunt elaborate de către unii profesori de teologie sau teologi.

Personal, am un proiect de cercetare în care mă ocup de *relația dintre Biserică și Stat în primul mileniu*. La fel, o altă preocupare a mea, e aceea *a alegerii Ierarhilor*. Însă și în perioada comunistă se elaborau asemenea proiecte și studii pe aceste tematici.

La fel, trebuie să dezvoltăm *o teologie a martirajului*. Și *a Mărturisitorului*.

Iar dacă comparăm perioada de persecuții din primele

Pr. Dorin Picioruș: 4 secole…

Pr. Prof. Adrian Gabor: 4 secole…cu noile persecuții, din secolul al 19-lea, din lumea musulmană sau cu cele din secolul al 20-lea, din lumea comunistă, vedem că au lucruri în comun!

Persecuțiile din lumea musulmană s-au făcut pe baza exclusivismului religios. Pe

baza faptului că cei persecutați erau *creștini* și nu *musulmani*. Însă în secolul al 20-lea au fost persecutați *credincioșii*, ei fiind de mai multe confesiuni, religii și etnii.

De asemenea, se poate elabora și e nevoie astăzi de *o teologie a filantropiei*. Care să prezinte, pe secole, activitatea caritativă a Bisericii. Astfel am cunoaște, din primele secole ale Bisericii, cum s-a format și s-a desfășurat activitatea filantropică creștină. Căci acum asistăm la o nouă efervescență pe linie misionară, care trebuie explicată ca *o etapă firească* în activitatea Bisericii.

Însă *programe misionare*, astăzi, dezvoltă toate cultele din România.

Pr. Dorin Picioruș: Și încheiem!…Sperăm să ne faceți și această *ultimă confesiune*…Din punct de vedere personal, cum ați ajuns dumneavoastră *un teolog al istoriei*? Ce v-a determinat *să vă calați* pe istoria Bisericii și *cât de împlinit* vă simțiți în urma studiilor pe care dumneavoastră le-ați făcut?

Pr. Prof. Adrian Gabor: O pasiune pentru istorie am avut încă din perioada Gimnaziului. În perioada Seminarului [teologic], de asemenea, m-a pasionat *Istoria Bisericii* dar și *Teologia Dogmatică*. Cât și *Dreptul bisericesc*…

Dar finalizând cursurile de licență aici[313], a trebuit să optăm, la Doctorat, pentru un anume domeniu. Iar noi ne făcuserăm, pe

---

[313] La București.

atunci, un model din viața și scrisul actualului Academician Emilian Popescu[314].

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Și așa se face că, împreună cu mai mulți colegi de generație, de an, dar și din ani anteriori, am optat – ca să ne fie *conducător* al studiilor noastre doctorale – pentru Domnul Profesor Emilian Popescu. Dânsul preda *Istoria Bizanțului*…și noi am văzut în persoana sa *un model* al omului de cercetare,

Pr. Dorin Picioruș: al Profesorului pe care

Pr. Prof. Adrian Gabor: ni-l doream…dar și un model de cinste și de

Pr. Dorin Picioruș: verticalitate

Pr. Prof. Adrian Gabor: un model de verticalitate și de cinste pe care îl practica dumnealui în comparație cu...

Și împreună cu actualul vicar-administrativ al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Varlaam Merticariu[315] și cu Părintele Marin Cojoc[316], am optat pentru Profesorul Emilian Popescu.

---

[314] A se vedea: http://biserica.org/WhosWho/DTR/P/EmilianPopescu.html.

[315] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Varlaam_Merticariu.

[316] De la Biserica *Sapienței* din București. A se vedea: http://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/parohia-sapientei-din-capitala-se-implica-ajutorarea-persoanelor-

Îi mulțumim [și acum pentru faptul] că dânsul ne-a primit [la Doctorat]! Și astfel am crescut puțin în pedagogia aceasta a istoriei, participând nu numai la cursurile domniei sale dar și la alte multe manifestări, înainte de 1989, cu caracter istoric dar și teologic.

Caracterul teologic fiind mascat...Și anume în cadrul institutelor de cercetare ca *Institutul de Studii Sud-Est Europene*[317], *Institutul de Studii Bizantine*, la *Academia Română*[318].

Pr. Dorin Picioruș: Dar ați avut și o relație personală…vizitându-l acasă pe Profesorul dumnevoastră…discutând cu dumnealui…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, evident!...Și, în felul acesta, noi am beneficiat de o pregătite metodică *mai bună* în comparație cu alți colegi de-ai noștri, din alte ramuri de cercetare teologică.

Pr. Dorin Picioruș: Căci dânsul v-a fost *Maestru* în această perioadă. Nu doar un Profesor care v-a ajutat să vă faceți teza.

Pr. Prof. Adrian Gabor: Domnul Profesor a fost și ne este un *Maestru*! Noi i-am zis și îi zicem în continuare *Magistru*. Pentru faptul că îl însoțeam la Mănăstiri, la hramuri de Biserici, în pelerinaje…la Prea Cuvioasa Parascheva, la Iași sau aici, la Sfântul Dumitru…Vizitam muzee, mergeam

---

aflate. Și care, în timpul studiilor mele universitare, ne-a predat cursul de *Istoria Bizanțului*, după pensionarea Prof. Emilian Popescu.

[317] A se vedea: http://www.acadsudest.ro/index.php.

[318] Idem: http://www.acad.ro/.

în excursii, ne transmitea mereu *suflul* dânsului.

Pr. Dorin Picioruş: Deci era mai mult decât un Profesor, care s-ar fi pliat numai pe discuția referitoare la teza doctorală…

Pr. Prof. Adrian Gabor: …Ne permitea să îl vizităm pentru a ne oferi cărți și studii, participam, alături de domnia sa, la întrunirile de care v-am amintit și ne-a fost, într-un anume fel, *un model*, un ghid…dar și *un stimul*.

Și atunci n-a putut, săracu', înainte de [19]89 – deși avea foarte multe cunoștințe – să ne ajute. Căci atunci era cum era…și ne-a ferit Dumnezeu ca să mergem *pe alte criterii*…Dar după [19]90, în anul 1992, am beneficiat – datorită domniei sale – de o bursă a Guvernului – substanțială din punct de vedere material…de ce să nu o spun?! – la Strasbourg. Și acolo am făcut în așa fel, încât să-i ajutăm și pe alți teologi, care au venit mai pe urmă.

Și dacă *radiografiați* corpul profesoral al Facultății noastre, veți vedea că mulți s-au format la Strasbourg, după [19]90, în mai multe direcții [de cercetare teologică].

Și acolo, după *Studiile Aprofundate*, a trebuit să ne alegem un conducător de Doctorat dar și o temă. Pentru faptul că luasem, în țară, ca subiect de teză doctorală, *Biserică și Stat în timpul lui Teodosie cel Mare*, am optat pentru același subiect și la Strasbourg. Și astfel am putut să aduc la noi toate cunoștințele și informațiile aflate în Apus [pe această temă].

Puteam să obțin un subiect de teză pe o problematică pur românească…și să prezint un aspect din viața Bisericii noastre acolo…

Pr. Dorin Picioruș: Cum se cam practică astăzi în străinătate…

Pr. Prof. Adrian Gabor: Dar am optat pentru asta. Pentru că, la un moment dat, nu eram *sigur* de prelungirea, pe mai mulți ani, a bursei. Dar am avut-o până în 1996…Tot în 1996 am prezentat teza și Domnul Profesor Emilian Popescu ne-a făcut o bucurie, nouă, tuturor, pentru că a participat *la susținerea* tezei de doctorat la Strasbourg. Pentru că astfel a fost *primul* profesor român care a participat la susținerea unei teze de doctorat în străinătate.

Pr. Dorin Picioruș: Ca referent!

Pr. Prof. Adrian Gabor: Da, ca referent științific!…După perioada comunistă…

Pr. Dorin Picioruș: Nu știam acest lucru…

Pr. Prof. Adrian Gabor: După aceea a mai participat și la altele…și astfel s-a deschis calea și pentru Părintele Necula[319] și pentru Părintele Ștefan Alexe[320] – Dumnezeu să-l ierte!...La Strasbourg și în alte părți. Numai că

---

[319] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Necula.

[320] Idem: http://biserica.org/WhosWho/DTR/A/StefanAlexe.html.

Profesorul Emilian Popescu a fost primul. Puteau și alții…dar nu mai intrăm în detalii.

Și în felul acesta, după aceea, mi-am axat studiile și cercetarea, în general, pe tema aceasta: relațiile dintre Stat și Biserică. Dar, în același timp, și pe cele de natură spirituală. Pentru că predau, la Master, un curs intitulat *Sfântul în istoria Bisericii*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Pr. Prof. Adrian Gabor: Un fel de *Curs de Aghiologie*…Pentru că *finalitatea* vieții pe pământ trebuie să fie *sfințenia*, nu?! Sau *legătura* omului cu Dumnezeu, prin care omul *să se îndumnezeiască*.

Pr. Dorin Picioruș: După ceea ce ați făcut până acum, vă puteți caracteriza drept *un om împlinit*?

Pr. Prof. Adrian Gabor: În parte, da!...Însă un om *împlinit* e un om *la adânci bătrânețí*, care elaborează lucrări de sinteză și de mare profunzime. Căci experiența se câștigă *în timp* și informațiile se acumulează *în mod organic*. E ușor ca la 30 de ani, fiind tânăr, să te crezi că *le știi pe toate*…și la 70 de ani de ani *să îți fie rușine*…

Pr. Dorin Picioruș: De orgoliul tău!…

Pr. Prof. Adrian Gabor: de orgoliul tău de la 30 de ani și de ce ai scris la 30 de ani…

Adevărata valoare a lucrărilor științifice nu poate fi obținută decât după ani de meditații,

Pr. Dorin Picioruș: după ani grei…

Pr. Prof. Adrian Gabor: după liniște și după retragerea la pensie. Din cauza aceasta și Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel[321][Ciobotea], la praznicul de comemorare, de 15 ani, de la Cernica, pentru Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, a semnalat în cuvântarea sa, că teologia de sinteză și de mare valoare a scris-o și a publicat-o în ultimii 20 de ani, după pensionare.

Pr. Dorin Picioruș: Da, e adevărat!...Părinte Profesor, vă mulțumim foarte mult! A fost o reală bucurie ceea ce am discutat cu dumneavoastră. Și cum nu am găsit, cu dumneavoastră, nicio altă filă audio, la nivel online, până acum, *aceasta va fi prima*.

Și îmi pare rău că această situație se repetă și cu alți teologi ai Bisericii noastre. Iar absența teologilor din spațiul online e neproductivă pentru Biserică. Avem oportunitatea *mărturiei directe* și nu ne bucurăm de ea. Pentru că nu trebuie să scriem doar *tratate exhaustive* pentru ca să fim în spațiul public ci suntem chemați și să dăm mărturii importante, *punctuale*, despre o problemă sau alta.

De aceea, așa cum ați făcut acum, dumneavoastră ați spus, în puține cuvinte, rodul multor cercetări. Cine înțelege asta *apreciază* gestul dumneavoastră.

---

[321] Idem: http://patriarhia.ro/biografia-142.html.

Iar astfel de dialoguri sunt foarte necesare și mă bucur că dumneavoastră ați acceptat imediat această invitație.

Pentru că îi putem impulsiona în acest mod pe oameni prin ceea ce spunem și, mai ales, pe cei care au venit sau vor să vină la Teologie, pentru ca să gândească lucrurile în ansamblu. Iar astfel nu li se vor mai părea *ușoare* lucrurile teologice.

Sărut mâna…și încă odată vă mulțumim pentru amabilitate!

Cuvintele comuniunii

Cu Masterand Bogdan Ioan Stârceanu

13 august 2008. Prima parte[322].

Pr. Dorin Picioruș: Domnilor și doamnelor, dragi ascultători ai platformei *Teologie pentru azi*, avem ca invitat în această zi specială pe domnul Masterand Bogdan Ioan Stârceanu, cel care a fost colaboratorul nostru *cel mai fidel* în proiectul *Colocviul internațional al comentariului decent*[323]. Adică atunci când am dorit *o oază de colocvialitate* la nivel online…

Însă, din păcate, teologii ortodocși români și credincioșii noștri s-au dovedit *refractari* la dialog – mă refer la cei pe care i-

---

[322] Prima filă audio are 40. 26 minute.

[323] Derulat timp de *o lună de zile*, între 15 septembrie-15 octombrie 2007.

am invitat. Nu doresc *dialog onest* dar doresc *să ne vedem* negrul de sub unghie…

Dar azi, acest prieten al nostru de suflet, domnul Bogdan Ioan, dorește să ne împărtășească opiniile sale pe diverse teme. Ca spre exemplu, despre blogging[324] – pentru că și dumnealui are blog[325] –, despre teologie – dânsul e masterand în teologie ortodoxă și a fost colegul nostru de an la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian" din București, Profesor de Religie, tată a două copile[326]– despre experiența sa de viață, despre experiența sa de online, despre experiența sa teologică.

Domnule Bogdan, prima noastră întrebare din această zi e următoarea: cum vedeți onlineul românesc ortodox și, totodată, onlineul în general? Care e situația creatorilor de online în materie de blogging? Nu vă mai întreb de *saituri*, pentru că – și cred că sunteți în asentimentul nostru – vremea saiturilor *a cam trecut*...Oamenii vor acum *conectivitate*, vor ca lucrurile *să fie updatate zilnic*.

Cum vedeți, pentru început, onlineul românesc?

Mast. Bogdan Stârceanu: Înainte de toate aș vrea *să vă mulțumesc* pentru acest interviu…Iar în ceea ce privește întrebarea dumneavoastră aș vrea să spun, în principal, următoarele lucruri: primul dintre ele e acela, că onlineul, în general – pentru că vreau să merg de la *general* spre *particular* –,

---

[324] Scrisul online.

[325] A se vedea: http://starceanub.wordpress.com/.

[326] Acum are trei fete: Maria, Ioana și Ana.

Pr. Dorin Picioruș: Da, e un lucru bun!...

Mast. Bogdan Stârceanu: se confruntă cu o mare problemă…

Pr. Dorin Picioruș: Cu un simptom…Care e acest simptom?

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, da, da!...Simptomul e: *tentația* anonimatului. Căci în online, persoana X are *posibilitatea* sau, mai bine spus, are *șansa* să se exprime lăsând la o parte prejudecăți, anumite *tare* pe care le are, anumite *frici* pe care le are vizavi de orice lucru.

Însă tentația anonimatului reprezintă *un lucru negativ* și, în același timp, *un risc*. Un risc foarte mare dar și o șansă foarte mare.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: De ce? Pentru că, din punctul de vedere al șansei, persoana respectivă are posibilitatea de a crea

Pr. Dorin Picioruș: de a face ceva serios

Mast. Bogdan Stârceanu: serios…cinstit…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: și de folos celorlalți…Numai că partea negativă e aceea că foarte ușor poate cădea în lucruri *mărunte*, fără semnificație. Iar aceasta e *o pierdere de timp*. Și de aceea cred că onlineul, așa cum e el astăzi, trece prin niște schimbări capitale.

Dacă privim istoria internetului în general, observăm că, la început, acesta era limitat la spații elitiste. Era un spațiu pentru universitari. Dar când a ajuns în casa fiecăruia…

Pr. Dorin Picioruș: Adică atunci când *a ieșit* din sfera militară…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, da!...Din sfera militară a trecut în spațiul elitist al universităților…Apoi când acest spațiu virtual, o altă lume…

Pr. Dorin Picioruș: a început să fie populat de oricine…

Mast. Bogdan Stârceanu: atunci a devenit *banal*, așa cum a ajuns acum curentul electric, apa la robinet…

Pr. Dorin Picioruș: Da, atunci când s-a banalizat!…

Mast. Bogdan Stârceanu: Când el s-a banalizat și oricine poate avea acces la el, onlineul a început „să trăiască” criza *lipsei de personalitate*. De personalitate *reală*.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că *personalitatea* onlineului e creată de fiecare dintre noi.

Pr. Dorin Picioruș: E creată de fiecare *creator de online*!

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...Însă, în ceea ce privește onlineul românesc, pot spune că el, în general, urmărește *tendința globală*. Dar, în particular, putem caracteriza onlineul românesc ca fiind *lipsit de responsabilitate*...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru ceea ce scrie…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact: pentru ceea ce scrie!...Și dacă tot vorbim despre onlineul românesc, nu ne putem debarasa de ceea ce e acum…nu neapărat *la modă*, ci care răspunde foarte bine nevoilor oamenilor de azi, și anume *bloggingul*…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Și cred că despre acesta trebuie să vorbim…

Pr. Dorin Picioruș: Da, e important să vorbim!

Mast. Bogdan Stârceanu: Iar bloggingul românesc se caracterizează printr-o *desuetudine* extraordinară. O desuetudine ieșită din orice fel de limite. Dacă observăm atent, marea majoritate a blogurilor românești, cu mici excepții – nu putem să generalizăm! – se caracterizează printr-o pronunțată *lipsă de originalitate*.

Mulți au dorința de *a fi în față*, de *a părea originali* dar fără să aibă *ceva în spate*. Vor să fie lăudați…

Pr. Dorin Picioruș: pentru că sunt prezenți online,

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact, exact!...

Pr. Dorin Picioruș: pentru că sunt și ei *printre* alții…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Dar fără a munci. Fără a aduce, într-adevăr, *ceva nou*…

Pr. Dorin Picioruș: Fără a veni cu *unicitatea ta* pe…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!

Pr. Dorin Picioruș: piața onlineului.

Mast. Bogdan Stârceanu: Iar lucrul acesta nu există din păcate – din păcate pentru noi – sau există, dar există într-o mică măsură, nici în bloggingul din Occident. Din Statele Unite…

Spre exemplu, să vorbim despre platforma *Engadget*[327], care se ocupă de IT și nu de teologie. Pe care eu o accesez de câteva ori pe zi…Nu neapărat pentru a afla noutăți – pentru că ele devin *banale* în scurt timp – ci de a observa cu câtă rapiditate, cu cât…

Pr. Dorin Picioruș: profesionalism

Mast. Bogdan Stârceanu: *profesionalism*, exact!...persoanale care scriu

---

[327] A se vedea: http://www.engadget.com/.

Pr. Dorin Picioruș: relaționează cu alții…

Mast. Bogdan Stârceanu: Dar nu numai că *relaționează* dar aduc știri realmente *noi*. Și unele dintre ele sunt foarte folositoare în privința anumitor lucruri. Și uneori aceste știri nu sunt numai din IT ci și din știință, în general.

Altă platformă online, tot din domeniu: *Daily Tech*[328] – care e un intermediar între blogging și sait – la fel ca primul, aduce ceva nou în mod permanent. Însă nu din când în când…ci de mai multe ori pe zi, fiind updatat constant.

Ce vreau să spun [prin asta]? Că onlineul românesc și, în perspectivă, bloggingul românesc, are șanse de revitalizare, *numai dacă* în el se vor implica persoane *serioase*, persoane care au dorința de a aduce *ceva nou*.

De aceea, eu fac apel la oamenii care stau *retrași*…La oamenii de cultură, de știință…din domeniul teologic, la oamenii *de creație* în general, care poate că nu știu acum *să editeze* online, dar care pot crea, pot aduce *un suflu nou*, în spațiul bloggingului românesc.

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că sunt *reticenți*, în definitiv, față de *relaționarea directă* cu cititorii dumnealor…

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că observ, că foarte mulți dintre oamenii de creație de astăzi au *o reticență*

---

[328] Idem: http://www.dailytech.com/.

Pr. Dorin Picioruș: Da, e evidentă!...

Mast. Bogdan Stârceanu: față de online, suspectând domeniul de *superficialitate*.

Pr. Dorin Picioruș: De *infantilism*. Considerând că de asta trebuie să se ocupe numai tinerii ăștia, *care nu știu prea multe*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Însă trebuie să fim conștienți de faptul că tinerii ăștia, pe care noi *îi criticăm*, sunt *viitorul* țării ăsteia.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Și că…

Pr. Dorin Picioruș: așa arată viitorul!

Mast. Bogdan Stârceanu: Din păcate!...Dar *o updatare* în acest spațiu ar fi mult mai folositoare decât [metodele tradiționale de prezentare a culturii]…

Și dau un exemplu! O carte o publici…apoi o…

Pr. Dorin Picioruș: o mediatizezi

Mast. Bogdan Stârceanu: într-un anume fel într-un ziar…apoi într-un spațiu clasic: într-o librărie, într-o bibliotecă…Însă cea mai bună *mediatizare* a cărții respective,

Pr. Dorin Picioruș: ți-ai face-o tu însuți, scriitorul, cel care ai scris cartea!...Dacă vorbești despre modul *cum* ai creat-o…despre

cum ai vrea să fie *receptată*…despre *cui* îi este adresată…

Mast. Bogdan Stârceanu: Cam așa văd eu lucrurile!

Pr. Dorin Picioruș: Dar nu v-ați referit la bloggingul ortodox (râd)…

Mast. Bogdan Stârceanu: Nu! Despre el *mai la sfârșit* (râde)…pentru că are o specificitate anume…

Eu, pe mailul meu, primesc tot felul de updateuri de la un grup de discuții numit *Credința ortodoxă*[329]…

Pr. Dorin Picioruș: Da, îl știu!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Un grup de discuții foarte vast…cu toate că temele discuțiilor sunt puerile…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da!...Nu își propun niciun elitism…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, da, da!...

Pr. Dorin Picioruș: E un grup de masă…

Mast. Bogdan Stârceanu: Tocmai de aceea mă și refer la el…Iar, ca și aici, onlineul ortodox are două componente: *partea saiturilor*…în care se observă *o șablonizare* a lucrurilor. Pentru că saiturile românești

---

[329] Idem: https://groups.yahoo.com/neo/groups/credinta_ortodoxa/info.

ortodoxe sunt *fade*, sunt lipsite nu neapărat de…*strălucire*…

Pr. Dorin Picioruș: Vă referiți la *estetica* lor?

Mast. Bogdan Stârceanu: Nu, mă refer la *conținutul* lor! La conținutul lor care e unul *standardizat*. E un copy paste[330] permanent. Nu vedem nicio creație nouă. Tot timpul avem de-a face cu *parafrazări*. Conținutul lor e ca o notă de subsol. Și, în definitiv, nu e un lucru rău! Însă, în momentul când el devine *o obișnuință* și *o înlocuire* a propriei tale gândiri, atunci e o problemă.

Pr. Dorin Picioruș: Da, e adevărat!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Căci dacă ție îți este *mai ușor* să faci un copy paste la un Părinte, fără să-l comentezi, fără să aduci *adăugiri* la ceea ce spune el sau *să îl clarifici* în anumite puncte, atunci e o problemă. [Faci asta] o dată, de două ori, de trei ori…Însă a 4-a oară e o problemă…

Apoi vorbim de partea *blogurilor ortodoxe*. Care e un segment și el destul de vast. Nu putem să spunem că nu [stau astfel lucrurile]…

Însă, cu excepția dumneavoastră…

Pr. Dorin Picioruș: Mulțumim frumos!

Mast. Bogdan Stârceanu: așa…

---

[330] O preluare continuă a textelor altora.

Pr. Dorin Picioruș: Să nu se înțeleagă aici faptul că am vorbit înainte *să mă lăudați…*

Mast. Bogdan Stârceanu: În niciun caz!...Criticile *reale*, dacă vor fi la un moment dat, vor fi *foarte drastice*. Nu asta e problema!...

Căci cineva, care vede blogul dumneavoastră, nu poate să nu constate *câtă muncă* stă în spatele lui.

De aceea, cu excepția dumneavoastră, majoritatea blogurilor românești ortodoxe se caracterizează prin *lipsă de creativitate cronică*. Nu se creează nimic!...Nu se aduce nimic nou. Pur și simplu, majoritatea creatorilor de online din spațiul românesc *se rezumă* la Sfinții Părinți…Asta nu înseamnă că *nu e bine*! Doamne ferește!...Însă ei nu duc o muncă sistematică de *a explica* ceva anume.

Pr. Dorin Picioruș: Nu îi interesează o înțelegere, o traducere, o interpretare continuă a surselor credinței…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Zi de zi, săptămână de săptămână, ei nu muncesc sistematic. Nu au programe! Nu au proiecte editoriale! Ei pur și simplu scriu *când le vine…*

De aceea, îi putem compara pe *creatorii de blog românesc* cu *căutătorii de chat*[331]…Când apare un scandal în Biserică, ceva legat de relația dintre Stat și Biserică, problematici sociale…[are ce scrie și cel cu

[331] De *vorbă* la nivel online.

blog și are de vorbit și cel care vrea să sporovăiască online].

Pr. Dorin Picioruș: Scuzați că vă întrerup!... Dar nu vi se pare că problematica televiziunilor, a scandalurilor de la TV, *se scurge* pe blogurile ortodoxe într-un mod nepermis de mult? Și am avut recent scandalul[332] cu ÎPS Corneanu[333]…Căci numai când media cu plată, a boșilor…a pus subiectul pe tapet, deodată, pentru ortodocșii online, el a devenit *singurul nostru subiect de discuție*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Adică pe mine mă doare faptul că nu conștientizăm că suntem *manipulați* cu problematici care *nu sunt de fond*…

Aceeași prostie s-a făcut și când s-a aruncat pe piață discuția despre *Codul lui DaVinci*[334]. S-a discutat *excesiv* despre el în spațiul ortodox…și prin asta i-am făcut *publicitate* fără să vrem!

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact, exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că, dacă am fi avut *un proiect de discuție*, să zicem: noi, luna asta sau anul acesta discutăm cultul

---

[332] Când s-a împărtășit împreună cu greco-catolicii. În ziua de 25 mai 2008.

[333] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_Corneanu.

[334] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Codul_lui_Da_Vinci.

ortodox…noi, toate blogurile ortodoxe…sau dacă am fi fost *implicați* în comentarea Sfintei Liturghi sau în comentarea unui Sfânt Părinte, nu ne-am mai fi lăsat *duși* de valul unui subiect…care *nu ne aparține*.

Scuze că v-am întrerupt!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Nicio problemă!...Iar ceea ce spuneți dumneavoastră este evident, e un lucru real…și adevărat…Însă ceea ce pot eu *să adaug* la ceea ce ați spus e aceea că, creatorii de bloguri ortodoxe românești trăiesc profund *complexul de inferioritate*…

Pr. Dorin Picioruș: Față de cine?!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Față de…societate, în general…

Pr. Dorin Picioruș: De ce?! Credeți că societatea românească *privește prost* teologia ortodoxă?!!

Mast. Bogdan Stârceanu: Vrea multe explicații!...Și dau numai un exemplu: prezența Icoanelor în Școli. Nu pentru că sunt eu *Profesor de Religie*. Acesta e un lucru secundar în această discuție. Ci discutăm problema în general...

Pr. Dorin Picioruș: Vă referiți la discuția publică care a început în ianuarie 2007?

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...Înainte de campania[335] pe care a inițiat-o *Patriarhia Română* împotriva celor care vor să scoată Sfintele Icoane din Școli…problema începută la TVR 1 a fost mediatizată online de către ortodocși doar în termenii: cum îndrăznește X sau Y să facă și să dreagă împotriva Icoanelor. Adică *de ce* și-a mărturisit această opinie.

Însă ceea ce am observat – și nu numai pe bloguri ci și în diverse comentarii online, la nivel de articole de ziar –, e faptul că se trăiește *frica* aceasta de *a spune lucrurilor pe nume*.

Adică, întotdeauna, ortodoxul care vine la nivel online are *teama* de *a se exprima direct* și astfel de *a aduce argumente reale* împotriva unor persoane, care nu au nici cel mai mic bun simț. Nici cea mai mică putere de *a înțelege*, cu adevărat, Ortodoxia. Căci tu, care ești în Ortodoxie, o înțelegi *mult mai bine* decât unul care e *în afara* ei.

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Și poți să înțelegi *cât de puerile* sunt argumentele împotriva Ortodoxiei.

---

[335] „Potrivit Bisericii Ortodoxe Române, prezența simbolurilor religioase în sălile de clasă nu este urmarea unei *impuneri*, ci rezultatul dorinței și consimțământului părinților, profesorilor și elevilor, în conformitate cu valorile religioase și culturale pe care le împărtășesc. „De aceea, o decizie de excludere ar reprezenta *o măsură brutala* și *nejustificată* de restrângere a libertății religioase, contrară principiilor democratice europene. O astfel de decizie ar conduce la *discriminarea* credincioșilor din România”, se arata într-un comunicat al Patriarhiei Române”, *cf.* http://www.altermedia.info/romania/2007/06/21/icoanele-nu-vor-fi-scoase-din-scoli/.

Și de aceea, cred că atunci, în problema Icoanelor – să vorbim la modul *ideal* – altfel ar fi trebuit să se petreacă lucrurile. Creatorii de bloguri ortodoxe ar fi trebuit să facă un fel de *coaliție*, cu o strategie clară, în care să aducă o serie de argumente în favoarea *cinstirii* Sfintelor Icoane și să explice *rolul* lor în Biserică, Școală, Societate.

Și acum nu mă refer la faptul să fi făcut *o lucrare științifică*…ci articole *cu impact* la nivelul omului de rând, în care să-i arate că opiniile detractorilor prezenței Icoanelor și a Religiei în Școli nu au legătură cu Ortodoxia și nici cu bunul simț. Cu lucrurile normale…

Pr. Dorin Picioruș: Da, adevărat!...

Mast. Bogdan Stârceanu: De care noi nu ne putem *debarasa*. Niciun ateu nu se poate debarasa de lucrurile normale…

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...Nu poate *renunța* la fotografiile și la oamenii în care el crede.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Și atunci, dacă tu vii cu ceva *serios*, cu ceva într-adevăr *muncit*, da?, atunci devii *o forță*…

Însă în momentul în care tu

Pr. Dorin Picioruș: nu ai o muncă *personalizată*

Mast. Bogdan Stârceanu: exact!...când vii și aduci răspunsuri *puerile*…că nu e bine așa, că de ce e așa…neavând *consistență*, nu vei fi luat *în seamă*.

Bloggingul ortodox românesc, fără *consistență ideatică* și fără *muncă personalizată*, va fi într-o continuă degringoladă. Lucru care a devenit, deja, *o obișnuință…*

Și un lucru încă și mai rău e acela că, în ultimul timp, dacă cineva vine și pune pe tapet această problemă, este aruncat la gunoi. E criticat. E lovit cu pietre. E talibanizat. Este catalogat într-un fel sau altul.

Pr. Dorin Picioruș: În concluzie, dacă îmi permiteți!...Dumneavoastră spuneți că noi, ortodocșii români de la nivel online, nu scriem *personalizat*, că nu spunem din interiorul nostru *ceea ce credem*, fapt pentru care, atunci când reacționăm față de societatea civilă reacționăm *haotic*. Și reacționăm așa *împotriva* interesului nostru…

Adică noi, credincioșii ortodocși, care mergem la Biserică, preoți și credincioși, ar trebui *să ne coalizăm* și *să ne știm interesul* când e vorba despre *discuții publice de amploare*. Adică să comunicăm *corect* și *apriat* societății civile.

Dar când noi *nu vrem* sau *nu știm* să comunicăm pe înțelesul societății, atunci ne facem *un deserviciu*. Acest lucru ați vrut să ne spuneți, nu?

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Și ceea ce facem noi e *contrar* voinței Sfinților Părinți.

Dau un exemplu concret!

Pr. Dorin Picioruș: Așa!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Sfântul Grigorie de Nazianz – am citit *Viața* lui de curând – asista, în Constantinopol, la o diminuare a credinței ortodoxe…Doar două-trei Biserici mai erau ortodoxe. Marea majoritate a bisericilor erau ariene. Ce face Sfântul Grigorie de Nazianz [în această situație]? Un lucru extraordinar!...

Pr. Dorin Picioruș: Un lucru *bun de urmat* în ziua de azi!…Mai ales când avem o perspectivă de creație online *atât de generoasă*…Când putem să scriem de acasă și de oriunde despre credința și experiența noastră ortodoxă.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Cu toate că avea puterea împăratului în spate, Sfântul Grigorie nu îi scoate cu forța pe arieni din biserici. Pentru că era împotriva unui astfel de demers. Și el ce face? Face ceva *simplu* și la *obiect*. Ceva *foarte realist*. El se apucă *să-i învețe* pe oameni învățătura de credință referitoare la Sfânta Treime.

Pr. Dorin Picioruș: Îi învață *temelia* teologiei ortodoxe.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Și lucrurile făcute sistematic, adică predicarea lui, *a convins*! Iar dacă ar fi avut la îndemână un mediu atât de performant ca al nostru, dacă ar fi avut mediul online de azi, ar fi făcut la fel și mult mai rapid. Adică s-a folosit *la maximum* de ceea ce a avut la îndemână dar nu într-un mod haotic! S-a folosit sistematic, cu plan.

Și în predicile lui, el le-a vorbit cu metodă predicatorială. Predicile lui aveau o introducere, un cuprins…le vorbea pe părți…

Pr. Dorin Picioruș: Deci avea un plan riguros! Muncea planificat…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact…exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că Sfântul Grigorie de Nazianz era *conștiincios*, adâncit în Tradiția Bisericii și urmărea, în mod sistematic, ceea ce dorea *să îi învețe* pe credincioșii săi.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

În timpul dialogului de față

Pr. Dorin Picioruș: Iar oamenii care îl ascultau nu știau unde o să ajungă…ce-o să le vorbească…Dar el știa *ce trebuie* să facă!

Mast. Bogdan Stârceanu: Chiar dacă, la început, lucrurile păreau *de luat în râs*…Căci cine…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: ar fi crezut că un singur om poate să facă față unei mari mulțimi de oameni. Pentru că erau și credincioși și episcopi arieni și conjunctura care era…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Ajunge să convoace un Sinod și, cu toată împotrivirea sinodalilor…*ortodocși*, reușește *să impună* învățătura cea adevărată.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Iar arienii…

Pr. Dorin Picioruș: E vorba de *Sinodul al II-lea Ecumenic*, pentru cei care nu știu…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, da, da!...Și i-a făcut pe arieni *să se întoarcă* la credință! Cu excepția unor fanatici…

Pr. Dorin Picioruș: Da, se înțelege!...Însă ceea ce dumneavoastră spuneți e un lucru important. Și anume că, dacă vrei să fii *ascultat*, trebuie să fii *conștiincios*, să știi ceea ce vorbești, să fii realist în argumentațiile tale și, mai ales, *să te calezi* pe puterea de înțelegere a oamenilor.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!

Pr. Dorin Picioruș: Să nu pari elitist *degeaba*. Pentru ce m-aș duce să fiu *elitist*, într-un sat sau într-o parohie de oraș, unde oamenii au un grad de înțelegere modest?!

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Nu aș face decât să produc dureri de cap…Unii chiar *adorm*…îi obosești, dacă le predici lucruri grele. Poți chiar *să îi sminteşti* cu o mare și grea teologie…socotind-o *prea mult*, prea greu…„Ce, vreți să ne omorâți cu atâta teologie?!...”. Cam așa stau lucrurile!…

Însă trecem la o altă problematică…Mulți oameni, spre slava lui Dumnezeu și spre binefacerea Sfintei Biserici, doresc să facă teologie. Am observat acum, la înscrieri, la Facultatea de Teologie din București, că au venit tineri din toată țara, pentru ca să facă studii teologice.

Am vorbit cu un tată a două domnișoare, care mi-a spus – era moldovean – că fiicele lui sunt *olimpice* la desen, că au făcut și Seminarul teologic, pe care l-au terminat cu note mari, cu 9 și ceva, aproape 10…și acum vor să devină *studente* la teologie iconografică.

Adică oamenii *vin* la teologie împotriva a tot ceea ce se spune *negativ* despre oamenii Bisericii. Cu mai multă sau mai puțină realitate.

De aceea, întrebarea noastră pentru dumneavoastră e aceasta: *ce au făcut* studiile teologice din dumneavoastră? Pentru că ați făcut și Seminarul Teologic, apoi Facultatea

de Teologie și Masterul în Teologie...pe toate la București. Cum *au schimbat* toate aceste studii persoana dumneavoastră?

Adică 5 + 4 + 2 ani de teologie…*Cine sunteți* după 11 ani de studii teologice?…

Mast. Bogdan Stârceanu: O întrebare *grea*…și în același timp *ușoară*!...Și aș vrea să începe cu Seminarul Teologic…Chiar dacă Seminarul Teologic, în general…a avut un impact *nu prea bun* asupra mea…totuși, la o analiză mai aprofundată, pot spune că el *m-a disciplinat*.

Nu neapărat *o disciplină interioară*…Pentru că rolul Seminarului [Teologic] nu e acela de a fi o disciplină interioară. Ci de a disciplina persoana noastră la nivel social. Mai ales atunci…

Pr. Dorin Picioruș: într-o perioadă *specială* a vieții noastre…

Mast. Bogdan Stârceanu: și în zilele de azi…Însă Facultatea [de Teologie] a reprezentat pentru mine *o revelație*. O revelație în ce sens? În sensul că atunci, cu adevărat, i-am *descoperit* pe Sfinții Părinți…

Pr. Dorin Picioruș: În sensul că i-ați *adâncit*!...

Mast. Bogdan Stârceanu: I-am descoperit *și mai mult*…exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Ați făcut un studiu mai aprofundat. Ca să nu se înțeleagă faptul că la Seminar n-ați avut nicio tangență cu ei…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Iar când mă refer la Seminar, mă refer…

Pr. Dorin Picioruș: Eu nuanțez…pentru cei care nu vă cunosc…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da! Am înțeles…Teologia[336] a reprezentat pentru mine perioada în care eu *m-am definit* ca persoană. În relația mea cu semenii, în relația mea cu Dumnezeu și în relația mea cu mine însumi. Și pentru mine a fost foarte important.

Iar terminarea Teologiei a reprezentat momentul în care eu am spus: „Măi, sunt la început de drum! În niciun caz nu e vorba despre *terminarea* studiilor. Nu mă apuc de o meserie și gata!”. Ci pentru mine sfârșitul Teologiei, absolvirea Facultății de Teologie, luarea licenței, a reprezentat *un început de drum*.

Pr. Dorin Picioruș: Da, și așa ar trebui să fie pentru toți! Pentru că el nu este *un sfârșit* de drum…

Mast. Bogdan Stârceanu: ci *un început* de drum. Începutul muncii cu tine. A muncii asidue, adevărate…A muncii programatice. A lucrului bine făcut.

Pr. Dorin Picioruș: Corect!...

Mast. Bogdan Stârceanu: În folosul Bisericii, în mod principal. Pentru că ăsta e rolul nostru…

---

[336] Perioada Facultății.

Pr. Dorin Picioruș: vocația noastră…

Mast. Bogdan Stârceanu: Iar Masteratul a reprezentat, în principal, o perioadă în care am avut contact din nou cu facultatea…cu profesorii. Am adâncit anumite lucruri…Și el a făcut parte din acest *început* pe care eu l-am pornit de la absolvirea facultății.

Pr. Dorin Picioruș: Deci teologia în viața dumneavoastră a însemnat *o disciplinare*, o aprofundare, o conștientizare de sine…dar, în același timp, conștientizarea faptului că teologia nu este o știință care *se termină* cu o diplomă.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Ci teologia devine *toiagul* tinereților și al bătrâneților noastre în viața de zi cu zi.

Și apropo de *toiag*…Într-una dintre predicile sale, Preafericitul Daniel [Ciobotea], ne-a rugat ca acum, în Postul Preacuratei, să rostim *Paraclisele* Preacuratei. Iar noi am ascultat sfatul său și am făcut Paraclisele, cele două…Și într-unul dintre ele, Maica Domnului e desemnată drept *toiagul bătrâneților noastre*.

De aceea și teologia a fost *toiagul* tinereților noastre, ca una care *ne-a disciplinat* sufletul și trupul. Pentru că noi, ca seminariști, făceam notă contrastantă cu elevii de liceu, prin faptul că eram toată ziua la costum, trăiam la cămin, aveam program de masă și de rugăciune…Ne culcam la 10 noaptea, ne trezeam la 6 dimineața, studiu,

rugăciune, cursuri…totul după ceas. Amândoi am trăit la cămin…și știm asta foarte bine…

Dar teologia, după ce o înveți ca seminarist, apoi o aprofundezi la facultate și în celelalte studii…devine o realitate fundamentală pentru tine, când înțelegi că e *una* cu răsuflarea ta. Că e *ritmul* vieții tale.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Însă vreau să adaug ceva aici…Să nu se înțeleagă faptul că teologia *te oprește* să aprofundezi și o altă știință. Poți să aprofundezi orice alt ceva…

Pr. Dorin Picioruș: Da, nu trebuie să te oprești numai la teologie!

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că eu, după ce termin teologia, nu trebuie să devin *specialist* doar în acest domeniu. Poate că nu mă exprim foarte bine acum…Ci ceea ce vreau să spun e că putem, pe lângă teologie, să aprofundăm și altceva.

Însă, pentru mine, teologia reprezintă acel *acasă*.

Pr. Dorin Picioruș: Unde *vă regăsiți*…și vă regăsiți *bine*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...E locul unde mă simt *în elementul* meu…Nu neapărat din punct de vedere intelectual. Sau nu numai intelectual. Ci…

Pr. Dorin Picioruș: ființial

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, ființial!...Și acesta e lucrul esențial. Lucru pe

care nu l-am regăsit – asta din discuțiile mele cu alți prieteni, care au făcut alte facultăți – la absolvenții altor facultăți. Nu am simțit că au *un acasă* al lor.

Ei, după ce au terminat facultatea, oricare ar fi ea – Facultatea de Matematică, de Fizică, de Limbi Străine – n-au ajuns să aibă acel *acasă* al lor. Acea *regăsire* de sine. Acea *viziune* asupra vieții. Și asta din păcate…

Pentru că asta te face să fii un om *așezat*…Nu neapărat din punctul de vedere al relației tale *cu ceilalți* oameni, ci din punctul de vedere al relației tale *cu tine însuți*.

Pr. Dorin Picioruș: Da, pentru că nu se simt *împliniți*!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, nu se simt împliniți! Și acesta e *marele neajuns*. Pe care, în teologie, îl poți descoperi. Dar intrarea la Teologie și absolivirea ei *nu îți garantează* împlinirea personală.

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că trebuie să ai *căutări personale*, în care să îmbini *cultura teologică* cu *experiența duhovnicească* și *liturgică*. Și acestea te împlinesc!

De aceea, cei care, dintre noi, *blamează* Teologia, trebuie să se gândească și la ceea ce *nu au făcut pentru ei* în timpul studiilor teologice.

Căci altfel așteptăm doar ca Statul *să ne facă*, Facultatea *să ne învețe*, alții *să ne aducă*…Însă trebuie ca și noi să ne implicăm și *să ajutăm* Statul, Biserica, Facultatea, Societatea, prin munca noastră teologică și prin creșterea noastră duhovnicească.

Numai așa suntem *juști* cu noi înșine. Justețea, dreptatea adevărată e aceea de a cere *de la noi*, în primul rând, ceea ce cerem de la sistem *să ne facă*. Pentru că întrebarea noastră, față de noi înșine, trebuie să fie aceasta: Noi *ce lăsăm* îl urma noastră?...

V-ați pus problema că teologia e *un act de conștiință*? Când ați ajuns la conștiința că trebuie *să dați și altora* din ceea ce *ați învățat* și *sunteți*?

Pentru că acumulăm continuu…dar trebuie să și *convertim* munca noastră într-o *binefacere* pentru alții…

Mast. Bogdan Stârceanu: În ultimul an de facultate am ajuns la această conștiință!...În ultimul an de facultate am ajuns la *conștientizarea* rolului pe care îl am…*a datoriei* pe care o am, atât față de semeni, cât și față de Dumnezeu și față de mine însumi. Pentru că, față de aceste trei coordonate, îți raportezi întreaga viață.

Căci dacă tu, la sfârșitul vieții, nu ai ajuns într-un raport de *pace*, de împăcare

Pr. Dorin Picioruș: cu acești trei termeni…

Mast. Bogdan Stârceanu: cu acești trei termeni, la nivel existențial și nu definițional, ai o problemă…

Pr. Dorin Picioruș: Da, o mare problemă! A big problem…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact, exact!...Iar *datoria* pe care o simți față de

celălalt, față de tine și față de Dumnezeu nu este *o povară*!

Pr. Dorin Picioruș: Dar nu credeți că e *un mare har* să vă simțiți *dator*?

Mast. Bogdan Stârceanu: Ba da! E *o bucurie permanentă*. E o bucurie să scrii pentru cineva. Să vorbești pentru cineva…

Pr. Dorin Picioruș: Să predai cuiva!

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Să slujești, să ajuți pe cineva bolnav, pe cineva care are nevoie…

Mast. Bogdan Stârceanu: Cineva m-a întrebat: „Dar, măi, de ce nu te-ai apucat de altceva după facultate, de afaceri?! De ce nu ți-ai făcut și tu o mică afacere a ta?!!”.

Pr. Dorin Picioruș: „De ce nu cauți *să parvii*?”.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Adică, de ce sunt „un profesoraș” de Religie, într-o localitate X, din țara aceasta și nu m-am apucat de făcut bani. Și eu i-am spus: „Măi, eu, acolo unde sunt – și nu mă refer la partea financiară – încerc să îmi fac treaba cât de bine pot”. Poate că, într-o altă situație, aș putea să fac mai mult. Dar acolo unde sunt *îi ajut* pe copiii cărora le predau. Și asta nu mă face *să mă plafonez*!

Însă Profesorii, din păcate, în România, trăiesc această tragedie a plafonării. Trăiesc tragedia plafonării concomitent cu dorința de

a avea și de *a fi* mai mult decât sunt acum. Dar fără să facă nimic!

Și văd asta *în ochii* lor…

Pr. Dorin Picioruș: Și de unde vine asta? De unde credeți că vine acest lucru?

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că ei nu au găsit acel *ceva* care să-i împlinească.

Pr. Dorin Picioruș: Adică nu au un resort interior *real*!

Mast. Bogdan Stârceanu: Da! Trăiesc o anume amăgire…și de aceea caută în neștire. Nu ați observat *obsesia* pe care o trăiesc mulți dintre noi...după *Duhovnici*?! Că „a zis Duhovnicul cutare, că a zis cutare”…

Pr. Dorin Picioruș: Adică: care e „cel mai bun” Duhovnic!

Mast. Bogdan Stârceanu: Am ajuns să spunem: „Eu sunt *din grupul* Duhovnicului X…sau din grupul Duhovnicului Y”.

Pr. Dorin Picioruș: Și prin asta suntem *scindați* între noi…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Pentru că ne luptăm pe „adevărurile noastre”. Căci e „adevărul tău” și „adevărul meu”. Și atunci oamenii n-au răspunsuri *personale* la problemele lor de viață…ci au răspunsuri *de grup*.

Pr. Dorin Picioruș: Am înțeles!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că mentalitatea e să fac „parte” din echipă…dar eu nu aduc nimic de la mine…E ca în filmele astea, americane, hollywoodiene…dacă vrei să fii *figurant*…În luptele, în războaiele alea imense, pe care ei le regizează…

Pr. Dorin Picioruș: tu ești *un anonim*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Și figurantul e plătit cu câțiva dolari pe oră…și atât! El e *un nimeni*! Așa am ajuns să fim noi. Dar nu e vina nici a Bisericii, nici a ierarhiei, nici a Profesorilor, e vina *noastră*.

Pr. Dorin Picioruș: E o vină *personală*! Și trebuie să ne-o asumăm personal.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact, exact!...

Pr. Dorin Picioruș[337]: Noi suntem foarte dezamăgiți atunci când vedem că oamenii *dau vina* pe alții pentru *neîmplinirea lor interioară* și nu vor să își asume faptul că 99% e *vina lor*.

Niciodată nu mi-am pus problema că eu sunt *nefericit* pentru că *nu am avut* pe Părintele Patriarh pe care îl doream eu. Sau că sunt *nefericit* din cauza Duhovnicului pe care îl am. Sau că sunt *nefericit* din cauza Societății sau a Președintelui țării. Nu mi-am pus problema niciodată că dacă este Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu sau

[337] De aici începe *a doua filă audio* a interviului, de 32 de minute.

Băsescu la putere, eu, în mine însumi, sunt *neîmplinit* din cauza lor.

Pentru că împlinirea mea nu ține de *cadrul* în care trăiesc ci de ceea ce *fac eu*. Și de aceea m-am simțit împlinit oricând, pentru că problema împlinirii mele nu este între mine și Școală, între mine și Societate, între mine și nu mai știu cine…între mine și vreun Sfânt, cu care să mă iau la întrecere…Ci împlinirea este nu între mine și mine…ci între *mine* și *cât pot*, în mod realist și rezonabil, *să fac*.

Pentru că eu nu-mi închipui că *pot să fac orice*. Însă văd această dramă la mulți…

Mast. Bogdan Stârceanu: Bazată pe o iluzie…

Pr. Dorin Picioruș: Văd cum mulți *își închipuie* că pot fi…ca orice Sfânt, ca orice geniu, ca orice scriitor…Că dacă am citit o carte acuma…sau dacă am făcut o școală…sunt „mai deștept” decât toată lumea.

Nu, n-am trăit niciodată iluzia că pot să fiu infinit, absolut!

Ci întotdeauna am văzut că pot să fac numai anumite lucruri…Și dacă eu, toată ziua, nu?, *mă cheltui* în treaba aia și ajung să fac din ea *atât*, cât pot eu…cum să am ideea „că pot să fac mai mult”, dacă eu văd că mă lasă rotilele?!

Dacă roțile trenului nu mai pot merge mai departe…cum să cred că sunt în stare *de mai mult*? Pentru că muncind toată ziua…îmi înțeleg foarte bine limitele. Îmi simt limitările *în timp ce muncesc*.

De aceea, eu Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru ceea ce *am făcut* și pentru ceea ce acum, în clipa de față, *pot să fac*.

Așa că tot ceea ce fac zilnic e *o zidire de sine*. Pentru că, fie că scriu, fie că mă rog, fie că mănânc, fie că dorm…toate acestea *contribuie* la munca mea, la ceea ce pot să fac și fac.

Însă rămăsesem la ideea că plafonarea ține *de noi înșine*…Dar succesul nu ține numai de noi înșine…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că succesul ține și de o anume circumstanțialitate…Succesul ține și de cine suntem, cine ne sunt colaboratorii, cine ne sprijină…Și ne limitează puținele finanțe pe care le avem…și alte lucruri…

De aceea, în problema succesului sunt și lucruri care *nu țin* de noi. Dar, totuși, sunt mai mari minusurile care *țin de noi* sau cele care țin *de societatea* în care trăim?

Mast. Bogdan Stârceanu: Știți care e problema? Societatea românească – și nu neapărat cea post-revoluționară – suferă de *sindromul criticii*.

Toți criticăm. Peste tot…

Pr. Dorin Picioruș: Și *ne subevaluăm* prin asta ca popor…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Mergem pe strategia falimentară că „toți ceilalți sunt *buni*, numai noi suntem *proști*”.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Și lucrul ăsta nu e de acum!...Citeam la un moment dat un articol al lui Constantin Noica[338], un articol de ziar…și în el critica tocmai această *obsesie – națională* pot spune – în care ne plângem despre *cât de proști* suntem noi în comparație cu cât sunt *de deștepți* și *de elitiști* ceilalți. Oricare ar fi ei acești *ceilalți*…

Și oricine – asta e marea durere! – încearcă să iasă, *să răsară* dintre noi…

Pr. Dorin Picioruș: noi *îl tragem înapoi*, ca nu cumva *să ne reprezinte*…

Mast. Bogdan Stârceanu: „De unde are *curajul* să facă asta?!”, spunem noi…

Pr. Dorin Picioruș: Și îi dăm cu manivela în cap…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...Un alt exemplu! Am citit de curând *biografia* lui Mircea Eliade[339]…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: și mi s-a părut foarte interesantă.

Pr. Dorin Picioruș: Da! Ați dat ceva și pe online…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...În care el vorbește despre *șansa* pe care a avut-o de a

---

[338] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Noica.
[339] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Mircea_Eliade.

pleca în India la vârsta de 20 de ani. Și, într-adevăr, el a spus un lucru extraordinar, din punctul meu de vedere! Și anume că, dacă nu pleca în acel moment, dacă nu câștiga atunci bursa, el ar fi rămas în acest mediu al nostru și *ar fi fost tras înapoi*…De ceilalți, de lângă el…

Pr. Dorin Picioruș: Adică el simțea, de la vârsta de 20 de ani, că nu are *un mediu concurențial*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: și că are nevoie de unul care *să prețuiască valorile*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: să prețuiască valorile *reale*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!

Pr. Dorin Picioruș: Și nu de unul care să zică: „Iată, Eliade *scrie mult*!”. Ca și când *scrisul mult* ar fi *un sacrilegiu*. Că Eliade scria mult la 20 de ani…Însă, în același timp, să se raporteze la el ca și când *nu ar scrie mult*. Să îl *oculteze*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Ci șansa lui a fost

Pr. Dorin Picioruș: plecarea în India…

Mast. Bogdan Stârceanu: India…Nu India ca *loc* ci ca *rampă de lansare* a lui!

Pr. Dorin Picioruș: Din punct de vedere științific!

Mast. Bogdan Stârceanu: Din punct de vedere științific, exact!...Și tocmai acest lucru contează: ca tu să vii cu *un lucru nou*, cu un lucru *serios*, cu un lucru cu adevărat *de luat în seamă*…

Pr. Dorin Picioruș: *Valabil* pentru cât mai mulți…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact! Dar ceilalți ce fac? Vin, *îți dau în cap*…Sau dacă nu îți dau în cap, nici măcar *nu te încurajează*. Dar nu îți spun nici *dă-te mai încolo*…Și atunci e logic că *ți-e greu*. Fiecare dintre noi suntem oameni, avem slăbiciunile noastre, ne e greu…Avem bolile, durerile noastre…

Pr. Dorin Picioruș: Și la un moment dat îți vine *să renunți*…Îți vine să renunți când vezi atâta gelozie, atâta invidie…Pentru că nu mai poți să admiți faptul că, prin propria ta existență, ești *un motiv de indispoziție* pentru alții. Și asta, culmea!, în mod paradoxal: când tu ești *un moment de elevație* pentru fiecare. Ești un om care *ajuți* prin opera ta. Fie că ești scriitor, că ești preot, că ești politician…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, ești *important* pentru ceea ce faci în bucățica ta!...

Pr. Dorin Picioruș: De aceea, la un moment dat, *ți se urcă* până în gât totul și spui: „Frate, nu mai vreau nimic de la voi!”.

Mast. Bogdan Stârceanu: Și mai e ceva!...Așa cum spuneați și dumneavoastră, Părinte, mai e și această idee că eu *aș putea face orice*. Tânărul, după ce termină facultatea, are impresia că…

Pr. Dorin Picioruș: Mă scuzați!...Dar nu credeți că el e *stimulat* și de mass media și de o mentalitate generalizată, care îi spun: „Îndrăznește! Fă orice! No sugar![340]”.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, i se arată pancarta…

Pr. Dorin Picioruș: și merge pe ideea care i se sugerează…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, da, da!...Și tânărul are impresia că *poate să facă orice* dacă are un minimum de școală. De cunoștințe…Adică se crede *asemenea* unui matematician, unui astronaut, unui fotbalist și așa mai departe.

Și dacă privim viața occidentală, în special America…

Am vorbit cu un american, de origine română, care a stat acolo vreo 20 de ani și apoi s-a întors în țară…Și el a rămas *surprins* de modul nostru de *a ne descurca* în orice fel…

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că doar *dăm impresia* că *ne descurcăm*…

---

[340] În engleză: „Fără zahăr!”. Cu sensul: „Fă lucrurile *nesărate* cu carul! Fă tâmpenii, fără *să te gândești* la consecințe!”.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...Era surprins de această idee a noastră că „eu știu toate”! Ci „măi, la mine în America, acolo, fiecare e cu bucățica lui! Eu făceam o piesă la o mașină…Eu lucram în Detroit, la *General Motors*[341]…făceam o piesă la o mașină și numai atât”. Și de aceea, e logic, că lumea noastră, de acum, i se părea aiurea…

Pr. Dorin Picioruș: Făcea pe fiecare zi *aceeași piesă*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Dar făcea acea piesă *la perfecție*! Nouă ni se pare asta ca în sclavagism. „Cum să facă, domne, *doar o piesă*?! Trebuie să mai facă *și altceva*!”.

Și la un moment dat spunea o chestie foarte interesantă [zâmbește]: „Băi, americanului când îi spui să se ducă 100 de metri, 100 se duce. Dar când îi spui românului să se ducă 100 de metri pe aici, el se gândește: „Dar de ce să nu o iau pe partea *ailaltă*, că e drumul *mai scurt*?!””. Asta e mentalitatea românească! Și atunci…

Pr. Dorin Picioruș: caută shortcuturi[342]…

Mast. Bogdan Stârceanu:

Exact!...Pentru că la noi funcționează ideea *șmecherelii*…A faptului *ascuns*. Totdeauna căutăm să obținem *mai ușor* un lucru.

---

[341] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/General_Motors.

[342] În engleză: shortcuts = *scurtături*.

Pr. Dorin Picioruș: Fără multă muncă. Fără multă transpirație. Dar cu aceeași remunerație!

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Dar cu aceeași remunerație! Românul vrea să fie considerat „băiat deștept”, „băiat genial”, fără multă muncă. Însă *să-l remunerezi*, frate!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Să-i dai și masă…

Pr. Dorin Picioruș: Să-i dai și *bursă*…dar și *diplomă* la final, pentru că *s-a căznit*…și *a trecut* un examen!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Căci a intrat cu bursa nu știu care…Însă ce ai făcut în timpul anilor de studii? Ce ne arăți la final? Ce ai ajuns *în urma* bursei? Astea nu mai contează!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Că tot am vorbit de Mircea Eliade…Un student îl întreabă pe Mircea Eliade: „Domnule Profesor, *cum se învață* limba sanscrită?”. Și el îi spune: „Măi, băiatule, știi cum am făcut eu? M-am închis un an de zile în casă…și am făcut numai limba sanscrită. Așa că 6 luni am învățat gramatică. Nu făceam altceva! Nu citeam nimic în afară de asta. Apoi am citit puțin din literații indieni și așa mai departe. Până am început nu să *o stăpânesc*, ci să *o bâjbâi*”.

Și ce vrea să spună? Vrea să nu avem *obsesia* aceasta de *a cuprinde totul*. Să nu vrei să faci și-aia, și-aia, și-aia, și-aia…Nu! Dacă vrei să faci cu adevărat ceva trebuie să te implici cu toată ființa, cu totul, în acel lucru…

Pr. Dorin Picioruș: Să te *rezumi* la lucrul pe care vrei să-l faci!

Mast. Bogdan Stârceanu: Până nu ai trecut de faza critică, până nu ai depășit hopul, trebuie să te rezumi la ceea ce faci. După care poți să iei și alte lucruri în primire. Însă, mai întâi de toate, trebuie să te dedici cauzei.

Și lucrul ăsta e foarte important! Pentru că ne dă perspectiva modului în care trebuie *să vedem* viața și raportarea pe care trebuie să o avem față de tot ceea ce ne înconjoară. Căci dacă noi trăim o viață în care credem că putem să facem *absolut orice*, ajungem să nu facem mai nimica. Pentru că asta e, de fapt, *definiția* românului: românul *face multe* dar *nimic nu termină*.

Și foarte mulți cu care am avut contact, din străinătate, aveau această *impresie* despre noi…Pentru că avem *istețime*, avem *putere de muncă*…însă nu ne place *lucrul serios*.

Pr. Dorin Picioruș: De fapt: *nu ne ținem* de el!...Nu mergem până la capăt…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact, exact, exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Trecem la alt lucru!...Și în problema următoare, dumneavoastră aveți experiență multă…E vorba despre *copii*. Despre prezența lor în

familie și despre problemele pe care le aduc odată cu ei.

Și ne-ați mărturisit, de-a lungul timpului, tot felul de probleme ale lor…De la cele legate de sănătate până la maniera în care discutați cu copiii.

…De câți ani sunteți *tată*?

Mast. Bogdan Stârceanu: De 7 ani…

Pr. Dorin Picioruș: 7 ani de căsătorie…și de 7 ani *tată*. Mulți ani înainte…și în căsătorie și pentru copilele dumneavoastră!...

Cum vedeați căsătoria *înainte* și cum vedeți căsătoria *după*? Cum vă simțiți acum, când începeți *să vă bucurați* de rodul ostenelilor dumneavoastră de tinerețe [zâmbesc]?

Căci acum suntem *în jurul* anului 30 de viață…și suntem în faza de *tinerețe*…

Cum arată căsătoria *creștină* ca *ideal* și cum arată căsătoria creștină ca *realitate*? Căci idealul e frumos, e marcant, dar realitatea e *mult mai spațioasă* decât idealul. Ideal care, atunci când e simplă proiecție mentală, e fantasmagoric.

Deci cum arată *adevărul* căsătoriei, în comparație cu modul în care *arăta* închipuirea despre căsătorie?

Mast. Bogdan Stârceanu: Aș vrea să încep răspunsul la această întrebare de la viețile câtorva Sfinți căsătoriți, care ne prezintă o viață dedicată în întregime copiilor și lui Hristos…

Pr. Dorin Picioruș: Da, da, da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Din viețile Sfinților căsătoriți rămânem cu o anume *impresie*. Pe care fiecare ne-o formăm într-un fel sau altul. Însă în descrierile lor nu găsim *tot ce se petrece* într-o căsătorie. Pentru că cuvântul nu poate să exprime, la modul absolut, realitatea. E imposibil! La fel și o imagine. Ea nu poate să exprime realitatea la modul absolut.

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Decât prezența ta reală [o poate cuprinde]. Și în ceea ce privește căsătoria, în cazul meu, pot spune că diferența între ideal și realitate are două conotații. Pe de o parte, relația mea cu soția mea iar, pe de altă parte, relația noastră, eu și soția, cu cele două copile pe care le avem. Viața în familie, multora li se pare – celor care nu sunt căsătoriți sau nu au copii – ceva *ușor*…*frumos*…plin de bucurii.

Pr. Dorin Picioruș: Însă, oricum ar sta lucrurile, ceea ce credem noi că e *căsătorie*, înainte de căsătorie…e ceva *de basm*. Ceva fantasmagoric…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact, exact!...Sau *lovirea* de realitate, de multe ori…nu e neapărat… *șocantă*…ci ea *te înțelepțește*. Zi de zi, tu și soția, tu și copilul tău deveniți *mai înțelepți*. Copilul *te învață* pe tine [cum să procedezi]. Tu înveți foarte multe de la copil, mai mult decât ai fi citit o mie și una de cărți legate despre creșterea copilului. Despre psihologia copilului…

Pr. Dorin Picioruș: Relația cu el te face *să vezi mai bine* lucrurile în comparație cu orice carte.

Mast. Bogdan Stârceanu:

Exact…Relația ta directă cu copilul e cea care, într-adevăr, te face să înțelegi *ce dorește* copilul, ce vrea copilul, ce probleme are copilul.

În ceea ce privește *relația* cu soția, ea se găsește într-o permanentă *creștere*…Într-o permanentă cunoaștere. Tu cu soția ta te găsești într-un fel de *descoperire*

Pr. Dorin Picioruș: *continuă*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...Asta nu înseamnă că tu nu poți să ai discuții contradictorii, nu poți să ai păreri disonante de ale soției…Ci tocmai din această creștere, din acest dialog permanent ajungi să vorbești prin gesturi, prin priviri cu soția ta. Și când soția te-a privit într-un anume fel sau a făcut un anume gest…

Pr. Dorin Picioruș: tu ai înțeles ceea ce vrea să-ți spună…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!…În același timp există relația familiei tale cu societatea din jurul vostru. Societatea din jur – și nu mă refer aici la socri și soacre – ci la societate în general. Și, din păcate, familia astăzi e șablonizată. Termenul de *familie* e șablonizat. Există marea problemă a separației între părinți și copii, pentru că fiecare trăiesc în lumea lor…Copiii încep să simtă singurătatea de la vârste fragede.

Părinții aleargă în sus și-n jos după obținerea succesului. Succes pentru copiii lor. Dar ajung să se trezească la un moment dat și să simtă faptul că copiii *nu mai există* pentru ei și, la rândul lor, și copiii *îi neagă* ca *părinți*.

Și atunci care e *relația* unei familii creștine, așa cum ne considerăm noi, cu societatea? Trebuie să înțelegem că problemele cotidiene ale familiei contemporane sunt și ale noastre. Avem cu toții probleme financiare, de sănătate…

Pr. Dorin Picioruș: Da, de tot felul…alături de cele *relaționare*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...Însă în relația dintre familia creștină și societate mai există acel Cineva…mai este Hristos. Și atunci când Îl ai pe Hristos în familie, raportarea ta la societate trece prin acest *filtru* al credinței în El. Pentru că tu, mai întâi, Îl pui pe Hristos *în fața* ta și apoi pui societatea, lumea care înconjoară. Și atunci, tu ai un punct de reper fantastic[343]. Iar noi *gravităm* în jurul acestui reper. Din cauza Căruia, noi nu putem fi *înghițiți* niciodată de *apele*, de învolburarea acestei vieți.

Pr. Dorin Picioruș: Da! Noi nu putem fi *contaminați* de o mentalitate și de o viață seculare…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!

Pr. Dorin Picioruș: *Viața ortodoxă* ne scapă de *o viață telurică*…

---

[343] Cu sensul de: *extraordinar*.

Mast. Bogdan Stârceanu: De aceea, eu cred că o familie creștină autentică nu se poate *pierde* în societate. Nu poate fi *înghițită* de această avalanșă a secularizării, dacă ea *se ține bine* de Hristos. Dacă ea, într-adevăr, dorește și se luptă cu adevărat ca să Îl aibă *în mijloc* pe Hristos. Este imposibil! Nu ai cum [*să te pierzi* cu Hristos]!

Iar *deviația* de acum din familia românească și din familia în general e bazată pe obsesia dobândirii de bunuri, care creează singurătate. Iar dorința *bolnavă* a părinților ca proprii lor copii să devină cu orice chip *avuți*, cu bani, nu are ce căuta în familia creștină.

De ce? Pentru că tu îți crești copiii pentru Împărăția lui Dumnezeu și nu pentru scopuri eminamente lumești.

Însă, pentru mulți, acest mod de a privi lucrurile al ortodocșilor pare ceva…

Pr. Dorin Picioruș: *mitologic*, o poveste de adormit copiii…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...Și toate acestea fac ca familia creștină să trăiască *altfel*. Dar dacă familia creștină, la un moment dat, nu mai ține de Biserică, nu mai ține de Hristos, atunci

Pr. Dorin Picioruș: intră în disoluție…

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, exact!...Cam asta e părerea mea personală, din experiența pe care o am. Căci – ca o concluzie – familia *creștină* e familia *firească*. Cum spune și Părintele Noica…

Pr. Dorin Picioruș: Rafail Noica[344]…

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că familia creștină nu e ceva *ieșit din comun*…

Pr. Dorin Picioruș: Nu facem ceva, pe afară, ieșit din comun. Pentru că toată taina vieții noastre e *lăuntrică*…Îmbinăm postul cu rugăciunea, cu viața curată, iată!, cu întâlniri frumoase, cu discuții duhovnicești, prietenești, principiale…cu întrajutorare. Pentru că acolo unde există conștiință ortodoxă, există și sensibilitate profundă la nevoile *reale* și *imediate* ale oamenilor.

Iar căsătoria ortodoxă e *o frumusețe reală* și *normală*. Însă, e adevărat, e o frumusețe *prea mare* pentru degringolada postmodernă.

Mast. Bogdan Stârceanu: Da, *prea mare*!...

Pr. Dorin Picioruș: E *prea mare*, acolo unde nu se înțelege – după cum spuneau Părinții Tradiției – că ortodocșii au toate *în comun*…numai femeile nu le au în comun. Și aș adăuga: *nici copiii*…

Ortodocșii nu sunt pederaști[345], nici nu corup copii[346] și nici nu se culcă cu soția celuilalt[347]. Pentru că familia ortodoxă este *o instituție sfântă*, centrată în Hristos. Pentru că El este *pivotul central*. Axul în jurul Căruia, așa cum ați spus, *gravitează* viața noastră.

---

[344] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Rafail_Noica.

[345] Homosexuali.

[346] Nu sunt *violatori*.

[347] Nu fac *preacurvie*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Și mai vreau să adaug ceva…care acum mi-a venit în minte…Și anume că există *o tendință* în familiile creștine – lucru înțeles din experiență, din discuții, din ceea ce am putut înțelege – în care unul dintre soți duce o viață *dedicată* Bisericii iar celălalt

Pr. Dorin Picioruș: e mai indolent…Sau cum spunea Sfântul Ilie Tesviteanul: nu are ambele picioare. Un picior e șchiop (zâmbesc)…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact, exact!...Și se observă, într-o astfel de familie, că și copiii au aceeași tendință. Copiii au aceeași tendință: de *separare* unul de altul. Întotdeauna copiii sunt ori cu unul ori cu celălalt dintre părinți. Pentru că cel care îi dă bomboane mai multe e „mai bun” dar cel care îl ia la zor că n-a ținut post

Pr. Dorin Picioruș: ăla „nu e bun”…

Mast. Bogdan Stârceanu: Și dacă lucrurile rămân în același statu quo[348], copiii, atunci când vor crește, vor avea aceeași tendință. Vor avea aceleași afinități cu cei cu care au fost mai bine legați interior.

Pr. Dorin Picioruș: Până la urmă ideea de *ceartă* sau *realitatea certei* – nu *a certării* – într-o familie ortodoxă – unde există iubire, există sinceritate – îmbracă aspectul de *ajungere* la o soluție *viabilă* pentru amândoi.

---

[348] Sintagmă latină: *starea ca atare*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Și de aceea n-ar trebui să transformăm aceste *mici disensiuni* între noi în adevărate *pietre de poticneală* în familie. Pentru că ele nu sunt lucruri pe care *nu le putem* depăși. Ele nu sunt *ziduri* în viața noastră.

Până la urmă – că d-aia vorbim despre familia creștină în postmodernitate – familia creștină, ortodoxă, este *o insulă de normalitate* și *de stabilitate*.

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact! Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Dacă știm să discutăm, să inter-relaționăm, membrii familiei, și împreună cu familia, cu Biserica, cu prietenii, cu duhovnicul, cu preoții noștri, cu ierarhii noștri, ajungem *să ne rezolvăm* problemele interioare, atunci nu se ajunge nici la *omor*, nici la *violență casnică*, nu se ajunge nici la *divorț*. Și nici la căderile *pe de-alături*, adică la *incest* și *adulter*.

Dacă știm să ne gestionăm bine viața familială și viața noastră parohială, eparhială, patriarhală...și dacă noi *ne cunoaștem* și *ne recunoaștem* statutul personal, nu putem ajunge *la derapaje*. Și astfel nu avem nevoie *să cerem* ajutorul, pentru probleme *personale* și *familiale*, societății în ansamblu sau Statului, pentru că le rezolvăm creștinește, ortodox.

E nevoie să fii *manageriat* de către alții…numai când tu, ortodoxul, ai ajuns *ca lumea*…Cu lumea care are tabieturi *nerevelaționale*. Pentru că e semn că nu mai

trăiești în viața Bisericii, în mentalitatea Sfinților Părinți, în ritmul normalității, al naturaleței…

Domnule Ioan Bogdan Stârceanu, interviul cu dumneavoastră a fost *o frumusețe*, astăzi, 13 august 2008, când îl avem pomenit pe Sfântul Maxim Mărturisitorul[349], la mutarea Sfintelor sale Moaște…Adică pe Sfântul, care, în viața noastră, a amândurora, este o piatră de temelie, o piatră fundamentală. Pentru că el vorbește despre *împletirea* dintre *duhovnicie* și *rațiune*…

Mast. Bogdan Stârceanu: Exact!...

Pr. Dorin Picioruș: Pentru că ele trebuie să fie împletite întotdeauna. Nici *școală* fără *viață*, nici *viață* fără *școală*[350]. Căci toată înduhovnicirea și înțelepțirea noastră teologică au în spate multă muncă.

Și, în același timp, ne pregătim pentru praznicul preaslăvit al Adormirii Prea Curatei Stăpâne, de Dumnezeu Născătoarea.

Ce ne puteți spune *în finalul* acestui interviu?

Sperăm ca el să nu fie *ultimul* și să avem astfel de interviuri cu toți frații noștri, cu toți Părinții noștri Profesori, cu Ierarhii noștri, de la care putem să învățăm lucruri care *ne zidesc* dar și care să ne facă *realiști*. Să ne facă oameni *duhovnicești* dar, în același timp,

---

[349] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Maxim_M%C4%83rturisitorul.

[350] Pentru că e nevoie, în același timp, de *studii teologice aprofundate* dar și de *o împlinire faptică* a poruncilor lui Dumnezeu în viața noastră. E nevoie de *teologie* și de *duhovnicie* în același timp.

realiști. Adică unii care înțeleg, simt, știu să se comporte, să se manifeste, să vorbească lumii de azi.

Nu trebuie să părem *desueți* în postmodernitate prin ceea ce spunem și facem. Pentru că avem, în fața noastră, o lume secularizată foarte egoistă, foarte mercantilă și exclusivistă. Care *ne taxează* imediat ezitările sau erorile…

Ce ne puteți spune *în cele din urmă*?...

Mast. Bogdan Stârceanu: Că *vă mulțumesc* încă odată pentru acest interviu.

Pr. Dorin Picioruș: Și noi vă mulțumim!

Mast. Bogdan Stârceanu: Pentru că Prea Curata ne-a permis…

Pr. Dorin Picioruș: Ne-a adunat!...

Mast. Bogdan Stârceanu: ne-a adunat…pentru ca să putem discuta aceste lucruri. Și aș vrea să spun un lucru foarte important despre domeniul de care noi ne ocupăm. Și nu mă refer numai la teologie ci și la mediul online. Iar cei care activează în mediul online vor auzi, în primul rând, acest lucru…

Pr. Dorin Picioruș: Da!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Și anume că fără *seriozitate* și *muncă asiduă* nu vom ajunge nicăieri. Pentru că e foarte ușor *să îi categorisești* pe oameni, e foarte ușor *să-i*…

Pr. Dorin Picioruș: *denigrezi*…sau să te faci că *nu-i vezi* pe cei din jurul tău…

Mast. Bogdan Stârceanu: când ei sunt niște *valori* și ceea ce ei produc sunt *realități*. Și, ca un sfat, pe care eu l-aș da: mai întâi *să muncim* și apoi…

Pr. Dorin Picioruș: să ne scoatem ochii [încep să râd]…Da, am înțeles mesajul dumneavoastră!...

Mast. Bogdan Stârceanu: Da!...

Pr. Dorin Picioruș: Vă mulțumim frumos! A fost *o onoare* și *o favoare* pe care ne-ați făcut-o. Și pe care noi o trăim la parametrii prieteniei și ai sincerității față de noi.

Mast. Bogdan Stârceanu: Vă mulțumesc și eu!

Pr. Dorin Picioruș: Dumnezeu să ne ajute și să ne întărească! Și să mergeți *cu bine* în drumul dumneavoastră!

Mast. Bogdan Stârceanu: Doamne ajută! Mulțumesc!...

Cuprins

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș